

TERVON KUNTA

TILINPÄÄTÖS

2020

Kunnanhallitus 6.4.2021 § 102
Kunnanvaltuusto 31.5.2021 § 24

Toimiva Tervo
Yritteliäs Yhteisö

Sisällys

1 YLEISTÄ.....	4
1.1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2020.....	4
1.2 TILINPÄÄTÖSSÄÄNNÖKSET	6
1.3 TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT	6
1.4 TERVON KUNTA	6
1.4.1 TOIMINTA-AJATUS.....	6
1.4.2 MAANTIETEELLINEN SIJAINTI.....	7
1.4.3 HALLINNOLLINEN ASEMA	7
1.5 HALLINTO JA HENKILÖSTÖ	9
1.5.1 TOIMIELIMET	11
1.6 YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS.....	13
1.6.1 OMAN TALOUSALUEEN KEHITYS.....	13
1.7 TALOUDEN KEHITYS.....	13
1.7.1 SUOMEN YLEINEN TALOUSKEHITYS 2020	13
1.7.2 YLEINEN KUNTATALOUS	17
1.7.3 TERVON KUNNAN TALOUSKEHITYS.....	18
1.7.4 OLENNAISET TALOUDELLISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA	22
1.7.5 ARVIO KUNTAKONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ.....	23
1.7.6 SISÄINEN – JA KONSERNIVALVONTA SEKÄ KONSERNIN TOIMINNAN OHJAUS	23
1.7.7 KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	26
VUONNA 2020	26
2 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN.....	27
2.1 TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	27
3 TOIMINNAN RAHOITUS	28
3.1 RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT.....	28
4 TASETARKASTELU	30
4.1 TASE JA SEN TUNNUSLUVUT	30
4.2 KOKONAISTULOT JA –MENOT 2020	31
5 TERVON KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	33
5.1 YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ.....	33
5.2 KONSERNIRAKENNE TERVON KUNTAKONSERNI	34
5.3 KONSERNIN TYTÄRYHTEISÖJEN TOIMINTA	35
5.4 KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT.....	38
5.5 KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT.....	39

5.6 KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT	40
6 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	41
6.1 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY	41
7 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	41
7.1 KÄYTTÖTALOUSOSAN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	41
7.1.1 100 Keskusvaalilautakunta (Toimielin)	41
7.1.2 120 Tarkastuslautakunta (Toimielin)	42
7.1.3 130 Kunnanhallitus (Toimielin)	44
7.1.4 160 Kunnanhallituksen elinkeinojaosto (Toimielin)	52
7.1.5 410 Tekniset palvelut / ent. tekninen lautakunta (Toimielin)	58
7.1.6 600 Ympäristötoimi (Toimielin)	62
7.1.7 198 Perusturvalautakunta (Toimielin)	65
7.1.8 300 Sivistyslautakunta (Toimielin)	96
7.1.9 650 Ympäristöterveyslautakunta (Toimielin)	135
7.2 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU	144
7.3 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU	148
7.4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU	150
7.5 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	151
7.5.1 TULOSLASKELMA (ulkoinen)	151
7.5.2 RAHOITUSLASKELMA	152
7.5.3 TASE	153
7.5.4 KONSERNITASE TERVON KUNTAKONSERNI	155
7.5.5 KONSERNITULOSLASKELMA TERVON KUNTAKONSERNI (ulkoinen)	157
7.5.6 RAHOITUSLASKELMA TERVON KUNTAKONSERNI	158
7.6 YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA	159
8 LIITETIEDOT	160
8.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	160
8.2 KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	161
8.3 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	162
8.4 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	165
8.4.1 TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	165
8.4.2 TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	168
8.5 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	170
8.6 HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	172

9 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	175
10 LUETTELOT JA SELVITYKSET	176
10.1 KIRJANPITOAINEISTO	176

1 YLEISTÄ

1.1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2020

Tervon kunnan vuoteen 2020 heijastui koronakriisi, kuten muihinkin kuntiin. Palvelut ja toiminnot pystyttiin poikkeusoloissa kuitenkin toteuttamaan hyvin, mistä kiitokset työntekijöille, luottamushenkilöille, järjestöille sekä kuntalaisille. Tervossa koronatartunnoilta on välttytty paljolti ennakkovarautumisen ja kansalaisten varovaisuuden avulla.

Toiminnallisesti vuoden 2020 isoin yksittäinen asia oli Palveluyhtiö Viisarit Oy:n käynnistyminen, jolloin Tervon, Vesannon ja Keiteleen tekniset palvelut alettiin tuottaa palveluyhtiön toimesta. Kokonaisuutena palvelu-uudistus sujui hyvin ja on lisännyt kuntien välistä yhteistyötä. Palveluyhtiö -malli tarjoaa mahdollisuuden kehittää alueen palvelurakennetta myös jatkossa.

Investointien osalta huomionarvoisia asioita olivat Allaan alueen vuokraomakotitalojen valmistuminen, valokuidun lisärakentaminen sekä Huuhtajankosken koskitilojen ja kalanviljelylaitoksen ostaminen. Tavoitteena on, että Huuhtajankosken alueella oleva kalanviljelytoiminta vahvistuu muodostaen näin merkittävän elinkeinon Tervossa. Kosken ja ranta-alueiden ympärille Tervon kunnalla on tavoitteena löytää kalastukseen ja matkailuun liittyvää yritystoimintaa. Matkailun osalta Tervossa on tehty paljon, mutta uudet avaukset tuovat aina uusia mahdollisuuksia.

Tervon kunnassa pidettiin vuoden 2020 aikana kahdet YT -neuvottelut, joista ensimmäisen tuloksena haetaan 100 000 euron säästöjä henkilöstömenoista kolmen vuoden aikana.

Vuoden 2020 tilinpäätösarvioiden valossa kuntatalous vahvistui ennätysheikolta tasolta poikkeuksellisen hyvin lukemiin. Kuntatalouden vahvistumista selittävät valtion myöntämät kertaluontoiset koronatuet ja kunnallisverojen odotettua parempi kehitys. Vahvan tulokehityksen ohella menot kasvoivat maltillisesti, sillä koronatilanteen vuoksi useat kuntien toiminnot olivat suljettuina kevään ja syksyn aikana. Pitkällä aikavälillä koronan aiheuttamat kuntien lisäkustannukset ja tulojen menetykset saattavat hyvinkin ylittää valtion myöntämän tuen. Lisäksi ikääntyvä väestö ja muuttoliike edellyttävät kunnilta tulevaisuudessa mittavia sopeutustoimia. Väestörakenteen muutokset näkyvät vuosi vuodelta enemmän kuntien talousluvuissa.

Vahvistunut kuntatalous näkyi myös Tervossa, mutta ei riittänyt ponnistamaan kunnan tilinpäätöstä positiiviseksi. Tilikauden alijäämä on 61.001,69 euroa. Ilman koronatukia alijäämä olisi ollut todennäköisesti suurempi. Koska koronakriisin jälkeisiä lisäkustannuksia on todennäköisesti tulossa, on tulevien vuosien talous edelleen erittäin tiukka – jopa edellisvuosia tiukempi. Koronatukea valtionosuuden kautta Tervo sai 345 663€ vuonna 2020. Harkinnanvaraista valtionosuutta Tervoon ei myönnetty.

Kunnan lainamäärä kasvoi 5.828.337 euroon (tilinpäätös 2019 5.544.130 euroa). Asukaskohtainen lainamäärä on 3.870 euroa / asukas (tilinpäätös 2019 euroa 3.650/asukas). Vuoden 2020 tilinpäätöksessä vuosikate on 243.397,91 euroa. Vuosikate oli vuotta aiemmin -507.447 euroa. Vuoden 2020 vuosikate oli alkuperäistä talousarviota 52.968 euroa parempi ja muutettua talousarviota 790.308 euroa parempi. Vuosikate ei riitä kattamaan vuoden 2020 suunnitelman mukaisia poistoja, kuten vuosien 2018 - 2019 tilinpäätöksissäkään ei riittänyt.

Talouden perusongelma Tervossa on edelleen olemassa: tulot eivät riitä kattamaan menoja. Säästöjä pystytään löytämään vain merkittäviä palvelurakennemuutoksia tekemällä ja naapurikuntien kanssa tehtävää yhteistyötä lisäämällä.

Lähivuosien merkittävin hanke on uuden koulurakennuksen toteuttaminen. Toteutuessaan uusi koulu tuo kuntaan elinvoimaa ja haastavankin taloustilanteen keskellä luo uskoa tulevaisuuteen. Vuoden 2020 koronakriisi nosti myönteisellä tavalla esiin maaseutupaikkakuntia, mikä vahvistanee Tervonkin houkuttelevuutta asuin- tai etätyöpaikkana.

Parhaimmat kiitokset työntekijöille, luottamushenkilöille, yrittäjille, yhdistyksille ja järjestöille, kansalaisille sekä naapurikunnille yhteistyöstä vuonna 2020! Yhteistyöllä eteenpäin!

Kunnanjohtaja Seppo Niskanen

1.2 TILINPÄÄTÖSSÄÄNNÖKSET

Kunnan tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kuntalain sekä soveltuvin osin kirjanpitolain ja -asetuksen säännöksiä (Kuntal 113 §). Kuntalain 113 §:n mukaan kunnanhallituksen on laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä tilintarkastuksen jälkeen saatettava se valtuuston käsiteltäväksi kesäkuun loppuun mennessä. Kunnan tilikausi on kalenterivuosi.

1.3 TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT

Kunnan tilinpäätöksen sisältö määritellään kuntalaissa. Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Lisäksi kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitalinpäätös.

Tilinpäätöslaskelmat laaditaan kirjanpitolausakunnan kuntajaoston yleisohjeiden mukaisiin kaavoihin. Liitetietojen antamisessa noudatetaan kuntajaoston antamaa yleisohjetta.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja tai pormestari.

Tilinpäätökseen kuuluvat myös tarkastusasiakirjat eli tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus. Nämä kertomukset esitetään erillisinä asiakirjoina.

Tervon kunta on laatinut myös henkilöstöraportin, joka esitetään erillisenä asiakirjana.

1.4 TERVON KUNTA

1.4.1 TOIMINTA-AJATUS

Toimiva, rohkeasti kokeileva ja uudistuva Tervon kunta luo kuntalaisia osallistaen, uusin toimintamallein, itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti sekä alueen elinvoiman turvaten

- asiakaslähtöiset lähipalvelut kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille
- vaihtoehtoiset ja innovatiiviset asumismahdollisuudet sekä
- toimintaedellytykset monipuoliselle yritystoiminnalle

Valtuustokauden strategiset painopisteet

- Asiakaslähtöiset palvelut uusin toimintamallein
- Arjen turvallisuus ja viihtyisyys
- Yrittäjämainen toiminta
- Innovatiiviset ja ekologiset asumisratkaisut
- Ennakoiva talouden hallinta

Asiakaslähtöiset palvelut uusin toimintamallein

Tervon kunta turvaa kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille – vauvasta vaariin - laadukkaat lähipalvelut asiakaslähtöisesti uusilla ja rohkeasti kokeilevilla toimintamalleilla. Kunnan järjestämiä palveluita ja yksityistä palvelutuotantoa kehitetään kunnassa toisiaan täydentävinä elinvoimatekijöinä.

Arjen turvallisuus ja viihtyisyys

Kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden ja Tervon kunnan henkilöstön hyvinvointia ja terveyttä tuetaan vahvistamalla aktiivisesti myönteistä ilmapiiriä, huolehtimalla ympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä

sekä tehostamalla kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tuottamista uusien ja kokeilevien toimintamallien yhteistyössä paikallisten ja seudullisten toimijoiden kanssa. Kaiken ikäisiä kuntalaisia osallistetaan ja kannustetaan yhteistoiminnallisuuteen.

Yrittäjämäinen toiminta

Kannustava ja rohkeasti kokeileva toimintaympäristö luo yrittäjyyttä. Kunta ja kunnan yhtiöt edistävät alueen elinvoimaa huolehtimalla positiivisesta kuntailmapiiiristä ja kuntakuvasta, aktivoimalla kehityshankkeita, järjestämällä helposti saavutettavissa olevat yritysneuvonnan palvelut sekä mahdollistamalla yrityksille soveltuvia toimitiloja. Kannustimina käytetään tarvelähtöisiä yritys- ja kehittämistukia.

Innovatiiviset ja ekologiset asumisratkaisut

Kunta toimii aktiivisesti maa-alueiden hankinnassa, jalostamisessa ja kaavoittamisessa siten, että kunnalla on jatkuvasti käytössä monipuolinen tonttitarjonta erilaisiin asumisratkaisuihin. Kunta tukee uusien innovatiivisten ja ekologisten asumisratkaisujen toteuttamista yhteistyössä rakennusliikkeiden ja muiden toimijoiden kanssa. Keskeiset maa-alueiden hankintasuunnat ovat keskustaajamassa, keskusta - Äyskoski välisellä alueella sekä laaja-alaisilla vapaa-ajan – tai omakotitaloasumiseen soveltuvilla ranta-alueilla.

Ennakoiva talouden hallinta

Käyttötalouden ja investointien hallinnalla luodaan mahdollisuuksia elinvoimahankkeiden toteutuksille. Kunnan talouden ja varallisuuden hallinnalla turvataan elinvoima kaikissa olosuhteissa. Rahastovarallisuuden ja omaisuuden käyttöä hallitaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Tarpeettoman omaisuuden myyntejä ja muita järjestelyjä jatketaan. Omistajanohjauksesta huolehditaan kunnan omistamisissa tai kunnan hallinnassa olevissa yhtiöissä.

1.4.2 MAANTIETEELLINEN SIJAINTI

Tervon kunta sijaitsee Sisä-Savon seutukunnan pohjoisosassa naapureinaan Kuopio (Karttula, Maaninka), Keitele, Pielavesi, Rautalampi, Suonenjoki ja Vesanto.

Kunnan kokonaispinta-ala on 494,04 km², tästä maata 347,66 km² ja vettä 146,38 km². Vesistöjen ranta-viivan pituus on 553,4 km, josta mantereella 366,3 km ja saarissa 187,1 km. Vesistöisyydestään johtuen kunta on nimetty saaristo-osakunnaksi.

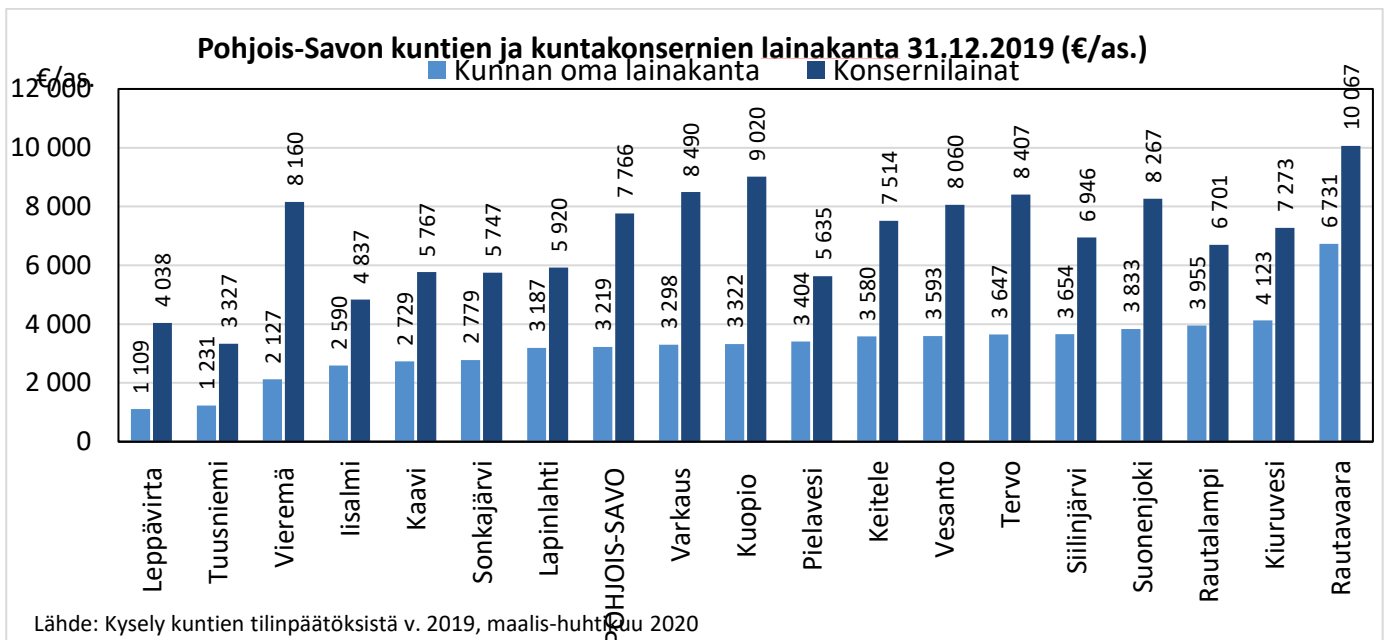
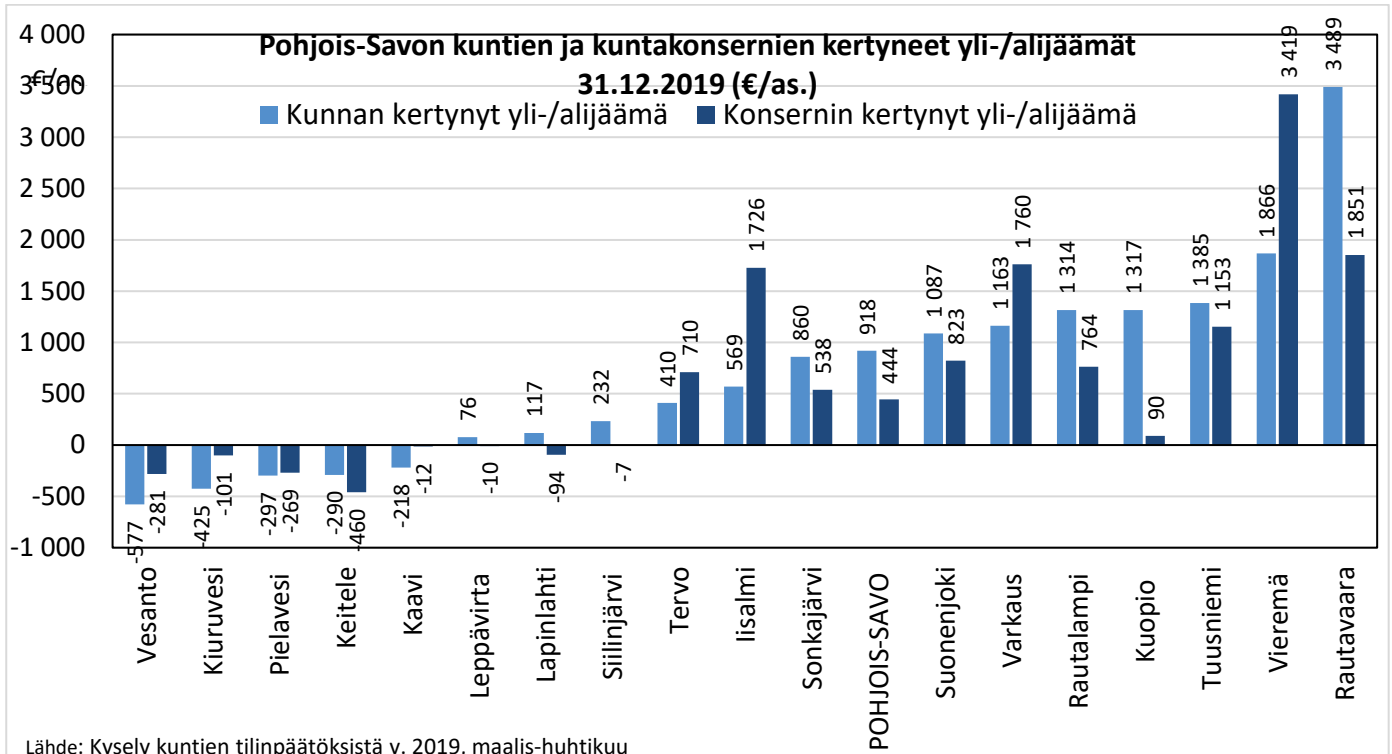
Kuntaa halkoo ns. Sininen Tie (Värtsilä-Vaasa), maantie 551. Matkaa keskustaajamasta Kuopioon on 58 km ja Helsinkiin 420 km.

1.4.3 HALLINNOLLINEN ASEMA

Pohjois-Savon käräjäoikeus
Itä-Suomen hovioikeus
Digi- ja väestötietovirasto
Itä-Suomen verotoimisto
Kelan Itäinen vakuutuspiiri
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
Puolustusvoimat, Pohjois-Savon aluetoimisto
Metsäkeskus, Itäinen palvelualue
Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Maanmittauslaitos, Kuopion palvelupiste

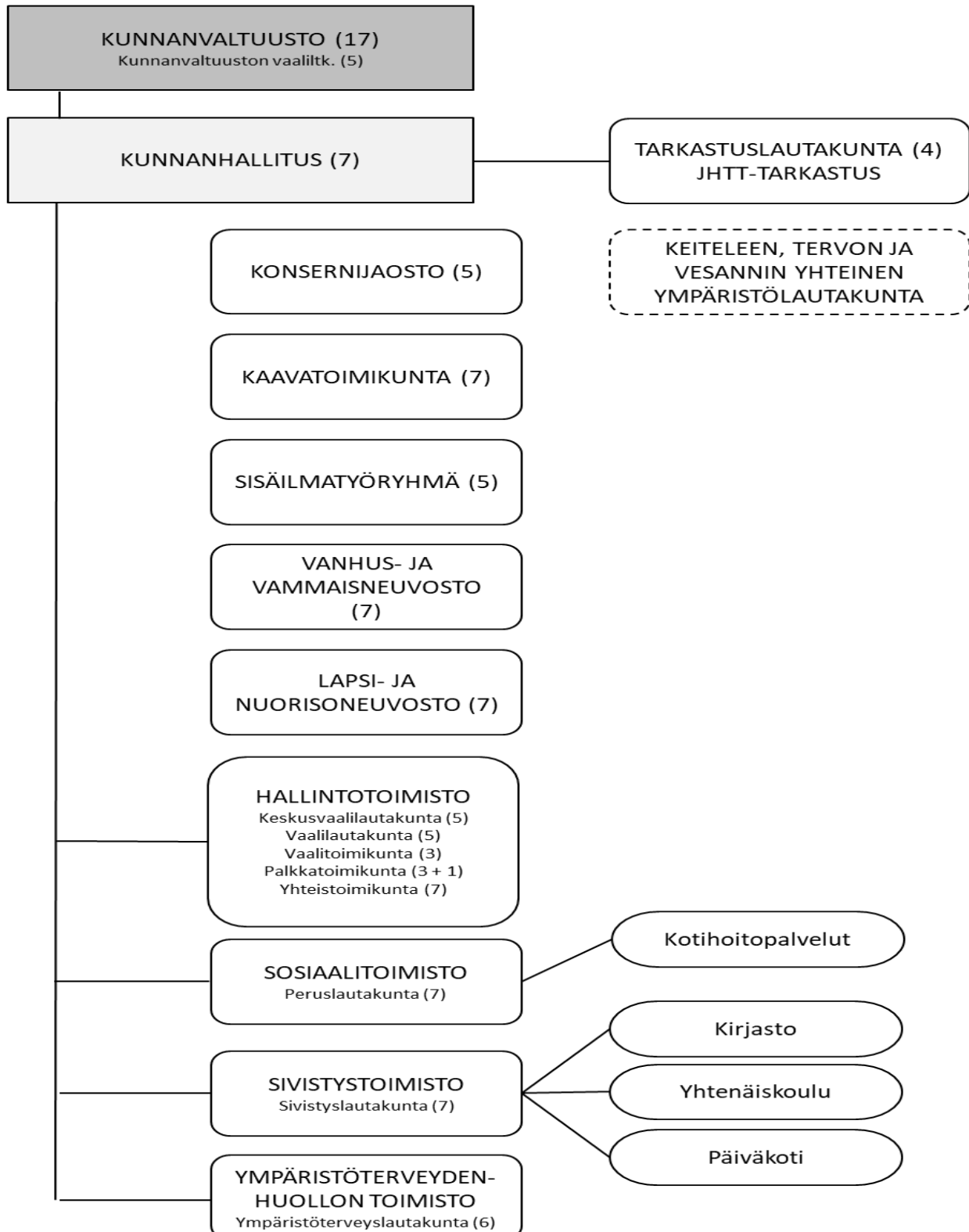

Väylävirasto, Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Savon liitto, Pohjois-Savon maakunta

1.5 HALLINTO JA HENKILÖSTÖ

KUNNAN HALLINTO-ORGANISAATIO

VIRASTO-ORGANISAATIO

HALLINTO-TOIMISTO Kunnanjohtaja	Hallintojohtaja
	Palkanlaskija
	Pääkirjanpitäjä
	Kirjanpitäjä
	Arkistovastaava toimistosihteeri
	Toimistosihteeri
	Toimistosihteeri (30 %)
	Järjestelmäasiantuntija
	Rakennustarkastaja (80 %)
	Ympäristönsuojelutarkastaja
	Kirjastovirkailija (viestintä ja markkinointi 20 %)
SOSIAALI-TOIMISTO Perusturvajohtaja	Toimistosihteeri
	Kotihoitopalveluiden esimies
SIVISTYSTOIMISTO Hallintojohtaja	
	Liikunta- ja nuorisopalveluiden esimies
	Kirjasto-kulttuuripalveluiden esimies
	Kirjastovirkailija (80 %)
YMPÄRISTÖ-TERVEYDEN-HUOLLON TOIMISTO Ympäristöterveysjohtaja	
	Yhteiskoulun rehtori
	Varhaiskasvatuspalveluiden esimies
	Toimistosihteeri
	Toimistosihteeri (70 %)
	Ympäristöterveystarkastajat (4)
	Valvontaeläinlääkärit (1,4)
	Kunnaneläinlääkärit (9)

1.5.1 TOIMIELIMET

KUNNANVALTUUSTO

KUNNANVALTUUSTON JÄSENET 2017-2021 (1.6.2017 alkaen)

Puheenjohtajisto

Tarvainen Maarit	KESK	Pj.
Manninen Katriina	KOK	I vpj. (15.11.2020 saakka)
Pitkänen Marika	KOK	I vpj. (16.11.2020 alkaen)
Nuutinen Pekka	KESK	II vpj.

Jäsenet

Alajoki Arvo	KESK	(25.10.2018 saakka)
Farin Anja	SDP	
Järvinen Jukka	KOK	(16.11.2020 alkaen)
Korhonen Risto	KOK	
Liimatainen Matti	PS	
Pulkinen Anja	SDP	
Puranen Minna	KESK	
Pääkkönen Erkki	KESK	
Pääkkönen Tiia	KESK	
Raatikainen Touko	KESK	
Savinainen Virpi	KESK	
Simonen Jussi	KESK	(26.10.2018 alkaen)
Suhonen Katja	KESK	
Tarvainen Matti	KESK	
Tähtivaara Juhani	PS	

Kunnanvaltuusto kokoontui vuonna 2020 yhteensä 8 kertaa ja käsitteli 61 asiaa.

Kunnanvaltuuston keskeisimmät päätökset 2020

- Tervon kunnan kunnanjohtajan viran täyttäminen 2.1.2020 lukien
- Tervon kunnan ostotarjous Senaatti-kiinteistöille, Huuhtajankoski-koskitilat / kalantutkimus- ja vesiviljelylaitoksen maa-alue rakennuksineen
- Neuvottelut naapurikuntien kanssa yhteistyöstä palveluiden tuottamisessa
- Tervon kunnan hallintosääntö 22.9.2020 lukien
- Ostotarjous, kalanviljelylaitos

KUNNANHALLITUS

Kokoonpano 2019-2021 (1.6.2019 alkaen)

Puheenjohtajat

Pääkkönen Erkki	KESK, pj.
Tähtivaara Juhani	PS, vpj.

Jäsenet

Farin Anja	SDP
Korhonen Risto	KOK
Puranen Minna	KESK

Raatikainen Touko KESK
Suhonen Katja KESK

Kunnanhallitus kokoontui vuonna 2020 yhteensä 19 kertaa ja käsitteli 309 asiaa.

Kunnanhallituksen keskeisimmät päätökset 2020

- SavoGrow-alueen kuntien sitoutuminen yhteisen sosiaalitoimen selvittämiseen
- Tervon kunnan osallistumispäätös Tulevaisuuden SOTE-keskus -hankkeeseen
- Tervon kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan hyväksyminen tartuntatautilain, -asetuksen ja valmiuslain mukaisesti / ohjeistus koronavirukseen varautumisesta em. lakien mukaisesti Tervon kunnassa
- Tervon kunnan koronaepidemiaan liittyvä toiminta poikkeusoloissa
- Tervon kunnan perusopetusta, kirjastoa ja kuntalaisia palveleva ”Suomen paras kyläkoulu” –hanke
- Tervon kunnan sitoutuminen Sote-rakenneuudistusta koskevaan alueelliseen valmisteluun
- Tervon kunnan kannanotto Itä-Suomen poliisilaitoksen palvelujen keskittämissuunnitelmaan
- Osallistuminen POSOTE20-rakenneuudistuksen hankkeen johtamismallin pilotointiin SavoGrown alueella
- Vuoden 2021 kuntavaalit: Äänestyspaikkojen määrääminen ja niistä ilmoittaminen, koronavirustilanteen vaikutus, vaalitietojärjestelmän käyttö, vaalikoulutus ym.
- Tervon kunnan työsuojelun toimintaohjelma vuosille 2021-2022
- SavoGrow Oy – palvelusopimus elinkeino- ja aluekehittämispalveluiden tuottamisesta

MUUT TOIMIELIMET

Kunnanvaltuuston ja -hallituksen ohella vuonna 2020 toimi seitsemän lautakuntaa, konsernijaosto, kaava-toimikunta, sisäilmatyöryhmä, vanhus- ja vammaisneuvosto, lapsi- ja nuorisoneuvosto, vaalitoimikunta, palkkatoimikunta, yhteistyötoimikunta ja Yhtenäiskoulun vanhempainneuvosto.

TILIVELVOLLISET VUONNA 2020

Kuntalain 75 §:n tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnanhallituksen ja lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja ja ympäristöterveysjohtaja.

Vuoden 2020 viranhaltijatilivelvollisina, esittelijöinä ja valmistelijoina toimivat:

- kunnanhallitus
Niskanen Seppo, kunnanjohtaja
 - valmistelu kunnanhallitus, esittely keskusvaalilautakunta
Tarvainen Kaija, hallintojohtaja
 - sivistyslautakunta
Tarvainen Kaija, hallintojohtaja
 - perusturvalautakunta
Heikkinen Minna, perusturvajohtaja
 - ympäristöterveyslautakunta
Lehtonen Maija, ympäristöterveysjohtaja
-

1.6 YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS

1.6.1 OMAN TALOUSALUEEN KEHITYS

VÄESTÖ

Vuodenvaihteessa 2020-2021 Tervon kunnan asukasluku oli Tilastokeskuksen/ Pohjois-Savon liiton ennakkotiedon mukaan 1 506 eli 14 henkeä vähemmän kuin vuodenvaihteessa 2019-2020.

Väestön ikäjakauma 31.12.2020 saadaan tietoon maaliskuun 2021 lopussa.

TYÖLLISYYS

Pohjois-Savossa oli joulukuun 2020 lopussa 15 119 työtöntä työnhakijaa, mikä on lähes 3 200 työtöntä enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta joulukuun 2020 lopussa Pohjois-Savossa oli 13,7 %, mikä on 3 %-yksikköä korkeampi kuin vuosi sitten. Koko maan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,6 %.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna työttömien määrät lisääntyivät kaikissa ikäryhmissä. Suurinta työttömien määrän nousu oli 40-44-vuotiailla (+41 %). Tällä hetkellä suurimmat työttömien ikäryhmät ovat 55-59-vuotiaiden ja 60-64-vuotiaiden ryhmät, joissa molemmissa on noin 2 100 työtöntä.

Työttömien työnhakijoiden määrät lisääntyivät Vesantoa lukuun ottamatta kaikissa muissa Pohjois-Savon kunnissa, eniten Leppävirralla (+66 %), Vieremällä (+55 %) ja Sonkajärvellä (+53 %).

Alhaisimmat työttömien osuudet työvoimasta ovat Siilinjärvellä (9,4 %) ja Keiteleellä (10,3 %). Korkeimmat työttömien osuudet työvoimasta ovat Varkaudessa (17,3 %), Iisalmessa (16,8 %), Kiuruvedellä (16,5 %) ja Leppävirralla (16,1 %).

Tervossa työvoimaa oli vuoden 2020 lopussa 611 henkilöä. Työttömyysaste oli 11,1 %, kun se vuotta aiemmin oli 10,1 %. Työttömiä työnhakijoita oli vuoden 2020 lopussa 74 henkilöä. Vuoden 2019 lopussa työttömien työnhakijoiden määrä oli 62 henkilöä. Tervossa työttömyys painottuu yli 50 vuotta täyttäneisiin työnhakijoihin, joita oli 36 henkilöä. Nuoria alle 25-vuotiaita työttömiä oli Tervossa 0 henkilöä.

1.7 TALOUDEN KEHITYS

1.7.1 SUOMEN YLEINEN TALOUSKEHITYS 2020

Maailmantalous vahvistui kevään romahduksen jälkeen ja myönteiset rokotekehitysuutiset piristivät mielialaa vuoden lopulla. Suomen tärkeimpien kauppakumppanien taloudet uhkaavat kuitenkin heikentyä koronaviruksen toisen aallon vaikutusten vuoksi. Suomen ulkoisen toimintaympäristön toipuminen vie aikansa, ja erityisesti investoinnit Suomen vientimarkkinoilla jäävät selvästi pandemiaa edeltäneistä arvioista. Suomen vienti alkaa toipua asteittain vientimarkkinoiden vetämänä vuoden 2020 romahduksen jälkeen. Nettovienti eli viennin ja tuonnin erotus ei juurikaan tue kasvua ennustevuosina.

Taloukasvu on ennustevuosina yksityisen kulutuksen varassa. Kotitalouksien tulot kasvavat vakaasti, ja kuluttajien luottamuskin vahvistuu sitä mukaa kun pandemian uhka väistyy. Kotitalouksien lisääntynyt

varovaisuus, työttömyyden uhka sekä kulutusmahdollisuuksien kapeneminen rajoitustoimien vuoksi ehtivät nostaa kotitalouksien säästämisasteen ennätyslukemiin. Käyttämättä jääneet tulot antavatkin lähivuosina lisää liikkumavaraa kotitalouksien kuluttamiseen.

Epävarmuus talouskehityksestä on saanut yritykset Suomessakin lykkäämään tai peruuttamaan tuotannollisia investointejaan. Investointeja painaa lähivuosina myös rakentamisen heikko kehitys. Kaiken kaikkiaan yksityiset investoinnit supistuvat vuosina 2020 ja 2021 ja alkavat selvästi kasvaa vasta vuonna 2022, kun pandemian aiheuttama epävarmuus häviää ja vienti kohenee. Pandemian väistymisen jälkeenkin investointihalukkuutta painavat heikot tuotto-odotukset.

Työmarkkinat toipuvat hitaasti koronapandemiasta ja siihen liittyvistä rajoitustoimista. Vuonna 2020 prosenttiyksiköllä heikentynyt työllisyysaste kasvaa noin 1,5 prosenttiyksikköä vuosina 2021–2023 eli reiluun 73 prosenttiin.

1. HUOLTOTASE, VOLYYMIT

Volyymi (viitevuosi 2010), prosenttimuutos edellisestä vuodesta

	2019	2020 ^e	2021 ^e	2022 ^e	2023 ^e
Bruttokansantuote markkinahintaan	1,1	−3,8	2,2	2,5	1,5
Tavaroiden ja palveluiden tuonti	3,3	−7,1	4,5	4,0	3,3
Tavaroiden ja palveluiden vienti	7,7	−9,1	5,7	3,9	3,3
Yksityinen kulutus	0,8	−5,3	3,6	4,0	1,8
Julkinen kulutus	1,1	3,2	2,1	−0,7	0,2
Yksityiset kiinteät investoinnit	−1,6	−5,6	−3,2	3,8	2,3
Julkiset kiinteät investoinnit	2,1	8,3	1,7	0,3	1,8

Lähteet: Suomen Pankki ja Tilastokeskus.

Hintapaineet ovat ennustevuosina vähäisiä. Kuluttajahintojen nousuvauhti on hidastunut vuonna 2020 koronapandemian takia 0,4 prosenttiin mutta alkaa vuonna 2021 asteittain kiihtyä yksityisen kulutuksen kasvun tukemana. Palkat nousevat ennustejaksolla keskimäärin noin 2 prosentin vauhtia. Työn hinta nousee kuluvana vuonna vain vähän, mutta hinnan nousu vauhdittuu vuonna 2021, kun työnantajien sosiaaliturvamaksujen väliaikaiset lykkäykset päättyvät. Suomen kustannuskilpailukyky kohenee euroalueeseen nähden vuonna 2020, mutta uhkaa heiketä seuraavina vuosina.

Suomen talouden tunnuslukuja

INFLAATIO	TYÖTTÖMYYSASTE	BKT
0,2 % (10/2020)	8,4 % (9/2020, trendi)	-6,5 % ↓ (Q2/2020 vuoden takaa)
TEOLLISUUS- TUOTANTO	KULUTTAJIEN LUOTTAMUS	ASUNTOJEN HINNAT
-6,0 % ↓ (9/2020 vuoden takaa)	Saldoluku -6,9 ↓ (keskiarvo -1,8) (10/2020)	2,2 % ↑ (9/2020 vuoden takaa)

Lähde: Tilastokeskus.

Talouspolitiikalla on pehmennetty taantuman vaikutuksia. Julkisen talouden rahoitusasema suhteessa BKT:hen heikkenee vuonna 2020 lähes yhtä jyrkästi kuin finanssikriisiä seuranneessa taantumassa vuonna 2009. Alijäämää kasvattavat verotulojen väheneminen sekä talouden tukitoimet, lisääntyneet työttömyysmenot ja hallitusohjelman mukaiset menolisäykset. Alijäämä vuonna 2020 on noin 7 % suhteessa BKT:hen, josta se pienenee asteittain reiluun 2 prosenttiin vuonna 2023. Julkisen velan suhde BKT:hen kasvaa kriisin myötä voimakkaasti. Vuonna 2023 velkasuhde on jo 74 %. Julkisen talouden rakenteellinen jäämä jää kriisin jäljiltä entistä heikommaksi, minkä vuoksi arvio kestävyysvajeesta on heikentynyt 5½ prosenttiin.

Vaikka koronapandemian aiheuttama taantuma on jäänyt pelättyä pienemmäksi, se heikentää talouden kasvuedellytyksiä. Pandemian toisen aallon myötä investoinnit vähenevät edelleen ja työmarkkinoiden toipuminen viivästyy. Kriisin jälkeenkin pitkän aikavälin kasvuedellytyksiä painavat väestön ikääntyminen ja vaimea tuottavuus.

Ennusteessa on riskejä molempiin suuntiin. Jo lyhyellä aikavälillä talousnäkymissä on suurta epävarmuutta sen suhteen, miten nopeasti pandemia saadaan hallintaan. Epävarmuutta arvioidaan perusennusteen lisäksi kahden vaihtoehtoisen skenaarion avulla. Hyvässä tapauksessa lääketieteellinen ratkaisu saadaan käyttöön jo vuoden 2021 alkupuolella ja talouskasvu vauhdittuu selvästi ennustettua enemmän. Edelleenkin ei ole poissuljettua, että talvella epidemia laajenee ja kansalaisia joudutaan suojelemaan talouden laajalla sulkemisella. Epidemian pitkittyessä talous supistuisi vielä vuonna 2021. Pahimmillaan koronakriisi voi jättää suuren pysyvän jäljen Suomen talouteen.

Lähde: Euro & talous.

1.7.2 YLEINEN KUNTATALOUS

Vuoden 2020 tilinpäätösarvioiden valossa kuntatalous vahvistui ennätysheikolta tasolta poikkeuksellisen hyviin lukemiin. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tulos oli 1,7 miljardia euroa ylijäämäinen. Vuosikatteet vahvistuivat kaikissa kuntakokoryhmissä, eikä syömävelkaa jouduttu ottamaan juuri lainkaan.

Kuntatalouden vahvistumista selittävät valtion myöntämät kertaluontoiset koronatuot ja kunnallisverojen odotettua parempi kehitys. Vahvan tulokehityksen ohella menot kasvoivat maltillisesti, sillä koronatilanteen vuoksi useat kuntien toiminnot olivat suljettuina kevään ja syksyn aikana. Kunnissa nähtiin myös ennätysellinen määrä lomautuksia.

Kunnat ja kuntayhtymät saivat koronan aiheuttamiin talousvaikeuksiin valtiolta tukea noin kolme miljardia euroa.

Suuret kaupungit, suuret tulokset

Vuonna 2020 Manner-Suomen kunnista negatiivisen tuloksen teki vain 27 kuntaa, kun edellisellä vuonna tulos oli alijäämäinen 223 kunnassa. Kaikkien vuonna 2020 negatiivisen tuloksen tehneiden kuntien tappiot jäivät muutamiin miljooniin.

Suurimmat kaupungit tekivät euromääräisesti suurimmat tilikauden tulokset. Kärkipäässä ovat Helsinki (+497 milj. e.), Espoo (+140 milj. e.), Outokumpu (+81 milj. e.), Tampere (+69 milj. e) ja Lahti (+ 43 milj. e.).

Kuntien ja kuntayhtymien toimintakulut kasvoivat viime vuonna 2,0 prosenttia, verotulot 4,0 prosenttia ja valtionosuudet 27,2 prosenttia. Kuntien poikkeuksellisen vahvaa kunnallisveroa selittää muun muassa verokorttiuudistus, joka lykkäsi noin 350 miljoonaa euroa kunnallisveroa vuodelta 2019 vuoden 2020 puolelle. Yhteisöverotulojen romahdusta paikkaa yhteisöveron jako-osuuden korotus 10 prosenttiyksiköllä.

Kuntayhtymien tilanne oli kokonaisuutena heikko. Joissakin sairaanhoitopiireissä koronan talousvaikutukset näkyivät selvästi, mikä kiertynee jo piakkoin kunnille yhdeksi uudeksi koronaan liittyväksi menopaineeksi.

Koronatuot puskurina tulevaan

Vaikka kuntien tulot kasvoivat menoja vauhdikkaammin, investointien ja taloustilanteen epävarmuuden vuoksi kunnat ja kuntayhtymät joutuivat turvautumaan myös lisävelanottoon. Erilaisiin investointeihin, esimerkiksi koulujen ja sairaaloiden rakentamiseen, otettiin lainaa yhteensä 1,5 miljardia euroa.

Pitkällä aikavälillä koronan aiheuttamat kuntien lisäkustannukset ja tulojen menetykset saattavat hyvinkin ylittää valtion myöntämän tuen. Nyt syntynyt ylijäämä puskuu näitä vaikutuksia. Koronakriisi on päällä eikä sen loppulaskua ole näkyvissä.

Hyvästä talousvuodesta huolimatta ikääntyvä väestö ja muuttoliike edellyttävät kunnilta tulevaisuudessa mittavia sopeutustoimia. Väestörakenteen muutokset näkyvät vuosi vuodelta enemmän kuntien talousluvuissa.

Ennusteen mukaan vuonna 2021 kuntien tulojen kehitys on vahvaa niin verotuloissa kuin valtionosuuksissa. Tuloissa näkyvät paitsi valtion kunnille osoittamat koronatuot niin myös yleisen taloussuhdanteen

piristyminen. Paikallishallinnon tulot yhteensä ovat ennusteen mukaan 20 prosenttia BKT:sta vuonna 2021.

Koronatuet ja suhdannekehitys eivät kuitenkaan vuonna 2021 enää vahvista kuntasektoria, sillä paikallishallinnon menot kasvavat kyseisenä vuonna nopeasti. Menot yhteensä nousevat 20,6 prosenttiin BKT:sta, mikä on ennätyslukema. Menoja kasvattavat paitsi koronaan liittyvät kustannukset niin myös pääministeri Sanna Marinin linjaukset julkisen sektorin tehtävien laajentamiseksi. Vuoden 2021 jälkeen menojen kasvu hidastuu erityisesti palkkamenoissa ja investoinneissa, mutta hidastuminen on paikallishallinnon tulokehitykseen nähden riittämätöntä.

Kun VM:n ennusteen kokonaistulot ja kokonaismenot summataan yhteen, niin paikallishallinto vahvistuu vuosina 2020 ja 2021 ennätysheikolta vuoden 2019 tasoltaan. Kuntasektorin nettoluotonanto on vuonna 2020 jopa tasapainossa. Tällöin kuntasektori pystyy rahoittamaan tuloillaan sekä juoksevat käyttömenot että kyseisen vuoden investointimenot, eikä sektori velkaannu. Vuonna 2021 paikallishallinnon rahoitusasema heikkenee niin, että uutta velkaa joudutaan ottamaan noin 1,4 miljardia euroa.

Vuodesta 2022 lähtien kuntasektori on nettoluotonannolla mitattuna noin kaksi miljardia euroa alijäämäinen, mutta ennuste 2021-2025 on painelaskelma ja ennusteen loppuvuodet sisältävät hyvin paljon epävarmuutta. Painelaskelmatyyppisessä ennusteessa on huomioitu yleisen talous- ja väestökehityksen lisäksi vain jo julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvät kuntatalouden toimet.

Jotta kuntasektorin tilannetta voi arvioida paremmin niin on hyvä tutustua myös julkisen sektorin muihin alasektoreihin. Valtion nettoluotonanto on VM:n ennusteen mukaan vuosina 2022-2025 noin 5-6 miljardia euroa alijäämäinen ja sosiaaliturvarahastot vain pienellä plussalla. Koko julkisen sektorin nettoluotonanto painuu alle viitteellisen EMU-kriteerin (-3 % suhteessa BKT:een) vasta 2023.

Julkisen sektorin tulovirta ei siten riitä ennusteajanjaksolla kattamaan koronasta, väestön ikääntymisestä ja muista julkisen sektorin velvoitteista aiheutuvia menoja. Voimakkaimmin julkisen sektorin alasektoreista on miinuksella valtio.

Lähde: Kuntaliitto

1.7.3 TERVON KUNNAN TALOUSKEHITYS

Verotulot ja valtionosuudet

Tervon kunnan kokonaisverokertymä vuonna 2020 oli 4.816.201 euroa. Kunnan vuoden 2020 kokonaisverotulot kasvoivat vuoteen 2019 verrattuna 412.313 euroa, 9,36 %. Kokonaisverotulot toteutuivat talousarvioon nähden 101,5 %, 72.201 euroa yli arvion.

Veroluokista, verrattuna vuoden 2019 tilinpäätökseen, kunnan tulovero oli 3.794.427 euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen oli 295.976 euroa. Kiinteistöverotuotto oli 477.243 euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen oli 43.043 euroa. Yhteisöveron tuotto oli 544.529 euroa, jossa kasvua oli vuoteen 2019 verrattuna 73.293 euroa.

Valtionosuudet kasvoivat vuoden 2019 6.618.366 eurosta ollen vuonna 2020 7.379.020 euroa, jossa kasvua 760.654 euroa. Valtionosuudet toteutuivat talousarvioon nähden 105,4 %, 378.050 yli arvion.

Toimintatuotot ja -kulut

Toimintatuottoja kertyi vuonna 2020 2.942.899 euroa eli 60.459 euroa enemmän kuin muuetussa talousarviossa ennakoitiin, toteutuma 102,1 %. Myyntituotot toteutuivat 65.874 euroa alle arvion. Maksutuottoja saatiin 1.633 euroa arvioitua enemmän, tukia ja avustuksia 10.479 alle arvion ja muut toimintatuotot ylittivät 135.180 euroa talousarvion.

Kunnan toiminnan kuluista toimintatuotoilla katetaan 19,1 prosenttia (v. 2019 22,0 %).

Kunnan vuoden 2020 toimintakulut olivat 15.093.653 euroa. Toimintakulut pienenevät vuoteen 2019 verrattuna 402.835 euroa. Toimintakulut alittivat 323.407 euroa muuetun talousarvion, toteutuma 97,9 %. Käyttötalouden toimintatuotoissa ja -kuluissa on mukana ulkoiset ja sisäiset erät.

Toimintakate (nettomenot) oli -12.150.753 euroa, jossa oli muutosta -367.929 euroa edelliseen vuoteen, toteutuma 96,9 %.

Henkilöstökulut alittuivat muuettuun talousarvioon verrattuna 114.729 euroa ja pienenevät edelliseen vuoteen 1.100.104 euroa. Maksetut palkat ja palkkiot alittivat 98,4 % toteutumalla muuetun talousarvion 50.793 eurolla. Suurimmat ylitykset olivat sijaisten ja määräaikaisten palkoissa, erilliskorvauksissa sekä luottamushenkilöiden palkkioissa. Henkilösivukulujen toteutuma alitti 18.260 euroa muuetun arvion, toteutuma 98,2 %. Eläkekulut toteutuivat 97,6 % kun muiden henkilösivukulujen toteutuma oli 103,3 %:iin, sosiaalikulujen %:ien noususta. Eläkekuluihin sisältyy vuonna 2020 240.364 euroa eläkemenoperusteisia maksuja. Palvelujen ostot alittivat muuetun arvion 297.023 eurolla, toteutuma 97 % ja kasvoivat edellisvuodesta 978.634 euroa, 11,24 %. Henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen muutos selittyy suurimmaksi osaksi palveluasumisen ja ruokapalvelujen toimintojen siirtymisestä Attendo Oy:n hoidettavaksi ostopalveluina sekä teknisen toimen ja siivoustoimen palvelujen tuottamisen siirtymisen Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle. Aineiden ja tarvikkeiden ostot toteutuivat 79,2 %, 56.960 alle arvion. Avustuksia maksettiin 89.525 euroa yli arvioidun eli 115,9 %, josta 83.966 euroa kirjattiin osuudeksi sairaanhoitopiiriin alijäämän kattamiseen edellisvuosilta ja 92.045 euroa vuodelta 2020. Muut toimintamenot puolestaan toteutuivat 59.780 euroa ja 116,6 % yli arvion.

Yleishallinnon muuetun talousarvion toimintatulot ylittivät 4.850,27 eurolla (103,9 %). Toimintakulut ylittivät 64.001,88 eurolla (108,6 %).

Elinkeinotoiminnan toimintatuotot ylittivät 1.552,36 eurolla. (115,5 %). Toimintamenot alittuivat 35.220,35 eurolla (83,5%).

Teknisten palveluiden toimintatuotot ylittivät 91.632,34 eurolla (127,2 %). Toimintakulut alittuivat 114.730,87 eurolla (88,0 %).

Verrattuna vuoden 2020 talousarvioon sivistyslautakunnan toimintamenot alittuivat 192 060,85 eurolla ja toimintatuotot ylittivät arvion 12 508,60 eurolla. Koulutustoiminnan käyttökulut alittuivat 132 134,97 eurolla, toteutuma 93,7 % ja toimintatuotot toteutuivat 13 007,97 euroa arvioitua parempana, toteutuma 110,3 %. Vapaa-aikatoiminnan toimintakulut alittivat arvion 59 925,88 eurolla, toteutuma 89,4 % ja toimintatuottoja kertyi 499,37 euroa arvioitua enemmän, toteutuma 99,4 %.

Vuonna 2020 perusturvalautakunnan toimintatuotot kokonaisuudessaan olivat 864 252,76 euroa (toteuma 109,7%) ja ne ylittävät muuetun talousarvion 76 352,76 eurolla. Toimintakulut kokonaisuudessaan olivat 9 338 507,54 euroa (toteuma 101,4 %) ja ne ylittivät muuetun talousarvion 128 597,54 eurolla.

Sosiaalipalveluissa toimintakulut ylittyivät 173 160,25 eurolla (103,7 %) ja toimintatuotot 72 397,96 eurolla (109,2 %). Toimeentuloturvan toimintakulut ylittyivät 15 942,56 eurolla (112,6 %). Toimintatuottoja kirjattiin 1654,76 euroa. Terveystoimen toimintakulut jäivät 60 505,27 euroa alle muutetun talousarvion (98,6 %).

Ympäristötoimi alitti talousarvion toimintamenot 28.919,15 eurolla (toteutuma 85,8 %). Toimintatuloja kertyi vastaavasti 1.244,06 euroa (toteutuma 97,6 %) vähemmän kuin talousarvioon oli kirjattu.

Ympäristöterveystoimen kuuden kunnan yhteistoiminta-alue, jonka isäntäkuntana toimii Tervon kunta, alitti talousarvioon varatut määrärahat -146 882 eurolla toteutuma 89,5 %. Toimintatuotot jäivät 125 193 euroa alle arvion, toteutuma 90,8 %. Jäsenkunnille palautetaan maksuosuutta vuodelta 2020 107 631 euroa.

Rahoitustuottoja kirjattiin 232.799 euroa, joka on 57.183 euroa edellisvuotta vähemmän, toteutuma 82,1 %. Osinkotuottoja kertyi 168.266 euroa ja muita rahoitustuottoja 64.533 euroa. Korkokulut toteutuivat 63,4 %, ollen 28.162 euroa (36.508 euroa v. 2019). Muut rahoituskulut toteutuivat 8.899 yli arvion, toteutuma 13.399 euroa.

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Vuoden 2020 tilinpäätöksessä vuosikate on 243.397,91 euroa. Vuosikate oli vuotta aiemmin -507.447 euroa. Vuoden 2020 vuosikate oli alkuperäistä talousarviota 52.968 euroa parempi ja muutettua talousarviota 790.308 euroa parempi. Vuosikate ei riitä kattamaan vuoden 2020 suunnitelman mukaisia poistoja, kuten vuosien 2018 - 2019 tilinpäätöksissäkään ei riittänyt.

Suunnitelman mukaiset poistot olivat 312.536,44 euroa, 105,1 % arviosta. Tilikauden tulos oli -69.138,53 euroa. Poistoeron muutoksen (8.136,84 euroa) jälkeen tilikauden alijäämä on 61.001,69 euroa. Vuosikatteen riittävyys suhteessa poistoihin oli 77,9 prosenttia kun luku edellisenä vuonna oli -194,6 prosenttia.

Tasetarkastelu ja toiminnan rahoitus

Kunnan lainamäärä kasvoi 5.828.337 euroon (tilinpäätös 2019 5.544.130 euroa). Asukaskohtainen lainamäärä oli 3.870 euroa / asukas (tilinpäätös 2019 euroa 3.650/asukas). Lainasta pitkäaikainen vieras pääoma oli 3.011.671 euroa ja lyhytaikainen vieras pääoma 2.816.666 euroa.

Tilinpäätöksessä 2018 kunnan lainanhoitokate eli kunnan tulorahoituksen riittävyys vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun on vuonna 2018 0,2 (v. 2017 1,5). Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai sitä suurempi.

Vuoden 2019 tilinpäätöksestä lähtien Laskennallinen lainanhoitokate -tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tulolaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Kunta voi halutessaan esittää myös todellisten lainanlyhennysten mukaisesti lasketun lainanhoitokatteen. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla. Tervon kunnan lainakannasta kertalyhenteisiä lainoja on 41,15 % (v.2019 31,56 %).

Laskennallinen lainanhoitokate on vuonna 2018 0,1 %, v. 2019 -0,6 % ja v. 2020 0,4 %.

Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi edellisen vuoden 48,5 prosentista 49,6 prosenttiin. Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisin maksuun (luku kuntasektorilla v. 2019 62 %).

Kunnan omavaraisuusasteen muutos oli edellisen vuoden 56,7 prosentista 54,7 prosenttiin. Omavaraisuusaste osoittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Koko maan omavaraisuusaste oli vuonna 2019 58 %. Tervon kunnan omavaraisuusaste on edelleen hyvällä tasolla.

Kunnan investointimenot olivat vuonna 2020 767.398,46 euroa. Investointimenojen toteutumisesta on tarkempi selvitys erillisessä investointien toteutumavertailussa. Rahoitusosuuksia investointeihin kirjattiin 95.377,25 euroa. Pysyvien vastaavien luovutustulot rahoituslaskelmassa olivat 34.660,21 euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta oli -363.219 euroa.

Pitkäaikaisten lainojen lisäys oli vuonna 2020 350.000 euroa (vuonna 2019 950.000 euroa). Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin tilivuonna 2020 399.166 eurolla. Lyhytaikaisten lainojen (kuntatodistukset ja luottoliimiitti) määrä kasvoi 333.372,47 eurolla edellisvuoteen. Antolainasaamiset vähenivät 30.000 eurolla. Kunnan rahavarat kasvoivat 253.304,70 euroa edelliseen vuoteen verrattuna ollen vuoden 2020 lopussa 3.292.260,57 euroa.

Investoinneista katettiin tulorahoituksella vuonna 2020 49,9 prosenttia (v. 2019 -53,4 %, koko maa v. 2019 51 %). Investointien tulorahoitus osoittaa kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.

Tilikauden alijäämäksi kertyi 61.001,69 euroa. Kunnan taseeseen kertynyt ylijäämä pienenee 562.042,23 euroon (v.2019 623.043,92 euroa). Vuoden 2020 lopussa taseessa on kertynyttä ylijäämää 373 euroa asukasta kohden (v. 2019 410 euroa/asukas ja v. 2018 848 euroa/asukas).

1.7.4 OLENNAISET TALOUDELLISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Vuoden 2020 merkittävin taloudellinen tapahtuma oli Huuhtajankosken kiinteistöjen ostaminen. Kiinteistöt hankittiin lainarahoituksella.

Valokuidun lisärakentaminen oli myös merkittävä investointi, mutta se pystyttiin pääosin kattamaan EU - rahoituksella.

Investoinneista muita merkittäviä olivat Allaan vuokraomakotitalojen loppuun rakentaminen sekä tietokoneohjelmistojen uusiminen.

1.7.5 ARVIO KUNTAKONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Talouden ongelmat eivät helpotu tulevinakaan vuosina. Palvelutarpeet niin maakunnassa kuin Tervossa-kin kasvavat erityisesti SOTE -palveluissa. Toteutuessaan SOTE -uudistus tulee merkittävästi vaikuttamaan kunnan talouteen esimerkiksi lainojen lyhentämismahdollisuuksien osalta. Kunnan palvelurakenteen kriittistä tarkastelua on edelleen jatkettava.

Kunnan velkaantuminen tulee olemaan ongelma tulevaisuudessa. Tämä on erityisen huolestuttavaa käyttötalouden osalta. Uuden koulun mahdollinen rakentaminen kasvattaa jatkossa kunnan velkaantumista lainan tai leasing -rahoituksen muodossa.

Perustettu tekninen yhtiö Palveluyhtiö Viisarit Oy on muuttanut teknisen palvelutuotannon kunnille ostopalveluksi. Ostopalvelun uskotaan hillitsevän kuntien teknisen toiminnan kustannuskehitystä myönteisellä tavalla.

Kunnan omistamien asuntojen ja teollisuushallien käyttöaste tulisi pitää riittävällä tasolla, sillä tyhjät asunnot tai hallit rasittavat kunnan taloutta.

Konserniyhteisöt

Konserniyhteisöistä merkittävimmän Tervon Kehitys Oy:n taloudellisen aseman vahvistaminen on lähivuosien tavoite. Samaan aikaan on huolehdittava investoinneista ja kunnossapidosta, joiden kautta kiinteistöt, lämpölaitos verkostoineen sekä vesilaitos verkostoineen pidetään kunnossa.

Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalojen haasteita ovat aiheuttaneet tyhjät asunnot. Haasteeseen on reagoitu käynnistämällä vuokra-asunto kannan sopeuttaminen kysyntää vastaavaksi, mikä tarkoittaa joidenkin vuokratalojen myyntiä tai purkamista tulevinä vuosina.

1.7.6 SISÄINEN – JA KONSERNIVALVONTA SEKÄ KONSERNIN TOIMINNAN OHJAUS

Kunnanvaltuuston 22.9.2020 hyväksymän hallintosäännön mukaisesti sisäistä- ja konsernivalvontaa tehdään seuraavasti:

Sisäinen valvonta

Kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Sisäinen valvonta on osa johtamista. Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä. Kunnanhallituksen sisäisen valvonnan tehtävät on määritelty §:ään 10 ”Toimielinten vastualueet”.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on osa kuntakonsernin johtamista. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kunnan ja kuntakonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joiden avulla pyritään varmistamaan, että toiminta on taloudellista, tuloksellista ja lainmukaista ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida ja varmentaa sisäisen valvonnan toimivuutta ja riskienhallinnan riittävyyttä.

Riskienhallinnalla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulee perustua järjestelmälliseen ja dokumentoituun toimintatapaan. Riskienhallinta on osa kunnan sisäisestä valvonnasta. Sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä, vähentää riskien toteutumista aiheutuvia kustannuksia ja muita haittavaikutuksia ja turvata toiminnan jatkuvuus myös riskien toteutuessa.

Valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista kunnassa ja kuntakonsernissa. Valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen linjaukset, tavoitteet ja osa-alueet sekä niiden toimeenpano-, seuranta- ja arviointimenettelyt.

Sisäinen valvonta on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Se on osa kunnan johtamisjärjestelmää ja työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä.

Konsernijohtoon liittyen kunnanhallitus

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle,
 2. vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoi konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan,
 3. nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin kunnanjohtajan valmisteleman esityksen perusteella
 4. määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon,
 5. antaa valtuustolle puolivuositain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä,
 6. arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin merkittävimmissä tytäryhtiöissä kerran valtuustokaudessa,
 7. arviointi toimeenpannaan dokumentoidusti ja tuloksellisuudesta raportoidaan kunnanhallitukselle, puheenjohtajistolle ja konsernijohtajalle säännönmukaisesti; kunnanhallituksen arviointi on sisällöllistä arviointia eli millä tavoin kunnanhallitus katsoo onnistuneensa omistajaohjauksessa,
 8. vastaa konsernityhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.
- Tilintarkastaja arvioi konsernivalvonnan asianmukaista järjestämistä.

Tarkastuslautakunta

1. arvioi kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutumista ja huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta,
2. arvioi konsernityhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumisen lisäksi konsernivalvonnasta vastuussa olevien henkilöiden toiminnan tuloksellisuutta.

Omistajaohjaus osana kuntastrategiaa

Valtuusto määrittelee, missä tehtävissä ja hankkeissa kunta on mukana omistajana ja sijoittajana sekä valvoo, että kunnan pääoma on tehokkaassa, kuntastrategiaa tukevassa käytössä. Omistajapolitiikka määrittelee myös, miksi kunta on omistajana eri yhteisöissä ja

mitä kunta omistajuudella tavoittelee. Omistajapolitiittiset linjaukset konkretisoituvat kunnan johdolle ja konserniyhteisöille asetettuina tavoitteina sekä esimerkiksi rahoitus- ja investointipäätöksinä.

Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä vaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Omistajaohjausta ovat ainakin kaikki ne toimenpiteet, jotka liittyvät perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestysmääräyksiin ja erilaisiin muihin sopimuksiin kuten osakassopimuksiin. Omistajaohjausta ovat myös henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön liittyvät toimet.

Omistajaohjauksella huolehditaan siitä, että tytäryhteisöjen hallitusten toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Kuntakonsernia tulee johtaa kokonaisuutena kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta ja strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Konsernivalvonta, seuranta, konsernitilinpäätös ja arviointi

- Kuntakonsernin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.
- Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.
- Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaan varten kunnalle vähintään kerran vuodessa sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä epävarmuustekijöistä, riskeistä ja niiden hallinnasta.
- Tervon kunta laatii ja sisällyttää tilinpäätökseensä kuntalain ja kirjanpitolautakunnan kunta- jaoston ohjeiden mukaisesti laaditun konsernitilinpäätöksen. Kunnan tytäryhteisön on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Tiedonantovelvollisuus koskee tilinpäätösasiakirjoihin sisältyvien tietojen ohella muitakin tarpeellisia tietoja. Ohjeet konsernitilinpäätökseen laadintaan tarvittavien tietojen sisällöstä, muodosta ja vaiheistetusta toimittamisaikataulusta annetaan vuosittain tytäryhteisöille 15.12. mennessä. Annettua aikataulua ja tietosisältöä on ehdottomasti noudatettava.
- Kunnan ja tytäryhteisöjen yhteinen, toimintatapojen arviointiin ja kehittämiseen tähtäävä tapaaminen järjestetään vähintään kerran vuodessa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

- Tervon kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta järjestetään mahdollisimman yhdenmukaisesti konsernijohtoon ohjeistusta noudattamalla. Menestyksellinen konsernijohtaminen edellyttää, että konsernin riskit on tunnistettu kokonaisvaltaisesti ja niihin on varauduttu.
- Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisön sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus on järjestetty huolellisesti ja että se on oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen nähden. Konsernivalvonta on suunnitelmallista ja kokonaisvaltaista tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaan, analysointia ja raportointia sekä riskienhallintajärjestelmien toimivuuden seurantaan. Konsernijohto vastaa kunnassa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä valtuuston päätösten mukaisesti. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoitava viipymättä konsernijohtolle.

- Kuntakonsernin vakuutukset hallinnoidaan yhdenmukaisesti, jotta vakuuttamalla tehty riskienhallinta on konsernin kokonaisedun ja eri konsernitoimintojen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla järjestettyä.
- Kunnanjohtajalla ja kunnanhallituksella on oikeus yksittäistapauksissa vaatia sisäisten selvitysten teettämistä tytäryhteisöissä, mikäli kunnan omistajapolitiittinen etu tätä vaatii. Näin toimittaessa on otettava huomioon osakeyhtiölain tai muun lainsäädännön salassapitoa ja osakkeenomistajien yhdenvertaista kohtelua koskevat vaatimukset.

1.7.7 KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ VUONNA 2020

Vuonna 2020 Tervon kunnan sisäinen valvonta ja konsernivalvonta tehtiin 1.6.2017 voimaan tulleen uuden kuntalain (415/2015) mukaisen hallintosäännön määrittelyjen mukaisesti.

Valtuuston hyväksymässä hallintosäännössä on määrittelyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista kunnassa ja kuntakonsernissa. Hallintosääntöön sisällytettiin lisäksi määräykset kunnan hallinnon ja toiminnan järjestämisestä sekä taloudesta ja valvonnasta. Valtuusto määritteli henkilöstölinjaukset talousarvion henkilöstösuunnitelmassa ja –raportissa. Kunnanhallitus ohjeisti ja linjasi muun muassa talous- ja strategiaprosessit, osittain henkilöstöasiat, tietojärjestelmät, projektit, yhteistyöjärjestelyt, hankinnat ja sopimukset. Omaisuuden turvaamiseen liittyen vakuutukset tarkistetaan vuosittain.

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista sekä varojen käyttöä seurattiin hallintokunnittain osavuosisiraporteissa ja tilinpäätöksessä. Poikkeamista raportoitiin kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Yksiköiden esimiehet ja luottamushenkilöt toimivat kuntalain, hallintosäännön sekä talousarvioon kirjattujen lakimuutosten ja niihin liittyvien velvoitteiden mukaisesti.

Lakien, säännösten, hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisiin yksittäisiin tapauksiin puututtiin asianmukaisesti. Tilikauden aikana ei ole raportoitu sellaisia merkittäviä riskejä, joista olisi aiheutunut vahinkoa tai menetystä kunnalle. Hankinnoissa, omaisuuden luovuttamisessa tai käyttöarvoissa ei ollut menetyksiä. Korvausvastuisiin tai muihin oikeudellisiin vastuisiin ei jouduttu.

Konsernijohto seurasi säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Konsernitilinpäätös sisällytettiin kunnan tilinpäätökseen. Tytäryhteisöjen hallitusten toiminnassa otettiin huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Itsearviona Tervon kunnanhallitus katsoo, että sisäinen – ja konsernivalvonta sekä konsernin toiminnan ohjaus on toimeenpantu määräysten mukaisesti.

2 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

2.1 TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

TULOSLASKELMA (ulkoinen)		2020	2019
		1000 eur	1000 eur
Toimintatuotot	+	2 877	3 327
Toimintakulut	-	-15 028	-15 110
TOIMINTAKATE		-12 151	-11 783
Verotulot	+	4 816	4 404
Valtionosuudet	+	7 379	6 618
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	+	7	8
Muut rahoitustuotot	+	233	290
Korkokulut	-	-28	-36
Muut rahoituskulut	-	-13	-9
VUOSIKATE		243	-508
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-312	-261
Arvonalentumiset ja lisäpoistot	-		
Poistot ja arvonalentumiset		-312	-261
Satunnaiset erät			
TILIKAUDEN TULOS	+/-	-69	-769
Poistoeron muutos, lisäys(-), vähennys(+)	+/-	8	8
Varausten muutos, lisäys(-), vähennys(+)	+/-		
Rahastojen muutos, lisäys(-), vähennys(+)	+/-		55
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	-61	-706
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		2020	2019
Toimintatuotot / Toimintakulut, %		19,1 %	22,0 %
= 100 x Toimintatuotot / Toimintakulut			
Vuosikate/Poistot, %		77,9 %	-194,6 %
= 100 x Vuosikate / Poistot			
Vuosikate, eur / asukas		161 €	-334 €
Asukasmäärä (vuoden 2020 asukasluku ennakkotieto)		1506	1519
TOIMINTATUOTOT/TOIMINTAKULUT %- =100 * Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön) -tunnusluku osoittaa, että kunnan toiminnan			
kuluista katetaan palvelujen myynti- ja maksutuotoilla sekä avustuksilla 19,1 %.			
VUOSIKATE % POISTOISTA = 100 * Vuosikate /Poistot ja arvonalentumiset			
Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulo-rahoituksen olevan riittävä.			
Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulo-rahoituksen riittävyyden arvioinnissa.			

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulokseksi Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisälainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta –välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, % = $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on katettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa %-osuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vie-raan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys (pv) = $365 \times \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

4 TASETARKASTELU

4.1 TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

TASE 31.12.2020	2020	2019		2020	2019
VASTAAVAA	1000 €	1000 €		1000 €	1000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	12 264	11 917	A OMA PÄÄOMA	9 075	9 136
Aineettomat hyödykkeet	1 006	991	I Peruspääoma	7 369	7 369
Aineettomat oikeudet	97	24	II Arvonkorotusrahasto	900	900
Muut pitkävaikutteiset menot	909	967	IV Muut omat rahastot	244	244
Aineelliset hyödykkeet	5 654	5 344	Lainanlyhennysrahasto		
Maa- ja vesialueet	2 001	1 686	Elinkeinojen kehittämisrahasto	244	244
Rakennukset	2 443	2 075	V Ed. tilikauden yli / alijäämä	623	1 329
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 184	1 247	VI Tilikauden yli / alijäämä	-61	-706
Koneet ja kalusto	26	35			
Ennakkomaksut ja kesken-			B POISTOERO JA VAPAA-		
eräiset hankinnat		301	EHTOISET VARAUKSET	196	204
Sijoitukset	5 604	5 582	Kertynyt poistoero	196	204
Osakkeet ja osuudet	5 364	5 362	Vapaaehtoiset varaukset		
Lainasaamiset	189	189	Investointivaraukset		
Muut saamiset	51	31			
			C PAKOLLISET VARAUKSET	92	60
TOIMEKSIANTOJEN	15	15	D TOIMEKSIANTOJEN		
VARAT			PÄÄOMAT	100	112
Valtion toimeksiannot			Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	15	15	Lahjoitusrahastojen pääomat	15	15
Muut toimeksiannot			Muut toimeksiantojen pääomat	85	97
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 659	4 553	E VIERAS PÄÄOMA	7 475	6 973
Vaihto-omaisuus	18	18			
Aineet ja tarvikkeet	18	18	I Pitkäaikainen vieraspääoma	3 013	3 097
Ennakkomaksut			Joukkovelkakirjalainat		
Saamiset	1 349	1 496	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	3 012	3 096
Pitkäaikaiset saamiset	472	531	Lainat julkisyhteisöiltä		
Myyntisaamiset	25	26	Lainat muilta luotonantajilta		
Siirtosaamiset	447	505	Muut velat	1	1
Lyhytaikaiset saamiset	877	965	II Lyhytaikainen vieraspääoma	4 462	3 876
Myyntisaamiset	552	495	Joukkovelkakirjalainat	2 400	1 750
Muut saamiset	141	236	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	417	698
Siirtosaamiset	184	234	Lainat julkisyhteisöiltä		
			Lainat muilta luotonantajilta		
Rahoitusarvopaperit	3 032	3 025	Saadut ennakot		8
Sijoitukset rahamarkkina-			Ostovelat	694	565
instrumentteihin	3 032	3 025	Muut velat	84	98
Rahat ja pankkisaamiset	260	14	Siirtovelat	867	757
Yhteensä	16 938	16 485	Yhteensä	16 938	16 485
TASEEN TUNNUSLUVUT:			Omavaraisuus-%	54,7 %	56,7 %
			Suhteellinen velkaantuneisuus-%	49,6 %	48,5 %
			Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€	562	623
			Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	373	410
			Lainakanta 31.12., 1000 €	5 828	5 544
			Lainakanta 31.12., €/asukas	3 870	3 650
			Lainat ja vastuut, 1000€ 31.12.	6 745	6 476
			Lainat ja vastuut, €/asukas	4 479	4 263
			Lainasaamiset 31.12., 1000 €	189	189
			Asukasmäärä (2020 ennakkotieto)	1 506	1 519

Omavaraisuusaste, % = $100 \cdot (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 % omavaraisuutta. 50 % tai alempi omavaraisuusaste merkitsee merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 \cdot (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

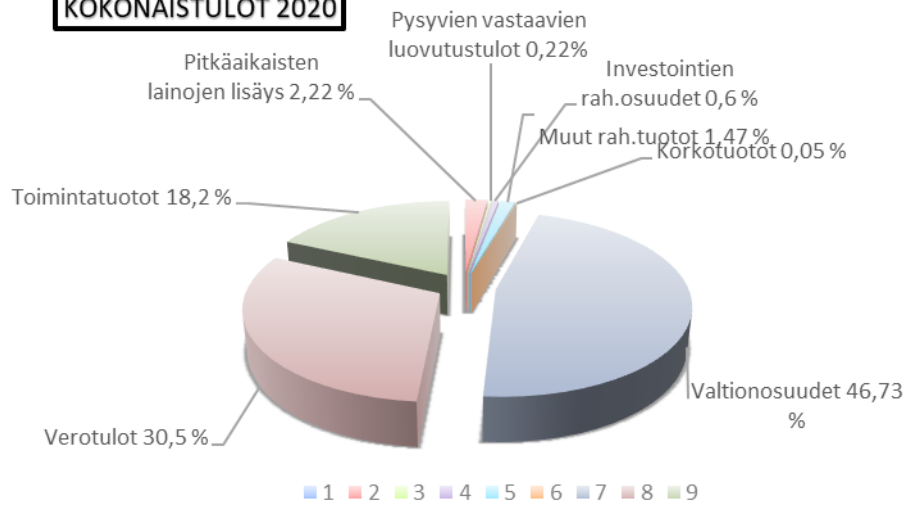
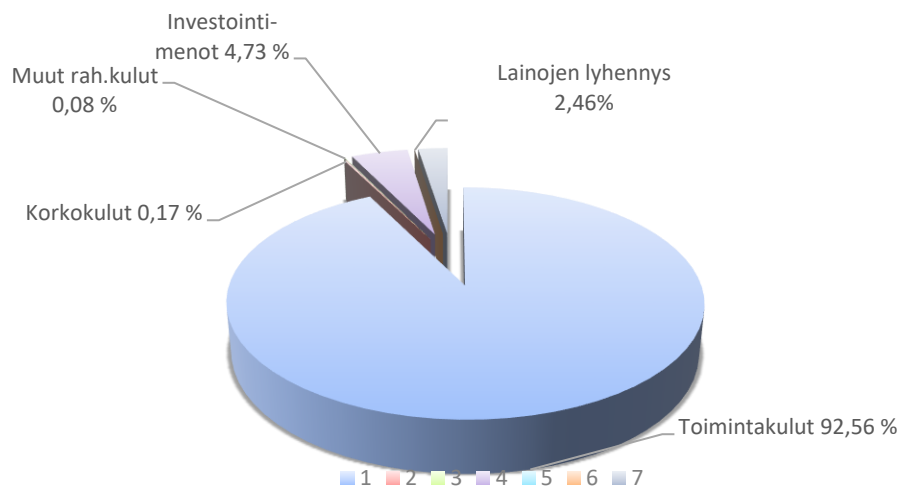
Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

4.2 KOKONAISTULOT JA –MENOT 2020

TULOT	eur	%	MENOT	eur	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	2 877 417,23	17,8	Toimintakulut	15 028 170,63	92,8
Verotulot	4 816 200,78	29,8	- Valmistus omaan käyttöön		0,0
Valtionosuudet	7 379 020,00	45,7	Korkokulut	28 161,75	0,2
Korkotuotot	7 691,98	0,0	Muut rahoituskulut	13 398,93	0,1
Muut rahoitustuotot	232 799,23	1,4	Satunnaiset kulut		0,0
Satunnaiset tuotot		0,0	Tulorahoituksen korjauserät		0,0
Tulorahoituksen korjauserät		0,0	+/- Pakollisten varausten muutos	-31 594,78	-0,2
- Käyttöomaisuuden myyntivoitot	-3 219,07	0,0	- Käyttöomaisuuden myyntitappiot	-2 368,07	0,0
Investoinnit			Investoinnit		0,0
Rahoitusosuudet investointeihin	95 377,25	0,6	Investointimenot	767 398,46	4,7
Pysyvien vastaavien luovutustulot	34 660,21	0,2	Rahoitustoiminta		0,0
Rahoitustoiminta			Antolainasaamisten lisäykset		0,0
Antolainasaamisten vähennykset	30 000,00	0,2	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	399 166,00	2,5
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	350 000,00	2,2	Lyhytaikaisten lainojen vähennys		0,0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	333 372,47	2,1	Oman pääoman vähennykset		0,0
Oman pääoman lisäykset		0,0			
Kokonaistulot yhteensä	16 153 320,08	100,0	Kokonaismenot yhteensä	16 202 332,92	100,0
Kokonaismenot yhteensä	16 202 332,92		Muut maksuvalmiuden muutokset	302 317,54	
Kokonaistulot yhteensä	16 153 320,08		Kassavarojen muutos	253 304,70	
Kok.menot > kok.tulot	-49 012,84			-49 012,84	

KOKONAISTULOT 2020**KOKONAISMENOT 2020**

5 TERVON KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

5.1 YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ

Tilikausi 1.1. - 31.12.2020. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät ja tytäryhteisöt, joissa kunnalla on määräämisvalta konsernikaavion mukaisesti. Yhdistelyssä on noudatettu olennaisuuden periaatetta.

Konsernin sisäiset omistukset on eliminoitu ohjeistuksen mukaisesti. Konserniyhteisöjen väliset sisäiset liiketapahtumat ja keskinäiset velat ja saamiset on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on käsitelty vuoden 2015 konserniyleisohjeen mukaan.

Kuntayhtymien taseet sekä tulos- ja rahoituslaskelmat ja niiden liitetiedot on yhdistelty lukuarvoiltaan omistussuuden mukaisesti.

Konserniyhteisöt	Kotikunta	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
Nimi				Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Kiint. Oy Tervon Vuokratalot	Tervo	100 %	100 %	217	572	4
As Oy Metsäparkki	Tervo	100 %	100 %	7	138	-2
Tervon Kehitys Oy	Tervo	100 %	100 %	1758	4232	33
Kuntayhtymät						
Pohjois-Savon sairaanhoito- piirin kuntayhtymä	Kuopio	0,90 %	0,90 %	837	4162	-35
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	0,54 %	0,54 %	356	266	-1
Vaalijalan kuntayhtymä	Pieksamäki	1,62 %	1,62 %	222	472	126
Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymä	Mäntyharju	0,33 %	0,33 %	5	5	-1
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	0,64 %	0,64 %	6	3	1
Osakkuusyhteisöt						
Palveluyhtiö Viisarit Oy	Keitele	30 %	30 %			
Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto	Tervo	55,15 %	55,15 %			
Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushal	Tervo	72,12 %	72,12 %	2910	0	4

5.2 KONSERNIRAKENNE TERVON KUNTAKONSERNI**KAAVIO KONSERNIRAKENTEESTA****TERVON KUNTA**

VÄLITÖN MÄÄRÄYSVALTA	KUNTAYHTYMÄT	OSAKKUUSYHTEISÖT
• Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot 100 % • Asunto Oy Metsäparkki 100 % • Tervon Kehitys Oy 100 %	• Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky 0,9022% • Savon koulutuskuntayhtymä 0,54056 % • Vaalijalan kuntayhtymä 1,62191 % • Itä-Suomen Päihdehuollon ky 0,33446 % • Pohjois-Savon Liitto 0,64 %	• Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli 72,12 % • Palveluyhtiö Viisarit Oy 30 % • Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto 55,15 %

5.3 KONSERNIN TYTÄRYHTEISÖJEN TOIMINTA

Tervon kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt:

- Tervon Kehitys Oy
- Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot
- As Oy Metsäparkki
- Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli
- Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto (ei yhdistelty)
- Palveluyhtiö Viisarit Oy

Tervon Kehitys Oy

Tervon Kehitys Oy on Tervon kunnan 100 prosenttisesti omistama yhtiö. Tervon Kehitykseen fuusioitiin vuoden 2016 lopussa Tervon Biolämpö ja Vesi Oy sekä Kiinteistö Oy Tervon Asontie 2, 20.12.2017 kauppakirjalla Tervon kunnalta vesihuoltoliiketoiminta ja 31.12.2018 Kiinteistö Oy Tervon Terveysasema ja Kiinteistö Oy Tervon Kuntakiinteistöt. Yhtiön toimintaa on kehittämiseen läheisesti liittyvien kiinteistöjen omistus ja hallinta sekä paikkakunnan elinvoimaisuutta edistävien hankkeiden mahdollistaminen. Tehtyjen fuusioiden myötä yhtiön toimintaan kuuluu myös kaukolämmön tuottaminen ja jakelu ja vesi-huoltoliiketoiminta.

Tervon Kehitys Oy:n tilikauden tulos 31.12.2020 päättyneeltä tilikaudelta oli 32.635,63 euroa positiivinen, kun se edellisvuonna oli 43.342,92 euroa, vuonna 2018 -49.995,72 euroa negatiivinen ja vuonna 2017 23.962,64 euroa.

Yhtiön operatiivista toimintaa on johtanut oman toimen ohella vuoden 2020 lokakuulle saakka kunnanjohtaja, jonka jälkeen toimitusjohtajana aloitti Jorma Tukiainen. Taloushallinnosta on vastannut Tervon kunnan taloushallintohenkilöstö.

Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot ja As Oy Metsäparkki

Vuokrataloyhtiöiden toiminnan tavoitteena ovat:

- asuntokannan käyttötarkoituksen mukainen kunnossapito
- talouden tasapaino
- kohtuullinen vuokrataso
- tuleviin investointeihin varautuminen.

Viime vuosina suurimmat haasteet talouden tasapainolle ovat aiheuttaneet tyhjät asunnot. Haasteeseen on reagoitu käynnistämällä vuokra-asunto kannan sopeuttaminen kysyntää vastaavaksi, mikä tarkoittaa joidenkin vuokratalojen myyntiä tai purkamista tulevana vuosina.

Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalojen osalta tilikauden tulos oli 4.138,65 euroa voitollinen (v. 2019 3.646,66 euroa, v. 2018 49.429,51 euroa). As Oy Metsäparkki tiikauden tulos vuonna 2020 oli -2.092,67 euroa (v. 2019 -5.210,86 eur ja v. 2018 6.389,53 eur).

Vuokrataloille on asetettu tavoitteeksi asuntojen käyttöasteen (vuokrausasteen) pitäminen 96-97 %:n tasolla. Vuokratalojen tavoitteena on tarjota jäljelle jäävä asuntokanta hyväkuntoisina vuokra-asumiseen ja saada käyttöaste mahdollisimman korkeaksi. Asuntojen käyttöaste (lukumäärä) oli 31.12.2020 61,7 % suhteessa vuokratut asunnot kaikkiin (60 kpl) omistettuihin huoneistoihin nähden sekä 82,2 % vuokratavissa (45 kpl) oleviin. Tammikuussa 2021 vuokrattu 2 huoneistoa ja helmikuussa sovittu alustavasti

kahden vuokrauksesta, joten tilanne on kohentumassa. Vuonna 2020 As Oy Metsäparkin käyttöaste oli 86,54 prosenttia. Edellä mainitut käyttöastetavoitteet on haasteellista saavuttaa.

Myllärinkulman talot asetettiin syksyllä 2020 julkiseen myyntiin. As Oy Metsäparkin fuusion valmistelua Kiinteistö Oy Tervon Vuokralatoihin on jatkettu.

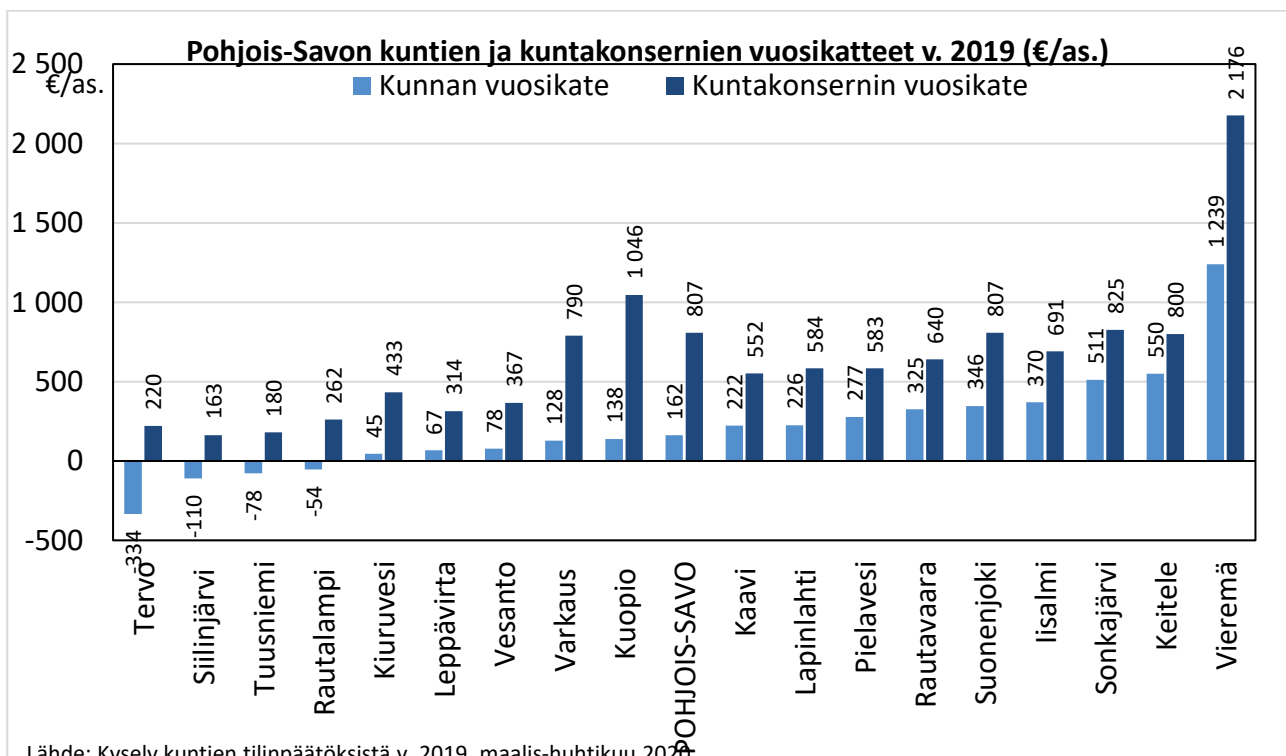
Vuokralatoyhtiöiden asioita on isännöitsijänä hoitanut vuoden 2020 alusta Palveluyhtiö Viisarit Oy/Päivi Konttinen. Taloushallinnosta on vastannut Tervon kunnan taloushallintohenkilöstö.

Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli

Yhtiön tehtävänä on omistaa ja hallinnoida Teollisuustie 2 sijaitsevaa teollisuuskiinteistöä. Yhtiön toiminnassa vuonna 2020 ei ole ollut muutoksia edelliseen vuoteen. Yhtiön tilinpäätös vuodelta 2020 osoittaa 4.291,83 euroa ylijäämää (v. 2019 4.272,38 alijäämää.)

Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto

Tervon kunta omistaa 55,15 % yhtiön osakekannasta. Omistus ko. yhtiössä on tarkoitettu lyhytaikaiseksi ja edelleen luovutettavaksi ja yhtiön tilinpäätöstä ei ole yhdistelty konsernin lukuihin.

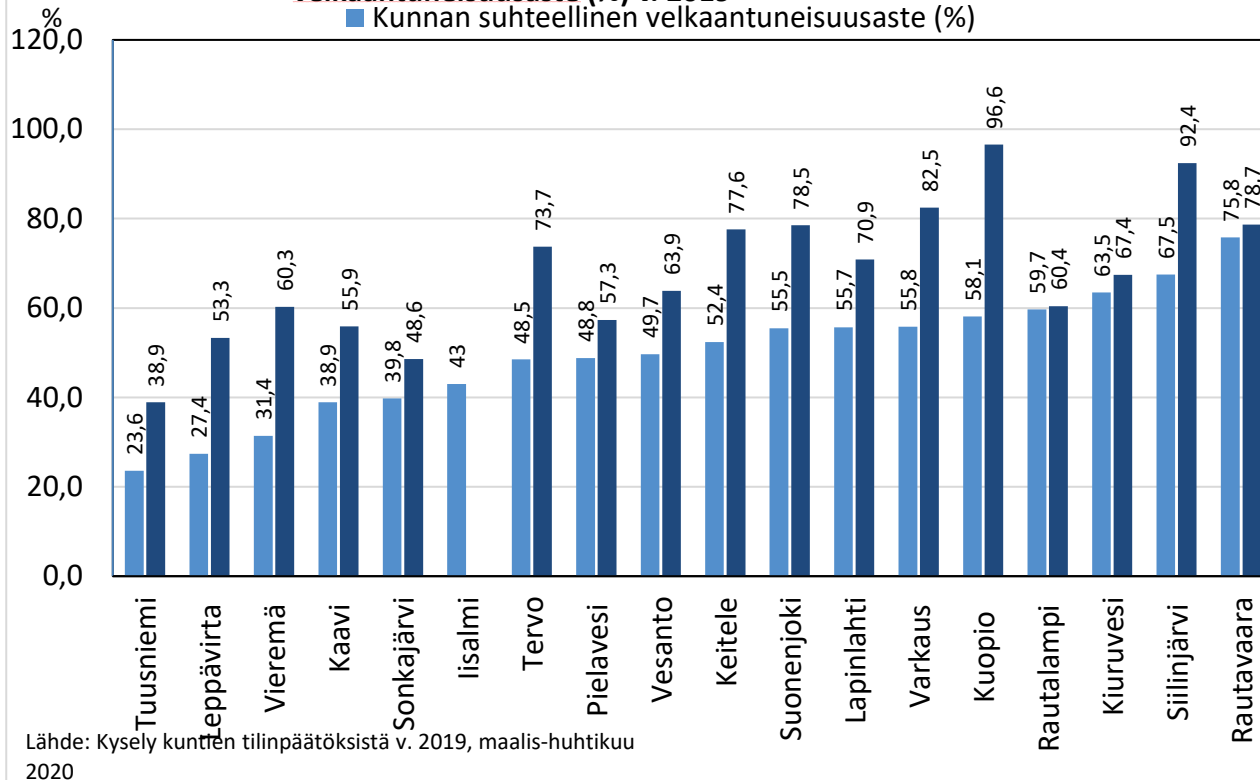

Pohjois-Savon kuntien ja kuntakonsernien suhteellinen

velkaantuneisuusaste (%) v. 2019

■ Kunnan suhteellinen velkaantuneisuusaste (%)

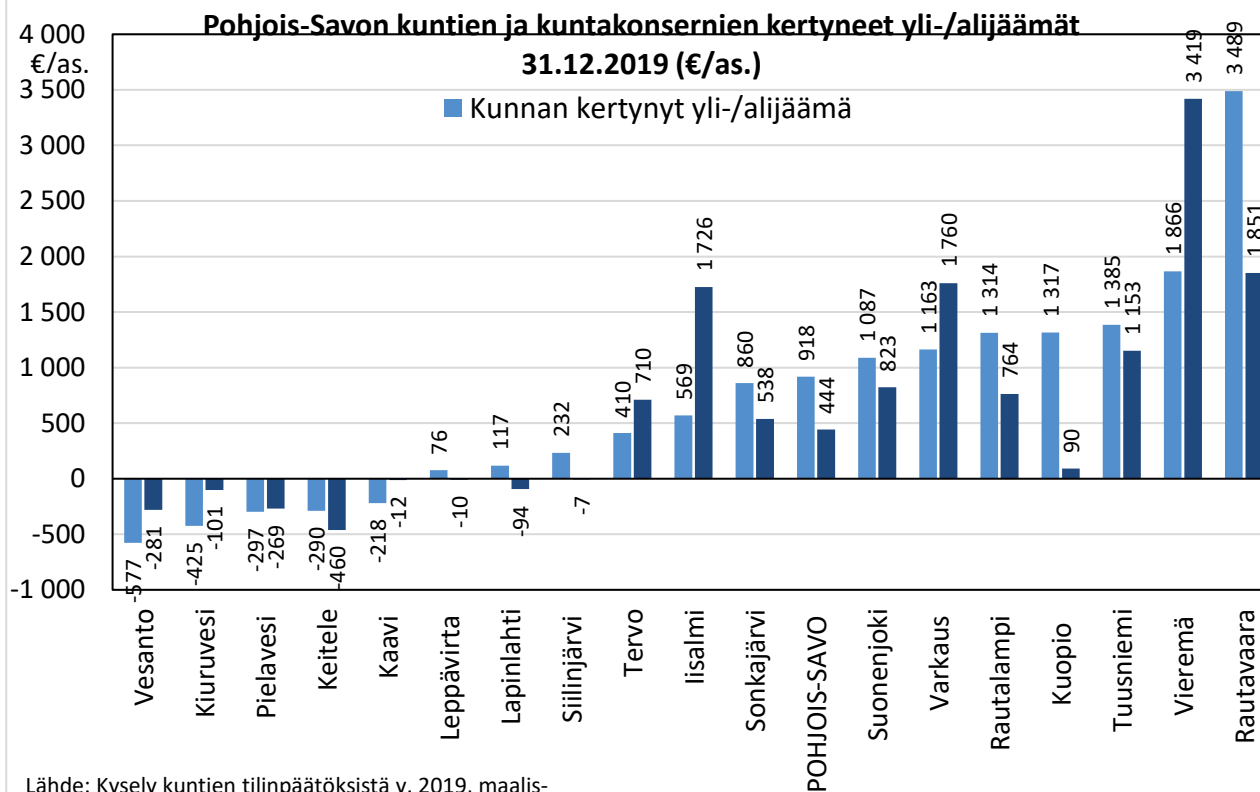

Lähde: Kysely kuntien tilinpäätöksistä v. 2019, maaliskuuta 2020

Pohjois-Savon kuntien ja kuntakonsernien kertyneet yli-/alijäämät

31.12.2019 (€/as.)

■ Kunnan kertynyt yli-/alijäämä

Lähde: Kysely kuntien tilinpäätöksistä v. 2019, maaliskuuta 2020

5.4 KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

KONSERNITULOSLASKELMA		1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
		(1000 eur)	(1000 eur)
Toimintatuotot	+	10 114	10 133
Toimintakulut	-	-21 634	-21 301
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	+/-	38	15
Toimintakate		-11 482	-11 153
Verotulot	+	4 816	4 404
Valtionosuudet	+	7 761	6 928
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	+	10	15
Muut rahoitustuotot	+	216	275
Korkokulut	-	-70	-123
Muut rahoituskulut	-	-80	-11
Vuosikate		1 171	335
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-1 112	-1 067
Omistuksen eliminointi	+/-	0	0
Arvonalentumiset	-	0	-1 067
Satunnaiset erät	+/-	7	0
Tilikauden tulos		66	-732
Tilinpäätössiirrot	+/-	1	56
Tilikauden verot		-10	-3
Laskennalliset verot		-1	-1
Vähemmistöosuudet	+/-	-4	-6
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	52	-686
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		2020	2019
Toimintatuotot / Toimintakulut, %			
= 100 x Toimintatuotot / Toimintakulut		46,8	47,6
Vuosikate / Poistot			
= 100 x Vuosikate / Poistot		105,3	31,4
Vuosikate, eur / asukas		778	221
Asukasmäärä		1 506	1 519

TOIMINTATUOTOT/TOIMINTAKULUT %-tunnusluku osoittaa, että kuntakonsernin toiminnan kuluista katetaan palvelujen myynti- ja maksutuotoilla sekä avustuksilla 46,8 %.

VUOSIKATE PROSENTTIA POISTOISTA-tunnusluku osoittaa kuinka paljon kunnan tulorahoituksesta jää pitkävaikutteisten menojen rahoittamiseen.

5.5 KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT**KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA**

1.1.-31.12.2020 1.1.-31.12.2019
(1000 eur) (1000 eur)

Toiminnan rahavirta

Vuosikate	+/-	1 171		334	
Satunnaiset erät	+/-	7		0	
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	-/+	-10		-3	
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	45	1 213	-33	298

Investointien rahavirta

Investointimenot	-	-1 643		-1 838	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	105		70	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	58	-1 480	1 186	-582
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-		-267		-284

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-	29			
Antolainasaamisten vähennys	+	0	29	182	182
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	865		1 190	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-847		-1 935	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	487	505	-69	-814
Oman pääoman muutokset	+/-		127		58
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	+/-	-13		8	
Vaihto-omaisuuden muutos	+/-	-5		-4	
Saamisten muutos	+/-	-98		653	
Korottomien velkojen muutos	+/-	176	59	-290	367
Rahoituksen rahavirta	+/-		720		-207
Rahavarojen muutos	+/-		453		-491

Rahavarojen muutos

Rahavarat 31.12.	+	4 203		3 753	
Rahavarat 1.1.	-	3 750		4 244	
	+/-	453		-491	

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2020	2019
Investointien tulorahoitus, %	76,1	18,9
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v:lta, 1000€	-4 731	-5 175
Lainanhoitokate	1,4	0,2
Kassan riittävyys, pv	63	54

5.6 KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2020	2019	1000 eur	2020	2019
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	21 007	20 436	OMA PÄÄOMA	9 919	9 745
Aineettomat hyödykkeet	1 530	1 521	Peruspääoma	7 369	7 369
Aineettomat oikeudet	574	526	Arvonkorotusrahas	900	900
Muut pitkävaikutteiset menot	917	981	Muut omat rahastot	394	397
Ennakkomaksut	38	14	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 204	1 765
Aineelliset hyödykkeet	16 965	16 616	Tilikauden yli-/alijäämä	52	-686
Maa- ja vesialueet	2 136	1 963			
Rakennukset	12 698	9 421	VÄHEMMISTÖOSUUDET	131	126
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 296	3 960			
Koneet ja kalusto	513	483	PAKOLLISET VARAUKSET	322	253
Muut aineelliset hyödykkeet	24	33	Eläkevaraukset		
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	298	756	Muut pakolliset varaukset	322	253
Sijoitukset	2 512	2 299	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	186	170
Osakkuusyhteisöosuudet					
Muut osakkeet ja osuudet	2 268	2 221	VIERAS PÄÄOMA	16 985	15 910
Joukkovelkakirjalainasaamiset			Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	10 337	10 150
Muut lainasaamiset	171	36	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	134	464
Muut saamiset	73	42	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	3 757	2 629
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	98	68	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	2 757	2 667
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 437	5 700	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	27 542	26 204
Vaihto-omaisuus	65	60			
Saamiset	2 168	1 886			
Pitkäaikaiset saamiset	441	390			
Lyhytaikaiset saamiset	1 727	1 496			
Rahoitusarvopaperit	3 120	3 025			
Rahat ja pankkisaamiset	1 084	729			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	27 542	26 204			

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

	2020	2019		2020	2019
Omavaraisuusaste, %	37,8	37,8	Konsernin lainat, eur/asukas	9 359	8 413
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	70,5	73,7	Konsernin lainakanta 31.12.,1000€	14 094	12 779
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	1 256	1 079	Lainat ja vastuut, 1000€ 31.12.	15 720	14 631
Kertynyt yli-/alijäämä, €/ asukas	834	710	Lainat ja vastuut, €/asukas	10 438	9 632
			Konsernin lainasaamiset, 1000€	171	36
			Kunnan asukasmäärä	1 506	1 519

6 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

6.1 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Tilinpäätöksen tuloslaskelman mukainen tilikauden tulos oli -69.138,53 euroa. Poistoeromuutoksen kirjausten jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostuu 61.001,69 euroa, jonka kunnanhallitus esittää kirjattavaksi taseen oman pääoman yli-/alijäämätillille.

31.12.2020 kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää 562.042,23 euroa eli 373 euroa asukasta kohden.

7 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

7.1 KÄYTTÖTALOUSOSAN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

7.1.1 100 Keskusvaalilautakunta (Toimielin)

101 Vaalit (tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Kuntalain 75 §:n tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanhallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja/ympäristösuojelusihteeri, ympäristöterveysjohtaja)

Keskusvaalilautakunta

Tulosalueen toiminnot	Tilivelvollinen
102 Valtiolliset vaalit	Hallintojohtaja
103 Kuntavaalit	Hallintojohtaja
104 EU-vaalit	Hallintojohtaja

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Hallintojohtaja ja toimistos sihteeri

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Kunta muodostaa yhden äänestysalueen. Äänioikeutettuja on noin 1450. Presidentinvaalissa ylimpänä vaaliviranomaisena toimii Oikeusministeriö, jolla on yleisvastuu vaalien toimeenpanosta. Oikeusministeriön lisäksi vaaliviranomaisia ovat - vaalipiirilautakunnat - jokaisessa kunnassa kunnan keskusvaalilautakunta, vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnat sekä ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijat, - Väestörekisterikeskus ja maistraatit sekä - Ulkoasiainministeriö

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Kuntavaalit 18.4.2021. Ennakkoäänestys kotimaassa 7.–13.4.2021 ja ulkomailla 7.–10.4.2021

Tulosityksiköiden tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Kuntavaalit 2021	Valmistautuminen	Vuoden 2021 kuntavaalit: Äänestyspaikkojen määrääminen ja niistä ilmoittaminen, koronavirustilanteen vaikutus, vaalitietojärjestelmän käyttö, vaalikoulutus ym (Khall 17.11.2020 § 278)

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna

VAALIT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot						
Toimintamenot						
Toimintakate						
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät						

7.1.2 120 Tarkastuslautakunta (Toimielin)**121 Tilintarkastus (Tulosalue)**

Tulosalueen tilivelvolliset: Kuntalain (410/2015) 67 §:n ja Kirjanpitolain (655/1973) tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanhallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja/ympäristönsuojelusihteeri, ympäristöterveysjohtaja)

Tarkastuslautakunta

Tulosalueen toiminnot**Tilivelvollinen**

121 Tilintarkastus	Kuntatilintarkastaja
--------------------	----------------------

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Kuntatilintarkastaja ostopalveluna

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Kuntalain (410/2015) 122 §:n ja hallintolain (Kvalt. 28.1.2019) 50 §:n mukaisesti valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten <i>tilintarkastusyhteisön</i> tarkastuslautakunnan esityksestä enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Tilintarkastaja on valittu kunnalle tilikaudesta 2019 alkaen kolmen vuoden toimikaudelle. Tilintarkastajan tehtävät on määritelty kuntalain 123 §:ssä ja hallintosäännön 51-53 §:ssä. Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa <i>tarkastuslautakunnan</i> hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty kuntalain 121 §:ssä sekä hallintosäännössä tarkastustoiminnan tehtävien ja raportoinnin osalta 48 §:ssä, konsernin tytäryhteisöjen arvioinnin ja valvonnan osalta 10 §:ssä, sidonnaisuusilmoituksiin liittyvien tehtävien osalta 49

§:ssä ja tilintarkastuskertomuksen ja muun raportoinnin osata 57 §:ssä.

Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävistä ja erityistehtävien tarkastuksesta päättämistä ei ole kunnalaissa erikseen määrätty tarkastuslautakunnan tehtäväksi, minkä vuoksi niistä päättäminen kuuluu valtuuston toimivaltaan.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Tarkastuslautakunta laatii itselleen valtuustokaudeksi painopistealueet, joiden mukaan työskentely tapahtuu. Toiminta tarkennetaan vahvistetussa työohjelmassa.

Tulosityksikön tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Tilintarkastus	Arviointi työohjelman mukaisesti	6 kokousta; Sivistystoimen ajankohtaiskatsaus; Kunnanhallituksen selvitys valtuustolle vuoden 2018 arviointikertomuksen asioista; Sidonnaisuusrekisterin ajantasaisuus; Teknisen toimen, ympäristötoimen ja ympäristöterveystoimen ajankohtaiskatsaus; Tilinpäätöksen 2019 ja henkilöstötilinpäätöksen esittely; Tytäryhtiö- ja perusturvan ajankohtaiskatsaus; Arviointikertomuksen 2019 valmistelu; Johdon vahvistusilmoituskirje 2019; Tilintarkastajan loppuraportointi ja tilintarkastuskertomus 2019; Arviointikertomuksen laadinta loppuun, allekirjoitus sekä ehdotus valtuustolle; Sidonnaisuusrekisterin ajantasaisuus; Sivistystoimen ajankohtaiskatsaus; Tarkastuslautakunnan arvioinnin työohjelma 2020; Tilintarkastuksen työohjelma 2020; Sidonnaisuusrekisterin ajantasaisuus; Sosiaali- ja terveystoimen ajankohtaiskatsaus; Tarkastuslautakunnan talouden toteuma 2020 ja talousarvio vuodelle 2021; Arviointikertomuksen laadinta loppuun, allekirjoitus sekä ehdotus valtuustolle/vuoden 2020 arviointikertomukseen saadut vastineet.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna

TILINTARKASTUS	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot						
Toimintamenot	-11.920,00		-11.920,00	-13.726,42	1.806,42	115,2
Toimintakate	-11.920,00		-11.920,00	-13.726,42	1.806,42	115,2
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät	-490,00		-490,00	-3.385,02		

valtuustoon nähden sitovat erät

7.1.3 130 Kunnanhallitus (Toimielin)

131 Yleishallinto (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Kuntalain (410/2015) 67 §:n ja Kirjanpitolain (655/1973) tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanhallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja, ympäristönsuojelutarkastaja, ympäristöterveysjohtaja)

Kunnanhallitus

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

132 Keskushallinto	Kunnanjohtaja
139 Suunnittelupalvelut	Kunnanjohtaja
140 Muu toiminta	Kunnanjohtaja
(1560 Ruoka- ja siivouspalvelut; ruokapalvelut ovat siirtyneet Attendolle 1.8.2019, siivouspalvelut siirtyvät Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle 1.1.2020)	

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Yleis-, talous-, palkka-, tieto- ja henkilöstöhallinto: Kunnanjohtaja, hallintojohtaja, pääkirjanpitäjä, kirjanpitäjä, palkanlaskija, toimistosihteeri, yhteinen toimistosihteeri ympäristöterveydenhuollon kanssa ja järjestelmäasiantuntija.
--

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta, käyttää kunnan päätösvaltaa ja siirtää toimivaltansa hallintosäännön määräyksillä.

Kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kunnan henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, konsernijaosto ja kunnanjohtaja. Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä hallintosäännön 11 §:n mukaisesti. Kuntakonsernia tulee johtaa kokonaisuutena kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta ja strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Palvelutuotantoa ohjaavat **lautakunnat** valtuuston vahvistamien tavoitteiden ja resurssien puitteissa.

Hallinnon ja toiminnan, talouden ja valvonnan, valtuuston, päätöksenteko- ja hallintomenettelyn määrittelyt on kirjattu uuden Kuntalain (410/2015) mukaiseen Tervon kunnan hallintosääntöön (Kvalt. 28.1.2019).

Osana kunnan toiminnan yhteensovittamista **talous-, palkka-, henkilöstö- ja tietohallinnon palvelut** tuotetaan keskitetysti.

Palvelut tuotetaan osin entisten ICT-palvelujen tuottajien kanssa tehtyjen sopimusten, osin Istekki Oy:n kanssa tehdyn ICT-perusinfra tuottamista ja ylläpitämistä koskevan sopimuksen mukaisesti. Järjestelmäasiantuntija vastaa Istekkiin siirtämättömistä koulun ja hallinnon vanhoista ict-palveluista.

Istekki Oy ja Savon Kuituverkko tuottavat tietoliikennepalvelut yhdessä. Istekki Oy tuottaa palvelin-, konesali-, tulostus-, loppukäyttäjä- ja tietohallintopalvelut, päätelaitepalvelut ja lisenssipalvelut. Koulun ja hallinnon vanhoista palvelimista vastaa järjestelmäasiantuntija.

Istekki Oy:n ylläpitämät uudistetut, Liferay-julkaisujärjestelmä –pohjaiset verkkosivut sekä uusi ja aiempaa nykyaikaisempi Chat –palvelu kunnan yleisessä neuvonnassa ja Nilakan virtuaalikirjastossa on otettu käyttöön 5.6.2017. Uudet verkkosivut toimivat kunnan virallisena ilmoitustauluna ja kuntalaisten tiedonsaantikanavana uuden kuntalain ja hallintosäännön mukaisesti.

Kunnanvaltuuston, -hallituksen sekä sivistys- ja perusturvalautakuntien jäsenille, opettajille, johtoryhmälle sekä yläkoululaisille on hankittu iPadit.

Data- ja puhelinyhteyksistä vastaa DNA. Osa datayhteyksistä on siirtynyt Istekki Oy:lle. Tervon kunta on siirtynyt maakuntaverkon käyttäjäksi.

Istekki Oy:n kanssa on tehty 1.1.2012 AluePegasos-sopimus. Ohjelmaan kirjataan kotihoidon (sisältää kotisairaanhoidon), asiakaskäynnit sekä laskutetaan koti- ja tukipalveluiden asiakasmaksut. THL saa kuntien tilastotiedot ko. ohjelman kautta.

CGI talous- ja palkkahallinnon ohjelma, vesilaskutus ja sosiaalityön ohjelmat ovat Suonenjoen palvelimella. Suonenjoki vastaa ohjelmien päivityksistä ja varmennuksista. Sama ohjelma on käytössä myös Suonenjoen kaupungilla ja terveydenhuollon kuntayhtymällä sekä Vesannon kunnalla.

Sopimus ohjelman tuottaja CGI:n kanssa on tehty palkkahallinnon osalta 1.4.2008 ja taloushallinnon laskutusten osalta 1.6.2008. Kuntaan hankittiin moniyritysversio kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden kirjanpidon hoitamista varten vuonna 2018.

Postituksesta vastaa Posti. Postituskonesopimus on tehty Itä-Suomen Konttoripiste Oy:n kanssa.

Perinnästä vastaa Intrum Justitia Oy kahden perintäkirjeen jälkeen.

IS-hankinnan kilpailuttamista hankinnoista toimisto- ja hoitotarvikkeet hankitaan Bos-tilausjärjestelmällä. Sansia Oy:n (entisen IS-hankinnan) kilpailutusprosessia ja hankintapaikkoja seurataan Soppari-järjestelmän kautta.

Kirjastojärjestelmänä toimii Aurora-kirjastojärjestelmä. Kirjasto kuuluu Rutakko-kirjastoverkkoyhteisöön. Nilakan kuntien virtuaalikirjasto-hankkeeseen liittyen Tervon kirjasto on siirtynyt omatoimikirjastoksi vuonna 2017.

Päiväkoti, koulu ja huoltajat käyttävät oppilashallinto-ohjelma Priimusta, työjärjestysohjelma Kurrea, www-liittymä Wilmaa sekä Pedanet-verkkoympäristöä. Päiväkodin asiakkaiden läsnäoloaikojen seuranta ja henkilöstön työvuorosunnittelu tehdään Daisy-ohjelmalla. Henkilöstön tehtävänkuvat ja kehityskeskustelut tallennetaan eHR.fi –järjestelmään (WellWorks Oy).

Ympäristöterveydenhuollon viranhaltijat käyttävät Vati ja Laari-järjestelmiä terveystietojen tallentamiseen, käsittelyyn ja valvontatietojen välittämiseen keskusvirastojen valvontarekistereihin.

Eläinlääkintähuollossa käytetään Provet-ohjelmistoa potilastietojen ja hoitojen tallentamiseen, tilastointiin ja asiakaslaskutuksiin.

Henkilöstöpalveluilla tuetaan

- tuloksellisen palvelutuotannon ja henkilöstöjohtamisen kehittämistä
- henkilöstön työhyvinvoinnin ylläpitämistä ja kehittämistä sekä
- työyhteisöjen ja niiden jäsenten muutosten hallintaan tarvittavien valmiuksien parantamista.

Joukkoliikennepalveluilla turvataan ihmisen taajamien väliset liikkumistarpeet sekä järjestetään kunnan maksamat kuljetukset kustannustehokkaasti ja käyttäjien näkökulmasta riittävällä palvelutasolla.

Työllisyyden hoitoon liittyen

Nuorille tarjotaan 16-21 -vuotiaille nuorille mahdollisuus tutustua työelämään kesätoissa kunnan eri hallintokunnissa sekä tervolaisissa yrityksissä. Nuorisotakuun velvoitteita toteutetaan.

Pitkäaikaistyöttömille tarjotaan mahdollisuus työllistyä eri hallintokunnissa vähintään puolen vuoden ajaksi. Pitkäaikaistyöttömille tarjotaan yksilölliset työterveyshuollon palvelut.

Velvoitetyöllistettävät työllistetään eri hallintokunnissa.

Ruokapalvelut ostetaan Attendolta Tervon Yhtenäiskoululle, päiväkotikurssikumpuun ja kotonaan asuville ikäihmisille.

Siivouspalvelut ostetaan Palveluyhtiö Viisarit Oy:ltä.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Talous- ja palkka-, henkilöstö- ja tietohallinto

Tervon kunta tuottaa talous- ja palkkahallinnon palvelut konserniyhtiöiden (Tervon Kehitys Oy ja Tervon Vuokratalot Oy) lisäksi Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle. Tulevaisuuden kuntien ict-yhteistoiminnan toteuttamishankkeessa haetaan maakunnallista ratkaisua kuntien tietohallinnon järjestämiseen tulevaisuudessa.

Joukkoliikenne ja henkilökuljetuspalvelut:

Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja alueen kaupunkien/kuntien välillä 14.4.2018 alkaen tehtiin toistaiseksi voimassa oleva ELY:n ja alueen kuntien yhteistyösopimus henkilökuljetusten järjestämisestä, joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmästä sekä joukkoliikenteen kustannusten jakamisesta. Joukkoliikennepalveluiden hankintakustannusten lisäksi kunnat voivat osallistua myös hintavelvoitteiden korvaamiseen (lippu-tuki) sekä mahdollisiin muihin joukkoliikenteen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin, joihin Ely-keskus voi myöntää valtionavustusta. Tervon kunnan osuus seudullisesta joukkoliikenteestä on 2 % eli 7 054 euroa vuonna 2020. Kuntien henkilöliikenteen pääpysäkit –hankkeen kautta ei saatu pysäkkejä Tervon taajamaan kapeiden piennaralueiden vuoksi.

Pohjois-Savon Ely-keskus on tehnyt päätöksen 26.8.2019 luopua Waltti-lippu- ja maksujärjestelmästä vaiheittain 30.6.2021 mennessä. Voimassa olevia Waltti-liikennöintisopimuksia on mahdollista jatkaa vielä yhdellä optiovuodella 30.5.2021 saakka. ELY-keskus käynnistää syksyn 2019 aikana suunnittelun liikenteiden uudelleen kilpailuttamisesta liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmään. Hankittavat kokonaisuudet suunnitellaan tiesuunnittain ja kaupunkiseuduittain yhteistyössä toimivaltaisten kaupunkien ja alueen kuntien kanssa. Ensimmäisen vaiheen kilpailuttaminen on tarkoitus käynnistää viimeistään alku-

vuodesta 2020 niin, että uudet sopimukset tulevat voimaan 1.6.2020. Pääosa nykyisestä Waltti-liikenteestä tultaneen kilpailuttamaan vasta vuoden 2020 loppupuolella, jolloin uudet sopimukset tulevat voimaan 31.5.2021.

Waltti-lippu- ja maksujärjestelmästä luopuminen ja siirtyminen liikenteenharjoittajan lippujärjestelmään pyritään tekemään mahdollisimman hallitusti. Ely-keskus tulee tilaamaan kehittämisselvityksen korvaavasta lippujärjestelmästä sekä ohjeistamaan kuntia siirtymävaiheeseen liittyvistä menettelyistä ja yksi-tyiskohdista.

Perusturvalautakunta järjestää asiointiliikennepalvelut.

Tulosityksiköiden tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Kunnanvaltuusto Vastuu kunnan toiminnasta ja taloudesta	Kuntastrategian toteutuksen seuranta Kokoukset Seminaarit Päätökset koulurakennuksesta	8 kokousta 23.6 seminaari (kunnan taloustilanne ja kouluhanke) Kunnanjohtajan viran täyttäminen 2.1.2020 lukien (Kvalt. 27.2.2020 § 7; 23.6.2020 § 26) Va. kunnanjohtajan viran täyttäminen 1.3.-15.3.2020 väliseksi ajaksi (Kvalt. 27.2.2020 § 8) Yhteistoimintaneuvottelut (Kvalt. 3.6.2020 § 14) 3.11.2020 kuultiin selvitys SavoGrow'n ajankohtaisista asioista ja toiminnoista. Ei päätöksiä koulurakentamisesta.
Kunnanhallitus	Kunnan hallinnon, toiminnan ja talouden johtaminen kuntastrategian, taloussuunnitelman ja -arvion, valtuuston linjapäätösten ja hallintosäännön mukaisesti Kokoukset Ohjeet Raportit	19 kokousta Valmiussuunnitelman yleisen osan hyväksyminen tartuntatautilain, -asetuksen ja valmiuslain mukaisesti / ohjeistus koronavirukseen varautumisesta em. lakien mukaisesti Tervon kunnassa (Khall. 17.3.2020 § 67) Perusopetusta, kirjastoa ja kuntalaisia palvelevan "Suomen parhaan kyläkoulun" suunnittelija- ja rahoitusvaihtoehtoja on selvitetty ja kartoitettu vuonna 2019. Kunnanhallitus päätti käynnistää perusopetusta, kirjastoa ja kuntalaisia palvelevan "Suomen parhaan kyläkoulun" -hankkeen. Kunnanhallitus valtuutti kunnanjohtajan

		jatkamaan suunnittelija-, toimitaja- ja rahoitusvaihtoehtojen selvittämistä (Khall. 2.4.2020 § 94). Sitouduttiin suunnitteluyhteistyöhön Savonia ammattikorkeakoulun kanssa Suomen paras kyläkoulu -hankkeessa (Khall. 25.8.2020 § 212). Avustettavia yksityisteitä 147 km Keiteleen, Tervon ja Vesannon kuntien yhteinen rakennusjärjestys, lausunnot ja ehdotus uudeksi rakennusjärjestykseksi (Khall. 4.8.2020 § 197) Palveluyhtiö Viisarit Oy:n ajan-kohtaiskatsaus (Khall. 6.10.2020 § 246) Tervon kunnan lakkautetun teknisen toimen viran- ja toimenhaltijoiden ensisijaisen toimipaikan muutokset sekä työajan ja tehtävänkuvan tarkistukset 1.1.2020 lukien (Khall. 17.11.2020 § 283) Tervon kunnan työsuojelun toimintaohjelma vuosille 2021-2022 (Khall. 24.11.2020 § 296) Koronaepidemian etenemistä ja toimenpiteitä seurattiin kaikissa kunnanhallituksen kokouksissa maaliskuusta 2020 alkaen.
Konsernijohto (kunnanhallitus, konsernijaosto ja kunnanjohtaja)	Omistajaohjauksen toteuttaminen Konsernivalvonnan järjestäminen	
Kunnanhallituksen sisäilmatyöryhmä	Kunnan työpaikkojen sisäilman laatuun liittyvien asioiden käsittelyn koordinointi	Ei kokouksia.
Kunnanhallituksen kaavatoimikunta	Maankäytön suunnittelun valmistelu ja koordinointi kunnanhallituksen käsiteltäväksi ja valtuuston päätettäväksi.	3 kokousta.

Kunnanhallituksen vanhus- ja vammaisneuvosto	lääkäiden ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistaminen kunnan toiminnassa Viranomaisten, vanhusten sekä eläkeläis-, vanhustyö- ja vammaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistoiminnan edistäminen	Vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontui koronatilanteen vuoksi harvemmin. Yhteistoimintaa järjestettiin niiltä osin, kun on ollut mahdollista. Vuodelle 2020 suunniteltua toimintaa jouduttiin perumaan tai supistamaan. Yhteistoimintana toteutui syksyn vanhustenviikko. Vanhus- ja vammaisneuvosto osallistui Tervon kunnan osalta valtakunnallisiin ko. neuvostoa koskeviin kyselyihin. Vanhus- ja vammaisneuvoston aloitteesta tehtiin parannus- ja muutosehdotuksia Tervon kunnan alueelliseen viihtyvyyteen, kuten bussikatokset Sinisentien varrelle.
Kunnanhallituksen lapsi- ja nuorisoneuvosto	Lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistaminen kunnan toiminnassa Viranomaisten, lapsi- ja nuorisjärjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistoiminnan edistäminen	Lapsi- ja nuorisoneuvosto piti kokouksen 21.1.2020. Nuorisovaltuuston perustamista valmisteltiin.
Talous- ja palkkahallinto	Palveluiden tuottaminen hallintokunnille, Tervon Kehitys Oy:lle, Tervon vuokratiloille ja Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle	Taloushallinnon tietojärjestelmissä siirryttiin Suonenjoelta CGI:n SaaS/pilviratkaisuun. Taloushallinnon tietojärjestelmien SaaS -siirtymiseen liittyvien sähköisten liittymien loppuun saattamiset tehtiin. Nykyisen henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän tuen päättyessä keväällä 2021 päätettiin siirtymisestä CGI HR Pe-Po versionvaihtoon. Käyttöönotto keväällä 2021.
Tietohallinto	Huolehtii sisäisten ja ulkoisten ICT-palveluiden kokonaisuudesta tehtyjen sopimusten mukaisesti.	Perusturvan Pro Consona -tietojärjestelmä siirrettiin ja keskitettiin ProConsona Pohjois-Savon kuntien yhteisprojektissa Suonenjoelta Istekin konesaliin. Kotihoidon Hilikka -toiminnanohjausjärjestelmän suunniteltu käyttöönotto siirtyi vuoden 2021 alkuun. Järjestelmä korvaa jatkossa kokonaan myös Titania -tietojärjestelmän.

	Tiedonhallintalain velvoittamat tehtävät ja koordinointi, mm. tiedonhallintamallin laadinta. Saavutettavuusdirektiivin vaatimusten käyttöönotto verkkopalveluissa, mobiilisovelluksissa, videoissa ja muussa kunnan sähköisessä sisällössä. Kolmen kunnan yhteisen asianhallintajärjestelmän käyttöönotto. Tietosuoja ja tietoturvan seuranta, ylläpito ja kehittäminen sekä henkilöstön osaamisen parantaminen. Hallinnon työasemalaitekannan uusiminen Windows 10 -ympäristöön. Koulun ICT-infran uusiminen / uusi koulu.	Laadittiin hallintokunnittain tiedonhallintamalli. Työ jatkuu edelleen 2021. Verkkosivuja päivitettiin saavutettavuusvaatimusten mukaiseksi. Ulkopuolisen tahon tekemä saavutettavuusauditointi siirtyi vuodelle 2021. Palveluiden ja lomakkeiden sähköistämistä jatketaan. Koulutuksiin osallistuttiin. Koulukoulun (Therefore) käyttöönotto siirtyi vuodelle 2021. Ohjeistuksia päivitettiin ja tietosuojan liittyvät ilmoituslomakkeet (tarkastuspyyntö, oikaisupyyntö, lokitietojen tarkastuspyyntö ja tietoturvapoikkeaman ilmoituslomake) sähköistettiin. Toimialueen palvelinympäristön tietoturvaa parannettiin kahdentamalla palveluita (PTA) ja ottamalla O365 ympäristössä käyttöön vahva tunnistautuminen (MFA). Hankittiin Navicre -sähköinen koulutusympäristö henkilöstön tietosuojakoulutuksia varten, jonka käyttöönotto siirtyi vuodelle 2021. Kaikki työasemat on uusittu Windows 10 -ympäristöön. Chromebook -kokeilun jälkeen opetuksessa päätettiin vahvemmin siirtyä Google for Education -palveluiden käyttöön. Hankittiin lisää henkilökohtaisia Chromebook -laitteita oppilaiden käyttöön ja uusittiin verkkolaitteita. Opettajien uusien työasemien käyttöönotto siirtyi vuodelle 2021. AV-ympäristöä ei uusittu tässä vaiheessa.
--	---	--

Henkilöstöpalvelut	Työyhteisöjen, esimiesten ja henkilöstön tukeminen muutoksissa Palveluprosessien, työnjakojen ja tehtäväkuvien tarkastelu ja kehittäminen YT-menettelyt Terveiden ja työhyvinvoinnin edistäminen	Khall. 25.2.2020 § 44; 5.5.2020 § 116; Kvalt. 3.6.2020 § 14; Yhteistoimintaneuvotteluilla 1-4/2020 haettiin pitkäkestoisia ja kerta-luonteisia 100 000 euron säästöjä yhteensä vuosina 2020, 2021 ja 2022. Kuntaan saapui työsuojeluilmoitus, jota käsiteltiin kunnanhallituksessa kesän aikana.
Työllisyyden hoito: Nuorten työllistäminen	16-21 -vuotiaiden nuorten työllistäminen 30 tuntia/viikko 3 viikkoa eri hallintokunnissa/yrityksissä Nuorisotakuun toteutumisen seuranta	Nuorten työllistämistoimenpiteet vuonna 2020 (Khall. 25.2.2020 § 41); Yrityksiä kehoitettiin työllistämään nuoria, koska kunta ei koronan vuoksi voinut työllistää nuoria entiseen tapaan.
Pitkäaikaistyöttömien työllistäminen	20-30 pitkäaikaistyöttömästä arvioidaan saatavan työllistettyä eri hallintokunnissa puolen vuoden ajaksi 6-8 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien yksilöllinen tuki ja ohjaus sekä työterveys-huolto	Pitkäaikaistyöttömiä ei saatu työllistettyä kunnan kautta. Yhteistyötä tehtiin työterveyden ja Kotelo-hankkeen kanssa.
Velvoitetyöllistettävien työllistäminen	Kaikki työllistetään lain velvoittamalla tavalla eri hallintokunnissa	Velvoitetyöllistettäviä ei ollut.
Joukkoliikennepalvelut <i>Laki liikenteen palveluista (vahvistettu 24.5.2017), on tullut voimaan vaiheittain 1.1.2018 mennessä</i> <i>Taksien lupakiintiöistä on luovuttu, asemapaikkasäätely on poistunut, toimijoiden on ilmoitettava pääasiallinen toiminta-alueensa ja palveluaikansa ja taksien enimmäishinnasta on luovuttu</i> <i>Joukkoliikenteen säätely on muuttunut, reittiliikenne- tai kutsuliikenneluvasta on luovuttu, liikennepalveluita järjestää palvelusopimusasetuksen mukaisesti, liikennejärjestelmäsuunnittelu on siirtynyt maakuntaan</i>	Palvelutasomäärittelyjen mukainen taajamien välinen liikennöinti Elyn kanssa tehdyn henkilökuljetusten järjestämis- ja kustannustenjakosopimuksen mukaisesti. Koululais- ja ateriakuljetusten, sosiaali- ja vammaispalvelulain mukaisten kuljetusten sekä asiointiliikenteen järjestäminen yhteistyössä perusturvan kanssa.	Asiointiliikennepalveluiden järjestäminen (Khall. 18.2.2020 § 33) Aiesopimus Kuopion seudun liikennejärjestelmän jatkuvasta kehittämisestä vuosina 2020–2025 (Khall. 17.3.2020 § 58) Koulu- ja ateriakuljetuspalveluiden kilpailutus 1.8.2020 lukien toistaiseksi; Sansia yhteistyössä kunnan viranhaltijoiden kanssa. Vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetukset vuoden määräaikaisilla sopimuksilla. Harvaan asutun maaseudun liikennepalvelut Pohjois-Savossa, Selvitys liikennepalvelulain ja Kela-uudistuksen vaikutuksista; Simo Rautiainen.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Taloudellisia riskejä ovat velkaantuminen ja käyttötalouden alijäämä. Korjaustoimena talouden tasapainottaminen.

Henkilöriskejä ovat työntekijöiden jaksaminen haavoittuvuus johtuen laajojen tehtäväkokonaisuuksien keskittymisestä yksittäisille henkilöille. Korjaustoimina sijaisjärjestelyt, tehtäväkuvien tarkastelut ja yhteistyö naapurikuntien kanssa.

Jatkuvat toimintaympäristön muutokset (palvelurakenteiden muutokset, uudet lakisääteiset velvoitteet ja ohjelmistopäivitykset) kuormittavat henkilöstöä. Työntekijöiden psykososiaalisen kuormituksen seuranta on yksi keskeinen työterveyshuollon tavoite.

Omaisuusriskit minimoidaan omaisuudesta huolehtimalla ja vakuutusten ajantasaisuudella.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna

YLEISHALLINTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	157.270,00	-31.500,00	125.770,00	130.620,27	-4.850,27	103,9
Toimintamenot	-713.870,00	-34.330,00	-748.200,00	-812.201,88	64.001,88	108,6
Toimintakate	-556.600,00	-65.830,00	-622.430,00	-681.581,61	59.151,61	109,5
Poistot ja arvonalentumiset	-42.140,00		-42.140,00	-56.851,03		
Laskennalliset erät	273.820,00		273.820,00	292.064,55		

valtuustoon nähden sitovat erät

7.1.4 160 Kunnanhallituksen elinkeinojaosto (Toimielin)

161 Elinkeinotoiminta (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Kuntalain (410/2015) 67 §:n ja Kirjanpitolain (655/1973) tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat.

tijat (kunnanhallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja, ympäristönsuojelutarkastaja, ympäristöterveysjohtaja)

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja

Tulosalueen toiminnot**Tilivelvollinen**

162 Hallinto	Kunnanjohtaja
165 Projektit	Kunnanjohtaja
170 Yritystoiminnan edistäminen	Kunnanjohtaja

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Hallinto: Kunnanjohtaja ja elinkeinoasiamies

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Kunnan tehtävänä on tukea paikkakunnan elinvoimaisuutta, kehittää elinkeinopalveluita ja toimia esikuvana kuntalaisille osoittaen toimintatavoillaan, että paikkakunnalla uskotaan suotuisaan tulevaisuuteen.

Elinvoima on määritelty kuntastrategiassa yhtenä painopistealueena: Elinvoimainen ympäristö luo yrittäjyyttä. Kunta edistää elinkeinotoimintaa huolehtimalla positiivisesta kuntailmapiiiristä ja kuntakuvasta, aktivoimalla kehityshankkeita, järjestämällä helposti saavutettavissa olevat yritysneuvonnan palvelut sekä mahdollistaa yrityksille soveltuvia toimitiloja. Kannustimina käytetään tarvelähtöisiä yritys- ja kehittämistukia.

Innovatiiviset asumisratkaisut ja vapaa-ajan asuminen

Kunta toimii aktiivisesti maa-alueiden hankinnassa ja jalostamisessa siten, että kunnalla on jatkuvasti käytössä monipuolinen tonttitarjonta erilaisiin asumisratkaisuihin. Kunta tukee uusien innovatiivisten asumisratkaisujen toteuttamista yhteistyössä rakennusliikkeiden ja muiden toimijoiden kanssa. Keskeiset maa-alueiden hankintasuunnat ovat keskustaajamassa, keskusta - Äyskoski välisellä alueella sekä laaja-alaisilla vapaa-ajan – tai omakotitaloasumiseen soveltuvilla ranta-alueilla.

Yritystoiminnan edistäminen

Yritystoiminnan tukeminen kunnan avustuksilla aloittaville ja toimiville yrityksille. Yritysneuvonta ja elinkeinoasiamiehen palvelut, jotka ovat helposti saavutettavissa. Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n toimialaosaamisen kautta käytettävissä lisäresursseja yritysten kehittämisen erityiskysymyksissä. Yritysneuvonnalla kannustetaan ja autetaan yritysten paikkakunnalle sijoittumista. Muuttavan yrittäjäperheen tilanne huomioidaan kokonaisvaltaisesti kuntapalveluissa.

Projektit

Jatketaan aktiivista hanketoimintaa – kärkihankkeet jatkumona; pääpaino asumisen, matkailun, kala-alan ja lähienergiatuotannon kehittämisessä.

Muut elinvoimatoimenpiteet

Panostetaan ulkoiseen ja sisäisen viestintään sekä markkinointiin, pääkohderyhminä ovat kunnan asukkaat, vapaa-ajan asukkaat sekä maallemuuttajat.

Tervon Kehitys Oy:lle haetaan vahvoja kehittämiskohteita ja -hankkeita.

Ylläpidetään maaseudun infrastruktuuria; tiestöä, tietoliikenneyhteyksiä ja vesi- ja energiahuoltoa. Luodaan edellytykset sähköisille palveluille, jolloin maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistuminen on mahdollista.

Keskeiset sidosryhmät

- paikkakunnalla toimivat yrittäjät, Tervon osuuspankki, yrittäjäyhdistys, muut paikkakunnan järjestöt ja yhdistykset ja niiden toteuttamat projektit
- lähialueen muut kunnat
- asukkaat ja vapaa-ajan asukkaat
- Kehitysyhtiö SavoGrow Oy, Pohjois-Savon Ely-keskus, Pohjois-Savon liitto, Maaseudun kehittämissyhteistyö Mansikka ry., Finnvera, AVI, ProAgria, oppilaitokset ja Metsäkeskus

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Yleinen kehityssuunta Tervossa on ollut vakaa. Yrityksiä paikkakunnalla on 138 (2019). Yrityskanta on ollut kasvava (90 kpl vuonna 2005). Vuonna 2020 Tervossa perustettiin uusia yrityksiä 9 kpl ja toimintansa lopetti 6 kpl. Korona ei ole vaikuttanut yritysten perustantaan, vaan yrityksiä perustettiin aivan normaaliin tahtiin. Myös yrittäjien kiinnostus maaseutua kohtaan on ollut aiempaa vilkkaampaa.

Maatiloja on 52 kpl (vuonna 2019), joista maitotiloja 6 ja marjatiloja 9 kpl. Vuonna 2013 tiloja oli 136 kpl, tilojen lukumäärä on laskeva. (Tilastointimenetelmän vuoksi tieto ei ole vertailukelpoinen; maatila- ja puutarhayritykset yhdistyivät.)

Työttömien määrä Tervossa ei ole juurikaan noussut koronaepidemian aikana, mutta lomautettujen määrä on nyt edellisiä vuosia korkeampi. Työttömyys oli 11,1 %.

Työpaikkoja Tervossa on yhteensä 392 kpl, jotka jakaantuvat alkutuotantoon 17,4 %, jalostukseen 14 % ja palveluihin 68,6 %. Alkutuotannon osuus on laskeva, jalostuksen osuus on noussut. Työpaikkaomavaraisuus on 72,7 %. Työssä toisella paikkakunnalla (pendelöi) käy lähes 50 % kunnassa asuvasta työllisestä työvoimasta (298 hlöä). Tiedot v.2018 tilastosta.

Vapaa-ajanasuntoja Tervossa on 970 kpl ja vakituksia asuntokuntia 788 kpl (2019).

Tulosityksikön tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Yritysten kehittäminen -Toimintaedellytysten kohentaminen ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien edistäminen.	Kunnan pienimuotoiset yritystuet kannustavat yrityksen perustamiseen, kouluttautumiseen ja yritystoiminnan kehittämiseen. Yritysneuvonnalla avustetaan yrityksen perustamisessa sekä toimivien yritysten investointi- ja kehittämissuunnittelussa, rahoituksen haussa sekä monialaisesti yrityksen kehittämiskysymyksissä.	POIKKEUSJÄRJESTELYJÄ koronapandemian aiheuttaman poikkeustilan aikaan: SavoGrown lähes koko henkilökunta valjastettiin tekemään soittokierrosta yrityksille. Muu kehittämistoiminta pysäytettiin ja hankehenkilöstön resurssia vapautui peruuntuneiden tapahtumien vuoksi. Tervolaisista yrityksistä kontaktottiin 67 kpl. Yrittäjiä autettiin eri tukimuotojen haussa ja neuvottiin

		sopeuttamistoimissa. Kunnan kautta myönnetyn yksinyrittäjien korona-avustuksen käsitteli elinkeinoasiamies ja hyväksyi kunnanjohtaja. Yrityksille maksettiin kesätyötukea tervolaisten nuorten kesätyöllistämisestä. Yrittäjältä järjestettiin ravintola Sillassa 4.6.2020. Ely: ylijohdaja Pasi Patrikainen yritysvierailulla 14.9.2020 mm. Eerikkala, Nilakkalohi, Silta, yritystalo.
Biotalousedistämisen	Biopohjaisten tuotteiden mahdollisuuksien selvittäminen alueella SavoGrown toimesta. Seurataan ja pyritään edistämään LUKE:n laitosalueen kalan kasvatustoiminnan jatkumista ja uudeelleen organisoitumista omistusjärjestelyjen kautta. -Koko kalaketjun kehittäminen mm. hanketoiminnan avulla huomioiden kalastusmatkailu, kalatuotteiden - ja kalabrändin kehittäminen.	SavoGrown Biotalousohjelma valmistui ja Biokaasulla liikkeelle selvityshanke alkoi. Kunta valmisteli kauppaa Seenaatti kiinteistöjen kanssa Luken laitosalueista maa-alueineen. Kauppa tehtiin 11.11.2020. Kalanviljelytoiminnalle turvattiin jatkuvuus, kun kunta vuokrasi laitosalueen Nilakkalohi Oy:lle.
Matkailutoiminnan kehityksen turvaaminen ja tukeminen.	Aktivoidaan alueelle kehittämissuunnitelmaa vapaa-ajan asumisen ja kalastusmatkailun kasvattamiseksi	On selvitetty mahdollisuuksia kalastusmatkailutoiminnalle: "Huuhtajankosken alueen kehittämissuunnitelma"/ Itä-Suomen kalatalousryhmän rahoitus. Paljon yhteydenottoja ja kiinnostusta koskea kohtaan. 24.6.2020 ELY:n ja matkailun sidosryhmätahojen kanssa palaveri Lohimaassa matkailun ja kaavoituksen kehittämisestä. Uuden matkailun kehittämissuunnitelman alustavia ideoita selvitetty.

Elinvoiman ja asumisen kehittäminen Jatketaan asumisviihtyvyyttä ja paikallisidentiteettiä tukevaa kehittämistoimintaa mm. hanketöinnän ja SavoGrown kautta. Viestintä: Positiivisen ja elinvoimaisen kuntakuvan luominen.	Koti rannalla 2020 –messujen järjestäminen 1-5.7.2020. Asumisen kehittäminen Ara -hankkeen tuella. Yritystalon kehittäminen joustotyötalana ja kokouspaikkana. Kohdennetaan viestintää asukkaiden lisäksi kesä- ja potentiaalisille uusasukkaille. Kuntatiedotelehti 2 kertaa vuodessa. Mediasuhteiden ylläpito ja aktiivinen tiedottaminen. Kyläverkkohankkeen edistäminen ja viestintä.	Alkuvuosi tehtiin töitä messujärjestelyjen osalta (osa-aikainen projektipäällikkö) mutta messut jouduttiin perumaan korona-pandemian vuoksi. Messujen yhteyteen suunniteltu Maaseutuasumisen seminaari/ Tulevaisuusforum pidettiin netissä ja yritystalolla 8.10.2020. Kuopion Rakenna ja asu messuilla oli osasto 22.-23.2.2020. Uudet elinvoimataajamat -hanke päättyi keväällä. Hankkeen toimesta saatiin nostettua Yritystalon viihtyvyyttä (mm. yhteisötaideteos pihalle ja sisätilojen palvelumuotoilu), muodostettiin joustotyön toimintaohjeet sekä erityisesti tehtiin esittelymateriaalia ja markkinoitiin Lohimaan Yritystaloa. Yritystalon käyttömäärät kasvoivat tänä kesänä etätöiden yleistyttyä koronan vuoksi. Kuntatiedotelehti julkaistiin kesä- ja joulukuussa. Kuntalaisille avoin elinvoimaryhmä kokoontui ensimmäisen kerran 3.12.2020. Kunnan sisäinen viestintätiimi muodostettiin ja ryhtyi kokoon-tumaan. Kyläverkkohankkeen viimeinen osuus rakennettiin Äyskosken alueelle ja hanke päättyi 2020. Kunnat saivat elinvoimatyöhönsä lisää apua SavoGrown palkatessa elinvoimapäälliköksi Sanna Kauvosaaren. SG:lla useampi hanke elinvoiman ja asumisen kehittämisen tukena,
---	--	---

		kuten Asunto-osuuskunnalla vetovoimaa, Robottipuhelukeilu, Kohti eKuntaa, Future Savo. SG:n toimesta on perustettu Aluekehitystiimi, johon on koottu kaikista kunnista hlö.kuntaa.
--	--	--

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2019	TA 2020	TOTEUMA 2020
Yritysneuvonta ja Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n palvelut kustannukset €/asukas	46	50	66
Elinkeinohankkeiden kuntarahoitus	12 763	7 500	0
Elinkeinohankkeiden ulkopuolinen rahoitus	73 957	40 000	0
Elinkeinomarkkinointi ja viestintä €/asukas	24	25	16
Kunnan yritystuet	7 903	6 000	4832

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna

ELINKEINO-TOIMINTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	40.530,00	-30.500,00	10.030,00	11.582,36	-1.552,36	115,5
Toimintamenot	-215.250,00		-215.250,00	-180.029,65	-35.220,35	83,6
Toimintakate	-174.720,00	-30.500,00	-205.220,00	-168.447,29	-36.772,71	82,1
Poistot ja arvonalentumiset	-1.840,00		-1.840,00	-1.837,68		
Laskennalliset erät	-4.680,00		-4.680,00	-28.258,80		

=valuustoon nähden sitovat erät

7.1.5 410 Tekniset palvelut / ent. tekninen lautakunta (Toimielin)

411 Tekniset palvelut (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Kuntalain 75 §:n tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennus-tarkastaja/ympäristönsuojelusihteeri)

Teknisen toimen tulosalueen tilivelvollisia ovat kunnanhallitus ja sen jäsenet.

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

Tekninen hallinto ja muu toiminta Kiinteistötoimi Liikenneväylät Yleiset alueet Sisäiset palvelut Muu liikeluontoinen toiminta Yhdyskuntasuunnittelu Jätehuolto Palo-, pelastus- ja suojelutoiminta	
---	--

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

-

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tekninen toimi tuottaa sille kuuluvia ympäristöä säästäviä peruspalveluja tulevaisuudessa yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.

Entisen tekninen hallinnon tehtävistä: hallinnosta, asiakaspalvelusta ja laskutustehtävistä sekä osaltaan palkanlaskenta-, kirjanpitoitehtävistä vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy.

Entisen kiinteistötoimen tehtävistä: rakennuksista, huoneistoista, maa- ja metsätiloista sekä kunnan rakennuttamis- ja rakentamistehtävistä vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy yhdessä paikallisten yrittäjien kanssa.

Liikenneväylistä: kaava- ja muiden liikennealueiden kunnossapidosta vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy yhteistyössä paikallisten urakoitsijoiden kanssa.

Yleiset alueista: puistoalueiden, laitureiden, rantautumis- ja venepaikkojen sekä torin ja muiden yleisten alueiden hoidosta ja kunnossapidosta vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy.

Entisistä sisäisistä palveluista: varastoista ja konekeskuksesta vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy.

Yhdyskuntasuunnittelu vastaa kunnan kaavoitus- ja mittaustoiminnasta yhteistyössä kunnanhallituksen ja ympäristötoimen kanssa, käytännön valmisteluista vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy.

Jätehuolto vastaa kunnan jätehuollosta. Käytännön tehtävistä huolehtii alueen kuntien omistama Jäte-kukko Oy ja viranomaistehtävistä huolehtii Kuopion kaupungin hallinnon organisoima alueellinen Savo-Pielisen jätelautakunta.

Palo-, pelastus- ja suojelutoiminta tapahtuu Pohjois-Savon aluepelastuslaitoksen toimesta kunnan vas-tatessa lähinnä väestönsuojelusta ja poikkeusoloihin varautumisesta.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Palvelurakenteiden jatkuva kehittäminen uudenlaisten kuntayhteistyömallien mukaisesti (esimerkiksi kuntien omistama tekninen palveluyhtiö).

Kunnan omistamien kiinteistöjen ja omistus- ja ylläpitomallien kehittäminen.

Palvelurakenteissa huomattavia muutoksia arvioidaan aiheutuvan mm:

- Yrityspuiston kehittäminen
- Teknisen toimen yhtiömuotoisen toiminnan selvittäminen

Teknisen toimen palvelut tuotetaan totutun asiakaslähtöisesti.

Tulosyksiköiden tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.-31.12.2020
Asiakaslähtöinen hallinto ja asiakaspalvelu.	Hallinnon osalta huolehditaan ajallaan vastuulle kuuluvista tehtävistä yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.	Toiminta Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa vakiintunut v. 2020. Teknisten palveluiden osalta asiakkaat omaksuneet, että palvelut tuotetaan yhtiön toimesta.
Viihtyisät, siistit ja hyväkuntoiset toimitilat ja asunnot. Hyvin tuottavat metsätilat.	Kiinteistöjen hoidossa kiinnitetään huomiota ympäristön viihtyisyyteen sekä käyttökustannuksien minimointiin. Metsätilojen hoitoa toteutetaan metsäsuunnitelman mukaisesti ajallaan sekä kilpailu- ja markkinatilanteet hyödyntäen.	Asuntojen kunnosta pidetty huolta, ei isoja remonteja vuonna 2020. Metsäsuunnitelma päivitetty vuoden 2020 aikana (hyväksytty alkuvuonna 2021). Hakkuita ja hoitotöitä tehty suunnitelmallisesti.
Viihtyisä, siisti ja turvallinen kyläkuva.	Kaavateiden kunnossapidon osalta kiinnitetään huomiota ympäristön viihtyvyyteen ja turvallisuuteen yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.	Kaavateissa käynnistetty tarkastelu Lehmisalmen sillan osalta sekä suunniteltu kevyen liikenteen väylää Sinisen tien varteen.

Asialliset puistot, leikkipaikat ja uimarannat. Siisti, vireä ja taloudellisesti kustannusvastaavampi tori.	Yleisten alueiden kunnossapitoa sopeutetaan käytön tarpeisiin. Torialue pidetään kunnossa yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.	Erityisesti uimarannat olivat kysyttyjä vuonna 2020. Alakoulun uimarannan laituri oli pois käytöstä. Torialueella vähemmän tapahtumia kuin yleensä.
Toimiva kunnossapitokalusto	Huolletaan ja kunnossapidetään kalusto ennakoidusti yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.	Kaluston ylläpito ollut täysin palveluyhtiön vastuulla.
Tarpeita vastaava yhdyskuntasuunnittelu.	Vireillä olevat yleis- ja asemakaavamuutokset saatetaan päätökseen.	Kaavoja ollut vireillä tasaisesti vuoden mittaan ja ne on käsitelty ripeässä aikataulussa.
Käytännössä toimiva ja kehityshakuinen sekä ekologisesti kestävä jätehuolto.	Jätehuoltoa kehitetään yhteistyössä alueellisen jätelautakunnan, jätehuollon neuvottelukunnan ja Jäte kukko Oy:n kanssa.	Jätehuollosta vastannut Jäte kukko Oy-
Asianmukaiset pelastuspalvelut.	Pelastuspalveluja kehitetään yhteistyössä alueellisen pelastuslautakunnan ja Pelastuslaitoksen kanssa.	Pelastustoimesta vastannut Pelastuslaitos. Tervon paloaseman päivystys ollut keskusteluissa.

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Rakennuksien huoneistoala m2	n.5100	n.5100	n.5100	n.5100	n.5100
Metsätilojen pinta- ala ha	n.300	n.300	n.300	300	300
Kunnossapidettävät rakennuskaavatiet km	12,00	13,00	13,40	13,40	13,40
Kestopääällysteaste %	85	78	78	78	78
Avustettavat yksityistiet km	158	153	153	153	153
Luonnontilaiset puistoalueet ha	19	19	19	19	19
Leikkikentät kpl	2	2	2	2	2

Hoidettavat uimarannat, laiturit ja rantautumispaikat kpl	18	18	18	18	18
---	----	----	----	----	----

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista:

Viime vuosien aikana on tapahtunut merkittävästi henkilöstömuutoksia. Lisäksi muutoksia on aiheutunut kunnan omaisuuden yhtiöittämisistä, sekä vuoden 2020 alussa toiminnan aloittanut Palveluyhtiö Viisarit Oy, jonne teknisen toimen vakituinen henkilöstö siirtyi.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Toiminnan siirtyessä Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle, uudenlaisessa toiminnassa ja johtamisjärjestelyissä on voinut esiintyä riskejä. Myös tilaaja-tuottaja -mallissa on luonnollisesti alkuvaiheessa kehitettävää.

Riskien odotetaan vähenevän ajan kuluessa henkilöstölle tutuksi kouluttautumisen ja kokemuksen sekä ammattitaidon kehittyessä, sekä uuden toimintakulttuurin tullessa tutuksi.

Omaisuusriskit pyritään minimoimaan ajantasaisilla vakuutuksilla.

Taloudellinen riski voi syntyä, jos useita asuntoja on pitkään vuokraamatta.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna

TEKNISET PAL- VELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jäl- keen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	628.400,00	-292.000,00	336.400,00	428.032,34	-91.632,34	127,2
Toimintamenot	-956.800,00		-956.800,00	-842.069,13	-114.730,87	88,0
Toimintakate	-328.400,00	-292.000,00	-620.400,00	-414.036,79	-206.363,21	66,7
Poistot ja arvonalen- tukset	-190.020,00		-190.020,00	-188.336,84		
Laskennalliset erät	-37.860,00		-37.860,00	-118.284,37		

=valtuustoon nähden sitovat erät

7.1.6 600 Ympäristötoimi (Toimielin)

601 Ympäristötoimi (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Kuntalain 75 §:n tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanhallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, ympäristönsuojelutarkastaja

Ympäristölautakunta ja ympäristönsuojelutarkastaja

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

602 Hallinto
610 Rakennusvalvonta
620 Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelutarkastaja
Rakennustarkastaja
Ympäristönsuojelutarkastaja

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Rakennustarkastaja, Ympäristönsuojelutarkastaja, toimistosihteeri yhdessä hallintotoimen kanssa

Tulosalueen toiminnan kuvaus

1. TOIMINNAN KUVAUS/TOIMINTA-AJATUS

Keiteleen, Tervon ja Vesannon yhteinen ympäristölautakunta vastaa kunnalle kuuluvista rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtävistä ja valvonnasta em. kuntien alueella 1.1.2019 lähtien. Ympäristö-lautakunta toimii alueen rakennus- ja ympäristönsuojeluviranomaisena.

Rakennusvalvonta osaltaan edistää, opastaa ja valvoo laadukkaan rakennetun ympäristön, rakennuskannan sekä hyvän kuntakuvan syntymistä ja säilymistä sekä huolehtii yleisen edun huomioon ottamista. Rakennusvalvonta selvittää rakennushankkeiden luvanvaraisuuden ja käsittelee rakentamiseen liittyvät luvat. Lisäksi rakennusvalvonnan tehtäviin alueella kuuluu mm. maisematyöluvat.

Ympäristönsuojelu valvoo ympäristön ja vesistön pilaantumista aiheuttavia toimintoja, neuvoo kuntalaisia ja tuo ympäristönäkökulmaa paikalliseen päätöksentekoon. Ympäristönsuojelussa käsitellään ympäristölupia, maastoliikennelain mukaisia lupia, ilmoituksia ja annetaan määräyksiä ympäristötilan parantamiseksi sekä tehdään pienimuotoista ympäristötilan seurantaa. Lausunnoilla ympäristönsuojelu antaa paikallisen näkemyksen erilaisiin hankkeisiin ympäristönäkökulmasta.

Tavoitteena on ympäristön hyvinvoinnin vaaliminen sekä monimuotoinen luonnontilan säilyttäminen. Viihtyisä, terveellinen ja ekologisesti kestävä ympäristö aikaan saaminen.

2. RAKENNUSVALVONTA

Rakennusvalvontatoiminnan painopistealueet 2020

Sähköisen asioinnin kehittäminen ja sitä kautta rakennusvalvonnan tehostaminen

3. YMPÄRISTÖNHOITO JA -SUOJELU

Ympäristötoiminnan painopistealueet 2020

Valvontaohjelman toteuttaminen
Kunnallisten ympäristönsuojelumääräyksien laadinta

Tavoitteet suunnitelmavuosille 2019-2021

Käynnistetään ympäristötoimen yhteistyö Vesannon ja Keiteleen kuntien kanssa. Keitele isäntäkuntana.

Saatetaan voimaan ympäristönsuojelumääräykset.

Vireillä olevat oikeusvaikutteiset kaavahankkeet saatetaan päätökseen sekä varaudutaan kaavoittamattomien ranta-alueiden kaavoitukseen.

Vanhoja yleiskaavoja päivitetään tarvittaessa. Kaavoitukset toteutetaan yhteistyönä teknisen toimen ja kunnanhallituksen kanssa.

Kannustetaan ja ohjataan edelleen rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnossapitoa ja korjaamista.

Kannustetaan erityisesti pohjavesialueilla ja enintään 100 metrin etäisyydellä vesistöstä sijaitsevia kiinteistöjä tehostamaan jätevesijärjestelmiään niin että ne on saatettu säädösten mukaiseen kuntoon ennen ympäristönsuojelulain mukaisen siirtymäajan umpeutumista 31.10.2019.

Vuonna 2020 rakennuslupamaksutulot pysyvät vuoden 2019. Maa-ainesten valvontamaksutulojen ja ympäristölupamaksutulojen odotetaan nousevan hieman taksauudistuksen myötä.

Ympäristötoimen henkilöstö käsittää toimistosihteerin (ostopalvelu) 12 % ja rakennustarkastajan 50 % ja ympäristönsuojelutarkastajan

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnuslukuja	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Rakentamislupapäätökset (kpl), sisältää vireillä olevat	92	80	n.55
Rakennuskatselmus-, neuvonta-, valvonta- ja arviointi tehtävät (kpl)	n. 140	180	105
Ympäristönsuojeluun liittyvät tarkastukset, tutkimukset ja muut toimenpiteet. (kpl)	39	35+15*	12 + 6 *
Ympäristötoimen nettomenot (€/asukas)	62,4 €	42 €	42€

*= maa-ainesten ottamisen valvonta

TOTEUMA 31.12.2020

Rakennusvalvontatoimintaa toteutettiin asiakaslähtöisesti. Yhteistoimintaa toteutettiin Nilakan kuntien kesken sopimuksen puitteissa ja lisäksi muutamissa sijaisuustilanteissa valmisteltiin, käsiteltiin ja päätettiin sopijakuntien kiireellisiä luparatkaisuja.

Ympäristönsuojelun valvontaohjelmaa toteutettiin valvontasuunnitelman 2019–2021 pohjalta. Painopis-

teenä oli valvontakohteiden kartoitus, tietojen sekä lupatarpeen selvittäminen ja ajantasaistaminen. Valvontaa priorisoitiin maa-aineslupakohteisiin sekä vuonna 2019 tai aikaisemmin vireille tulleisiin valitusasioihin. Valvontaan käytössä oleviin resursseihin vaikuttivat viranhaltijamuutokset. Lisäksi COVID-19-virus ja sen leviämisen ennaltaehkäisy on osaltaan vaikuttanut valvontatoimenpiteisiin sekä valvonnan järjestämiseen.

Vuonna 2020 kartoitettiin mahdollisuutta laatia ympäristönsuojelumääräykset yhteistyössä naapurikuntien kanssa, joilla mahdollinen ympäristönsuojelumääräysten päivitystarve oli myös ajankohtaista. Ympäristönsuojelumääräysten laadinta ja mahdollinen voimaantulo siirtyvät vuodelle 2021. Vuosina 2019-2020 on käsitelty ympäristönsuojelulain mukaisia poikkeamishakemuksia talousjätevesien käsittelyvaatimuksista. Ranta- ja pohjavesialueilla on vielä saneeraustarpeessa olevia jätevesijärjestelmiä. Vuonna 2021 tavoitteena on kartoittaa herkkien alueiden kiinteistöjen jätevesijärjestelmien saneeraustarve.

Maa-ainesten valvontamaksutulot ovat nousseet taksauudistuksen myötä.

Vuonna 2020 saatiin voimaan kuntien yhteinen rakennusjärjestys. Keiteleen, Tervon ja Vesannon kuntien ympäristötoimen yhteistyössä pääpaino on ollut valvonnallisten ja hallinnollisten toimintatapojen kehittämisessä sekä yhtenäistämisessä. Yhteisiä sähköisiä palveluita (Kuntanet) on otettu käyttöön.

4. SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna

YMPÄRISTÖTOIMI	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	52.630,00		52.630,00	51.385,94	1.244,06	97,6
Toimintamenot	-151.090,00	-52.600,00	-203.690,00	-174.770,85	-28.919,15	85,8
Toimintakate	-98.460,00	-52.600,00	-151.060,00	-123.384,91	-27.675,09	81,7
Poistot ja arvonalentumiset				-734,12		
Laskennalliset erät	-6.420,00		-6.420,00	-14.703,08		

=valuustoon nähden sitovat erät

7.1.7 198 Perusturvalautakunta (Toimielin)

199 Sosiaalipalvelut (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja/ympäristönsuojelusihteeri) (Kuntalaki 410/2015 § 67; Kirjanpitolaki 655/1973).

Perusturvajohtaja ja perusturvalautakunta

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

(202 Sosiaali- ja terveystoimen hallinto, tilastomuutos v. 2015)

220 Lasten ja nuorten laitoshuolto
225 Muut lasten ja perheiden palvelut
230 Vanhusten laitospalvelut
235 Vammaishuollon laitospalvelut
240 Työtoiminta
245 Kotihoito
250 Muut vanhusten ja vammaisten palvelut
260 Päihdehuolto

Perusturvajohtaja
Perusturvajohtaja
Perusturvajohtaja
Perusturvajohtaja
Perusturvajohtaja
Perusturvajohtaja
Perusturvajohtaja
Perusturvajohtaja
Perusturvajohtaja

Tulosalueen vakainainen henkilöstö

Perusturvajohtaja, kaksi sosiaalityöntekijää, toimistos sihteeri, kotihoitopalveluiden esimies, vanhustenhuollon työntekijät 14 (12 kotihoidon lähihoitajaa, 2 kotihoidon sairaanhoitajaa).

Ostopalveluina hankittavien palveluiden työntekijäresurssi: etsivä nuorisotyöntekijä ostopalveluna Vesannon kunnalta 1 pv/vko, sosiaaliohjaaja (mielenterveys- ja päihdetyö) ostopalveluna Vesannon kunnalta 1 pv/vko sekä perheneuvolan sosiaalityöntekijä sekä mahdollisesti psykologi ostopalveluna Keiteleen kunnalta 1 pv/vko.

Tulosalueen toiminnan kuvaus

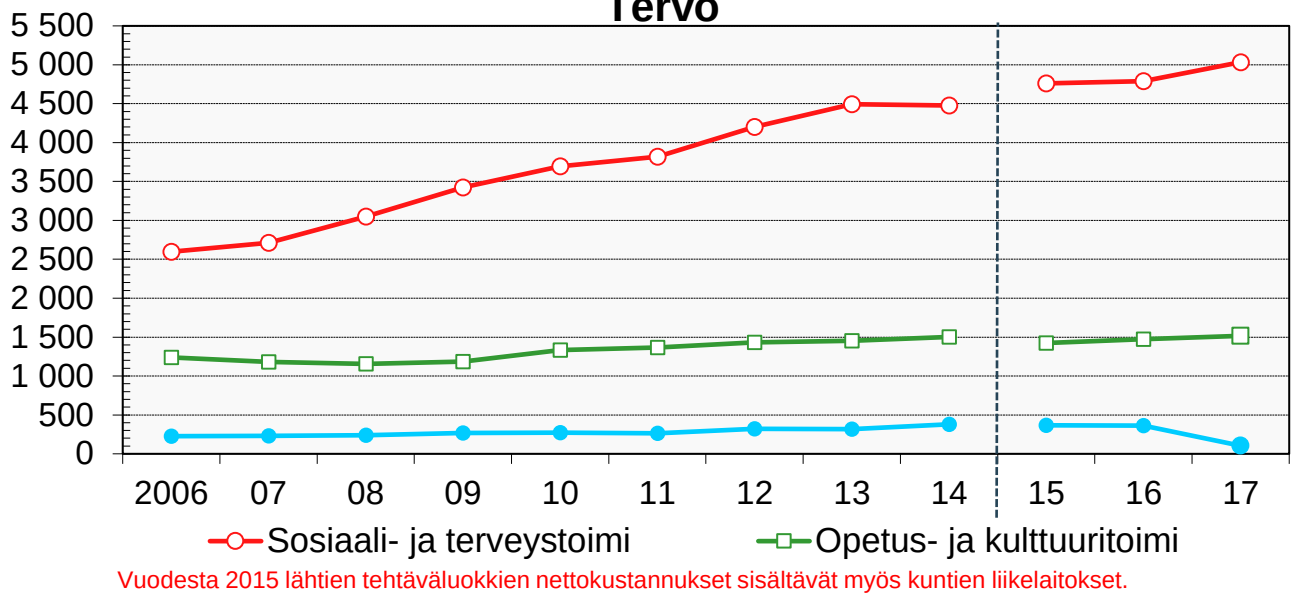
Sosiaalitoimen hallinnon tehtävänä on tuottaa hallintopalvelut sekä vastata sosiaalihuollon toiminnan kokonaissuunnittelusta ja -kehittämisestä. Toiminnoille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja seuranta toteutetaan yhteistyössä lautakunnan, esimiesten ja henkilöstön kanssa. Lisäksi palvelujen järjestämisessä pyritään eheisiin palvelukokonaisuuksiin ja vaikuttaviin toimintamalleihin yhteistyössä terveydenhuollon kanssa.

Sosiaalihuoltolain 1301/2014 mukaan kunnallisina sosiaalipalveluina on järjestettävä sosiaalityötä, sosiaaliohjausta, sosiaalista kuntoutusta, perhetyötä, kotipalvelua, kotihoitoa, asumispalveluja, laitospalveluja, liikkumista tukevia palveluja, päihdetyötä, mielenterveystyötä, kasvatus- ja perheneuvontaa, lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvontaa, muita SHL:n 11 §:n mukaisiin tarpeisiin vastavia asiakkaan hyvinvoinnille välttämättömiä sosiaalipalveluja.

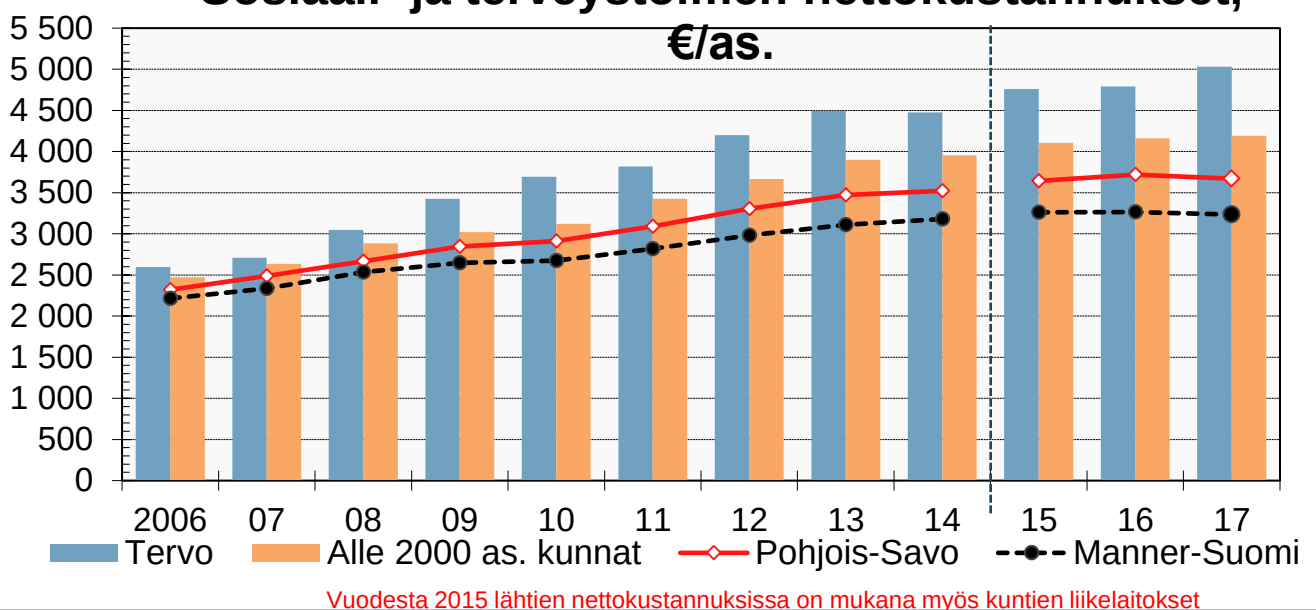
Kunnallisina sosiaalipalveluina on huolehdittava myös kehitysvammaisten erityishuollosta, vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista, kuntouttavasta työtoiminnasta, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon kuuluvista palveluista, omaishoidon tuen, lasten ja nuorten huollon,

lastensuojelun, ottolapsineuvonnan, perheasioiden sovittelun, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen vahvistamiseen ja ratkaisemiseen liittyvien tehtävien sekä päätösten täytäntöönpanossa toimitettavaan sovitteluun kuuluvien toimenpiteiden ja lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian tuomioistuinsovitteluun kuuluvien asiantuntijapalveluiden, isyyden selvittämiseen ja vahvistamiseen liittyvien tehtävien sekä opiskeluhuollon järjestämisestä sen mukaan kuin niistä lisäksi erikseen säädetään.

Nettokustannukset tehtävittäin, €/as. Tervo

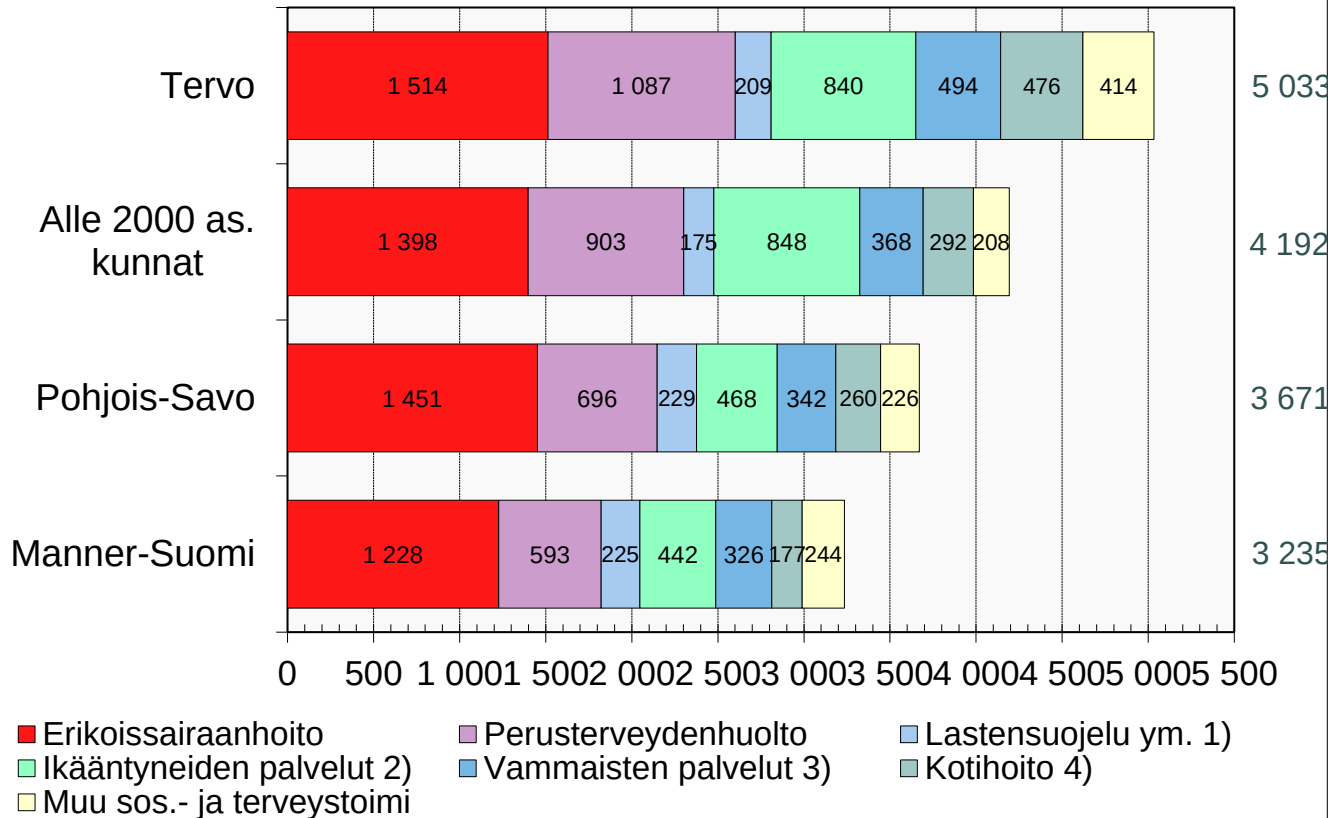

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset, €/as.

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset 2017, €/as.

Tulosalueen lähivuosien muutokset ja hallituksen linjaukset

Rinteen hallitusohjelman ohjaamat keskeisimmät tavoitteet perusturvan palvelualueen osalta:

1. Hyvinvoinnin edistäminen ja eriarvoisuuden vähentäminen

- Yhdenvertaisuutta edistävät toimet:** "Vammaisten henkilöiden asema on viime vuosina parantunut, mutta yhdenvertaisuus ei silti usein toteudu. Oikea-aikaisuus ja yksilölliset palvelutarpeet ovat haasteita vammaispalveluissa. Vammaisten ihmisten yksilöllisten tarpeiden parempi huomioon ottaminen toteutetaan osana vammaispalvelulain uudistusta. Samalla kokeillaan kehitysvammaisten henkilökohtaisia budjetteja. Kokeilujen yhteydessä arvioidaan myös lainsäädännön muutostarpeet. Ruotsinkielisten vammaispalvelut turvataan. Vahvistetaan lainsäädännöllä sosiaali ja- terveydenhuollon palvelujen käyttäjien itsemääräämisoikeutta. Parannetaan potilas- ja sosiaaliasiamiestoimintaa. Turvataan kielellisten oikeuksien toteutumista käytännössä erityisesti ruotsin ja saamen kielellä sekä viittomakielellä. Käypä hoito -suositukset käännetään ruotsin kielelle."
- Köyhyyden ja osattomuuden vähentäminen:** "Erityisesti eläkeläisten ja lapsiperheiden köyhyyttä ja köyhtymistä vähennetään kehittämällä samanaikaisesti etuuksia ja palveluita. Tavoitteena on huolehtia kaikkien suomalaisten elintason kehityksestä ja tasaisemmasta tulonjaosta. Otetaan huomioon entistä paremmin huono-osaisuuden riskitekijät ja huono-

osaisuuden ylisukupolvisuus. Kohdennetaan vaikuttavia palveluita riskiryhmille aikuissoosiaalityötä kehittämällä.

Uudistetaan asiakasmaksulaki tavoitteena hoidon esteiden poistaminen ja terveyden tasa-arvon lisääminen muu muassa maksuttomuutta laajentamalla ja kohtuullistamalla maksuja.”

- c. **Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen:** ”Edistetään hyvinvointitaloutta investoimalla toimiin, joilla tuetaan hyvinvointia ja terveyttä sekä vähennetään eri palvelujen tarvetta. Päätösten hyvinvointi- ja terveysvaikutukset arvioidaan kattavasti. Parannetaan kansansairauksien ehkäisyn ja hoidon vaikuttavuutta. Lisätään matalan kynnyksen elintapaohjausta ja ennaltaehkäiseviä toimia. Vähennetään riippuvuuksia. Päivitetään päihdestrategia ehkäisevän työn edistämiseksi sekä päihdepalvelujen kokonaisuuden yhteensovittamiseksi. Jatketaan määrätietoista työtä tupakoinnin ja alkoholin kokonaiskulutuksen vähentämiseksi. Laaditaan aiempaa valmistelua hyödyntäen mielenterveysstrategia, joka näkee mielenterveyden pääomana, turvaa mielenterveysoikeudet ja -palvelut, linkittää ne olemassa oleviin rakenteisiin, ehkäisee itsemurhia ja vahvistaa ammattilaisten osaamista. Samalla uudistetaan mielenterveys- ja päihdelainsäädäntö. Ennaltaehkäisyn edistämiseksi ja kansanterveyden vahvistamiseksi laajennetaan hallitusti rokotusohjelmaa.”

2. Lapsi- ja perheystävällisyyden edistäminen

- a. **Hyvinvoinnin vahvistaminen:** ”Alhainen syntyvyys, väestön ikääntyminen, lapsiperheköyhyys ja ylisukupolvinen syrjäytyminen haastavat yhteiskuntaamme. Haasteisiin vastaamiseksi käynnistetään parlamentaarinen komiteavalmistelu kansallisen, YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen perustuvan lapsistrategian luomiseksi. Se luo hallituskaudet ylittävät ja eri hallinnonalat yhdistävän lapsi- ja perhemyönteisen Suomen vision. Strategia perustuu tietoon ja tutkimukseen sekä edistää lapsen oikeuksien sopimuksen toimeenpanoa. Yhteisiin tavoitteisiin suunnataan hallinnon ja päätöksenteon lapsen oikeusperusteisuutta sekä palveluiden ja tukien lapsi- ja perhelähtöisyyttä yli hallinnonalarajojen edistävin toimin. Hallitus sitoutuu arvioimaan päätösten lapsivaikutuksia, edistämään lapsibudjettointia, lasten hyvinvoinnin tietopohjan vahvistamista sekä lasten ja nuorten osallisuutta. Strategian tavoitteisiin sitoutetaan valtion ohella myös muut julkiset toimijat, etenkin kunnat ja kuntayhtymät, korkeakoulut ja opetuksen järjestäjät, järjestöt, seurakunnat sekä elinkeinoelämä.”
- b. **Lapsiperheiden palveluiden parantaminen ja toimeentulon turvaaminen:** ”Hyvän elämän tarjoaminen jokaiselle lapselle on laajasti jaettu yhteiskunnallinen tavoite. Jatketaan lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa (LAPE). Tästä huolimatta palvelut tai tuki eivät aina tavoita lasta, nuorta ja perhettä ajoissa. Lastensuojelu on maassamme tarpeeseen nähden aliresursoitu. Haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaamiseksi säädetään asteittain kiristynvä vähimmäishenkilöstömitoitus lastensuojeluun niin, että mitoitus on 30 asiakasta ammattilaista kohden. Vuonna 2022 mitoitus on 35. Lastensuojelu yksin ei pysty vastaamaan paljon tukea tarvitsevien lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin. Turvataan erityistä tukea tarvitsevien moniammatilliset palvelut ja ja levitetään eri alojen ammattilaisten yhteistyöhön perustuvaa tiimimallia. Kehitetään lastensuojelun jälkihuoltoa. Annetaan nuorelle riittävä tuki matkalla aikuisuuteen. Lisätään turvakotipalveluiden saatavuutta kohti Istanbulin sopimuksen mukaista tasoa. Päihdeäitien ja päihdeperheiden riittävät palvelut ja kuntoutus turvataan. Suomalaiset lapset liikkuvat suosituksiin nähden liian vähän ja monet hyvinvoittimittarit kertovat polarisoitumisesta. Liikunnallisuutta, painonhallintaa, tervettä ravitsemusta ja päihteettömyyttä edistetään laaja-alaisesti.”

3. Ikäystävällisyyden edistäminen

- a. **Hyvinvoinnin ja toimintakyvyn vahvistaminen:** ”Laaditaan poikkihallinnollinen ikäohjelma yhteistyössä eri ministeriöiden, kuntien, kolmannen sektorin ja muiden tahojen kanssa. Nostetaan muistisairauksien ennaltaehkäisy muiden kansansairauksien rinnalle. Perustetaan vanhusasiavaltuutetun tehtävä ja toimisto. Kehitetään elämäntapaohjausta, neuvontaa ja tukea sekä toteutetaan kohdennettuja hyvinvointitarkastuksia ja kehitetään palveluneuvontaa. Otetaan huomioon erityisesti eläkkeelle jäävät. Otetaan ikäihmisten ravitsemuksen laatu, saatavuus ja yhteisölliset ruokailumahdollisuudet sekä kotona asuvien että hoivayksiköiden asukkaiden kohdalla kehittämisen ja valvonnan osaksi. Otetaan huomioon vanhuspalvelujen tuottajakentän monimuotoisuus. Kehitetään erilaisen hoivapalveluiden tuottamismistapoja, kuten perhehoitoa ja muita välimuotoisia ratkaisuja. Sotiemme veteraanien ja sotainvalidien määrä vähenee. Ikääntymisen myötä heidän ja heidän läheistensä tuen tarve lisääntyy. Sotiemme veteraanien tuki ja palvelut turvataan. Varmistetaan, että palvelut toteutuvat laadukkaina kaikkialla maassa.”
- b. **Palveluiden parantaminen:** ”Palautetaan luottamus vanhuspalveluiden laatuun, oikea-aikaisuuteen ja saatavuuteen. Tiekartan mukainen käytännössä todentuva resurssien lisäys ja toimintatapojen kehittäminen toteutetaan suunnitellusti ja varmistaen oikea kohdentuminen. Eliniän pidentyessä eläkeläisten määrä kasvaa voimakkaasti. Väestö on aiempaa pidempään tervettä ja toimintakykyistä, mutta myös palvelujen tarve kasvaa. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (vanhuspalvelulaki) päivitetään. Vanhuspalvelujen laatua ja vaikuttavuutta lisätään. Säädetään hoivahenkilöstön sitovasta vähimmäismitoituksesta (0,7) ympärivuorokautisen hoivan yksiköissä. Mitoituksen toteutuksessa otetaan huomioon aina ensisijaisesti hoitoisuus. Selkeytetään henkilöstön työnjakoa muun muassa tukipalveluiden osalta. Henkilöstömäärän lisäys toteutetaan asteittain käynnistämällä tavoitteellinen kehittämisohjelma, jolla rahoitetaan polkua kohti uskottavaa ja vanhusten riittävän hoivan turvaavaa mitoitus- ja palvelutaloutta. Suurin osa ikäihmisistä asuu kotona. Ympärivuorokautisen hoivan rinnalla vahvistetaan kotihoidon resursseja ja laatua. Kehitetään omaishoitoa. Resurssien vahvistamisen ja lain päivittämisen lisäksi palvelujärjestelmää tulee kehittää. Henkilöstön osaamisesta ja jaksamisesta huolehtiminen, uudistuvat tavat toteuttaa palvelut, tavoitteellinen henkilöstöpolitiikka ja toimintakulttuurien integraatio ovat keskeisiä tekijöitä haettaessa ratkaisuja tämän päivän ja tulevaisuuden haasteisiin. Otetaan käyttöön uusia työtapoja ja teknologiaa. Varmistetaan vanhuspalveluiden hyvä johtaminen. Lisätään hoiva-alan houkuttelevuutta sekä henkilökunnan saatavuutta ja osaamista. Kehitetään omavalvontaa sekä tehostetaan paikallista ja valtakunnallista valvontaa. Turvataan kielellisten oikeuksien toteutumista ikäihmisten kaikissa palveluissa. Jatketaan rationaalisen lääkehoidon edistämistä.”

4. Sosiaali- ja terveydenhuolto

- a. **Perustason palveluiden saatavuuden parantaminen tulevaisuuden sotekeskuksien palveluiden parantaminen:** ”Varmistetaan, että perusterveydenhuolto ja sosiaalipalvelut ovat jokaisen saavutettavissa oikea-aikaisesti ja laadukkaasti. Otetaan huomioon tuottajakentän monipuolisuus ja lähipalveluiden saavutettavuus. Käynnistetään tulevaisuuden sote-keskusten kehittämisohjelma. Ohjelma nivoutuu yhteen sote-rakennemuutoksen valmistelun ja toimeenpanon kanssa. Kehittämisohjelman tarkoituksena on myös vahvistaa kansalaisten luottamusta julkisesti järjestettyihin sote-palveluihin. Tiukennetaan hoitotakuuta perusterveydenhuollossa niin, että jatkossa kiireettömässä tapauksessa hoitoon pääsee viikon (7 pv) sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Sosiaali- ja terveyskeskuksen tarjoamiin palveluihin kuuluvat ainakin perusterveydenhuollon, suun terveydenhoidon,

sosiaalityön ja kotihoidon lähipalveluja, kotisairaala, mielenterveys- ja päihdehuollon perustason palveluja, avokuntoutuspalveluja, kansansairauksien ehkäisyä sekä neuvola- ja muita ehkäiseviä palveluja. Uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden työnjakoa ja toimintatapoja. Jaetaan tehtäviä yhä laajemmin eri ammattiryhmien välillä. Moniammatillisten tiimien käyttö ja työnjaon kehittäminen takaavat hoidon jatkuvuuden ja vaikuttavuuden, palvelujen sujuvuuden ja kustannusten hallinnan. Laaditaan sosiaalihuollon kehittämisohjelma ja tuodaan sosiaalihuollon palveluita vahvemmin osaksi tulevaisuuden sote-keskusta. Asiakaskeskeisyys on tulevien keskusten ytimessä. Hyvää johtamista sekä henkilökunnan ammattitaidon kehittymistä ja työhyvinvointia tuetaan. Laajennetaan tutkimus- ja kehittämistoimintaa osana perustyötä. Asiakaslähtöisyyttä parannetaan lisäämällä viikonloppu- ja iltavastaanottoja sekä matalan kynnyksen palvelupisteitä. Otetaan käyttöön digitaalisia ja mobiileja palveluratkaisuja. Perusterveydenhuollon vahvistamisen lisäksi tarkastellaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kokonaisuutta. Keskussairaaloiden päivystystoiminta ja osaajien riittävyys turvataan tarvittaessa erityisin päätöksin (koskien niin kutsuttua keskittämisasiasetusta), vaarantamatta sosiaali- ja terveydenhuollon toimivaa kokonaisuutta tai potilasturvallisuutta.”

- b. Palvelujärjestelmän kehittäminen ja käynnistettävät uudistushankkeet:** ”Kehitetään kuntoutusta lähtökohtana kuntoutuskomitean työ. Tavoitteena ovat saumattomat hoitojärjestelmät ja ihmisen toimintakyvyn parantaminen ja tukeminen. Toteutetaan kehittämisohjelma, jolla turvataan lainsäädäntömuutoksien ihmisarvoa kunnioittava saattohoito, palliativinen hoito ja kivun hoito. Syövän hoidon vaikuttavuutta parannetaan. Luodaan laatua kuvaavia rekistereitä, parannetaan asiakastytyytyväisyyttä ja kehitetään hoitoa yhteistyössä käyttäjien kanssa. Voimavarat terveydenhuollon tutkimukseen (mukaan lukien hoitotyö ja valtion määräraha yliopistotasoiseen terveyden tutkimukseen) ja sosiaalialan tutkimukseen sekä kehittämiseen turvataan pitkäjänteisesti. Rakennetaan Suomeen sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämisrakenne. Kuntien määrärahaista oikeustoimien rajoittamista investointien ja ulkoistusten suhteen jatketaan ja tiukennetaan. Lääkärihelikopteritoiminta turvataan koko maassa kustannusvaikuttavasti.”

Rinteen hallitusohjelman tavoitteena on jatkaa sosiaali- ja terveystalouden uudistamista:

”Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen keskeisinä tavoitteina on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystaloudet kaikille suomalaisille, parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua.

Palvelujärjestelmän haasteet ovat erilaisia eri puolilla maamme. Väestöä menettävillä, ikääntyvillä alueilla sosiaali- ja terveystalouden saatavuudessa on ongelmia. Muun muassa pääkaupunkiseudulla väestönkasvu ja maahanmuuttajien määrän kasvu aiheuttavat haasteita sosiaali- ja terveystalouden järjestämiseen.

Hallitus käynnistää sote-uudistuksen valmistelun. Valmistelussa otetaan huomioon edellisten vaalikausien valmistelu ja perustuslailliset reunaehdot. Uudistus tehdään hallitusti ja vaiheistaen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan painopistettä siirretään perustason palveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan. Palvelut ovat yhteensovitetuja, hoitoketjut ovat sujuvia ja ihmiset saavat tarpeenmukaiset ja vaikuttavat palvelut oikea-aikaisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään maakuntien tehtäväksi. Itsehallinnollisia maakuntia on 18. Maakuntien toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta säädetään erillisellä lailla. Alueiden päätöksenteosta vastaavat suorilla vaaleilla valitut valtuutetut. Aukkaiden osallisuutta ja käyttäjädemokratiaa vahvistetaan.

Mahdollisuus käyttää palveluita yli maakuntarajojen säilytetään. Maakunnat tekevät yhteistyötä keskenään. Erityistason palveluiden turvaamiseksi muodostetaan viisi yhteistoimintaluetta. Alueet pohjautuvat voimassaoleviin erityisvastuualueisiin (erva).

Maakunnat tuottavat palvelut pääosin julkisina palveluina. Yksityinen ja kolmas sektori toimivat täydentävinä palveluiden tuottajina. Kuntien osalta tämä ratkaistaan erillisen selvityksen pohjalta vuoden 2019 loppuun mennessä. Järjestöjen roolia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä vahvistetaan ja järjestöjen mahdollisuus tuottaa palveluita turvataan.

Itsehallinnolliset alueet mahdollistavat vaiheittaisen siirtymisen monialaisiin maakuntiin. Tämä valmistellaan parlamentaarisesti vuoden 2020 loppuun mennessä. Työssä selvitetään, mitä tehtäviä kunnilta, kuntayhtymiltä ja valtiolta siirretään maakunnille. Parlamentaarisen työn valmistuttua hallitus valmistelee lainsäädännön."

Tervon kunnan perusturvan palvelualueella pyritään hallitusohjelman mukaisiin uudistuksiin ja sitoudutaan hallitusohjelman linjauksiin. Lisäksi Savon alueen kunnat (Tervo, Vesanto, Pielavesi, Keitele, Suonenjoki, Rautalampi) ovat lähteneet selvittämään yhteisen sote-alueen luomista alueelle. Tavoitteena on yhtenäistää asiakkaiden palvelut, tehostaa eri kuntien toiminnot yhdeksi laajemmaksi kokonaisuudeksi sekä turvata riittävä työntekijäresurssi perusturvan palveluiden eri osa-alueille.

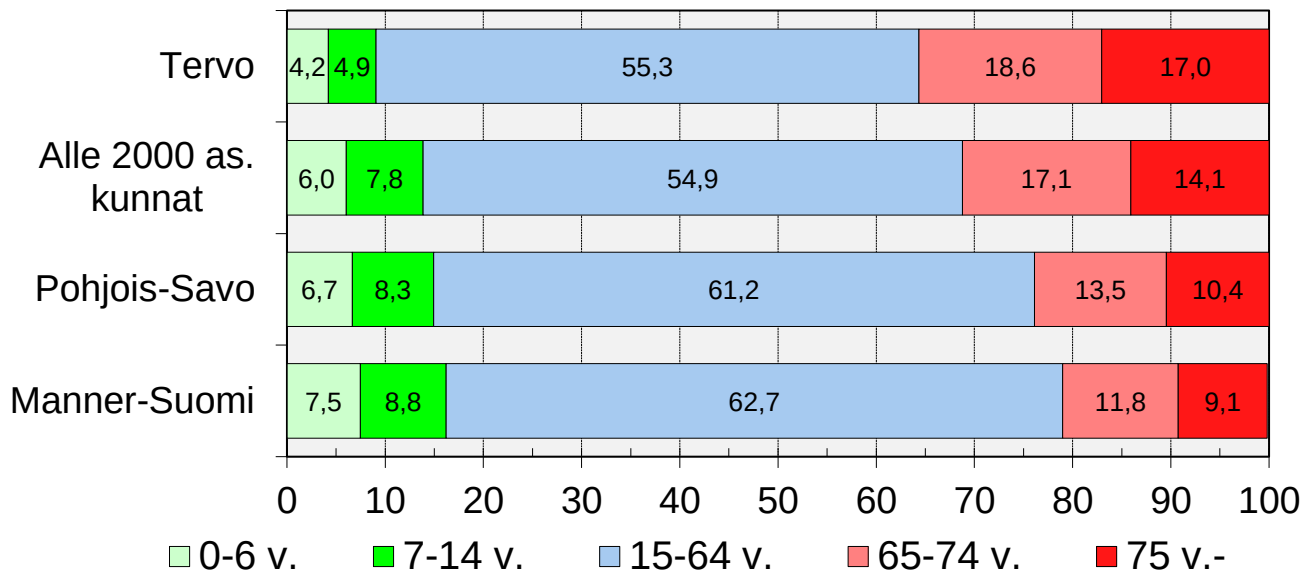
Vanhuspalveluiden muutoksiin valmistaudutaan osallistumalla yhteistyöhön Savon koulutus- ja kuntayhtymän kanssa järjestettävään lähihoitajakoulutukseen. Koulutuksen tavoitteena on tuottaa alueelle ammattitaitoisia työntekijöitä vastaamaan alueen työvoimapulaan.

Väestörakenteen, palvelutarpeiden ja rakenteiden muutokset:

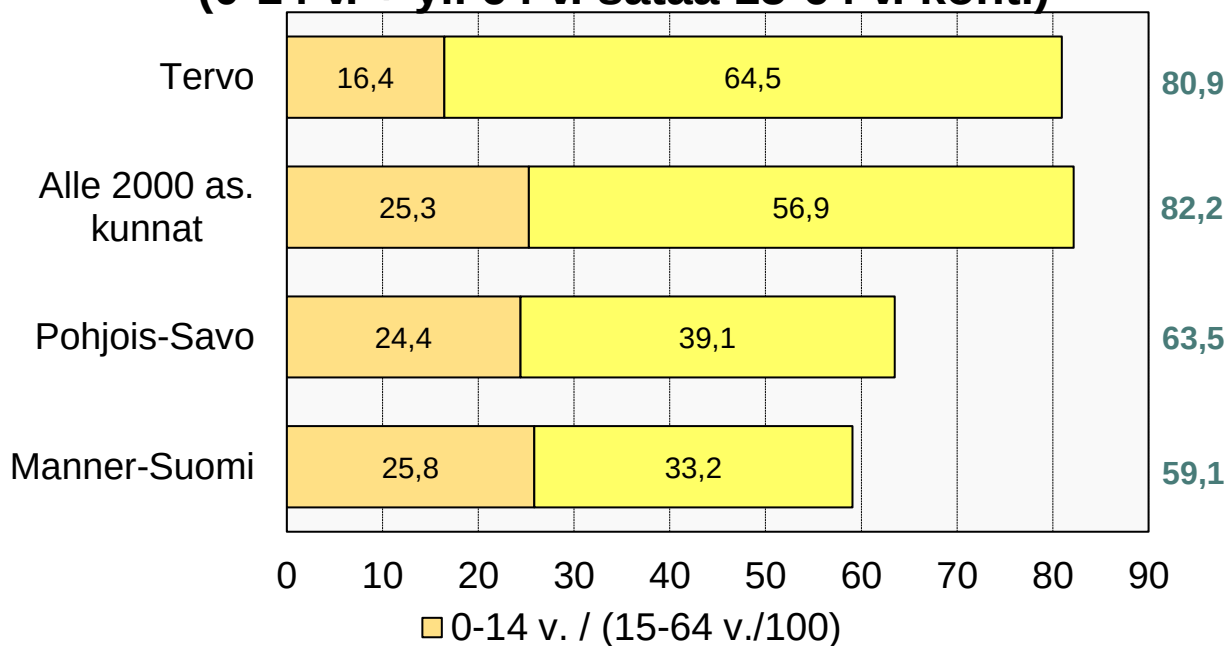
Kunnan väestörakenteen kehitys asettaa suuren haasteen sekä palvelujen tuottamiselle että hyvinvoinnin edistämistyölle. Muutosta kehityssuuntaan haetaan muun muassa aktiivisella elinkeino- ja asuntopolitiikalla sekä alueen elinvoiman kehittämisellä yhdessä naapurikuntien kanssa

Ikärakenne 31.12.2017, %

Väestöllinen huoltosuhde 31.12.2017 (0-14 v. + yli 64 v. sataa 15-64 v. kohti)

Palveluissa pyritään Sosiaali- ja terveysministeriön laatusuosituksen mukaiseen palvelurakenteeseen.

Vanhusten pitkäaikaista laitoshoidoa järjestetään vain lääketieteellisin ja/tai hoidollisin perustein laitoshoidoa tarvitseville. Hoito järjestetään Keiteleen terveyskeskuksen vuodeosastolla.

Ikääntyneen väestön palvelurakennetavoitteet on asetettava ja niitä on seurattava siten, että huomioon otetaan iäkkäiden säännöllisesti käyttämien palvelujen lisäksi muutkin palvelutarpeiden kannalta keskeiset palvelut. Näiden palvelujen peittävyyttä ja kohdentamista on myös seurattava. Tässä tarkoitettuja muita kuin säännöllisesti käytettyjä palveluja ovat ainakin:

- hyvinvointia edistävät palvelut (Vanhuspalvelulaki, 12 §),
- tilapäinen kotihoito,
- kuntoutumista edistävät palvelut, kuten fysioterapia ja toimintaterapia,
- apuvälinepalvelut, kuntoutumista edistävä päivätoiminta
- ja lyhytaikaishoito
- perhehoito

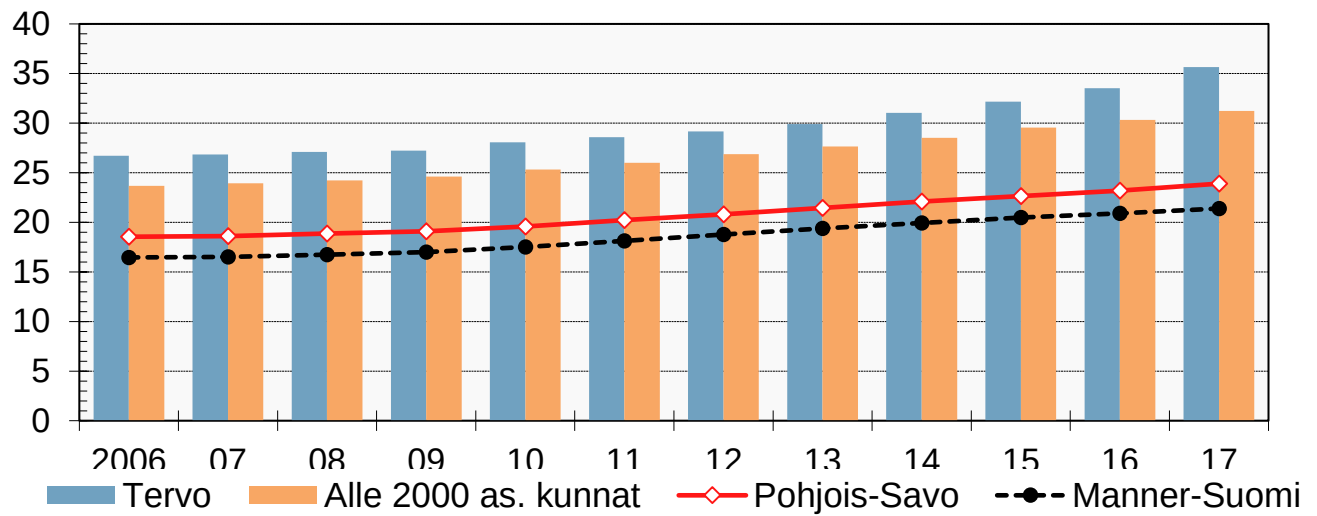
Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut Laatusuosituksen hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017-2019. Hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävän iäkkäiden palvelujärjestelmän rakentamiseksi suositus nostaa esille viisi teema-aluetta: Turvataan yhdessä mahdollisimman toimintakykyistä ikääntymistä, Asiakas- ja palveluohjaus keskiöön, Laadulla on tekijänsä, Ikäystävällinen palvelujen rakenne sekä Teknologiasta kaikki irti.

Tervon kunnassa perusturvan toiminta-alueella jatketaan edelleen kehittämistyötä kaikkien edellä mainittujen teemojen alueella huomioon ottaen Rinteen hallitusohjelman painotukset ikääntyvän väestön hyvinvoinnin tukemiseksi. Toimintakykyistä ikääntymistä tuetaan kotihoidon asiakastyön kuntouttavan työteen avulla sekä tuetaan mahdollisimman varhain tapahtuvien kotiutusten onnistumista kotisairaanhoidon työn vuonna 2018 tehtyjen uudelleen järjestelyiden avulla. Lisäksi Tervon kunta osallistuu Vanhusten perhehoidon kehittämishankkeeseen hyvän ikääntymisen tukemiseksi.

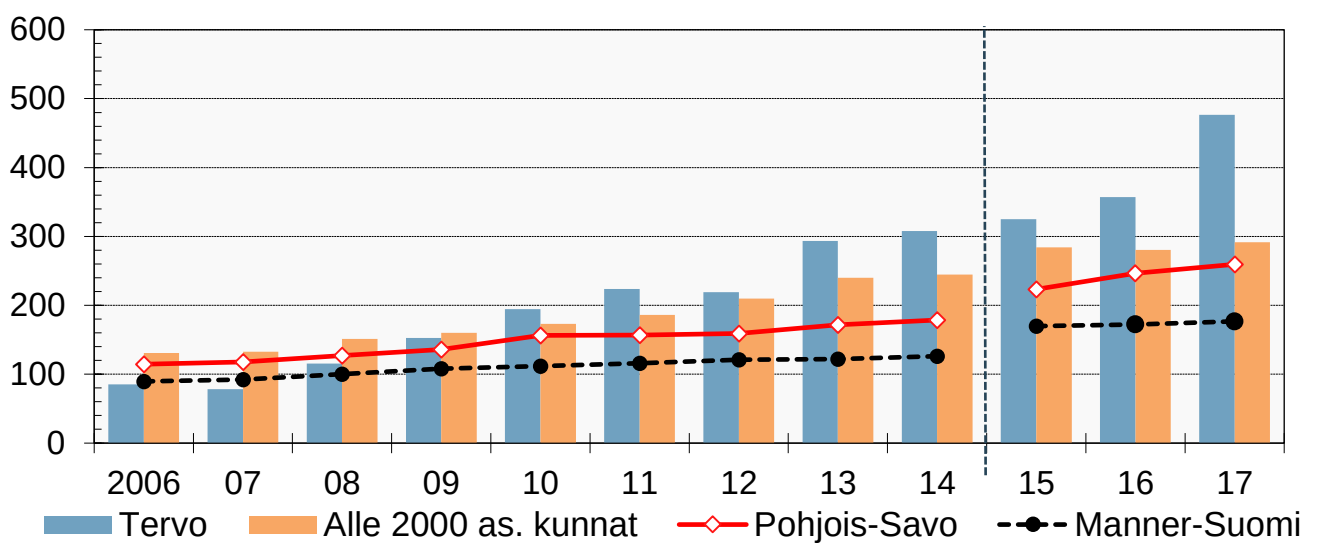
Tervon kunnan vanhuspalveluissa jatketaan kotihoidon määrätietoista kehittämistä. Palveluohjauksen tarkoituksenmukaisuutta ja saavutettavuutta tarkastellaan jatkuvasti. Vanhuspalveluissa henkilöstömitoitukset huomioidaan ja henkilöstön kouluttautumista tuetaan työn laadun varmistamiseksi. Teknologian hyödyntämisen mahdollisuuksia vanhuspalveluissa selvitetään edelleen yhteistyössä muiden Pohjois-Savon kuntien kanssa ja pilotoidaan Savogrown kuntien yhteistä virtuaalikotihoidon palveluita. Vanhuspalveluiden johtamisen tehostamiseksi on tavoitteena hyödyntää toiminnanohjausjärjestelmiä, joiden avulla työntekijöiden työaika voidaan kohdentaa asiakastyöhön erityisesti kotihoidossa.

Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä, %

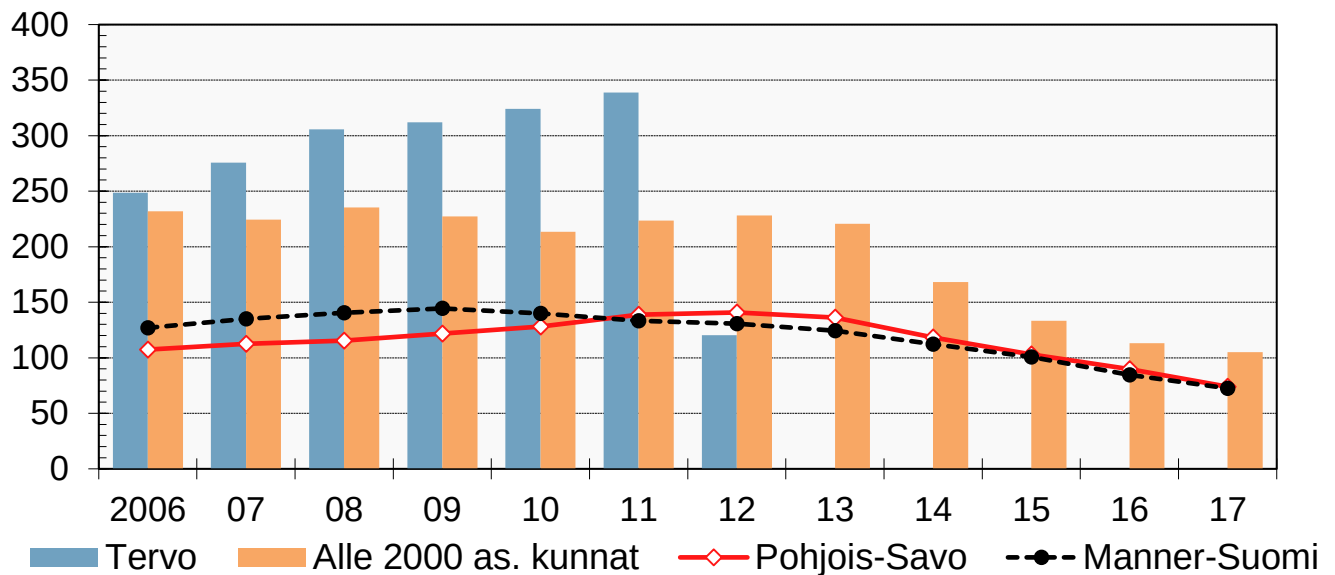

Kotipalvelun/kotihoidon nettokustannukset, €/as.

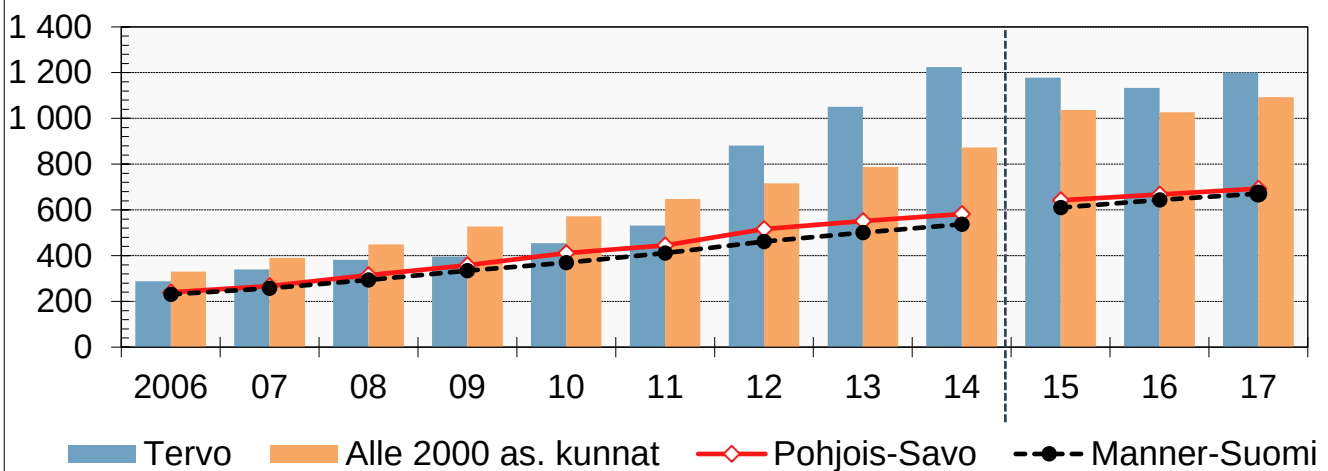

Sisältää vuodesta 2015 lähtien myös kotisairaanhoidon

Vanhusten laitospalveluiden nettokustannukset, €/as.

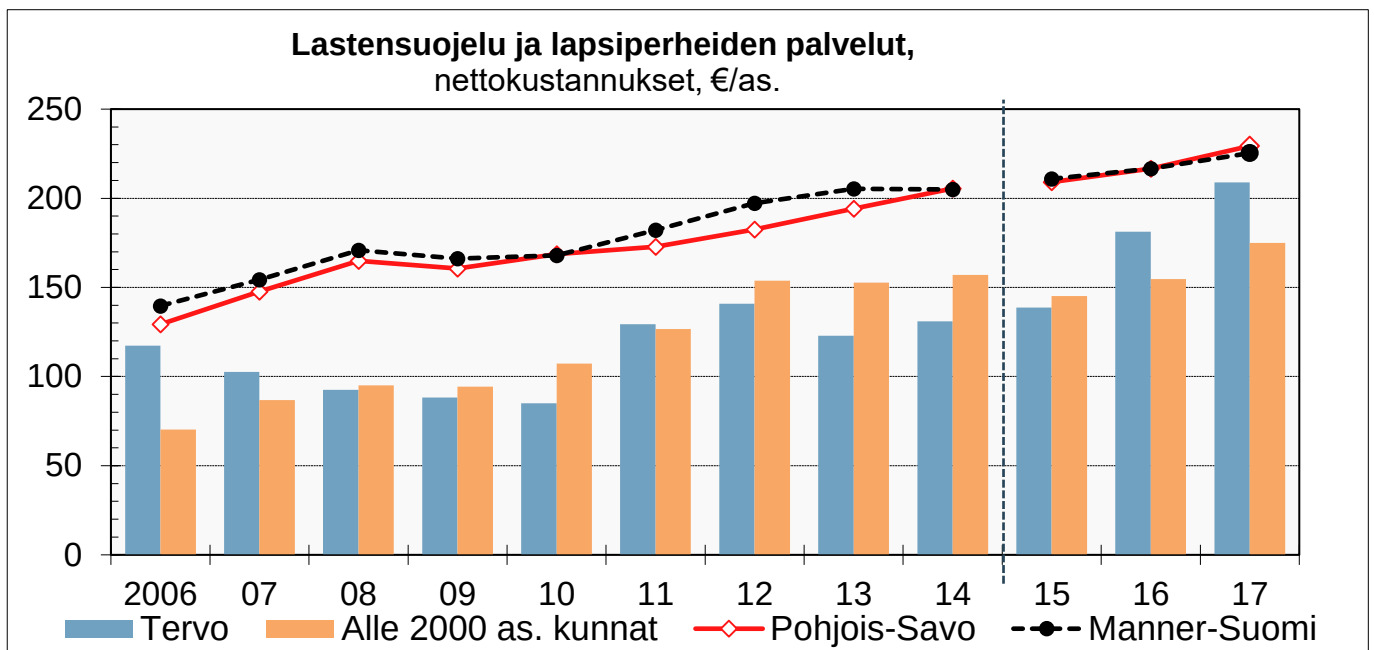
Muut vanhusten ja vammaisten palvelut nettokäyttökustannukset, €/as.

Sosiaalipalveluissa palvelurakenteita ja palvelutarpeita tarkastellaan edelleen kriittisesti, turvaten kuitenkin jokaiselle asiakkaalle lakisääteiset, palvelutarpeiden mukaiset palvelut.

Rinteen hallitusohjelma painottaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä ennalta ehkäisevien palveluiden edistämistä, mutta toisaalta linjaa myös sosiaalityöhön käytettävien resurssien käyttöä ja työn kuormittavuutta. Sosiaalityön, erityisesti lastensuojelutyön määrän lisääntyessä Tervon kunnan perusturvan toiminta-alueelle lisättiin yksi vakinainen sosiaalityöntekijäresurssi vuoden 2019 aikana. Lisäksi sosiaalitoimessa on vuoden 2019 aikana työskennellyt määräaikaista sosiaaliohjaajaa tavoitteena käynnistää perhetyö sekä kartoittaa ennalta ehkäiseviä lasten ja perheiden palveluita. Mahdollisuutta lapsiperheiden kotipalveluun selvitetään. Sosiaaliohjaajan määräaikaisen resurssiin vakinaistamista tarkastellaan vuoden 2020 aikana.

Sosiaalityössä pyritään kiinnittämään huomiota ennaltaehäisevien palveluiden kehittämiseen ja saatavuuteen Rinteen hallitusohjelmaa mukaillen. Tämä on kuitenkin haaste pitkäaikaisen työntekijäpulan vuoksi, mutta työntekijätilanne pyritään vakauttamaan mahdollisimman nopeasti. Tavoitteena on täyttää vakinaisesti molemmat Tervon kunnan sosiaalityön virat ammattitaitoisella sosiaalityön pätevyyden omaavalla henkilöstöllä. Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus takaa asiakkaille yhdenvertaiset ja oikea-aikaiset palvelut sekä tukee henkilöstön työssä jaksamista. Kunnan sosiaalitoimen kulurakennetta voidaan hallita vain ammattitaitoisen henkilöstön turvin ja sosiaalityön resurssien ollessa kunnossa ennaltaehkäiseviin palveluihin ja palvelurakenteen kehittämiseen on mahdollista kiinnittää huomiota. Mikäli resurssia ei saada kuntoon pikaisesti, uhkana on sosiaalitoimen hallitsematon kulujen kasvu sekä koko sosiaalitoimen henkilöstön ylikuormittuneisuus haasteellisessa sosiaalityössä.

- sos.tt. virat
- proconsona
- tietoturvaloukkaukset
- perhetyön resurssit
-

Sipilän hallituksen **Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE)** -kärkihankkeessa tavoitteena olivat nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, vaikuttavammat, kustannustehokkaammat ja paremmin yhteen sovitut palvelut sekä toimintakulttuurin uudistaminen. Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelma lupaa jatkoa LAPE-muutokselle vuosina 2020-2023.

Lasten ja nuorten hyvinvointi sekä lapsiperheiden palvelujen parantaminen on kirjattu uuteen hallitusohjelmaan: *"Lapsi- ja perhepalvelujen muutos- ja kehittämistyö yli sivistystoimen ja soten rajojen jatkuu. Jatketään lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Levitetään perhekeskustoimintamallia ja kehitetään neuvoloita. Vahvistetaan parisuhdetyötä ja vanhemmuuden tukea esimerkiksi kasvatus- ja perheneuvolapalveluita parantamalla. Vahvistetaan sosiaalihuoltolain mukaisia perheiden ennaltaehkäiseviä palveluita ja helpotetaan perheiden kotipalvelun saamis- ja myöntöedellytyksiä."*

Pohjois-Savon alueellista ja kuntien lapsi- ja perhepalveluiden saatavuutta, resurssointia ja yhteistyötä on arvoitu osana maakuntavalmistelua. Tältä pohjalta on valmisteltu alueellista Perhekeskus-, Erityistason palveluiden ja Osaamis- ja tukikeskusten toimintamallia. Maakunnissa tehtävän kehittämistyön liksäksi LAPE-ohjelmassa tehdään kansallista kehittämistyötä, joka liittyy muun muassa vanhemmuuden tukeen ja toimintakulttuurin muutokseen.

Valtakunnallista ohjeistusta saadaan STM:stä ja OKM:stä. LAPE-muutosohjelma järjesti vuoden 2019 aikana kuntien ja maakuntien alueiden johtajille sekä päättäjille suunnatun valmennusprosessin eli ns. LAPE-akatemia, jonka tavoitteena oli tukea johtajien työtä lasten ja nuorten hyvinvoinnin johtamisessa sekä antaa lisäeväitä entistä vaikuttavampaan toimintaan, kokonaisuuksien ymmärtämiseen ja verkostojen johtamiseen. LAPE-muutosagentit ja sivistystoimen kunta-agentit varmistavat LAPE-muutostyön jatkumisen omilla alueillaan. Tervon kunta osallistuu koko SavoGrown alueella tapahtuvaan LAPE-muutostyöhön sosiaali-, terveys- ja sivistystoimen yhteistyönä.

Sote-palveluiden ja sivistystoimen yhteistyö "SIVISOTE" tiivistyy.

Tavoitteena on muodostaa lasten, nuorten ja perheiden sote-palveluista

- yhteen sovitettu,
- asiakasryhmän tarpeista lähtevä,
- saavutettava ja
- kustannusvaikuttava palvelukokonaisuus.

Kustannusvaikuttavuus saadaan vahvistamalla peruspalveluja sekä hoidon ja tuen toteutumista nykyistä varhaisemmassa vaiheessa ja vahvistamalla ehkäisevää sekä terveyttä edistävää toimintaa.

Palvelukokonaisuus muodostaa perhekeskustoimintamallin, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, erityistason palvelut (mm. erikoissairaanhoidoja lastensuojelu) ja yhteistoiminta-alueille muodostettavat viisi osaamis- ja tukikeskusta. Palvelukokonaisuuteen liittyvät myös sote-keskukset. Lisäksi luodaan pysyvät yhteistyörakenteet maakuntien ja kuntien välisille yhdyspinnoille, erityisesti sote-palveluiden ja sivistystoimen välille.

PERHEKESKUKSEN TEHTÄVÄT

STM 21/12/2017

Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Sosiaali- ja terveystoimen hallinto		
Sosiaalihuollon palvelujen järjestämisen suunnittelu uudistuneen hallitusohjelman pohjalta.	Osallistutaan valtakunnalliseen SOTE-yhteistyön kehittämiseen.	Pohjois-Savon liitto käynnisti alueellisen PoSoTe20 -hankkeen valmistelemaan tulevaa sote-uudistusta. Tulevaisuuden sote-keskusohjelman paikallisessa valmistelussa Pohjois-Savossa on määritelty neljä keskeistä työpakettia, joista jokaista johtaa yksi tai useampi alueen kunnista tai muista toimijoista. Posote20 -hankkeessa tulevaisuuden sote-keskuksen työpaketit ovat saatavuus, ennaltaehkäisy, laatu ja vaikuttavuus, yhteentoimivuus ja monialaisuus.
SOTE-palveluiden järjestämisen suunnittelu Savogrown alueella.	Osallistutaan Savogrown alueen yhteisen SOTE-alueen suunnitteluun.	Posote20-hankkeen sote-rakennuudistus pitää sisällään johtaa-

		miseen ja digitalisaatioon liittyvien kehittämistoimien lisäksi sote-uudistuksen vapaaehtoisen alueellisen valmistelun. Hankkeen rakenneuudistus koostuu neljästä osa-alueesta – vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio, johtamisen osa-alue, digitalisaatio sekä maakuntien kehittäminen. SavoGrown kunnat ovat mukana johtamisen ja ohjauksen kehittäminen -osa-alueella, jossa tarkoituksena on pilotoida johtamisen mallia harvaan asutuilla alueilla.
Lasten ja nuorten laitoshoidon ja muut lasten ja perheiden palvelut		
Sosiaalityön resurssin turvaaminen.	Sosiaalityön kahden vakinaisen viran täyttäminen. Työparityöskentelyn kehittäminen vaativiin lastensuojelun tilanteisiin. Ennalta ehkäisevän lasten ja perheiden palveluiden kehittämisen aloittaminen.	Molemmat sosiaalityöntekijän virat ovat olleet täytettynä kesästä 2020 lukien. Työparityöskentelyä on saatu kehitettyä sosiaalityön eri prosesseissa niin sosiaalityöntekijöiden kuin sosiaaliohjaajienkin kesken riittävien resurssien turvin. Perusturvan ja sivistystoimen yhteinen sosiaaliohjaaja aloitti poikahallinnollisen työskentelyn syyskuussa 2020. Työnkuvaa ja -menetelmiä on kehitetty yhdessä perusopetuksen kanssa.
Lapsiperheiden kotipalvelu	Mahdollisuutta lapsiperheiden kotipalveluun sosiaaliohjaajan työpanoksesta selvitetään.	Kotipalvelu on mahdollista järjestää sosiaaliohjaajan työpanoksella. Tarvetta ei ole ollut.
Alueellisen lastensuojelutyön yhteistyön kehittäminen.	Sosiaalityöntekijöiden tapaamiset, suunnittelutyö ja työparitoiminta Nilakan alueella.	Nilakan alueen sosiaalityöntekijöiden yhteiset tapaamiset ja suunnittelutyö on toteutunut.
Perhetyön turvaaminen.	Selvitetaan sosiaaliohjaajan määrällisen resurssin vakinaistamista; tarvittaessa ostetaan ulkopuolelta asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti.	Perhetyön toteutuminen on pysytty turvaamaan perusturvan ja sivistystoimen yhteisen sosiaaliohjaajan resursseilla. Koronan vuoksi perhetyö oli keskeytynyt pitkään keväällä 2020.

Vanhusten laitoshoido, koti- hoito ja muut vanhusten ja vammaisten palvelut		
Vanhusten laitoshoidoa järjeste- tään vain lääketieteellistä hoitoa tarvitseville.	Laitoshoidoa tarvitsevat hoidetaan Keiteleen terveyskeskuksen vuode- osastolla. Tehostettua palveluasumista jär- jestetään yksityisiltä ostetuissa palveluissa, pääsääntöisesti At- tendo Vuokossa Tervossa. Seurataan säännöllisesti palvelu- jen käyttöä.	Vanhusten laitoshoido järjestettiin Keiteleen tai Pielaveden vuode- osastolla. Vuodeosaston keski- määräinen hoitoaika oli 3 vrk. Pitkäaikaista laitoshoidoa vuode- osastolla ei järjestetty. Tehostettu palveluasuminen hankittiin ostopalveluina eri toimi- joilta, pääsääntöisesti Attendo Vuokosta Tervosta.
Kotipalvelun ja kotisairaanhoidon työn vakiinnuttaminen.	Kotipalvelussa nimetään asiak- kaille omahoitajat. Koko kotihoidon henkilöstöraken- neteen tarkastelua jatketaan te- hokkaamman tuottavuuden näkö- kulmasta. Kotihoidon ja perusterveyden- huollon yhteistyötoimin toiminnan käynnistäminen. Kotihoidon asiakkaiden palvelu- tarpeiden jatkuva arviointi 3-6 kk:n välein. Ostetaan työnohjausta kotihoidon henkilökunnalle.	Kotipalveluiden kaikille asiak- kaille on nimetty omahoitajat. Työn tehokkuuden tarkastelua aloitettu työprosessien kautta. Hilkan käyttöönoton jälkeen te- hollisen työajan käyttö selkiytyy entisestään. Yhteistyö perusterveydenhuollon kanssa ollut tiivistä, mutta SAS - työryhmän ja kotisairaalityöryh- män lisäksi erillistä yhteistyöti- miä ei ole muodostunut. Kotihoidon asiakkaiden palvelu- ja hoitosuunnitelmien päivittä- sen prosessia kehitetty. Luotu työohjeet jotka otettu käyttöön. Työnohjaus kotihoidon tiimille to- teutunut säännöllisesti noin ker- ran kuukaudessa.
Sotaveteraanien kotiapu	Sotaveteraanien kotona asumista tuetaan valtiolta saamien määrä- rahojen puitteissa mahdollisim- man kokonaisvaltaisesti.	Toteutunut.
Vammaishuollon laitospalvelut, suojatyö ja kehitysvammatoi- minta		

Päivä- ja työtoiminnan järjestäminen.	Vaalijalan Savonet toimintakeskus tuottaa edelleen päivä- ja työtoimintaa kehitysvammaisille ja sosiaalihuollollisille asiakkaille.	Kehitysvammaisten päivä- ja työtoiminta on ostettu Vaalijalan Savonetilta sopimuksen mukaisesti. Koronan vuoksi päivä- ja työtoiminta oli keskeytyksessä keväällä 2020.
Avohuollon ohjaus	Sosiaalityöntekijä vastaa palvelusuunnitelmien teosta yhdessä sosiaaliohjaajan kanssa. Käytännön avohuollon ohjaus asiakkaiden kotona ostetaan kotipalveluyrittäjiltä tai tuotetaan omana työnä sosiaaliohjaajan toimesta.	Palvelusuunnitelmien laadinta ja päivitys toteutunut suunnitellusti. Avohuollon ohjaus mahdollista toteuttaa omin resurssein.
Päihdehuollon palvelut		
Kiinnitetään huomiota päihdeongelmiin puuttumiseen ja kuntouttamiseen.	Päihdeongelmien ehkäisemiseksi järjestetään suunnitelmallisia kotiin vietäviä palveluita. Laitos- ja poliklinikkahoito järjestetään ostopalveluna palvelusuunnitelmien pohjalta.	Toteutunut Nilakan yhteisen sosiaaliohjaajan (mt- ja päihde) resurssein. Päihdehuollon laitos- ja pkl -hoitoa ei ole tarvittu.

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) tavoitteet:

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Alueellisten toimintamallien valmistelu	Valmistelu joko lakisääteisesti tai kuntien vastuulla	Savogrown yhteiset perusturva johtajien palaverit järjestyneet syksystä asti viikottain.
"SIVISOTE", sote-palveluiden ja sivistystoimen yhteistyö	Maakunnan ja kunnan yhteistyörakenteiden luominen yhteen sovitettavien sote-palveluiden ja sivistystoimen palveluiden osalta. Savogrown alueen LAPE-työhön osallistuminen.	LAPE -työskentely ollut arjen haasteiden ja sosiaalityön resurssipulan vuoksi vähemmällä huomiolla.

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

LASTEN JA PERHEIDEN PALVELUT	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Vireille tulleiden, tai avoinna olevien lastensuojeluasioiden palvelutarpeen arvioinnit	17		42
Lastensuojelutarpeen selvitykset			11
Perhehoito asiakkaat/vuosi	7	5	6

Perhehoitopäivät/vuosi	2172	1825	2065
Perhehoito/€/pv	44,04-195	51,12	24,49-51,77
Lastensuojelulaitokset asiakkaat/vuosi	3	2	2
Lastensuojelulaitokset/päi- vät/vuosi	480	669	705
Lastensuojelulaitokset/€/pv	289-599	195-250	250-299
Lastensuojelun tukiperheet	5	1	1
Lastensuojelun tukihenkilöt	1	1	2
SHL:n mukaiset tukiperheet	0	9	10
SHL:n mukaiset tukihenkilöt	1	1	1
Perhetyöperheet/vuosi	1 (LS) 2 (SHL)	2 (LS) 2 (SHL)	1 (LS) 5 (SHL)
Perhetyökäynnit/vuosi	127	100	127
Perheneuvolakäynnit/vuosi	60	80	93
VANHUSPALVELUT			
Vanhusten laitoshoido	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.- 31.12.2020
Hoitopäivät/vuosi	0 (pitkäaikainen) 1094 (lyhytaikainen)	280 (pa) 1500 (la)	1061
Hoitopäivä €/vrk	240 € (lyhytaikainen) 180 € (pitkäaikainen)	240 € (la) 180 € (pa)	259€
Vanhusten kotihoito	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.- 31.12.2020
Säänn. kotihoitoa saavat (14 % 75 vuotta täyttäneistä = 35)	säänn. kopa 53, joista yli 75-v. 39 säänn. ksh 22, joista yli 75-v. 22 Kaikki kopan ja ksh.n asiakkaat (säänn.+ti- lap)yht.130	75	sään. kopa 34, joista yli 75 v. 33 tilap. 83 yht. 105 sään. ksh 50, joista yli 75 v. 39 tilap. 45 yht. 85
Kotipalvelutunnit/vuosi	6740 h (s+tp)(+ksh 572h), yht.7312 h	8000	6362,5 h
Kodinhuoltoapu/€/tunti			
Tukipalveluasiakkaat	50	100	Ateria 22 vaate 6
Omaishoidontuen saajat (6 % 75 vuotta täyttäneistä = 15)	22 (31.12.2019)	24	20
Päiväkeskuksen asiakkaat	6	6	6
Kotihoidon välitön asiakas- työ %	36	50	43,2 % josta asiakkaan luona 25,3%
Kotisairaanhoidon välitön asiakastyö %	15	35	57,4 % josta asiakkaan luona 25,3%

Kotihoidon asiakaskäynnin pituus ka min	13,5 min kopa 29 min ksh ka yht. 21,25	15	14 minuuttia
Vanhusten tehostettu palveluasuminen	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Asiakkaat (suositus 6 % 75 vuotta täyttäneistä = 15)	26	0	-
Asumispäivät/vuosi	4176	0	-
Tehostettu palveluasuminen €/pv.		0	-
Ostettu tehostettu palveluasuminen	36	27	31
Ostettu tehostettu palveluasuminen/asumispäivät/vuosi	5273	9 855	11315
Ostettu tehostettu palveluasuminen €/pv	110-130,30	110,90-135	110-136,40
Vanhusten perhehoito	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Asukkaita	10	6	6
Hoitopäivät/vuosi	2 609	2 190	1511
Perhehoito/€/pv.	53	51-54	51-54
VAMMAISPALVELUT			
Kehitysvammaisten laitoshoido	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Vaalijalan laitoshoido	3	2	3
Vaalijalan laitoshoido hoitopäivät/vuosi	1 094	730	866
Laitoshoido/€/pv	205-295	205-295	299-399
Kehitysvammaisten palveluasuminen, Vaalijala	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Palvelukoti Kanerva asiakkaat	3	3	3
Kanerva hoitopv:t/vuosi	1 090	1 095	1095
Kanerva autettu asuminen €/pv	137	137	137
Kuutinharju	1	1	1
Autettu asuminen Kuutinharju hoitopv:t/vuosi	365	365	365
Autettu asuminen Kuutinharju/€/pv	109	109	109
Kehitysvammaisten palveluasuminen, muut palvelun tuottajat	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Asiakkaat	6	6	6
Asumispäivät/vuosi	2190	2190	2190
Asumispäivä/€/pv. alin-ylin	137-160	104,6-159,74	104,44-167,73
Kehitysvammaisten perhehoito	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020

Asiakkaat	1	1	2
Asumispäivät/vuosi	16	72	257
Hoitopäivähinta/€ keskim.	139,50	144	64,27-166
Kehitysvammaisten työtoiminta	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Asiakkaat	8	6	6
Käyntipäivät/vuosi	1 226	1 200	704
Toimintapäivä/€/vuosi	57-73,34	57	57-81,98
Vammaispalvelulain mukaiset palvelut	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Kuljetuspalveluasiakkaat	44 VPL, 3 SHL	45	39 VPL
Henkilökohtaisen avun asiakkaat	13	13	13
Asunnon muutostyöt	4	3	9
MUUT SOSIAALIHUOLTO-LAIN MUKAISET PALVELUT			
Muiden perhehoito	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Asiakkaat	5	4	4
Asumispäivät/vuosi	1 456	1 125	1125
Asumispäivä/€/pv.	52,23-112,41	53-59	53-59
Muiden työtoiminta	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Asiakkaat	3	3	2
Käyntipäivät/vuosi	448	448	
Toimintapäivä/€/vuosi	61	61	
Muiden palveluasuminen ostopalveluna	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Asiakkaat	8	7	9
Asumispäivät/vuosi	2 557	2 555	1920
Asumispäivä/€/pv. alin-ylin	96,74-151,05	99,67-156,33	68,44-256,33
PÄIHDEHUOLTO	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Päihdehuollon laitospalvelut/pv/v	70	20	0
Päihdehuollon laitospalvelut/€/pv	139,50-162,50 €	205	0
Päihdehuollon avopalvelut/asiakkaat/v	9	8	8
Päihdehuollon avopalvelut/asiakaskäynnit/v	88	100	62 lähitapaamista 63 etätapaamista

TOIMINTAKERTOMUS

KORONAVUOSI 2020

Koko vuoteen 2020 vaikutti voimakkaasti maailmanlaajuisesti levinnyt covid-19 -pandemia, jonka johdosta erityisjärjestelyjä jouduttiin tekemään runsaasti myös perusturvan toimialueella. Sosiaalityössä ja sosiaaliohjauksessa pääpaino poikkeusoloissa oli lastensuojelun, toimeentulotukityön, vanhuspalveluiden sekä muiden erityistä tukea tarvitsevien asiakasryhmien sosiaalityössä ja sosiaaliohjauksessa.

Sosiaalitoimi päivysti myös kunnanviraston ollessa suljettu ja sosiaalityöntekijä oli paikalla lähes joka päivä klo 8-15. Sosiaalipäivystys toimi joka päivä klo 8-15; sosiaalityöntekijä oli kutsuttavissa paikalle 20 minuutin varoitusajalla, mikäli sosiaalityöntekijä ei ole ollut toimistolla; puhelinkonsultaatio oli mahdollinen aina. Lisäksi paikalla oli sosiaaliohjaaja tai sosiaalitoimen toimistos sihteeri, joten työparityöskentely on tarvittaessa turvattu. Asiakkaat ohjattiin varaamaan asiakasajat puhelimitse. Vaikka pääsääntöinen puhelinaika oli määritelty klo 8-10, vastasivat työntekijät poikkeusoloista johtuen puhelimeen tilanteen niin salliessa koko virka-ajan klo 8-15. Virka-ajan ulkopuolinen sosiaalipäivystys tuotettiin sopimuksen mukaisesti Pohjois-Savon sosiaalipäivystyksessä. Kaikki toimeentulotuen asiakkaat palveltiin määräajassa ja yksilöllisesti.

Kesän ja loppuvuoden ajan etätyöohjeistusta on noudatettu myös sosiaalitoimessa huomioiden, että sosiaalityöntekijä on oltava saatavilla päivittäin. Kunnan sosiaalityöntekijät ovat vuorotelleet virastolla päivittäin, jolloin asiakastapaamiset on saatu hoidettua normaalisti. Viraston ovet ovat olleet lukittuina poikkeusolojen alusta saakka, joten sosiaalityöntekijä on ollut tavattavissa ajanvarauksella. Sosiaaliohjaaja(t) ovat olleet paikalla päivittäin.

Perhetyö ja sosiaalityö kevään 2020 kotikäyntien osalta keskeytettiin kiireettömissä tapauksissa. Asiakaskohtaisesti tehtiin koko ajan arviota kotikäyntien tarpeellisuudesta. "Kriittisiin" perheisiin pidettiin säännöllisesti yhteyttä puhelimitse ja yhteistyötä tehtiin paljon koulun ja opettajien kanssa. Henkilöstöä siirrettiin sosiaalitoimeen päiväkodilta. Päiväkodin toiminnan supistuttua valmisteltiin lapsiperheiden kotipalvelun aloittamista "kriittisiin" perheisiin yhteistyössä päiväkodin ja sosiaalitoimen kanssa, mutta tästä luovuttiin koska koulu järjesti perheisiin tukea koulunkäyntiin eikä perheet keväällä kokeneet tuen tarpeen enää sosiaalitoimen osalta olevan tarpeellista. Perhetyö käynnistettiin jälleen kesäkuun 2020 alusta ja se on jatkunut normaalisti loppuvuoden ajan.

Sosiaalitoimeen palkattiin 14.4. - 30.8.2020 väliselle ajalle ylimääräinen sosiaaliohjaaja. Sosiaaliohjaaja laati STM:n velvoittamia ohjeistuksia mm. omaishoitajille, henkilökohtaisille avustajille sekä perhehoitajille sairastumisen varalta sekä suojavarusteista. Sosiaaliohjaajan työpanosta käytettiin myös siihen, että hän tarkisti soittamalla kakkien asiakasryhmien osalta Tervon kunnan ulkopuolelle sijoitettujen asiakkaiden voinnin, asumispalveluyksikön tilanteen koronan osalta, sekä pyysi yksikön koronaan liittyvät ohjeistukset kuntaan. Näin pyrimme turvaamaan kaikkien Tervon kunnan palveluiden piirissä olevien asiakkaiden aseman ja oikeudet koronaepidemian aikana.

Kuntalaisten kotona pärjäämistä tukemaan järjestettiin kunnan henkilöstöä vastaanottamaan kuntalaisten asiointitarpeeseen liittyviä yhteydenottoja. Kyseinen henkilöstö koordinoi ja toimitti asiointiavun kuntalaisille. Lisäksi kunnassa toimiva asiointiliikenne ohjeistettiin toimimaan entistä yksilöllisemmin asukkaiden kotona pärjäämisen tukemiseksi.

Lapsiperheiden taloudelliseen tukeen järjestettiin kouluruokailuiden osalta lahjakortti tervolaisiin kahteen lounasruokailuun toimittaviin yrityksiin ja ruokakauppaan. Ikäihmisten kotona pärjäämisen ja avun tarpeiden kartoittamiseen selvitettiin seurakunnan kanssa puhelinrinkinä; seurakunta ei katsonut palvelua keväällä 2020 tarpeelliseksi, joten kunnan henkilöstö jäi selvittämään puhelinnumeroiden saatavuutta. Puhelinringin tarkoituksena oli soittaa kaikille tervolaisille ikäihmisille ja kartoittaa avuntarpeet. Puhelinsoittoja tehtiin poikkihallinnollisesti ja ne toteutuivat osittain, mutta eivät kattaneet koko kunnan ikäihmisten väestöä.

Kaikkiin tervolaisiin kotitalouksiin jaettiin tiedote Tervon kunnan palveluista vapaaehtoisvoimin.

Ikäihmisten kotihoito toimi koko vuoden 2020 normaalisti. Henkilöstö oli riittävä ja pääsääntöisesti terveenä. Koronatestaukset aiheuttivat jonkun verran lyhyitä poissaoloja henkilöstön joutuessa odottamaan testitulosta ennen töihinpaluuta, mutta työvuorot saatiin järjestymään sijaisjärjestelyin. Tämä luonnollisesti näkyi henkilöstömenoissa.

Ikäihmisten intervallihoidot olivat keskeytyksessä kevään ja kesän sekä alkusyksyn 2020 ajan tehostetun palveluasumisen yksikössä Attendo Vuokossa. Intervallijaksot jatkuivat syksyllä normaalisti huomioiden yksikkökohtaiset koronarajoitukset.

Tervon kunnan perusturvaan kuuluvien vanhuspalveluiden tukipalveluna järjestettävän vanhusten päivätoiminnan sekä vapaaehtoisten järjestämän ikäihmisten Tarinatuvan toiminta keskeytettiin maaliskuussa ja se oli keskeytyksessä koko loppuvuoden 2020 ajan. Ryhmätoimintojen keskeytyksen tarkoituksena on ollut koronavirusinfektion leviämisen ennaltaehkäisy sekä ikäihmisistä koostuvan riskiryhmän suojaaminen.

Tervon kunta teki ostopalvelusopimuksen erityistason siivoustyön osalta ohjaus- ja neuvonta-apuun yksityisten palveluntuottajien valvontatyöhön sekä tueksi kunnan omaan kotihoitoon Palveluyhtiö Viisareiden kanssa korona-epidemiasta johtuen; yhteistyö tehostettiin koskemaan koko Palveluyhtiö Viisarit Oy:n palvelualueita joten toiminnasta saadaan tehokkaampaa ja tarkoituksenmukaisempaa. Siivousten osalta palattiin ”normaaleihin” siivousrutiineihin kesällä 2020, Viisareilla oli kuitenkin koko vuoden ajan valmius nostaa uudestaan erityistaso siivoustyön osalta jos tilanne olisi niin vaatinut.

Heti poikkeusolojen toteamisen jälkeen 16.3.2020 ja ennen yhteistyöpalaverien aloitusta perusturva-johtaja pyysi kaksi erillistä tilannekuvapyyntöä kunnan alueella sijaitsevista hoitoyksiköistä sähköpostitse kunnan valvontavastuun puitteissa. Tervon kunta järjesti yhteistyössä Attendo Vuokon, Attendo Tervon Tähden sekä Vaalijalan Kanervan kanssa etä-palaveria. Palaverissa oli mukana edustus Tervon kunnasta (perusturvajohtaja, kotihoitopalveluiden esimies sekä vs. ympäristöterveysjohtaja), terveydenhuollon liikelaitos Kysteristä, Islabista sekä Palveluyhtiö Viisareista. Palaverit ovat olleet yhteistyöpalaveria, joissa on käyty lävitse yksiköiden työntekijä- ja asukastilanne, suojavarusteiden tilanne, siivous- ja hygienia-asioita sekä muita esille nousseita asioita kuten Covid-19 näytteen ottamisen järjestelyitä yksiköissä ym. Jokaisesta yksiköstä pyydettiin myös kaikki korona -epidemiaan liittyvä ohjeistus kuntaan sekä oma-valvontasuunnitelmat. Keväällä 2020 yksiköiden korona -tilanne kunnan valvontavastuun näkökulmasta oli hyvä ja rauhallinen. Yksiköiden ja kunnan välinen yhteistyö oli aktiivista ja toimivaa. Kunnasta toimitettiin vähäisiä määriä suojavarusteita kahteen eri yksikköön. Yksiköihin toimitettiin myös Tervon kunnan ohjeistuksia korona -epidemian hoidosta. Viikottaiset palaverit jäivät tauolle kesäkuun lopussa, valmius aloittaa palaverit uudestaan oli koko ajan olemassa.

Suojainvarusten hankinta kunnan kotihoidon käyttöön oli haastavaa kevään 2020 ajan. Kuntaan pyrittiin varaamaan suojavarusteita myös Attendo Vuokon ja Attendo Tervon Tähden toimintaa varten kuten kuntia ohjeistettiin, mutta näiden saaminen oli erittäin hankalaa. Emme onnistuneet täysimääräisesti,

mutta teimme tämän eteen jatkuvasti työtä kunnassamme. Yhteistyöpalaverissa olimme sopineet, että autamme toinen toistamme eri yksiköiden osalta tarpeen mukaan. Tervon kunnan kotihoitoon saatiin kankaisia hengityssuojaimia Tervon maa- ja kotitalousnaisten vapaaehtoistyön tuloksena. Akuuttia suojavarustepulaa ei kevään 2020 aikana kunnassa eikä kunnan alueella sijaitsevilla yksityisillä sosiaalihoitoa asumispalveluyksiköissä tullut suojavarusteiden saatavuushaasteista huolimatta. Suojainvarusteiden saatavuus parani kesän 2020 aikana ja siitä saakka saatavuus on ollut hyvä. Kotihoidolla on ollut koko ajan varastossa noin kolmen kuukauden puskuri suojainvarusteiden osalta, jos saatavuus olisi heikennyt uudestaan. Kotihoitopalveluiden esimies on vastannut suojainvarusteiden hankinnasta myös muille hallintokunnille loppuvuoden 2020 ajan.

TYÖNTEKIJÄRESURSSIT

Sosiaalityön resurssit ovat olleet kevään ja kesän 2020 ajan vajavaiset. Juuri koronakriisin alkaessa lastensuojelun sosiaalityöntekijä irtisanoutui kunnan palveluksesta. Samaan aikaan hakuprosessi aikuis-sosiaalityön virkaan oli käynnissä. Maalis-huhtikuun vaihteessa sosiaalityössä ei ollut sosiaalityöntekijää lainkaan perusturvajohtajaa lukuunottamatta. Sosiaalityön toiminnot saatiin pyörimään sijaisjärjestelyin määräaikaisten sosionomien sekä perusturvajohtajan työpanoksella. Keväällä aikuissosiaalityön määräaikaiseen virkasuhteeseen valittiin sosiaalityön opiskelija, joka kuitenkin irtisanoutui toukokuussa, samanaikaisesti lastensuojelun sosiaalityöntekijän virkahakuprosessi oli kesken. Toukokuun puolivälistä lukien myös perusturvajohtajan virkaa on hoidettu sijaisjärjestelyin.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijän virka on ollut täytettynä kesäkuun 2020 alusta lukien. Myös aikuis-sosiaalityöntekijän virassa on ollut viranhaltija elokuun 2020 puolivälistä saakka jolloin tilanne vakautui riittävien sosiaalityön resurssien osalta loppuvuoden ajaksi. Perusturvajohtajan viransijaisuusjärjestelyiden vuoksi johtavan viranhaltijan toimivalta on siirretty lastensuojelulain 417/2009 §:n 43-44 mukaisten lastensuojelulain päätösten osalta Vesannon perusturvajohtajalle huhti-joulukuun välisellä ajalla. Myös toimistosihteerin virassa on ollut viransijainen syyskuun 2020 alusta lukien.

Työntekijävaihdokset ovat aiheuttaneet muutoksia myös kotihoitopalveluiden puolella. Kotihoitopalveluiden esimiehen viranhaltija irtisanoutui heinäkuussa 2020. Virka saatiin kuitenkin täytettyä niin, että entinen viranhaltija ehti perehdyttämään uutta työntekijää hetken ennen poisjääntään. Kotihoitopalveluissa täytettiin myös kotisairaanhoidajan virka sekä yksi lähihoitajan toimi.

Lähes kaikkien työntekijöiden vaihtuminen sosiaalipalveluissa on luonnollisesti aiheuttanut paljon paineita perehtymisen ja opettelu näkökulmasta. Verkostojen hyödyntäminen on auttanut perehtymisprosessissa, yhteistyö Nilakan kuntien viranhaltijoiden välillä on ollut luontevaa ja työtä tukevaa. Työnohjaus on toteutunut myös säännöllisesti kesän ja syksyn aikana tukien tiimitymistä.

KOTIHOITOPALVELUT

Tervon kunta ilmoittautui mukaan virtuaalikotihoidon kokeiluun (perusturvaltk § 63 11.9.2019). Hyvän ko-keilujakson perusteella virtuaalikotihoito otettiin mukaan osaksi kotihoidon palveluja. Kunnan käyttöön hankittiin viisi virtuaalikotihoidon päätelaitetta sekä kaksi paikantavaa turvalaitetta. Virtuaalikotihoidon turvin saadaan osin korvattua syrjäkylillä asuvien asiakkaiden käyntejä etäyhteyden avulla säästäten matkakuluja sekä hoitajien matkoihin käyttämää työaika.

Kotihoidon toimitilat muuttuivat kunnan virastotalon yhteyteen lokakuussa 2020. Uusien tilojen myötä kotihoitopalveluiden työntekijöiden työpisteet saatiin tarkoituksen mukaisemmaksi sekä virastotalon yhteiskäyttötilojen käyttö mahdollistui helpommin. Lisäksi työntekijöille mahdollistui sosiaalityö, jossa on tarvittaessa myös mahdollisuus peseytyä.

Hilka- toiminnanohjausjärjestelmän hankinnasta kotihoitopalveluiden käyttöön päätettiin (perusturvaltk § 52, 05.10.2020). Toiminnanohjausjärjestelmän avulla haetaan kustannustehokkuutta sekä ajallista resurssihyötyä hoitajien tehtäviin. Lisäksi Hilasta saatavat tilastot auttavat toiminnan suunnittelussa ja ennakoinnissa sekä kehittämisessä.

ENNALTAEHKÄISEVÄ PERHETYÖ

Tervon kunnan perusturvassa ja sivistystoimessa oli valmisteilla alkuvuodesta 2020 lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia tukevaa perhetyön mallia. Perhetyö on sosiaaliohjausta, joka tukee vanhemmuutta, ohjaa lasten hoidossa ja kasvatuksessa, vahvistaa perheen toimintakykyä, tukee vuorovaikutustaitoja sekä ohjaa kodin arjen ja arkirutiinien hallintaa. Perhetyö on lasten ja nuorten hyvinvointia tukevaa palvelua, jolla parhaimmillaan ennaltaehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä ja pahoinvointia. Kunnanhallitus myönsi 5.5.2020 § 117:n mukaisesti Veikko Pylkkösen perintövaroista rahoitettavaksi 40% perusturvan ja sivistystoimen yhteisen perhetyöntekijän palkkausmenoista ajalle 1.6.2020 – 31.5.2023. Perusturvan kustannukset työntekijän palkkamenoista on 60%. Sosiaaliohjaaja aloitti tehtävässään 1.9.2020. Toiminta on käynnistynyt syksyn aikana hyvin. Työntekijän työajasta 40% painottuu perusopetuksen sekä liikunta- ja nuorisotoiminnan sektorille, jossa ennaltaehkäisevän työn jalkautuvia toimintamalleja on aloitettu rakentamaan yhteistyössä sivistystoimen kanssa.

YKSITYISTEN VALVONTA

Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011) määrittelee sekä palveluntuottajan vastuut palvelun laadusta (§5) sekä valvontaviranomaisen velvoitteista toteuttaa yksityisten sosiaalipalveluiden valvontaa (§15). Vuonna 2020 suoritettiin säännöllistä valvontaa kaikkiin kunnan alueella toimiviin yksityisiin palvelukotiyksiköihin.

KILPAILUTUKSET/HANKINNAT

Tervon kunnan perusturvalautakunta päätti kokouksessaan 31.1.2018 § 12 osallistua Pohjois-Savon maakunnan kuntien / maakunnallisten lastensuojelun ympärivuorokautisten ostopalvelujen sekä avohuollon ostopalvelujen kilpailuttamiseen. Kilpailutukset on valmisteltu yhteistyössä Sansia Oy:n, Kuopion, Siilinjärven, Varkauden sekä Ylä-Savon sote -kuntayhtymän edustajien kanssa. Tervon kunta osallistui vuoden 2020 aikana sekä lastensuojelun ympärivuorokautisten palveluiden sekä avohuollon ostopalveluiden kilpailutukseen antaen hankinnoista toimeksiannon Sansia Oy:lle (perusturvaltk 1.7.2020 § 25; perusturvaltk 9.12.2020 § 59).

OMAVALVONTA

Tervon kunnan sosiaalipalveluissa otettiin käyttöön omavalvontasuunnitelma (perusturvaltk 1.7.2020 § 26). Omavalvonnan perusidea on siinä, että toimintayksikölle on laadittu kirjallinen suunnitelma, jonka avulla asiakkaan palveluissa esiintyvät epäkohdat ja palvelun onnistumisen kannalta epävarmat ja riskiä aiheuttavat tilanteet pystytään tunnistamaan, ehkäisemään ja korjaamaan nopeasti. Omavalvonta perustuu riskienhallintaan, jossa palveluprosesseja arvioidaan laadun ja asiakasturvallisuuden näkökulmasta. Omavalvontasuunnitelmassa kiinnitetään huomiota myös määräaikojen valvontaan, joita on seurattu säännöllisesti kesästä saakka myös perusturvalautakunnan toimesta.

Myös kotihoitopalveluiden omavalvontasuunnitelmaa on aloitettu päivittämään loppuvuodesta 2020.

Perusturvan toiminta-alueella ilmeni vuoden 2020 aikana kaksi tietoturvaloukkausta. Asiat käsiteltiin perusturvalautakunnassa 1.7.2020 sekä 24.8.2020, jota ennen tietoturvaloukkaukset käsiteltiin asianomaisten kanssa tietosuojasetusten mukaisesti.

MAAKUNNALLINEN SOTE -VALMISTELU

Pohjois-Savossa on käynnistynyt kaksi sosiaali- ja terveydenhuollon laajaa kehittämishanketta – sote-rakenneuudistus ja tulevaisuuden sote-keskus. Ne muodostavat hallinnollisen kokonaisuuden, POSOTE20 -hankkeen, joka koordinoi kehittämishankkeita sekä uudistuksen vapaaehtoista alueellista valmistelua. POSOTE20 -rakenneuudistuksen hankkeen osa-alueen 2 Johtamismallin ja johtamisen sisältöjen kehittäminen käynnistyi SavoGrow -alueen, Kysterin ja Ylä-Savon soten yhteistyönä loppusyksystä 2020. SavoGrown kunnat, Tervo mukaan lukien (khall 27.10.2020 § 266) lähtivät mukaan pilotoimaan alueen sosiaalipalveluiden johtamista maakunnan alueella maakunnallisen mallin mukaisesti. Pilotissa mielenkiinto ja kehittämis työ kohdistuu ennen kaikkea pienten ja hajallaan olevien kuntien erityistarpeiden huomioimiseen yhteistä sote-toimintamallia rakennettaessa.

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (ISO) käynnisti LUMO -lastensuojelun uudistaminen monialaisesti -hankkeen 1.8.2020. Hankeaika jatkuu vuoden 2022 loppuun saakka ja sen rahoittajana toimii Sosiaal- ja terveysministeriö (STM). Lumo -hanke toteuttaa Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa, ja sen lähtökohtana on vastata lastensuojelun monialaisen kehittämistyön tarpeisiin Itä- ja Keski-Suomen yhteistyöalueella. Kehittämistyöllä tähdätään konkreettisten ja pysyvien yhteistyörakenteiden ja toimintamallien luomiseen. Tervon kunta on sitoutunut muiden alueen kuntien ohessa osallistumaan LUMO -hankkeeseen (perusturvaltk 1.7.2020 § 27).

SOSIAALIPALVELUT

SOSIAALIPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	787.900,00		787.900,00	860.297,96	-72.397,96	109,2
Toimintamenot	-4.641.910,00	-40.000,00	-4.681.910,00	-4.855.070,25	173.160,25	103,7
Toimintakate	-3.854.010,00	-40.000,00	-3.894.010,00	-3.994.772,29	100.762,29	102,6
Poistot ja arvonalentumiset	-310,00		-310,00	-4.169,29		
Laskennalliset erät	-73.170,00		-73.170,00	-286.378,56		

=valtuustoon nähden sitovat erät

291 Toimeentuloturva (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimieli-
men tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien jäsenet,
kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja/ympäristönsuojelu-
sihteeri) (Kuntalaki 410/2015 § 67; Kirjanpitolaki 655/1973).

Perusturvajohtaja ja perusturvalautakunta

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

292 Muu sosiaali- ja terveystoimi

Perusturvajohtaja

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Toimistos sihteeri ja sosiaalityöntekijä (osa työpanoksesta)
--

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Toimeentuloturvaan kuuluvat toimeentulotuki (perus-, täydentävä- ja ehkäisevä toimeentulotuki), kun-
toutuva työtoiminta ja työmarkkinatuen kuntaosuus.

Perustoimeentulotuen käsittely siirtyi Kelalle 1.1.2017. Kunnat vastaavat edelleen täydentävän ja eh-
käisevän toimeentulotuen myöntämisestä.

Toimeentulotuen avulla turvataan vähintään perustuslaissa tarkoitettu välttämätön toimeentulo sekä
edistetään henkilön tai perheen itsenäistä selviytymistä. Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on
edistää sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäai-
kaista riippuvuutta toimeentulotuesta.

Kuntoutuksen työtoiminnan tavoite on avata pitkään työttöminä olleille väylä suoraan työhön tai ensiksi
työvoimahallinnon ensisijaisiin työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin ja sen jälkeen työhön. Toinen
kuntoutuksen työtoiminnan tavoite on parantaa toimintaan osallistuvan asiakkaan elämänhallintakykyä.

Tulosalueen lähivuosisien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Kuntoutuksen työtoiminnan palveluja ostetaan Savosetin työvalmennuskeskukselta ja Vesannon kun-
nan työpajalta, palvelua voidaan järjestää myös kunnan omassa toiminnassa.

Perustoimeentulotuen käsittely siirtyi Kelalle 1.1.2017. Kunnat vastaavat edelleen täydentävän ja eh-
käisevän toimeentulotuen myöntämisestä.

Työmarkkinatuen kuntaosuuksia pyritään pienentämään työmarkkinatuella olevien tehokkaalla työllistä-
misellä. Pitkäaikaistyöttömien palvelutarpeita kartoitetaan TYP-palveluiden piirissä. 1.6.2017 voimaan
tullut Eläketukilaki (1531/2017) tarjoaa mahdollisuuden pitkäaikaistyöttömien eläkkeelle siirtymiselle
paremmin kuin aikaisemmin. Eläke-etuuksien mahdollisuuksia sekä asiakkaiden työkykyä tark-
astellaan edelleen tehokkaasti pitkäaikaistyöttömien osalta. Asiakkaita ohjataan tehokkaasti myös
työttömien terveystarkastuksiin, jotta asiakkaan työkykyä voidaan arvioida aikaisempaa parem-
min. Tavoitteena on, että asiakkaat ovat oikeiden palveluiden ja etuuksien piirissä.

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Työmarkkinatuki		
Työmarkkinatuen saajien palveluohjauksen tehostaminen.	Tehokkaan TYP-toiminnan jatkaminen suunnitellusti. Pitkäaikaistyöttömien ohjaaminen terveystarkastuksiin. Pitkäaikaistyöttömien etuuksien oikea-aikaisuuden tarkastelu.	Koronan vuoksi TYP -toiminta oli keskeytyksessä TE -toimiston puolelta kevään ja kesän 2020 ajan. TYP -palavereita pidetty puhelimitse/etäpalaverina TE -toimiston työntekijän kanssa syksystä lähtien. Asiakkaita ohjattu terveystarkastuksiin suunnitellusti. Oikean etuuden piiriin ohjaamisen prosessit aloitettu. Asiakkaiden tukeminen. Yhteistyö terveysaseman suuntaan.
Kuntouttava työtoiminta		
Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen sitä tarvitseville.	Varaudutaan talousarviossa kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen 8 henkilölle. Kuntouttava työtoiminta järjestetään pääsääntöisesti kunnan omissa yksiköissä.	Kuntouttavassa työtoiminnassa ollut ViaDialla kolme henkilöä poislukien korona-aika.

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2019	TA 2020	Toteuma 1.1.-31.12.2020
Perustoimeentulotukea saavat kotitaloudet	täyd.23, ehk. 3	0	täydentävää 19 ehkäisevää 17
Työmarkkinatukea saavat henkilöt	26	18	23-27 / kk
Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat / vuosi	4	8	3 (päiviä 164)
Tehokkuus/taloudellisuus Toimeentulotuki €/asukas	-	-	

TOIMEENTULOTURVA

TOIMEENTULO-TURVA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot				1.654,76	-1.654,76	-100
Toimintamenot	-96.700,00	-30.000,00	-126.700,00	-142.642,56	15.942,56	112,6
Toimintakate	-96.700,00	-30.000,00	-126.700,00	-140.987,80	14.287,80	111,3
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät				-4.165,20		

=valtuustoon nähden sitovat erät**295 Terveystoimi (Tulosalue)**

Tulosalueen tilivelvollinen: Tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimieli-
men tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien jäsenet,
kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja/ympäristönsuojelu-
sihteeri) (Kuntalaki 410/2015 § 67; Kirjanpitolaki 655/1973).

Perusturvajohtaja ja perusturvalautakunta

Tulosalueen toiminnot**Tilivelvollinen**

296 Perusterveydenhuolto
297 Erikoissairaanhoito

Perusturvajohtaja

Tulosalueen vakinainen henkilöstö**Tulosalueen toiminnan kuvaus**

Perusterveydenhuollon liikelaitos Kysteri vastaa yhdessä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ja kuntien kanssa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä ja palvelujen järjestämisestä yhdenvertaisesti. Tavoitteena on, että palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisiksi kuin kuntalaisten toimintakyky, terveydentila ja siihen vaikuttavat tekijät seurannan perusteella edellyttävät. Palvelujen tarpeen arviointi toteutuu lääketieteellisen, hammaslääketieteellisen tai muun hoidon ja hoivan tarpeen arvioinnin mukaisesti.

Erikoissairaanhoidon palvelut saadaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä, jonka jäsenkunta Tervo on. Sairaanhoitopiirien, terveyskeskusten ja kuntien hyväksymä sopimusohjausmalli erikoissairaanhoidon palvelujen tuottamisesta on ollut käytössä vuoden 1999 alusta alkaen.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Perusterveydenhuollon palvelujen järjestäminen siirtyi Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin Kysteri -liikelaitokselle 1.1.2012 alkaen. Tervon terveysasema muodostaa oman palveluryhmänsä ja Nilakan alueen kunnat yhteisen palveluyksikön. Terveystoimen tavoitteet on kirjattu Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin Kysterin Ni-lakan toimialueen palvelusuunnitelmaan.

Tervon perusterveydenhuollon palveluiden tuottamista kehitetään yhteistyössä Kysterin ja Nilakan pal-

velualueen kuntien kanssa. Tavoitteena on tuottaa lähipalvelut kustannustehokkaasti uusin toimintatavoin ja ICT:tä hyödyntäen. Kehittämisprosessissa voidaan selvittää esimerkiksi toimintojen keskittämistä, toimipisteiden profiloitumista, henkilöstön resursointia ja päivystyskäytänteitä.

Tällä hetkellä kiireellinen akuuttivastaanotto toiminta on Tervon terveysasemalla ma-to klo 8–16, pe klo 8–15. Arki-iltoisin kello 16–20 sekä viikonloppuisin ja arkipyhinä kello 8–18 päivystys on joko Pielaveden tai Keiteleen terveysasemalla. Arkisin kello 20:n jälkeen ja viikonloppuisin kello 18:n jälkeen päivystys on Kuopiossa KYSin yhteispäivystyksessä. Röntgenpalvelut saadaan Keiteleen ja Pielaveden terveysasemilta.

Psykiatrisen laitoshoidon palvelut saadaan pääasiallisesti Julkulan sairaalasta Kuopiosta. Sairaankuljetus siirtyi vuoden 2012 alusta alkaen Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin järjestämisvastuulle. Erikoissairaanhoidon palvelut saadaan KYS:iltä.

Väestön ikääntyminen lisää lähitulevaisuudessa terveystalouden tarvetta ja käyttöä. Oleellista on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon toiminnan yhteen nivominen, terveyttä edistävät toimet ja palvelujen tarkoituksenmukainen käyttö sekä toimivat hoitoketjut terveydenhoidosta kotiin sekä kotihoidon järjestämät terveydenhuollon palvelut ja tukitoimet.

Terveystoimen vuoden 2019 talousarvion määräraha 4,286 milj. euroa jakautuu seuraavasti: erikoissairaanhoito 2,505 milj. euroa, perusterveydenhuolto 1,781 milj. euroa.

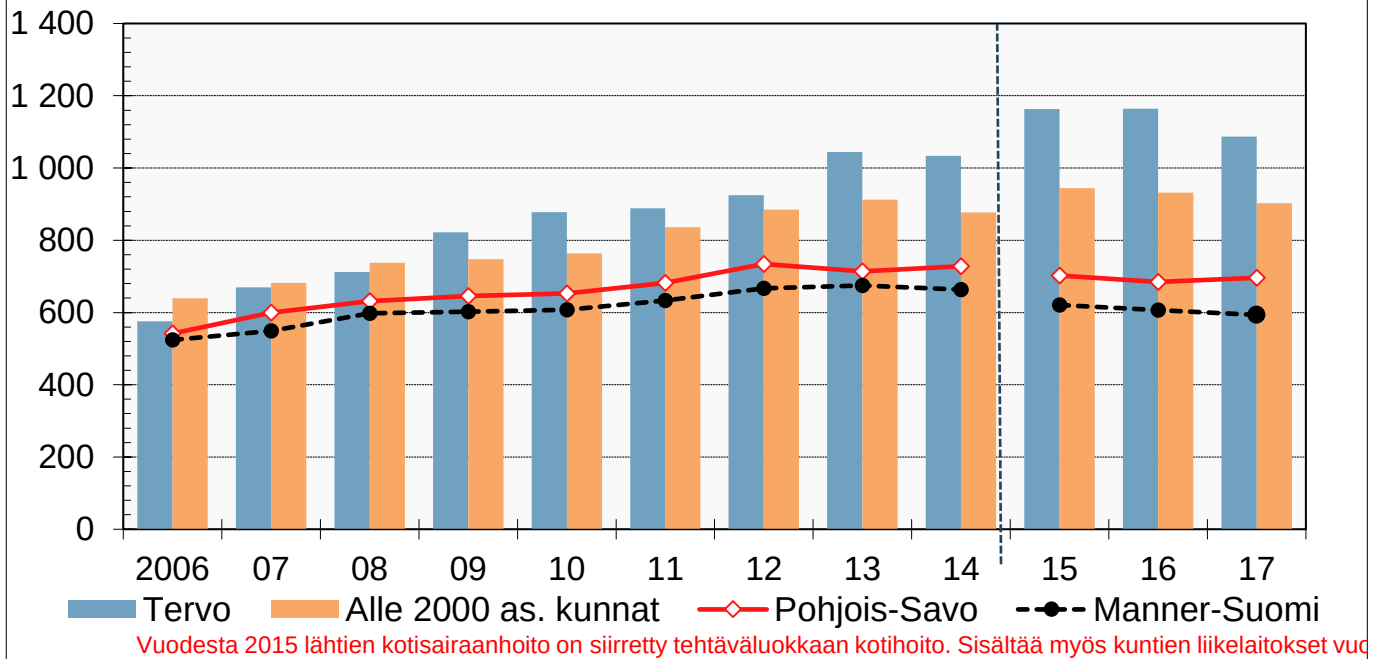
Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Terveydenhuolto		
Vanhus- ja laitoshoidon järjestämisen lisäksi lääketieteellistä hoitoa tarvitseville.	Pitkäaikaishoitoa tarvitsevat hoidetaan Keiteleen terveyskeskuksen vuodeosastolla.	Vuodeosastohoitoa tarvitsevat on hoidettu Keiteleen / Pielaveden vuodeosastoilla. Vuodeosastojen keskimääräinen hoitoaika on ollut 3 vrk.
	Seurataan säännöllisesti palvelujen käyttöä.	Toteutunut.

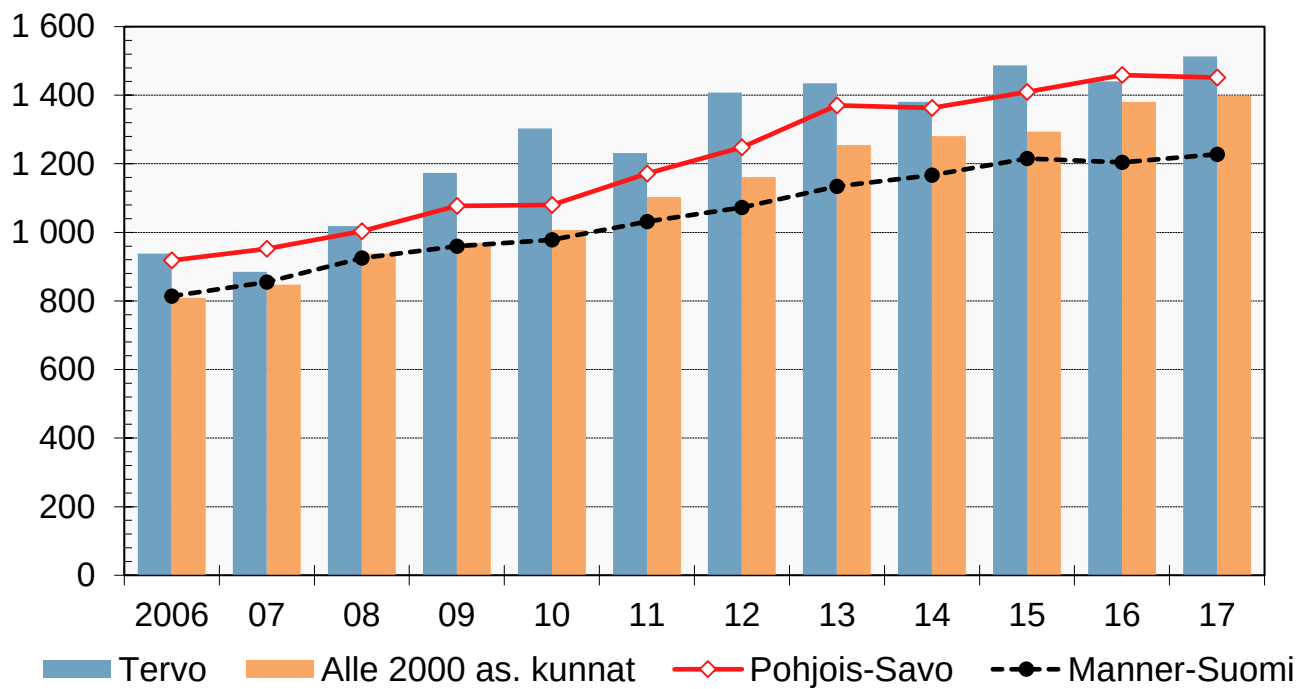
Terveydenhuollon osalta noudatetaan Liikelaitos Kysterin ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin laatimia talousarvioita sekä tavoitteita. Terveydenhuollon palveluiden käyttöä seurataan jatkuvasti. Vuodeosastohoitoa järjestetään vain lääketieteellistä hoitoa tarvitseville ja asiakkaat kotiutetaan yhteistyössä terveydenhuollon kanssa mahdollisimman pian.

Sosiaalitoimissa pyritään noudattamaan varhaista puuttumista ja nopeaa hoitoonohjausta, mikäli asiakkaiden tilanteet vaativat terveydenhuollon palveluita. Tervon kunnan kotisairaanhoidon työaikamuutokset vuoden 2018 aikana kaksivuorotyöhön tukevat asiakkaiden kotiutumista terveydenhuollon palveluista mahdollisimman nopeasti asiakkaan voinnin niin salliessa.

Perusterveydenhuollon nettokustannukset, €/as.

Erikoissairaanhoidon nettokustannukset, €/as.

TERVEYSTOIMI

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna

TERVEYSTOIMI	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot				2.300,04	-2.300,04	-100
Toimintamenot	-4.256.890,00	-144.410,00	-4.401.300,00	-4.340.794,73	-60.505,27	98,6
Toimintakate	-4.256.890,00	-144.410,00	-4.401.300,00	-4.338.494,69	-62.805,31	98,6
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät				-4.454,48		

=valtuustoon nähden sitovat erät

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Lainsäädäntöuudistukseen ja maakuntauudistukseen liittyvä valmistelutyö vaatii paljon erityisesti esimiesasemassa olevien työntekijöiden työpanosta, mikä on poissa normaaliin toimintaan ja tehtävien hoitamiseen käytetystä työajasta. Muutostilanne edellyttää, että tehtävät ovat hyvin organisoidut, mutta tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan tehtäviä voidaan myös jakaa useammalle työntekijälle.

Sisäisenä riskinä on ollut sosiaalitoimen henkilöstön, erityisesti esimiesasemassa olevien henkilöiden, mutta myös perustyötä tekevien erityisesti sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus. Henkilöstön vaihtuvuus asettaa koko perusturvan toimita-alueen yhtenäisen toteuttamisen haasteelliseksi. Henkilöstön riittävyys sekä sopeutuminen Tervon kunnan sosiaalitoimen työtapoihin ja toimintaohjeisiin voivat aiheuttaa merkittävän sisäisen riskin.

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus takaa asiakkaille yhdenvertaiset ja oikea-aikaiset palvelut sekä tukee henkilöstön työssä jaksamista. Kunnan sosiaalitoimen kulurakennetta voidaan hallita vain ammattitaitoisen henkilöstön turvin ja sosiaalityön resurssien ollessa kunnossa ennaltaehkäiseviin palveluihin ja palvelurakenteen kehittämiseen on mahdollista kiinnittää huomiota. Mikäli resurssia ei saada kuntoon pikaisesti, uhkana on sosiaalitoimen hallitsematon kulujen kasvu sekä koko sosiaalitoimen henkilöstön ylikuormittuneisuus haasteellisessa sosiaalityössä.

Sosiaalitoimen organisaatio on henkilöstön vähäisyydestä ja asiakkaiden palvelutarpeista johtuen hyvin haavoittuva organisaatio. Viime vuodet ovat osoittaneet, että erityisesti sosiaalityöntekijöiden runsas vaihtuvuus, rekrytoinnin haasteet sekä työkokemuksen vähäisyys vaativat runsaasti ohjausta, neuvontaa ja tukea työyhteisöltä.

Jatkuva asiakkaiden palvelutarpeiden muutos ja siihen vastaaminen aiheuttavat suuren taloudellisen riskin. Palvelutarpeiden kehitystä ja palvelutuotantoa seurataan säännöllisesti (esimerkiksi SAS- ja toimitokokoukset). Tehostetun palveluasumisen yksikkö Vuokon rakennuksen myyminen Attendo Oy:lle ja tehotetun palveluasumisen siirtymisen kokonaisuudessaan kunnan omasta tuotannosta yksityiselle palveluntuottajalle aiheuttavat haasteen sosiaalitoimen henkilöstön osaamiselle ja valvontavastuun lisääntymiselle Tervon kunnan alueella.

7.1.8 300 Sivistyslautakunta (Toimielin)

Lähivuosien muutokset ja haasteet sivistyslautakunnan tulosalueiden (Koulutus- ja Vapaa-aika-toiminta) palveluiden tuottamisessa

Sivistystoimen rahoitus

Kunnan sivistystoimen **valtionosuus** koostuu kahdesta osasta

- Valtiovarainministeriön (VM:n) *kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta* sekä
- Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM:n) *opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesta valtionosuus-rahoituksesta*.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää opetuksen järjestäjälle rahoitusta sellaisen toiminnan osalta, jota valtiovarainministeriön hallinnoima kuntien ikäluokkapohjainen valtionosuus ei kata. Tervossa *lisärahoitusta* saadaan vuonna 2020 ja lähivuosina pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden opetukseen.

Tervossa ei ole omaa lukio-opetusta eikä toisen asteen koulutusta. Tällöin OKM:n laskennallisista esi- ja perusopetuksen, kulttuurin ja liikunnan valtionosuusperusteista *vähennetään* asukaslukuperusteinen kunnan oma rahoitusosuus. Rahoitusosuus siirtyy valtionosuuksina suoraan ko. opetuksen järjestäjille. Tervon kunnan OKM:n sivistystoimen valtionosuus oli vuonna 2019, – 305 248 € (miinus-merkkinen).

Kunnan rahoitusvastuu kasvaa peruspalveluiden rahoituksesta. Palveluiden tuottaminen maksetaan ennistä enemmän kunnan omilla verotuloilla.

Hallitusohjelma 2019

Hallitusohjelman 2019 mukaan koulutus on paras turva syrjään jäämistä ja näköalattomuutta vastaan. Tasa-arvoisen yhteiskunnan tavoitteena on, että jokaisella on mahdollisuudet kouluttautua niin pitkälle kuin rahkeet riittävät.

A. Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi

Tavoite 1: Koulutus- ja osaamistaso nousevat kaikilla koulutusasteilla, oppimiserot kaventuvat ja kouluksellinen tasa-arvo lisääntyy:

Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma käynnistetään oppimistulosten parantamiseksi ja eriarvoisuuden vähentämiseksi. Parannetaan varhaista perustaitojen oppimista muodostamalla *esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus*. Siirtyminen eteenpäin tapahtuu joustavasti siinä vaiheessa, kun perustaidot ovat riittävän hyvin hallussa. Selvitetään kaksivuotisen esiopetuksen toteuttaminen osana kokonaisuutta.

Varmistetaan, että *jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen*. Vahvistetaan ohjausta ja opiskeluhoillon palveluita sekä peruskoulun mahdollisuuksia tarjota jokaiselle riittävät valmiudet suoriutua toisen asteen koulutuksesta. *Korotetaan oppivelvollisuusikä 18 ikävuoteen.*

Tavoite 2: Lapset ja nuoret voivat hyvin:

Vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteydessä *lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen tukipalveluja*, kuten neuvolatoimintaa, psykologipalveluita, kotipalvelua ja perheneuvontaa, työllisyyspalveluita sekä laadukkaita oppilas- ja opiskelijahuollon palveluita.

Vahvistetaan oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja kaikilla koulutusasteilla. Säädetään sitovista mitoituksista toisen asteen opiskeluhoollon palveluihin. Kehitetään varhaiskasvatukseen kolmiportaisen tuen malli ja vahvistetaan kolmiportaista tukea peruskoulussa lisäämällä resursseja samanaikaisopetukseen, erityisopetukseen ja oppilaanohjaukseen.

Vahvistetaan opinto-ohjausta eri koulutusasteilla. Taataan jokaiselle lapselle ja nuorelle aito mahdollisuus mieluisaan harrastukseen koulupäivän yhteydessä. Vahvistetaan koulujen aamu- ja iltapäivätoimintaa ja sen laatua, kerhotoimintaa sekä yhteistyötä kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä. Käynnistetään valmistelu, jonka tavoitteena on edistää maksuttomia harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä.

Kehitetään terveellistä, yhteisöllistä ja ekologista kouluruokailua. Selvitetään välipalan toteuttaminen koulupäivän uudistamisen yhteydessä.

Vahvistetaan oppilaitosten yhteisöllistä toimintakulttuuria sekä oppilaiden ja opiskelijoiden roolia ja vaikutusmahdollisuuksia kouluyhteisöissä. Asetetaan nollatoleranssi koulukiusaamiselle ja tarjotaan oppilaitosten henkilöstölle sekä oppilaille ja opiskelijoille kiusaamisen tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen liittyvää koulutusta. Otetaan huomioon myös syrjivän kiusaamisen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy. Laajennetaan hyväksi havaittuja käytäntöjä valtakunnallisesti ja turvataan vaikuttavien hankkeiden jatko. Kehitetään varhaiskasvatukseen kiusaamista ehkäisevä ohjelma.

Tavoite 3: Koulutus rakentaa yhteiskunnallista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta:

Toteutetaan toimenpideohjelma varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon vahvistamiseksi sekä osallistumisasteen nostamiseksi: laajennetaan 5-vuotiaiden maksuttoman osa-aikaisen varhaiskasvatuksen kokeilua, pilotoidaan kaksivuotista esikoulua, luodaan neuvolasta väylä varhaiskasvatukseen sekä kehitetään kolmiportaisen tuen mallia varhaiskasvatukseen.

Toteutetaan täysipäiväinen kokoaikainen subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus ja pienennetään yli 3-vuotiaiden ryhmäkokoja (1/7).

Turvataan varhaiskasvatuksen ammattilaisten saatavuus koko maassa. Tehdään varhaiskasvatuksen laatukriteerit.

Tavoitellaan pitkällä tähtäimellä etenemistä kohti osa-aikaista maksutonta varhaiskasvatusta.

Arvioidaan varhaiskasvatuksen henkilöstö- ja lisäkoulutustarpeet kaikissa henkilöstöryhmissä. Otetaan huomioon lastentarhanopettajien alueellinen ja kielellinen saatavuus aloituspaikkojen kohdentumisessa. Mahdollistetaan nykyisen varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamisen päivittäminen osana kokonaisuutta.

Tehdään eri koulutusasteiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmista velvoittavat. Säädetään velvoittavista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmista myös varhaiskasvatuksessa.

Tavoite 4: Suomi on kansainvälisesti houkutteleva paikka opiskella, tutkia ja investoida.

B. Kulttuuri, nuorisotoimet ja liikunta-asiat

Hyvä yhteiskunta on yhdessä tekemistä, vuorovaikutusta, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Suomen kulttuuri-, liikunta- ja nuorisosektorit perustuvat vahvaan ja elinvoimaiseen kansalaisyhteiskuntaan.

Elävä kulttuuri muodostaa sivistisyhteiskunnan itseisarvoisen perustan, vahvistaa demokratiaa ja sananvapautta. Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen tuotanto- ja palvelusektorit ovat työvoimavaltaisia ja ne kasvavat edelleen.

Liikunnallinen elämäntapa ja arki on tärkeää omaksua jo lapsena. Vain viidesosa suomalaisista liikkuu terveytensä kannalta riittävästi, mikä aiheuttaa merkittävät yhteiskunnalliset kustannukset.

Valtaosalla nuorista menee hyvin, mutta arviolta 10–15 prosenttia nuorista voi huonosti. Esimerkiksi poikien syrjäytyminen, tyttöjen mielenterveysongelmat ja vähemmistöihin kohdistuva syrjintä aiheuttavat inhimillistä kärsimystä ja yhteiskunnallisia kustannuksia.

Tulevaisuuden sivistyskunta

Kuntaliiton sivistyspoliittinen ohjelma ”Sivistyksen suunta 2025” visioi tulevaisuutta seuraavasti:

”Sivistystoimi edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinvoiman kehittämistä 2018-2025 uusien toimintamallein siten, että se vahvistaa kunnan yhteisöllistä roolia sekä yhteistyötä, kumppanuutta ja verkostoimista eri toimijoiden välillä. Varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut edistävät elinikäistä oppimista ja väestön osaamista.”

Älyteknologian merkitys kasvaa

Älypohjaisen teknologian sovellutukset ovat osa kuntalaisten työ- ja yksityiselämää sekä julkista palvelutarjontaa. Monilukutaitojen tarve kasvaa. Digitalisaatio ja verkkopohjaiset palvelut viedään sinne, missä ihmiset liikkuvat ja asioivat.

Yksilölliset palvelutarpeet

Palveluja käyttävien monimuotoisuus lisääntyy ja palveluodotukset eriytyvät. Kuntalaiset haluavat vaikuttaa ja ottaa osaa heitä koskevien palvelujen kehittämiseen. Kuntien toimialarakenne on muutoksessa ja monituottajamallit sekä yhteistoiminta lisääntyvät. Yksilöllistyminen tuottaa uudenlaisia vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden muotoja. Sosiaalisen median merkitys vaikuttamisen sekä tiedon jakamisen toimintatapana lisääntyy. Kunnat toimivat verkostoyhteiskunnassa, jossa niiden asema ei ole enää yhtä itsestään selvä kuin aiemmin.

Sivistyspalveluilla edistetään yksilöiden tasa-arvoisia mahdollisuuksia toteuttaa itseään sekä tuetaan sukupuolten tasa-arvoa ja kuntalaisten yhdenvertaisuutta.

Osaamisperusta rakentuu elinikäiselle oppimiselle

Elinikäisen oppimisen perusta luodaan jo varhaiskasvatuksessa. Koulutusjärjestelmä tarjoaa kouluttautumisen eri muotoja ja mahdollisuuksia yksilön elämän eri vaiheissa. Myös kuntalaisten arkioppiminen ja epävirallinen oppiminen lisääntyvät.”

Aluehallintoviraston opetus- ja kulttuuritoimi on määrittänyt tulevaisuuden sivistyskunnan roolia seuraavasti: ”Sivistyspalveluiden, erityisesti liikunnan ja kulttuurin merkitys terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä kasvaa. Palvelut osin digitalisoituvat. Palveluiden tuottamisessa korostuvat ylisukupolvisuus, poik-kihallinnollisuus, monet yhteistyötahot, kumppanuus ja verkostot.

Hyvillä, luonnon mahdollisuudet huomioon ottavilla vapaa-ajan viettomahdollisuuksilla palvellaan kuntalaisia ja saadaan uusia asukkaita. Vapaa-ajan palveluiden järjestämisessä keskeisiä ovat henkilöstön, tilojen, alueiden ja paikkojen resurssointi, kuntalaisten osallistaminen, yhteisöllinen tekeminen ja sosiaalinen elämä.

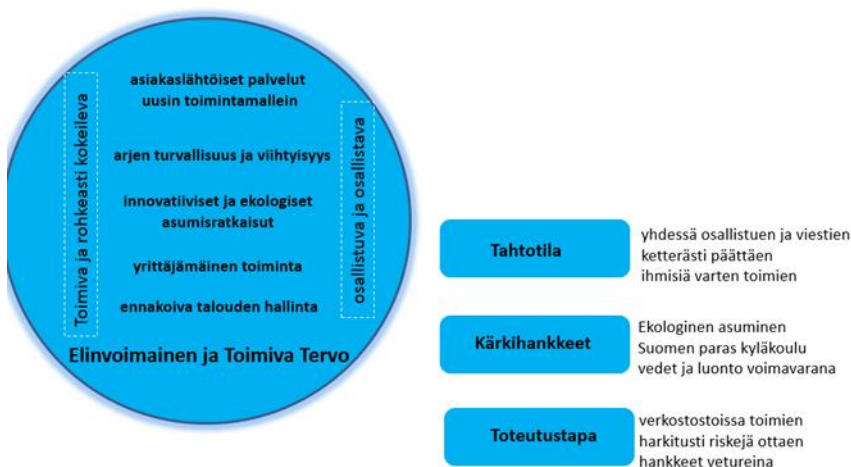
Kuntalaisaktivismi saa uusia muotoja. Moni kuntalainen haluaa olla mukana "Pop up"-toiminnassa, mukana toiminnan järjestämässä silloin tällöin, ei jatkuvasti. Käsityksiämme kuntalaisten rooleista palvelujen käyttäjinä tulee muuttua. Tilastoinnissa 65-vuotiaiden on nähty olevan huollettavia, tulevaisuuden kunnassa aktiivisia toimijoita.

Joustavat vaihtoehtoiset kuntastrategiat, strateginen henkilöstöjohtaminen ja kannustaminen yhteistyöhön, ideointiin ja kokeilemaan korostuvat.

HT Kaija Majoinen korostaa sivistyksen ja soten yhteistyötä ja yhdyspintojen toimivuutta. Tarvitaan yhteisiä tavoitteita asukkaiden parhaaksi, yhteistyön rakenteita, toimintakäytäntöjä ja sopimuksia. Ihmislähtöistä kuntaa rakennetaan osallistaen. Palvelut suunnitellaan ja tuotetaan uutta kokeillen. Johtamista ohjaavia periaatteita ovat avoimuus, yhteistyöhalukkuus ja erilaisten näkemysten ja ideoiden kuuleminen. Tarvitaan vahvaa tahtoa, oikeaa asennetta sekä rohkeita kuntopäättäjiä, jotka mahdollistavat uuden toimintakulttuurin rakentamisen".

Tervon kuntastrategia 2018-2025

TERVON KUNTASTRATEGIA 2018 - 2025

Kuntastrategian 2018-2025 mukaan Tervon kunta on toimiva, rohkeasti kokeileva ja elinvoimainen "ekologisen elämisen kylä/kunta".

Toiminta-ajatuksena on että toimiva, rohkeasti kokeileva ja uudistuva Tervon kunta luo kuntalaisia osallistaen, uusin toimintamallein, itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti sekä alueen elinvoiman turvaten

- asiakaslähtöiset lähipalvelut kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille
- vaihtoehtoiset ja innovatiiviset asumismahdollisuudet sekä
- toimintaedellytykset monipuoliselle yritystoiminnalle.

Tervon kunnan ihmislähtöisen sivistystoimen palveluiden kehittäminen 2020-2022

Sivistystoimen palveluita kehitetään hallitusohjelman 2019, tulevaisuuden sivistyskunnan, kuntalain (420/2015) ja kuntastrategian 2018-2025 mukaisesti.

Asiakaslähtöisten, hyvinvointia ja terveyttä edistävien lähipalveluiden tuottaminen uusien toimintamallein

Sivistystoimi kehittää laadukkaita lähipalveluitaan kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille – vauvasta vauvaan - asiakaslähtöisesti, uusien, rohkeasti kokeilevien toimintamallein, ICT:tä hyödyntäen, sähköisiä palveluita kehittäen ja kustannustehokkaasti.

Palvelujen käyttäjien vähenemisestä ja ikärakenteen muutoksista johtuen sivistystoimen palvelutarpeita seurataan ennakkoivasti ja palvelurakenteet sopeutetaan muuttuviin palvelutarpeisiin. Palvelut tuotetaan itse, yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tai ostopalveluina. Palveluiden tuottamisessa korostetaan ylisukupolvisuutta, poikkihallinnollisuutta, monien yhteistyökumppaneiden mukana oloa, kumppanuutta ja verkostoitumista. Henkilöstömäärä sekä tilojen käyttö ja suunnittelu sopeutetaan palvelutarpeiden ja rakenteiden muutoksiin.

Sivistystoimen palveluiden asema alueellisessa kehittämisessä, erityisesti SavoGrow`n alueella, tunnistetaan ja lähipalvelut turvataan uusien toimintamallein ennakoiden ja aktiivisesti naapurikuntien kanssa yhteistyössä toimien. Kunnan lähipalvelut turvataan uusien toimintamallein.

Palveluiden suunnittelu ja päätökset palvelurakenteista tehdään kuntalaisia kuullen ja osallistaen. Jokaiselle kuntalaiselle mahdollistetaan jokin keino osallistua.

Lasten ja nuorten osallisuuteen kuuluu

- Oikeus saada tietoa itseä koskevista suunnitelmista ja päätöksistä
- Oikeus ilmaista mielipiteensä niistä
- Oikeus tulla kuulluksi ja vaikuttaa omiin asioihin.

Lapsen ja nuoren näkemykset otetaan huomioon iän ja kehitystason mukaisesti. Osallisuus toteutuu, kun lapsella ja nuorella on kokemus siitä, että hän on voinut vaikuttaa itseään koskevissa asioissa.

Valmisteleviin työryhmiin nimetään edustajat lapsi- ja nuorisoneuvostosta sekä vanhus- ja vammaisneuvostosta. Lisäksi työryhmiin nimetään asiasta riippuen asiantuntijat ja edustajat vanhempainneuvosta, järjestöistä, seuroista ja kyläkunnista. Valmistelun edetessä järjestetään kuulemistilaisuuksia. Ennen päätöksen tekoa pyydetään lausunnot ao. tahoilta. Osallistamisessa hyödynnetään kunnan verkkosivuja ja kunnan omia Facebook-sivuja. Lisäksi käytetään sähköisiä kyselytyökaluja. Sähköisin työkaluin toimeenpannut kysely toteutetaan myös tarvittavilta osin paperikyselyillä.

Valmistelussa arvioidaan valmisteltavien palvelurakenteiden kokonaisvaikutukset: Vaikutukset kohderyhmään esimerkiksi lapsivaikutusten arviointi; organisaatio- ja henkilöstövaikutukset; taloudelliset vaikutukset; vaikutukset kunnan väkimäärän ja ikärakenteen kehitykseen; vaikutukset kunnan imagoon; julkisiin ja yksityisiin palveluihin, kehitykseen ja tulevaisuuteen; seudulliset vaikutukset; ympäristövaikutukset.

Valmistelun eri vaiheissa panostetaan ulkoiseen ja sisäisen viestintään ja tiedottamiseen.

Johtamisessa

- toimitaan avoimesti, yhteistyöhakuisesti sekä erilaisia näkemyksiä ja ideoita kuullen sekä
- korostetaan tavoitteellisuutta, yhteistyötä, kannustamista ja kokeiluja.

Päättäjiltä odotetaan vahvaa tahtoa, oikeaa asennetta ja rohkeutta luoda uutta toimintakulttuuria.

Arjen turvallisuuden ja viihtyisyyden edistäminen

Kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden ja Tervon kunnan henkilöstön hyvinvointia ja terveyttä tuetaan vahvistamalla aktiivisesti myönteistä ilmapiiriä, huolehtimalla ympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä.

Hyvillä, luonnon mahdollisuudet huomioon ottavilla vapaa-ajan viettomahdollisuuksilla palvellaan kuntalaisia ja houkutellaan uusia asukkaita. Kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluita tehostetaan. Palveluiden järjestämisessä keskeisiä ovat

- henkilöstön, tilojen, alueiden ja paikkojen resurssointi
- kuntalaisten osallistaminen sekä
- yhteisöllinen tekeminen ja sosiaalinen elämä.

Kaikenikäisiä kuntalaisia kannustetaan yhteistoiminnallisuuteen. Kuntalaiset, työikäisten ohella erityisesti lapset ja nuoret sekä ikäihmiset nähdään aktiivisina toimijoina ja palveluiden käyttäjinä.

Tilat, alueet ja paikat rakennetaan ja varustetaan palvelemaan kaikenikäisiä kuntalaisia.

Elinvoiman vahvistaminen –yrittäjämäinen toiminta

”Sivistyksen suunta 2025” mukaan ”kunnan kestävä elinvoima perustuu jatkuvaan uudistumiskykyyn ja hyvinvoiviin kuntalaisiin. Elinvoimaisessa kunnassa on asukkaiden ja yritysten tarpeita vastaavat koulutus- ja kulttuuripalvelut. Toimivat palvelut parantavat yleistä viihtyvyyttä alueella. Koulutuspalvelut ylläpitävät väestön osaamistasoa ja mahdollistavat osaavan työvoiman tarjonnan alueilla. Elinvoimaisessa kunnassa ja alueella on perusopetuksen jälkeinen koulutus jokaisen nuoren ulottuvilla lähi-, verkko- tai monimuoto-opetuksen keinoin.

Koulutus tukee kuntien työllisyyspolitiikkaa

Koulutus- ja kulttuuripalvelut tukevat kunnan ja alueen työllisyyspolitiikkaa. Koulutuspalvelut luovat pohjaa nuorten työllistymiselle. Työ- ja elinkeinoelämässä tarvittavat osaamistarpeet muuttuvat ja tarvitaan osaamisen jatkuvaa päivittämistä. Aikuiskoulutuksen avulla ammattitaitoa kehitetään muuttuviin työelämätarpeisiin.

Kulttuuri- ja liikuntapalveluilla tuetaan väestön työssä jaksamista. Lisääntyvä hyvinvointi tukee myös väestön työllistymismahdollisuuksia.”

Sivistystoimen (koulutus- ja vapaa-aikatoiminnan) palveluiden kehittämisen periaatteet vuonna 2020

Sivistystoimen (koulutus- ja vapaa-aikatoiminnan) palveluita kehitetään kaikissa sivistystoimen tulosityksiköissä vuonna 2020 seuraavin periaattein:

Tavoitteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Hallitusohjelmaa koskevien päätösten seuranta ja toimeenpano	0-2 -vuosiluokkien yhdysluokka oli toista lukuvuotta käytössä. Jokainen peruskoulun päättänyt nuori siirtyi toisen asteen koulutukseen. Lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen tukipalveluja lisättiin perhetyöntekijällä 3 vuoden ajaksi (40 % sivistys/60 % perusturva). OKM:ltä saatiin erityisavustus koronatukeen perusopetukseen (12 000 €) ja varhaiskasvatukseen (3 000 €).
Osallistuminen ja osallistaminen	Tiedotusta kuntalaisten suuntaan lisättiin. Erilaisia etäosallistumisen menetelmiä kokeiltiin ja kehiteltiin varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, kulttuuritoimessa ja päätöksenteossa. Parasta ennen -hankkeessa kehitettiin toimintakulttuurin ja pedagogiikan kehittämistä, osallistamista sekä verkostoitumista. Kirjastolla kokeiltiin uudenlaisia toimintamalleja asiakkaiden osallistamiseen ja mielekkääseen tekemiseen (mm. digituki ja neuvonta, neulekahvilat, luku-koiravierailu).
Kaikenikäisten kuntalaisten yhteistoiminnallisuus ja uudenlaiset kuntalaisaktiivisuuden muodot	Järjestöt toimivat aktiivisesti.
Palveluiden suunnittelu ja päätösten tekeminen palvelurakenteista kuntalaisia kuullen, uutta kokeillen, poikkihallinnollisesti, ylisukupolvisesti ja verkostoituen yhteistyötahojen kanssa	Verkostoyhteistyötä tehtiin mm. perhekeskussuunnittelussa sekä järjestö- ja kirjastoyhteistyössä. Palvelutarpeiden ja -rakenteiden tarkastelu tehtiin 1-4/2020 yt-prosessin yhteydessä sekä tehdään 9-12/2020 talousarvion 2021 valmistelun yhteydessä. AP/IP-toiminnassa koulun ja päiväkodin henkilöstön yhteistyöllä päästään yhden ohjaajan työpanoksen vähentymiseen 2022 mennessä. Erityisluokan järjestelyt selvitetään lukuvuonna 2021-2022. Uudenlaisia liikunta- ja nuorisotoimen toimintatapoja pohdittiin 17.11.2020 yhteistyössä palveluiden käyttäjien, kunnan toimijoiden, järjestöjen ja päättäjien kanssa.
Palvelujen käyttäjien yksilöllisyys, eriytyvät palveluodotukset; mm. asiakaskyselyt	Palveluiden tuottamisessa otettiin huomioon tehdyt asiakaskyselyt koulu-, varhaiskasvatus-, kirjasto-, liikunta-, nuoriso- kulttuuritoimen palveluista.
Elinikäinen oppiminen	Kansalaisopistopalveluita käytettiin ahkerasti.
Älypohjaisen teknologian sovellutukset	Henkilökohtaiset Chromebook 360 laitteet yläkoulun oppilaille hankittiin ja otettiin käyttöön loppuvuoden 2020 ja alkuvuoden 2021 aikana. Nuorisotyössä sosiaalisen median hyödyntäminen kasvoi koronaepidemian aikana. Etätyötä, koulutuksia ja yhteistyötä tehtiin Teams-sovelluksella. Etätyöstä tuli arkea kaikille työntekijöille, joille se oli työn puolesta mahdollista.
Sosiaalisen median käyttö vaikuttamisen kanavana ja tiedon jakamisessa	Kirjastovirkailija käytti työajastaan yhden päivän viikossa kunnan viestintään ja markkinointiin. Koronatiedottaminen oli ajantasaista kunnan internet-sivuilla.
Liikunnan ja kulttuurin rooli terveyden ja hyvinvoinnin sekä kunnan elinvoiman edistämisessä	Päiväkodin toiminta perustui enemmän pienryhmissä toimimiseen ja erityispainotus oli edelleen liikunnassa ja luonnossa. Erityinen painotus oli liikunnalla, jota varten päiväkodilla on käynnissä oma 3-vuotinen hanke vuoden 2020 loppuun saakka. Hankkeen tarkoitus on lisätä liikunta tervolaisten lasten ja perheiden arjessa sekä muuttaa varhaiskasvatuspalveluiden toimintatapoja niin, että arkiliikunta on luonteva osa päivittäistä toimintaa. Liikkuva koulu -hankkeella haettiin toiminnallisuutta ja korostettiin oppilaan aktiivista

	roolia. Liikuntatoimi aloitti ikäihmisten virikepiirit kirkonkylässä ja Talluskylässä.
Vapaa-ajan viettomahdollisuuksien parantaminen	Sivistystoimen maksuja ja taksoja tarkistettiin 1.10.2020 lukien (Siv.ltk. 29.9.2021 § 49)
Päättäjien vahva tahto, oikea asenne ja rohkeus luoda uutta toimintakulttuuria	Korona opetti pikatahtia käyttämään Teamsiä hybridikokouksissa, koulutuksissa ja kaikessa yhteistoiminnassa.
Johtajien avoin toiminta yhteistyössä ja erilaiset näkemykset ja ideat kuullen	Esimiehet hoitivat yhteydenpidot asiakkaiden ja luottamushenkilöiden suuntaan hyvin vuorovaikutteisesti.
Koronavirusepidemia	Alkuvuodesta levinnyt korona -pandemia muutti jokaisen hallintokunnan sekä kuntalaisen toimintaa. Erilaisia kunnan järjestämisvelvoitteella olevia toimintoja jouduttiin uudelleen organisoimaan tai osin jopa keskeyttämään. Sivistyslautakunta sai tietoonsa kunnanhallituksen käsittelemät sivistystoimea koskevat koronavirukseen liittyvät tiedotteet, ohjeet ja määräykset sekä kunnan viranomaisten muistiot ja päätökset.

Sote-palveluiden ja sivistystoimen yhteistyö vuonna 2020

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE on tehnyt kolmen vuoden aikana laajaa muutostyötä koko Suomen alueella Pohjois-Savo mukaan lukien. Muutosohjelman jatko on kirjattu nykyiseen hallitusohjelmaan. Pohjois-Savossa on konkreettisesti edetty sivistyksen ja sote-toimijoiden sekä järjestöjen ja seurakuntien yhteisen työn tiivistämisessä, perhekeskustoimintamallin ja systeemisen lastensuojelutyön leviämisessä, näyttöön perustuvien toimintamallien, kuten Ihmeelliset vuodet ja Lapset puheeksi käyttöön otossa, yhteen sovittavan johtamisen toteuttamisessa, sekä lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden toteutumisessa.

Sote-lakien voimaan tulon kariuduttua on sote-palveluiden ja sivistystoimen yhteistyötä aloitettu yhteen sovittava SavoGrow`n kuntien alueella. SavoGrow`n kuntakehittäjä sekä kuntien sosiaali-, terveys- ja sivistystoimen viran- ja toimenhaltijat valmistelevat yhteistä lapsiperheiden palveluiden toimintamallia. Maakunnallinen LAPE-tyo otetaan huomioon SavoGrow`n alueen lapsi- ja perhepalveluiden toimintamallin kehittämisessä.

SavoGrow`n alueella selvitetään yhteisen sosiaalitoimen järjestämistä ulkopuolisen asiantuntijan johdolla (Khall. 3.9.2019 § 158).

Tavoitteena on muodostaa lasten, nuorten ja perheiden sote- ja sivistyspalveluista yhteen sovitettu, asiakasryhmän tarpeista lähtevä, saavutettava ja kustannusvaikuttava palvelukokonaisuus. Kustannusvaikutavuus saadaan vahvistamalla peruspalveluja sekä hoidon ja tuen toteutumista nykyistä varhaisemmassa vaiheessa ja vahvistamalla ehkäisevää sekä terveyttä edistävää toimintaa.

Sote-palveluiden ja sivistystoimen yhteistyön tavoitteet vuonna 2020

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Alueellisen lapsiperheiden palveluiden toimintamallin valmistelu	Työryhmätyöskentely Seuranta kuntien toimielimissä	Kts. perusturvan tilinpäätös.

Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Keski-Suomen muutosagentin verkostoasi- antuntijuuden hyödyntäminen	Tiedottamisen seuraaminen	Kts. perusturvan tilinpäätös.
Yhteisen sosiaalitoimen järjestä- misen selvittäminen	Asiantuntijan selvitys Seuranta ja päätöksenteko kun- tien toimielimissä	Kts. perusturvan tilinpäätös.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)

Terveydenhuoltolain 1326/2010 § 12 määrittelee terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kunnassa:

”Lain mukaan kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on päätöksenteon ja ratkaisujen valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon tehtävien päätösten ja ratkaisujen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Lisäksi kunnan on seurattava asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysosoittimia.

Kunnan on nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Lisäksi kunnan on tehtävä yhteistyötä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Jos sosiaali- ja terveydenhuolto on järjestetty useamman kunnan yhteistoimintana, yhteistoiminta-alueen on osallistuttava asiantuntijana eri toimialojen väliseen yhteistyöhön sekä sosiaalisten ja terveysvaikutusten arviointiin alueen kunnissa”.

Tervon kunnassa terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen (HYTE:n) vastuutahona toimii johtoryhmä. Kunnanhallitus nimeää Tervon HYTE-yhdyshenkilön 1.1.2020 lukien. HYTE-yhdyshenkilön tehtävänä on kartoittaa tarjolla olevat hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut ja koordinoita niiden tuotantoa kunnan eri toimialojen ja yhteistyötahojen kanssa. Kunnan HYTE-työn tehtävänä on oman kunnan HYTE-työn lisäksi tukea kansallisten ja alueellisten terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien toimeenpanoa.

Vuonna 2020 HYTE-yhdyshenkilö jatkaa järjestöjen ja muiden yhteistyötahojen palvelutarjonnan kartoittamista Tervon kunnan alueella, seuraa valtakunnallista HYTE-työtä ja osallistuu alueellisiin ja maakunnallisiin HYTE-palaveri- ja laati Tervon kunnan vuoden 2019 HYTE-raportin.

Vuoden 2018 HYTE-raportin mukaisesti sivistystoimissa tulee ottaa huomioon lasten ja nuorten terveyden edistäminen ruokailu- ja liikkumistottumusten ja päihteettömyyden osalta. Ikäihmisten toimintakyvyn ylläpitoon ja virkistykseen tulee kiinnittää huomiota.

Laaja hyvinvointikertomus 2020-2021 valmistuu ja hyväksytään kunnanvaltuustossa joulukuussa 2019. Tavoitteet otetaan huomioon talousarvioiden valmistelussa. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan kunnan vuosittaisten talousarvioiden toteutumisen arvioinneissa.

Valtakunnalliset HYTE-työn tavoitteet, sisällöt ja kohderyhmät ovat seuraavat:

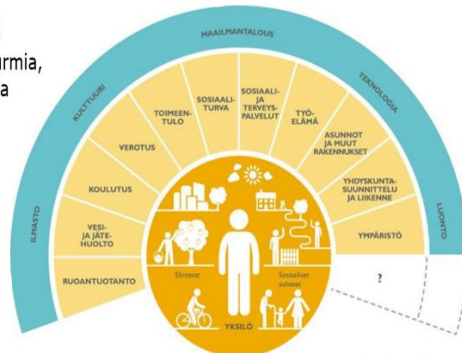
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Mihin sillä pyritään?

- kavennetaan väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja
- ylläpidetään ja parannetaan hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta sekä työ- ja toimintakykyä
- vahvistetaan mielenterveyttä
- ehkäistään sairauksia, tapaturmia, syrjäytymistä ja osattomuutta

Mitä se on?

- Laaja-alaista kaikkia hallinnonaloja velvoittavaa terveyden ja hyvinvointiin sekä niiden taustatekijöihin vaikuttamista
- Suunnitelmallista voimavarojen kohdentamista

Keneen se kohdistuu?

- Yksilöön
- Väestöön
- Yhteisöihin
- Elinympäristöön

HYTE-työn tavoitteet vuonna 2020:

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Hyte-yhdyshenkilön nimeäminen 1.1.2020 lukien	2020 vuoden alussa	Varhaiskasvatuspalveluiden esimies nimettiin Hyte-yhdyshenkilöksi.
Laajan hyvinvointikertomuksen 2020-2021 tavoitteiden toteutuksen seuranta	Raportointi osavuositarkastuksissa	Toimeenpantiin.
Raportti 2019	Kevät 2020	Tervon kunnan ansiokkaasti laadittu hyvinvointiraportti 2020 hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 25.2.2020.
Raportin 2018 (Kvalt. 27.8.2019) mukaiset - lasten ja nuorten terveyden edistäminen ruokailu- ja liikku- mistottumusten ja päihteettö- myyden osalta - ikäihmisten toimintakyvyn yllä- pito ja virkistys		Liikuntahankkeet päiväkodilla ja koululla. Ehkäpä-työryhmän toiminta ja asiakaskyselyt. Ikäihmisten virikepiirit Talluskylässä ja kirkonkylässä.
Järjestötyön koordinaatio		Toimeenpantiin entisin toiminta- mallein.
Johtoryhmätyöskentely		Toimeenpantiin uudistetuin toi- mintamallein lähinnä etänä joka toinen viikko.
Kulut	9 240 €/vuosi	6 700 €/vuosi

Koulun ja kirjaston ICT-infran uusimisen ja nykyaikaistaminen

"Sivistyksen suunta 2025" visioi seuraavaa:

Avoimet digitaaliset oppimisympäristöt

”Oppimiskäsitykset korostavat oppimisen sosiaalista luonnetta. Avoimet, digitaaliset oppimisympäristöt tukevat laajasti yhteisöllistä oppimista, yhdessä tekemistä sekä ongelmakeskeisten työtapojen käyttöä. Työtavoissa ja opetusmenetelmissä siirrytään enenevissä määrin avoimiin, digitaalisiin oppimisympäristöihin, jotka mahdollistavat sosiaalisen kanssakäymisen oppimistilanteissa. Pelimuotoiset oppimisalustat toimivat motivaation välineenä ja tukevat oppilaiden yksilöllisiä oppimistarpeita ja erilaista oppimista.

Avoimissa oppimisympäristöissä oleellista on tiedon jakaminen muiden kanssa. Digitaaliset oppimisympäristöt mahdollistavat reaaliaikaisen yhteydenpidon eri toimijoiden välillä ja tuovat asiantuntijuutta osaksi omaa oppimista.

Digitaalisissa oppimisympäristöissä hyödynnetään sosiaalista mediaa, jolloin jokaisella oppilaalla on mahdollisuus olla aktiivinen sisällöntuottaja ja tiedon vastaanottaja.

Oppilaat suorittavat osan opetussuunnitelman mukaisista oppisisällöistä ajasta ja paikasta riippumatta verkossa. Koulut käyttävät yhteistä valtakunnallista pilvipalvelua, josta löytyvät opetussuunnitelman perusteiden mukaiset oppisisällöt ja digitaaliset oppimisympäristöt. Suoritetut opinnot tallentuvat sähköiseen opintorekisteriin ja ne hyväksi luetaan oppilaan opintosuorituksina.”

Koululla otetaan opettajien ja oppilaiden yhteiskäyttöön Chromebook 360 -hybridilaitteita. Käyttöön otettaessa pilotoidaan ja testataan laitteiden ja pilviympäristön soveltuvuutta laajempaan käyttöön ottoon kaikille henkilökohtaisena oppimisen työvälineenä. Laitteet liitetään koulun nykyiseen Google GAFE -pilviympäristöön.

ICT-infran uusiminen ja nykyaikaistaminen vuonna 2020:

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Koulun Chromebook 360 –hybridilaitteiden käyttöönotto	Testaaminen, raportointi osa-vuosikatsauksissa	Koulun Chromebook 360 - testaaminen aloitettiin 1/2020, va- rausjärjestelmä luotiin, siirrettä- vyys varmisteltiin. Korona kui- tenkin katkaisi kokeilut pian sen alettua. Toteutus tehtiin loppu- vuoden ja alkuvuoden 2021 ai- kana.

301 Koulutustoiminta (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvolliset: Kuntalain (410/2015) 67 §:n ja Kirjanpitolain (655/1973) tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanhallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja, ympäristönsuojelutarkastaja ja ympäristöterveysjohtaja).

Sivistyslautakunta ja hallintojohtaja

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

310 Varhaiskasvatus	Hallintojohtaja
320 Peruskoulut	Hallintojohtaja
340 Musiikkikoulutus/Toisen asteen koulutus	Hallintojohtaja
350 Aikuiskoulutus	Hallintojohtaja
355 Muut peruskoulupalvelut	Hallintojohtaja

Tulosalueen henkilöstö

Hallinto: Hallintojohtaja (sivistystoimen johto osana hallintojohtajan virkaa) ja toimistosihteeri (60 %).

Esi- ja perusopetus: Tervon Yhtenäiskoulun rehtori, 1 esiluokanopettaja, 3 luokanopettajaa, 1 perusopetuksen erityisopettaja, erityisluokanopettaja, biologian/maantiedon ja opinto-ohjauksen lehtori, englannin/toisen kotimaisen kielen lehtori, matematiikan/fysiikan ja kemian lehtori (täytetty määräaikaista matemaattisten aineiden tuntiopettajuutena), kotitalouden/matematiikan lehtori (täytetty määräaikaista kotitalouden tuntiopettajuutena yhdessä Vesannon kunnan kanssa), musiikin päätoiminen tuntiopettaja yhdessä Vesannon kunnan kanssa ja vakinaiset 3 osa-aikaista koulunkäynnin ohjaajaa sekä 2 määräaikaista koulunkäynnin ohjaajaa.

Päivähoito: varhaiskasvatuspalveluiden esimies, 2 lastentarhanopettajaa, 3 lastenhoitajaa, 1 osa-aikainen (30 vkt) ohjaaja ja 1 laitoshuoltaja.

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia; tukea lapsen oppimisen edellytyksiä; toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa; järjestää tukea varhaiskasvatuksessa; kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja; toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla.

Perusopetuksen tehtävänä on oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukeminen yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Ope-

tus edistää osallisuutta ja kestäväää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Kunta järjestää alueella asuville oppivelvollisuusikäisille esi- ja perusopetusta joko kunnan omina tai kuntien yhteisinä palveluina. Kunnan omana palveluna järjestetään esiopetus ja 1-9 vuosiluokkien perusopetus. Lisäopetusta järjestetään tarvittaessa. Suonenjoen kaupunki järjestää esi- ja perusopetuksen entisen Rieponlahden koulupiirin, Käpysaaren, Linnonsaaren ja Lieteniemen alueiden oppilaille. Tervon kunta vastaa kuljetus- ja muista erikseen sovituista kuluista. Oppilaalla, joka on siten vammautunut tai kehityksessään viivästynyt, ettei hän menesty peruskoulun muussa opetuksessa tai joka tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi ei sopeudu peruskoulun muuhun opetukseen, ja jolle ei voida järjestää opetusta omassa kunnassa, järjestetään tilaisuus käydä toisen kunnan tai valtion tai yksityistä erityiskoulua tai -luokkaa asianomaisen koulun ylläpitäjän kanssa sovittavalla tavalla.

Opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutus järjestetään yhteistyössä 19 kunnan kanssa Kuopion kaupungin koulutuspalvelukeskuksen kanssa 1.3.2007 tehdyn sopimuksen mukaisesti. Lisäksi Savon koulutuskuntayhtymän (Sakkyn) kanssa on tehty koko kunnan henkilöstöä koskeva koulutus sopimus.

Musiikinopetus järjestetään pääsääntöisesti yhteistyössä Sisä-Savon kuntien kanssa Suonenjoen musiikkiopistossa Suonenjoen kaupungin 15.2.2006 tehdyn sopimuksen mukaisesti tai yksittäisten opiskelijoiden osalta muissa oppilaitoksissa asianomaisen oppilaitoksen ylläpitäjien kanssa sovittavalla tavalla. Tervon kunta maksaa tervolaisten opiskelijoiden lukuvuosimaksut.

Toisen asteen lukio- tai ammatillista koulutusta ei järjestetä Tervon kunnassa. Tervolaisten toisen asteen opiskelijoiden kustannukset sisältyvät valtionosuusjärjestelmässä kunnan laskennalliseen, asukasmääräperusteiseen omarahoitusosuuteen, joka vähennetään kunnalle maksettavasta valtionosuudesta.

280 €:n suuruinen avustus myönnetään Tervossa kotipaikkansa säilyttäville yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa opiskeleville tervolaisille opiskelijoille kunnanvaltuuston päätösten ja ohjeiden mukaisesti.

Aikuiskoulutusta järjestetään Sisä-Savon kansalaisopistossa. Tavoitteena on tarjota kuntalaisille mahdollisuus yleissivistävään ja harrastuneisuuteen pohjautuvaan koulutukseen.

Tulosalueen palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset vuosina 2020-2025 / palvelurakenteiden, henkilöstön ja kiinteistöjärjestelyjen sopeuttaminen väheneviin palvelutarpeisiin

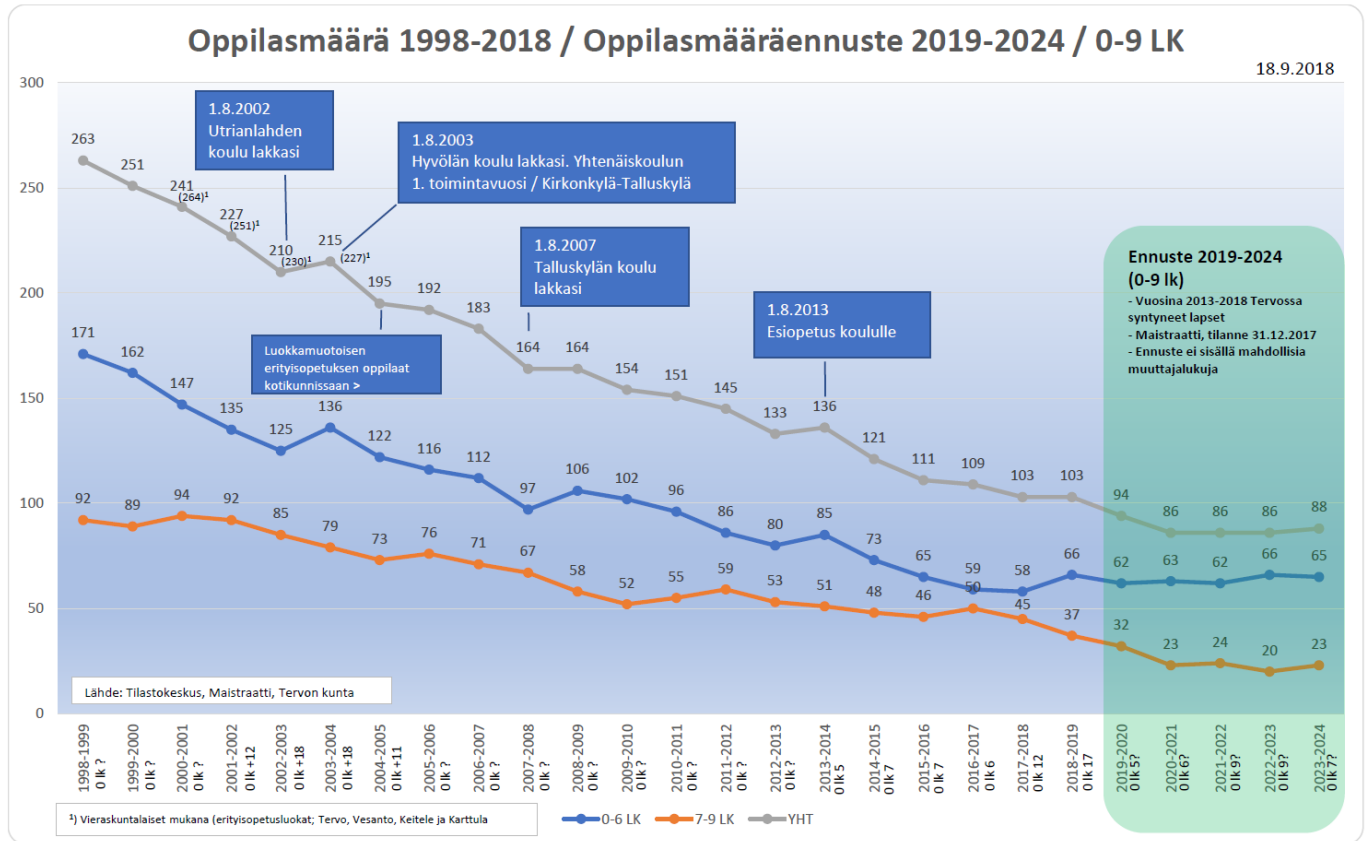
Perusopetusta ”Sivistyksen suunta 2025” visio vuodelle 2025 seuraavasti:

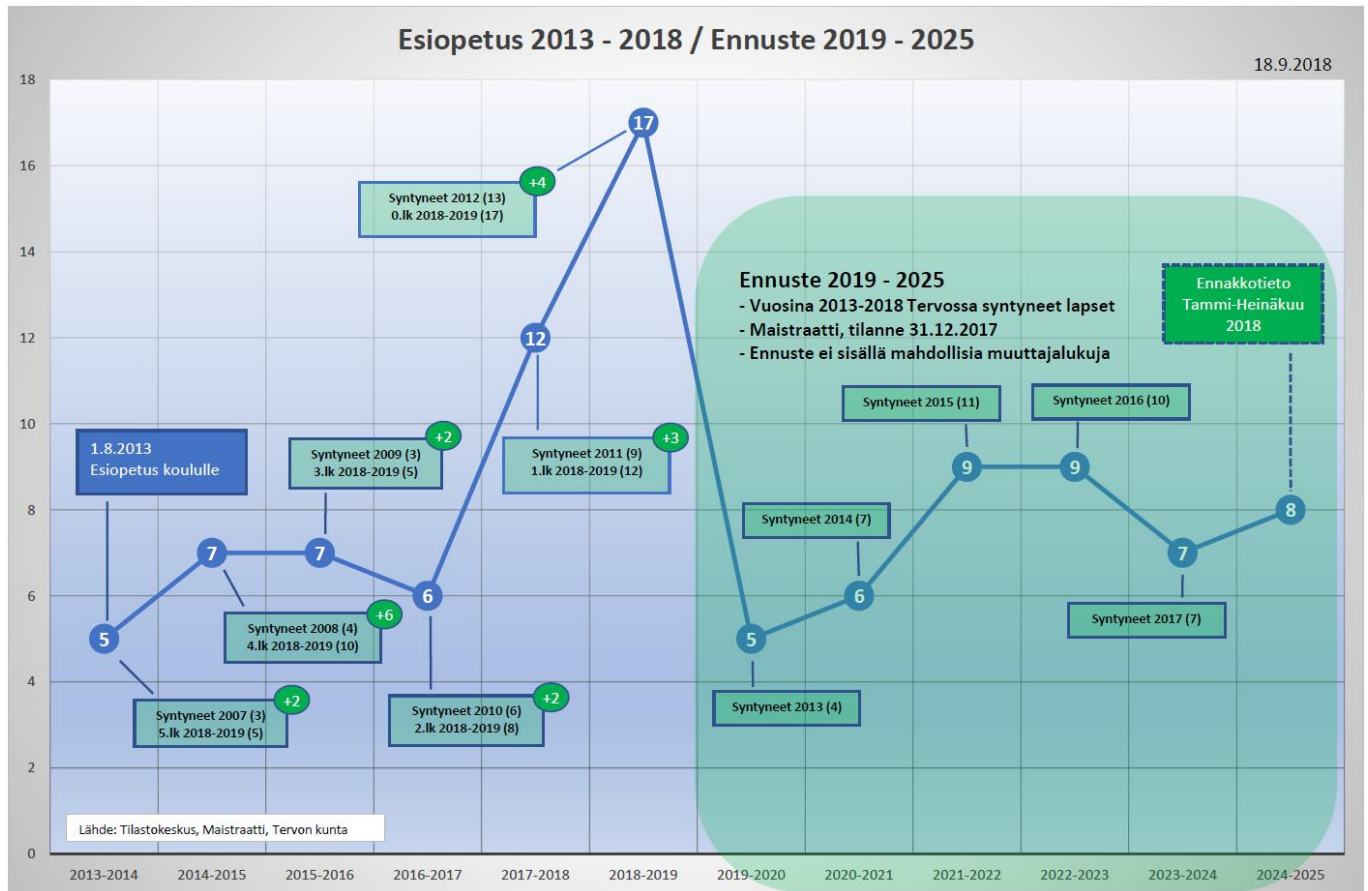
”Perusopetuksen keskeisinä tehtävinä ovat oppimisen ja oppilaan hyvinvoinnin edistäminen. Opetuksessa käytetään digitaalisia, avoimia oppimisympäristöjä. Perusopetuslain kokonaisuudistus on toteutettu. Oppiainejakoisesta opetuksesta on siirrytty ilmiöpohjaiseen kokonaisopetukseen.”

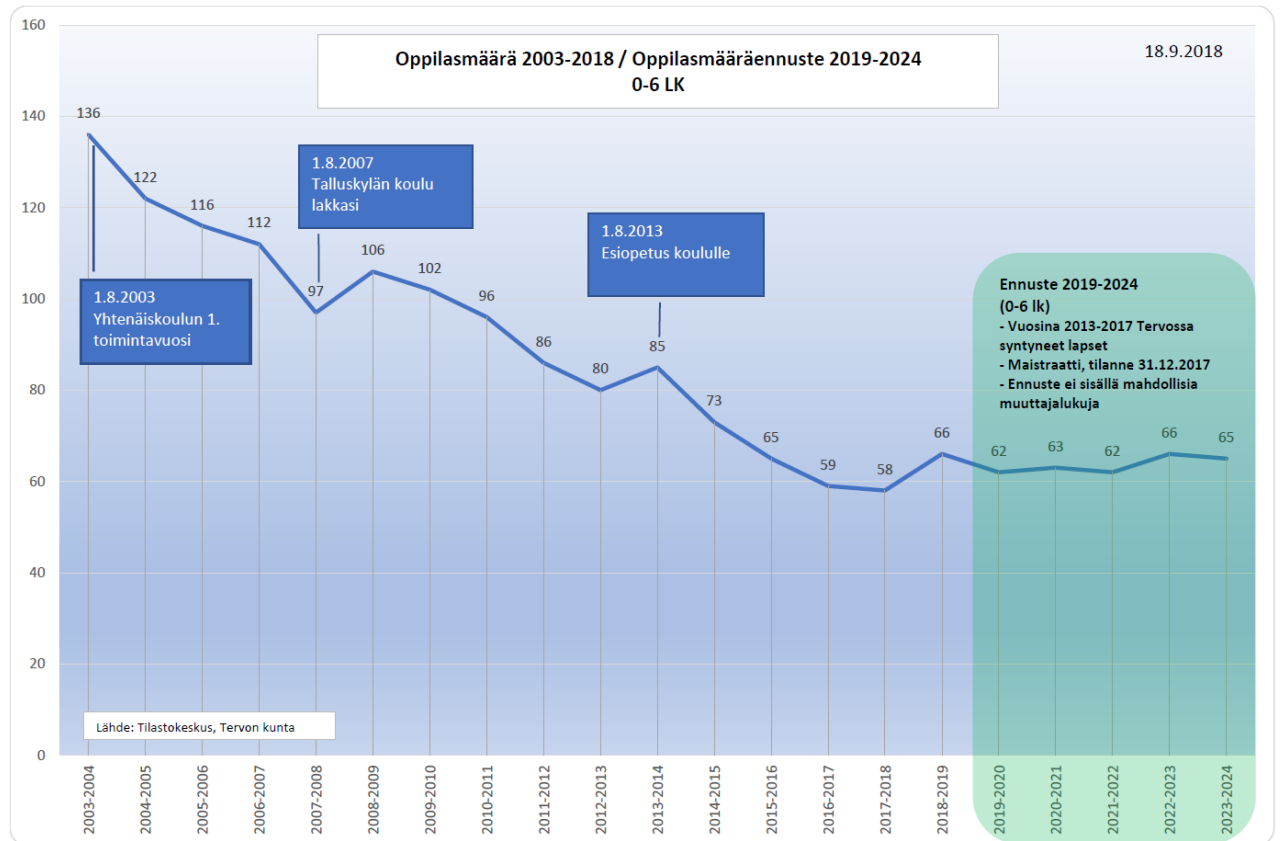
Yhtenäiskoulussa alle 10 oppilaan ikäluokkien siirtyessä yläluokille **yläluokkalaisten** (7-9-luokkien) **oppilasmäärä laskee** ennusteen mukaan lukuvuoden 2019-2020 32 oppilaasta viiden lukuvuoden ajaksi 20-24 oppilaaseen. Nykyisten 17 esikouluoppilaan siirtyessä yläluokille lukuvuonna 2025-2026 oppilasmäärä nousee 37 oppilaaseen, mutta laskee seuraavana lukuvuonna 34 oppilaaseen ja sen jälkeen 20-30 oppilaaseen.

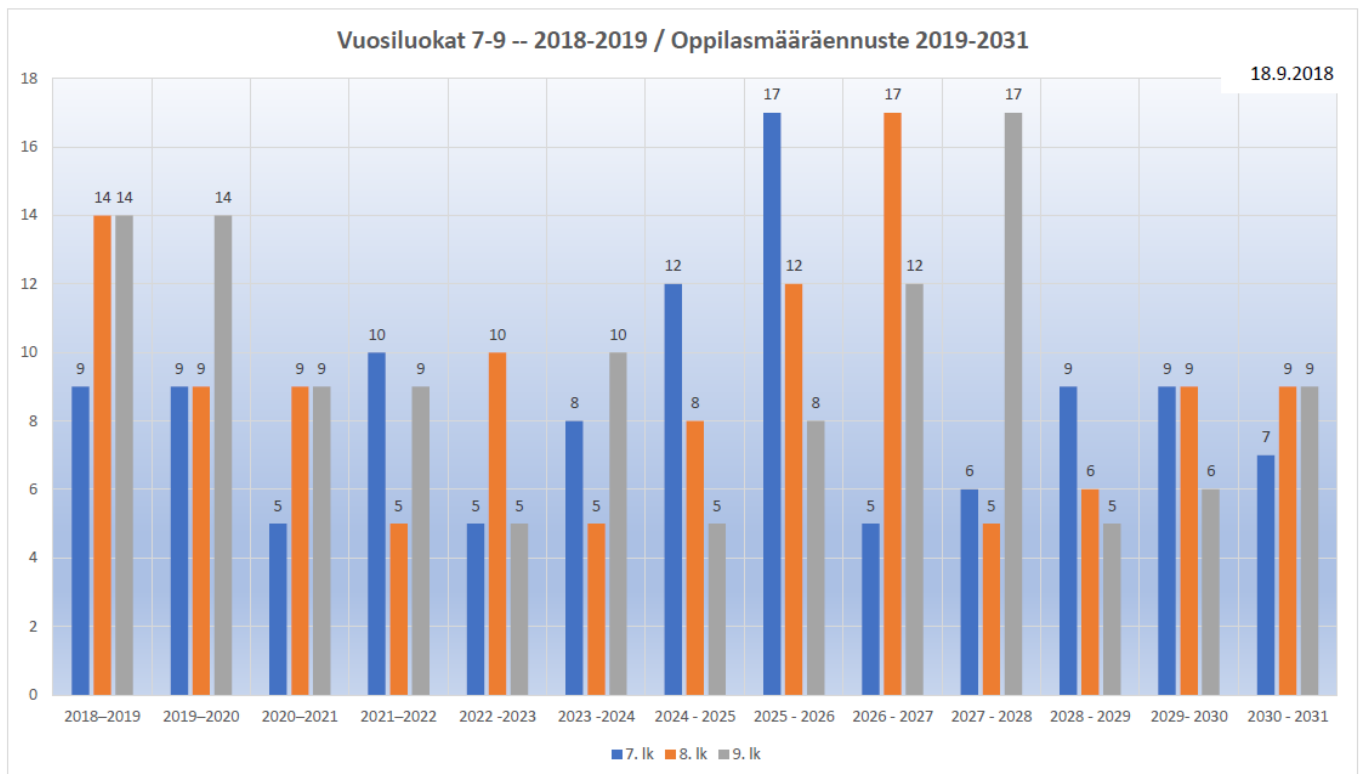
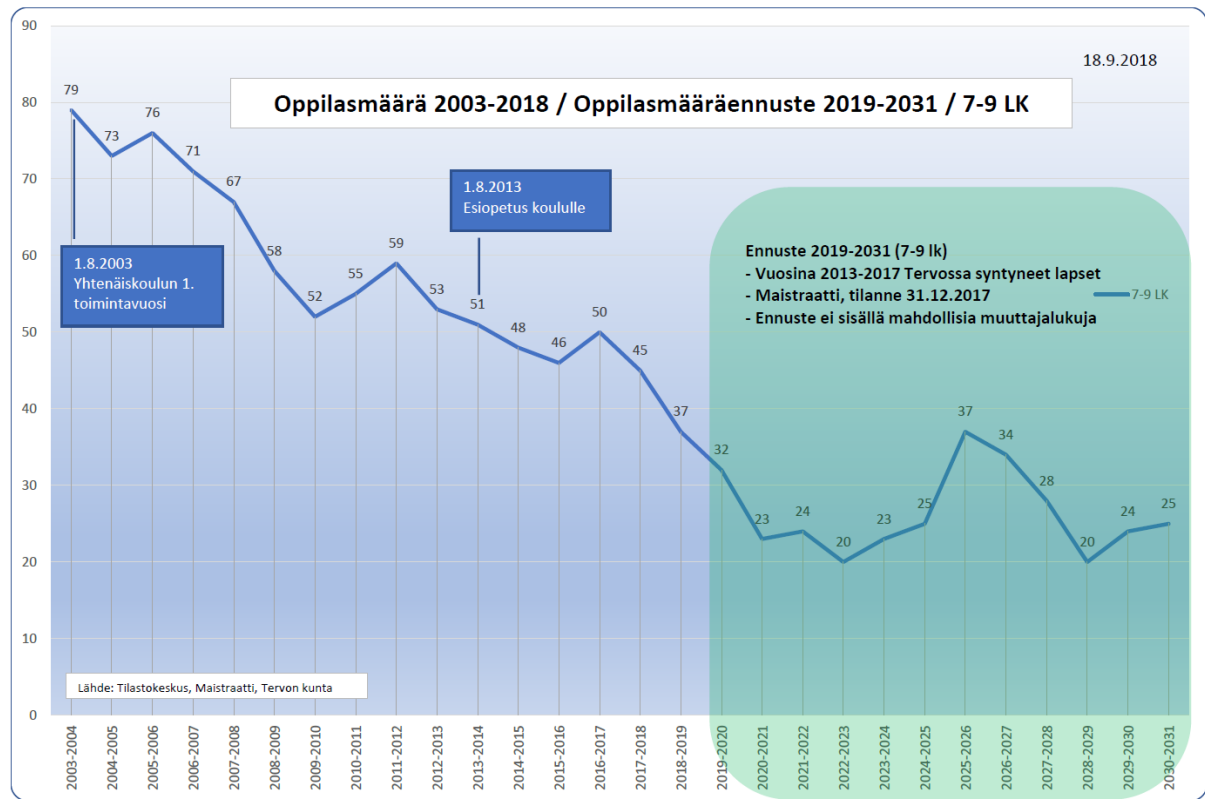

Yhtenäiskoulun oppilasmäärän ennustetaan olevan seuraava:

- Vuosina 2013-2017 Tervossa syntyneet lapset
- Maistraatti, tilanne 31.12.2017
- Ennuste ei sisällä mahdollisia muuttajalukuja

Yläluokkien oppilasmäärän vähenemisestä johtuen kunnassa on tehty laaja Yläkouluselvitys 2018-2019.

Kunnavaltuuston päätöksen (Kvalt. 13.5.2019 § 21) mukaisesti yläkoulun opetus järjestetään myös jatkossa osana Tervon Yhtenäiskoulua. Reunaehdoiksi on asetettu riittävät aineenopettajat, seurata lukuvuosittain ja lukuvuoden 2023- 2024 lopussa tehtävä laaja selvitys, jonka jälkeen arvioidaan yläkoulun opetuksen jatko Tervossa.

Päätös on perusteltu pedagogisin perustein sekä uudenlaiset opetusjärjestelyt mahdollistavalla uuden oppimisympäristön rakentamisella. Järjestelyn on todettu olevan taloudellisesti kustannusneutraali suhteessa opetuksen järjestämiseen naapurikunnissa.

Lukuvuosina 2019-2020 ja 2020-2021 yläluokkien opetus järjestetään kotikunnassa sopeuttamalla ryhmäjaot ja opettajien työmäärät vähenevään oppilasmäärään. Lukuvuosien aikana kokeillaan erilaisia vaihtoehtoisia pedagogisia ratkaisuja opetuksen järjestämisessä.

Lukuvuonna 2019-2020 poikkeuksellisen pienen **esiopetusryhmän opetus** integroidaan alkuopetuksen yhteyteen. Kevätlukukaudella 2020 arvioidaan erityisopetuksen palvelu- ja resurssitarpeet. Lukuvuoden 2020-2021 erityisopetusjärjestelyt tehdään kevään arvioinnin perusteella.

Keiteleen kunnan hallinnoimat **kuraattori- ja perheneuvolapalvelut** tuotetaan yhteisesti Nilakan kuntien alueelle. Kuraattori työskentelee Tervon Yhtenäiskoulussa päivän viikossa. Koulupsykologin rekrytointi on osoittautunut olevan haasteellista. Palvelut ostetaan ostopalveluina, ellei kuntien yhteistä koulupsykologia saada rekrytoitua.

Kuljetuspalvelut kilpailutetaan Sansia Oy:n toimesta syksystä 2020 lukien.

Vuonna 2020 **kustannusten** on arvioitu säilyvän nykyisellä lähes 1 300 000 euron tasolla.

Koulun päärakennuksen kuntoa ja sisäilman laatua seurataan ja tarvittaviin korjaustoimenpiteisiin ryhdytään.

Kunnanhallituksen 29.5.2018 §:n 106 mukaisesti vuonna 2019 suunnittelija- ja rahoitusvaihtoehtoja on selvitetty ja kartoitettu. Vuonna 2020 kunnanhallitus tekee päätöksen "**Suomen paras kyläkoulu**" -hankkeen käynnistämisestä ja vuoden 2020 talousarvioon varataan määräraha suunnitteluun. Tekninen suunnittelu ja kilpailutus aloitetaan vuoden 2020 keväällä ja tehdään vuoden 2021 kesään mennessä. Vuoden 2021 kesällä aloitetaan koulun rakentaminen. Uuden koulurakennuksen arvioidaan olevan käytössä syksyllä 2022. Koulusta suunnitellaan ja rakennetaan monitoimitila, jota voivat kuntalaiset käyttää monipuolisti. Kirjasto sijoittuu uuteen koulurakennukseen.

Tervon kunnan hallintosäännön (Kvalt. 28.1.2019) 16 §:n mukaan kunnanhallitus päättää kunnan rakennushankkeiden huonetilaohjelman, alustavan kustannusarvion ja luonnospiirustusten hyväksymisestä sekä pääpiirustusten hyväksymisestä, mikäli hankkeen kustannusarvio on vähintään 170 000 euroa.

Kaikkien kuntalaisten **liikunta- ja virkistysalueen** suunnittelu ja rakentaminen: Työryhmä jatkaa 7.5.2019 ja 11.6.2019 aloitettua koulun läheisyyteen sijoittuvan kaikenikäisten liikunta- ja virkistysalueen suunnittelua. Alue suunnitellaan ja rakennetaan samanaikaisesti koulurakentamisen kanssa.

Esiopetusta "Sivistyksen suunta 2025" visio vuodelle 2025 seuraavasti:

"Esiopetus toimii osana varhaiskasvatusta ja perusopetusta. Esiopetus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen ja saumattoman kokonaisuuden osana lapsen elinikäisen oppimisen ketjua. Esiopetuksen päätyä lapsella on hyvät valmiudet koulunkäynnin aloittamiseen."

Esi- ja perusopetuksen pedagoginen kehittäminen vuonna 2020

Uusi perusopetuksen opetussuunnitelma ja tuntijako ovat käytössä kaikilla ikäluokilla 1.8.2019 lukien. Ensimmäisen vieraan kielen eli *A1-kielen opiskelu* 1. ja 2. vuosiluokalla on alkanut Tervon Yhtenäiskoulussa 1.8.2019 lukien. Uusien Opetushallituksen perusteiden mukainen A1-kielen opetussuunnitelma valmistellaan yhdessä Vesannon ja Keiteleen kuntien kanssa vuoden 2019 loppuun mennessä.

Esiopetussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2016. Opetussuunnitelmien kehittäminen on tehty yhdessä Nilakan kuntien kanssa yhteisesti sovittun tuntijaon pohjalta.

Toteuma 31.12.2020:

Joustava esi- ja alkuopetus, vuosiluokkien yhdistelmät useissa yhteisissä ja valinnaisissa aineissa, koulun valitsemien taito- ja taideainetuntien sekä kuntakohtaisten lisätuntien tehokas käyttö, työyhteisön toiminnan ja opetuksen kehittäminen hankkeissa. IP-toiminnan kehittäminen.

Hankkeet:

Tunne tutor -hanke 2019-2020 (päätyi 31.12.2020)

Tunne tutor -hankkeen tavoitteena oli kehittää tunne- ja vuorovaikutustaitoja digitaalisuuden, draaman ja toiminnallisen oppimisen kautta, parantaa ryhmädynamiikkaa, kehittää koulun yhteisöllistä toimintakulttuuria ja positiivisen pedagogiikan käyttöönottoa, kehittää yhteisopettajuutta ja luoda uusia toimintamalleja tunne- ja vuorovaikutuskasvatukseen ja luoda toimiva tutoropettajaverkko Nilakan kuntien alueelle.

Koulussa toimi yksi tunnetutor. Toiminta oli aktiivista ja tavoitteet saavutettiin hyvin. Tunnetutor toiminta jatkuu vielä Tunnetutor 2 hankkeena.

Tunne tutor -hanke 2 2020-2021 (alkoi 1.8.2020)

Tavoitteena kehittää tunne- ja vuorovaikutustaitoja digitaalisuuden, draaman ja toiminnallisen oppimisen kautta sekä parantaa ryhmädynamiikkaa. Jatkaa uuden tunne- ja vuorovaikutuskasvatuksen toimintamallin kehittämistä ja vakiinnuttamista. Nilakan kuntien tutoropettajaverkoston toiminnan jatkaminen ja kehittäminen sekä yhteistyö Pohjois-Savon tutoropettaja verkoston kanssa.

Toiminta

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen osana koulun toimintaa, osana opetusta. Oppilaiden osallistaminen, digitaalisuuden hyödyntäminen ja tiimioppimisen periaatteiden hyödyntäminen osana oppimisprosessia. Konkreettisia välineitä ja työtapoja keskusteluun kannustamiseen ja tunteiden ilmaisemiseen.

Ensimmäisen hankevuoden aikana luodun toimintamallin kehittäminen edelleen. Tunnetutor on opettajien tukena suunnittelemassa ja toteuttamassa oppitunteja ja koordinoi koko koulun tasolla toimintaa.

Konkreettiset tulokset, jotka tavoitteella pyritään saavuttamaan

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittyminen ja hyvinvoinnin lisääminen koko kouluyhteisössä. Työrauhan parantuminen, kouluviihtyvyyden ja -motivaation lisääminen.

Opettajat suunnittelevat ja toteuttavat tunne- ja vuorovaikutustunteja säännöllisesti ja suunnitelmallisesti osana omaa opetusta. Tunnetutorin koulutukset opettajille. Tunne- ja vuorovaikutustaitoja lisäävien toimintatapojen vakiinnuttaminen osaksi koulun toimintakulttuuria.

Tutor hankkeet pähkinäkuoressa

Tunnetutor hanke kehittää oppilaiden ja opettajien tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä opettajien ja ohjaajien valmiuksia opettaa tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Hankkeella pyritään lisäämään kouluvihtyvyyttä ja -motivaatiota, parantamaan työrauhaa ja lisäämään hyvinvointia koko kouluyhteisössä. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen osaksi koulun toimintakulttuuria.

Lisäksi olemme osa Pohjois-Savon tutorverkostoa. Koulussa toimii yksi digitutor, joka on monipuolisesti niin opettajien kuin oppilaidenkin tukena ja toiminut opetussuunnitelman, opetuksen digitaalisuuden ja tieto- ja viestintätaitojen kehittäjänä.

Parasta ennen -hanke 2019-2020 (päätyi 31.7.2020)

Tavoitteena toimintakulttuurin ja pedagogiikan kehittäminen, osallistaminen ja verkostoituminen.

Parasta ennen -hanke pähkinäkuoressa

Parasta ennen -hankkeessa tasa-arvoisen ja hyvinvoivan koulun kehittäminen lähtee ajattelun liikkeestä ja yhteisistä pohdintoista sekä yhteisen ymmärryksen löytämisestä. Tavoitteena on käynnistää ennaltaehkäisevää systeemistä muutosta ja uusia konkreettisia toimintamalleja yli hallintokuntien. Tavoitteena on vahvuuksia hyödyntäen ja tiimivalmentamisen menetelmiä käyttäen yhteisöllisen toimintakulttuurin ja pedagogiikan kehittäminen, kouluyhteisön ja eri sidosryhmien osallistaminen sekä toimintaa tukevan verkoston luominen.

Koko työyhteisö osallistui hankkeen toimintaan aktiivisesti. Koulun toimintakulttuuria ja käytänteitä kehitettiin yhdessä, tiimioppimisen ajatuksia ja toimintatapoja kokeiltiin ja käytettiin. Koulun oppimisympäristöjä kehitettiin. Rehtori ja yksi aineenopettaja suorittivat Tiimiakatemia tiimioppimisen starttikurssin, osallistuivat MOMO valmennuksiin ja Itä-Suomen yliopiston tutkimukseen.

Liikkuva koulu (toiminta jatkuu)

Välituntitoimintaa ja liikunnallisia tapahtumia ja tempauksia. Järjestetty koko koulun futsal- ja salibandyn turnauksia, puolukkapäivä oppilaille Savelassa 28.9-29.9.2020 ja liikuntaprojektipäivä 7.10.2020. Hyvinvointipäivä 4.5.2020 yhdessä Tunnetutor ja Parasta ennen -hankkeiden kanssa jouduttiin perumaan koronan vuoksi.

Työyhteisön hyvinvoinnin edistäminen (toiminta jatkuu)

Koulussa toimii hyvinvointikoordinaattori, joka suunnittelee ja toteuttaa koko työyhteisöä koskevia hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä ja tapahtumia. Hyvinvointikoordinaattori on järjestänyt muun muassa työhyvinvointi-iltapäivät 14.1.2020 ja 26.11.2020 henkilökunnalle.

Esi- ja perusopetuksen toiminnan ja palvelurakenteiden kehittäminen vuonna 2020:

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
A1-kielen opetussuunnitelma (OPH:n perusteiden mukainen)	Käyttöönotto 1.1.2020 lukien	A1-kielen opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.1.2020. Arvioinnin muutokset ops:iin tehtiin 1.8.2020 alkaen.
Kuljetuspalveluiden kilpailutus	Kevät 2020	Toimeenpantiin, kustannukset lasivat vuositasolla 160 000 eurosta 130 000 euroon, reittejä on yksi vähemmän.
Kuraattori- ja perheneuvolapalvelut		Sivistystoimen ja perusturvan hallintokunnat sitoutuivat käyttämään 1.8.2020 lukien Keiteleen kunnan vakinaisesti täyttämän koulu- ja perheneuvolapsykologin viranhaltijan palveluita Keiteleen kunnan esittämällä tavalla (Siv.ltk 28.1.2020 § 9). Kuraattori oli yhteinen Vesannon ja Keiteleen kanssa. Koulupsykologipalvelut ostettiin ”ostopalveluna”. Keiteleen kunnan viranhaltija-ajatus ei tuottanut tulosta.
Perusopetuksen uusi toimintamalli		Perusopetuksessa luotiin uusi toimintamalli opetuksen järjestämiseen. Useissa oppiaineissa muodostettiin yhdistelmäryhmiä. Opetussuunnitelmaa ja tuntijakoa päivitettiin.
”Suomen paras kyläkoulu”-suunnittelu	Suunnittelu 2020	Suunnittelupalaverit olivat kesä- ja elokuussa. Alustavan tilasuunnitelman ja kustannusarvion osalta tehtiin yhteistyötä Savonia ammattikorkeakoulun kanssa.
”Suomen paras kyläkoulu” – suunnitteluryhmän nimeäminen ja tutustumiskäynnit	Kevät 2020	Kunnanhallitus nimesi valmisteluun työryhmän.
Liikunta- ja virkistysalueen suunnittelu	Suunnittelu 2020	Työryhmä jatkoi 7.5.2019 ja 11.6.2019 aloitettua koulun läheisyyteen sijoittuvan kaikenikäisten liikunta- ja virkistysalueen suunnittelua ja tutustui Kuopion alueen kohteisiin.
Hallitusohjelmamuutokset	Seuranta ja toimeenpano	Kts. edellä

Varhaiskasvatusta ”Sivistyksen suunta 2025” visioi vuodelle 2025 seuraavasti:

”Varhaiskasvatuspalvelun järjestämisestä vastaa kunta ja sitä järjestetään joustavasti ja monipuolisesti. Toiminta on monipuolista ja lasten liikkumiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen on osa normaalia varhaiskasvatusta.”

Tervon kunnan **alle 6-vuotiaiden lasten määrän ennuste** vuosina 2017-2021:

Maistraatilta saatujen tietojen mukaan Tervossa on 31.12.2017 ollut 0-vuotiaita 7, 1-vuotiaita 10, 2-vuotiaita 11, 3-vuotiaita 8, 4-vuotiaita 3, 5- vuotiaita 15.

Varhaiskasvatuksen toteuttaminen

Varhaiskasvatus toteutetaan Varhaiskasvatuslain 540/2018 §:n 2 mukaisesti Kurrekummun päiväkodissa. Tällä hetkellä kunnassa ei ole tarvetta perhepäivähoitajille, vaan päiväkodin tilat riittävät kaikille hoitoa tarvitseville lapsille. Vuoden 2019 lopussa arvioidaan tarve uudelleen vuotta 2020 ajatellen.

Kurrekummun päiväkodissa mahdollistetaan turvallinen ympäristö ja hyvä pohja lapsen ilolle, leikille, pohdinnalle ja oppimiselle yhdessä muiden lasten ja aikuisten kanssa. Henkilökunta toimii kasvatuskumppanuuden arvopohjan mukaisesti, johon kuuluu olennaisesti toisten työntekijöiden ja vanhempien kunnioittaminen. Vanhempia pyritään osallistamaan entistä vahvemmin päiväkodin arkeen. Henkilökunta pyrkii yhtenäiseen kasvatusajatteluun yksilöinä toisiaan arvostaen ja keskustellen.

Varhaiskasvatuksen tavoitteet Kurrekummun päiväkodissa:

- lasten sosiaalisten taitojen tukeminen
- lasten omatoimisuuden ja luovuuden kehittäminen
- lasten ja perheiden osallisuuden lisääminen
- laadukkaan ja kehittävän pienryhmätoiminnan tarjoaminen
- lapsen leikkitaitojen vahvistaminen sekä
- erityisen tuen tarpeen huomiointi ja tuen tarjoaminen.
- lasten ja perheiden liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Toiminta Kurrekummun päiväkodissa:**Monipuolinen pienryhmätoiminta** (taiteellinen ilmaisu, liikunta, kädentaidot, Enkkukerho yms.)

Molemmat ryhmät toteuttavat monipuolista pienryhmätoimintaa. Pienryhmätoiminnan perusteet pohjautuvat varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja päiväkodin omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Pienryhmätoiminnassa lapset toteuttavat oppimisen eri alueita. Toiminta suunnitellaan ja toteutetaan kunkin päivän lapsiryhmän tarpeiden ja osaamisen mukaan. Erityinen painotus on liikunnalla, jota varten päiväkodilla on käynnissä oma hanke.

Kattavat erityisen tuen toimintamuodot (kielen kehitys, vuorovaikutustaidot, matemaattiset taidot)

Päiväkodissa toteutetaan lasten kehityksen ja kasvun tarpeita vastaavaa erityisen tuen toimintaa. Kurrekummun päiväkodissa työskentelee vakituisesti erityislastentarhanopettaja, joka pystyy kattavasti seuraamaan ja havainnoimaan toimintaa ja kehittämään tarvittavia erityisen tuen toimintamuotoja.

Lakimuutokset

Uusi varhaiskasvatustalaki otettiin käyttöön **1.9.2018**. Uuden lain kaksi keskeisintä teemaa ovat henkilöstön osaamiseen panostaminen ja lapsen edun keskiöön ottaminen.

Eduskunta hyväksyi 2.1.2016 lakimuutoksen, joka **rajaa 1.8.2016 lukien lapsen subjektiivisen päivähoito-oikeuden puolipäiväiseksi** silloin, kun jompikumpi vanhemmista hoitaa kotona perheen toista lasta äitiys-, isyys- tai hoitovapaalla tai kun jompikumpi vanhemmista on kotona työttömyyden vuoksi. Kunnan on tarjottava lapselle mahdollisuus osallistua joko osapäiväiseen tai osaviikkoiseen varhaiskasvatukseen. Kunta päättää lapsikohtaisesti määrääjäksi tarkemmat säännölliset varhaiskasvatuksen toiminta-ajat.

22.10.2016 annettiin **asetusmuutos**, joka **nostaa päiväkotihoidossa yli 3-vuotiaiden lasten ja kasvattajien määrän suhdetta 1/7:stä 1/8:aan 1.8.2016 lukien**.

Henkilöstön tarve määräytyy lasten määrän, iän ja erityisen tuen tarpeiden sekä päiväkodin aukiolotarpeiden mukaisesti. Erityislastentarhaopettajan asiantuntemusta ja työpanosta suunnataan kaikkien päiväkodin erityistä tukea tarvitsevien lasten ohjaukseen sekä huoltajien, sidosryhmien ja henkilöstön yhteistyön koordinointiin ja konsultointiin. Henkilöstörakenne- ja -tarve on määritelty vuonna 2019 ottaen

huomioon lasten palvelutarpeet, henkilöstön kelpoisuudet, esimiestehtävät ja em. lakimuutokset. Päivähoitopaikkaa hakeneiden lasten määrä ja vuorohoitotarpeet voivat vaihdella vuoden mittaan, joten henkilöstömäärää on tarkasteltava toimintavuoden aikana.

Varhaiskasvatuksen **asiakasmaksujen perusteet 1.8.2018** hyväksyttiin ja **tuntiperusteiset laskutusperusteet** jätettiin voimaan (Siv.ltk 11.9.2017 § 65).

Opetushallitus päivitti valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 1.9.2018 voimaan tulleen varhaiskasvatustalain mukaisesti. Päivityksen tavoitteena oli täsmentää perusteasiakirjan käsitteet, sisältö sekä lähdeviitteet vastaamaan uutta lakia.

Opetushallituksen tavoitteena on edelleen tukea varhaiskasvatussuunnitelmien paikallista toimeenpanoa. Perustepäivityksen ohella tuotetaan tukimateriaalia varhaiskasvatuksen eri toimintamuotojen kehittämisen tueksi sekä uudessa laissa painotetun kiusaamisen ehkäisyyn.

Varhaiskasvatuksen järjestäjien sekä yksityisten palveluntuottajien tuli päivittää omat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmansa kansallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Samalla oli tärkeää myös muuten arvioida paikallista suunnitelmaa ja kehittää sitä tarpeen mukaan. Tavoitteena oli, että päivitettyt paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat otetaan käyttöön elokuussa 2019. Tervon kunnan varhaiskasvatussuunnitelma arvioitiin ja päivitettiin uusien perusteiden mukaiseksi annetussa määräajassa (Siv.ltk 25.6.2019 § 48).

Toteuma 1.1.-31.12.2020

Kevätkaudella

Tilajärjestetyillä ja muutamilla henkilöstömuutoksilla pystyttiin varhaiskasvatus toteuttamaan laadukkaasti päiväkotitilakunnassa päiväkodin lapsiluvun ollessa täynnä (36 lasta). Pienryhmätoimintana toteutettiin taiteellista ilmaisua, liikuntaa, kädentaitoja, musiikkia sekä enkku- ja motoriikkaryhmä. Toiminta suun-

niteltiin ja toteutettiin kunkin päivän lapsiryhmän tarpeiden ja osaamisen mukaan jokainen lapsi yksilöllisesti huomioiden. Erityinen painotus oli liikunnalla, jota varten päiväkodilla on käynnissä oma hanke. Hanke loppuu vuoden 2020 loppuun. Hankkeen tarkoitus on lisätä liikunta tervolaisten lasten ja perheiden arjessa sekä muuttaa varhaiskasvatuspalveluiden toimintatapoja niin, että arkiliikunta on luonteva osa päivittäistä toimintaa. Toinen erityinen painopiste Kurrekummussa oli luonto oppimisympäristönä. Se mahdollisti monipuolisen, pedagogisen toiminnan varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueiden osalta.

Sivistyslautakunta (24.2.2020 § 15) päätti Tervon kunnan varhaiskasvatuksen kesäloma-ajasta sekä siihen liittyvistä hyvitysmaksuista.

18.3 alkaen Covid19 epidemian alkaessa suurin osa varhaiskasvatuksessa olleista lapsista jäi kotiin. Tästä johtuen Tervon kunnanjohtaja teki viranhaltijapäätöksen (8.4.2020 § 8) varhaiskasvatusmaksujen maksuhyvityksistä perheille Tervon kunnassa poikkeusolojen aikana 18.3.2020 lähtien. Kunnanjohtaja (8.4.2020 § 9) teki edellä mainittuun päätökseen 8/2020 korjauksen. Poikkeusaikana kaikki yli 2 viikon yhtäjaksoiset lasten poissaolot hyvitetiin laskutuksen yhteydessä varhaiskasvatusmaksuissa laskutuksen yhteydessä varhaiskasvatusmaksuissa.

Syyskaudella

Tilajärjestetyillä ja muutamilla henkilöstömuutoksilla pystyttiin varhaiskasvatus toteuttamaan laadukkaasti myös syksyllä päiväkotia Kurrekummussa päiväkodin lapsiluvun ollessa täynnä (36 lasta). Korona epidemiatilanne jatkui myös syksyllä. Lapset kuitenkin palasivat täysilukuisina päiväkotia ja toiminta jatkuu lähes normaalisti, kuitenkin korona- ohjeistuksia tiukasti noudattaen. Joulukuussa 3.12.2020 päiväkodin henkilökunta alkoi käyttää maskeja koko työpäivän ajan, samoin vanhemmille vienti- ja hakutilanteisiin annettiin maskisuositus. Epidemiatilanteen vuoksi lapset jaettiin loppuvuodeksi osittain sisarusryhmiin. Tällä toimella pyrittiin turvaamaan päiväkodin aukiolo epidemiatilanteen aikana mahdollisen tartunnan/alistumisen iskiessä.

Päiväkodin toiminta perustui enemmän pienryhmissä toimimiseen ja erityispainotus oli edelleen liikunnassa ja luonnossa. Syksyllä Pähkinänsärkijöiden (3-5v.) puolelle siirtyneet 3- vuotiaat lapset toimivat syksyn ajan omana ryhmänään pääsääntöisesti oman hoitajan kanssa. Näin sulautuminen isojen puolelle sujui erittäin lapsilähtöisesti.

Henkilökunnan jaksamista epidemiatilanteessa pyrittiin turvaamaan esimiehen läsnäololla ja tiimipalaverilla. Tervon kunta palkitsi joulukuussa Kurrekummun henkilökunnan Paras työyhteisö -palkinnolla. Marraskuussa henkilöstö osallistui Pohjois-Savon liikunnan järjestämään Ihan Pihalla- koulutukseen, joka toi eväitä ja ideoita lisää pedagogisen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Päiväkotia Kurrekummussa noudatettiin 1.8.2020 lukien voimaan tullutta varhaiskasvatuslakia ja -asetusta. Kaikilla lapsilla on täysipäiväinen, kokoaikainen ja subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus yli kolme -vuotiaiden kokoaikaisessa palvelussa olevien lasten ryhmäkoko määräytyy siten, että ryhmässä on yksi työntekijä seitsemää lasta kohti (Siv.ltk. 29.9.2021 § 53). Esimerkiksi työttömänä tai hoitovapaalla olevan vanhemman lapsi on taas oikeutettu kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen. Perheen tilanne ei myöskään jatkossa enää vaikuta yksityisen hoidon tuen tasoon. Kunta päättää varhaiskasvatuksen toiminta-ajoista ja käytännöistä.

Sivistyslautakunta hyväksyi (30.11.2020 § 70) varhaiskasvatuksen asiakasmaksut 1.8.2020 alkaen (indeksikorotuksen osalta), Tervon kunnan tuntipohjaisenvarhaiskasvatusmaksujen laskutusjärjestelmän 1.1.2021 alkaen sekä osapäivähoidon ja koululaisten ap/ip hoidon maksut 1.1.2021 alkaen.

Varhaiskasvatuksen toiminnan ja palvelurakenteiden kehittäminen vuonna 2020

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	Liikuntahankkeelle haetaan toisen vuoden rahoitus ja llo kasvavaa liikkuen -ohjelman toteuttamista jatketaan	Kevätkauden hankerahat saatiin ja hanketta toteutettiin ohjelman mukaan. Kevään suunnitelmia ei ehditty kokonaan toteuttaa Korona-epidemian takia. Vuoden 2020 rahoitukselle haettiin lisäkäyttöaika. Liikuntahankkeelle haettiin rahoitus vuodelle 2021. Esimies osallistunut neljään Liikkuva varhaiskasvatus- koulutukseen syksyn aikana. Koko henkilöstö osallistui Pohjois-Savon liikunnan Ihan Pihalla- liikunta- koulutukseen. -Syksyn aikana panostettiin erityisesti ulkona/luonnossa liikkumiseen.
Varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönotto	Päivitettyä varhaiskasvatussuunnitelmaa otetaan aktiivisesti käyttöön osana päiväkodin arkea	Päivitetty varhaiskasvatussuunnitelma otettiin aktiiviseen käyttöön.
Hallitusohjelmamuutokset	Seuranta ja toimeenpano	Kts. edellä

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2019	TA 2020	TOTEUMA 1.1.-31.12.2020
Päivähoidon lasten määrä 31.12.	34	35	36
Läsnäolopäivät päiväkodissa	5053 kokoaikaista 506 osa-aikaista	4800 kokoaikaista 600 osa-aikaista	1692/ 2078 kokoaikaista 174/ 295 osa-aikaista Läsnäolopäivät jäivät kevään osalta normaalioloja pienemmiksi koronaepidemian vuoksi. Vanhemmat pyrkivät tänä aikana hoitamaan lapsensa mahdollisuuksien mukaan kotona.

			Yhteensä vuonna 2020: 3770 läsnäolopäivää kokoaikaisilla lapsilla 469 läsnäolopäivää osa-aikaisilla lapsilla
Ilta-, yö- ja viikonloppuhoitoa tarvitsevien lasten määrä	7	6	6/7
Lasten kotihoidon tukea saavat lapset	17	15	14/12
Yksityisen hoidon tukea saavat lapset	0	0	0/0
Kurrekummun päivähoiton nettomenot/€/asukas/vuosi (ilman vyörytyseriä)	390 770 / 12 200 / laspi (k.a. 32 lasta) 255 /asukas (1530 asukasta 31.12.2019)	388 100 248 (1567 asukasta 31.12.2018)	397 600 € 264 €/asukas
Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrä 20.9.	kevät 18 syksy 20	18	kevät 21 syksy 14
Koululaisten AP/IP -toiminta	17 030 € / 900 € / lapsi (k.a. 19 lasta), 11 € / asukas	29 830 €/vuosi 1 657 €/lapsi 19 €/asukas	2 500 € 1,6 €/asukas
Perusopetuksen oppilasmäärä 20.9	kevät 107 syksy 92	kevät 92 syksy 85	kevät 94 syksy 86
Peruskoulun tuntikehys vkt/vuosi	kevät 288 syksy 258	kevät 258 syksy 250	kevät 258 syksy 265,5
Kuljetusoppilaiden määrä	55	54	58
Kuljetuskustannukset €/kuljetusoppilas	Kuljetuskustannukset €/kuljetusoppilas- 145 400 € 1-9 lk; 17 500 € esiopetus; yhteensä 162 900 €, 2960 €/kuljetusoppilas	200 000 3 700	131 500 € 1 460 €/oppilas (luvussa esi- ja peruskoulu sekä ap/ip. koronakevät selittää pieneksi jäävää lukua)
Perusopetuksen nettomenot €/oppilas/vuosi	1 290 800 € / 12 970 €/ oppilas	1 331 750 15 050	1 271 500 € 14 130 €/oppilas
Perusopetuksen nettomenot €/asukas	843 € / asukas (1530 asukasta 31.12.2019)	850	844 € (1506 asukasta)
Kansalaisopiston opetustuntien määrä yhteensä	1329	1230	Toteutuneet tunnit 1155, (suunnitellut tunnit 1455), 558 opiskelijaa (37 % kuntalaisista)
Kansalaisopiston nettomenot €/asukas	44 230 € / vuosi 30 € / asukas	43 260 28	39 800 € 26 €/asukas
Konservatorio-opetuksen kustannukset/opiskelijat	2 590 € / vuosi 2 € / asukas	5 000 3	2 940 € 2 € / asukas

Kansalaisopistopalveluita "Sivistyksen suunta 2025" visioi seuraavasti:

"Kuntien järjestämät vapaan sivistystyön palvelut vastaavat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin. Ne tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle, yhteisöllisyyden kasvulle ja kulttuuritoiminnalle. Kansalaisopistojen palvelut ovat monipuolisia, tasa-arvoisia sekä elämänmittaisia ja -laajuisia. Niitä on saatavilla lähi- ja etäpalveluina alueellisesti kattavasti koko Suomessa."

Tavoitteena on "järjestää kansalaisopiston opetus Sisä-Savon kunnista Leppävirralle laajentuneessa toimintaympäristössä nykyisin resurssein ja vakiintuneiden palvelutarpeiden mukaisesti".

Kansalaisopistoa hallinnoi Suonenjoen kaupunginhallitus. Kansalaisopiston yhteistyötoimikunnassa on Tervon kunnanhallituksen nimeämät edustajat.

Kevätkausi

*Kansalaisopiston kevätlukukausi 2020 käynnistyi loppiaisen jälkeisellä viikolla. Opetus jatkui normaalisti aina maaliskuun puoliväliin saakka. Kurssitoiminta keskeytyi koronapandemiaa koskeneiden määräysten vuoksi viikolla 12. Tuolloin valtioneuvoston päätöksellä lähiopetus mm. kansalaisopistoissa keskeytettiin. Osa kursseista jatkui etäopetuksena, osa siirrettiin pidettäväksi elokuussa. Suurin osa kursseista keskeytyi kokonaan. Keskeytyneiden kurssien osalta opiskelijoilla oli mahdollisuus hakea hyvitystä pitämättä jääneistä kurssikerroista. Hyvitystä hakeneista osa halusi kurssimaksun pitämättä jääneiden kurssikertojen osalta rahana, osa hyvityksenä lukuvuoden 2020–21 kurssimaksusta. Kevään 2020 tapahtumat peruuntuivat, ja näin ollen perinteiset kevätnäyttelyt ja -juhlat jäivät pitämättä. 50-vuotis -juhlavuoden merkeissä vietettävä kevätkuuhla oli suunniteltu pidettäväksi 31.3.2020. Tervo-teatterin keväälle valmiste-
lema näytelmä siirrettiin esitettäväksi myöhempään ajankohtaan.*

Vastuutaho on Suonenjoen kaupunginhallitus, ei sivistyslautakunta. Vuosikustannukset maksetaan kolmessa erässä. Sopimus uusittiin syksyllä 2020.

Syyskausi:

Sisä-Savon kansalaisopiston lukuvuosi 2020-2021 käynnistyi pandemiatilanne huomioiden suhteellisen normaalisti syksyllä 2020. Keväällä alkanut pandemia leimasi toki syksyn toimintaa: Kurssien aloitusmiksi pudotettiin kaikkien kurssien osalta viiteen. Tällä tavalla opisto halusi varmistaa, että mahdollisimman moni kurssi käynnistyisi ja opiskelijat voisivat tulla alkaneelle kurssille mukaan kesken vuoden. Suunnitelluista kursseista (36) suurin osa (33) toteutui ja alkaneille kursseille tuli syksyn aikana lisää opiskelijoita. Opetusryhmien maksimikokoja pienennettiin, jotta turvavälit voitiin toteuttaa. Todennäköisesti pandemiatilanne vaikutti siihen, etteivät kursseille rohjetta lähteä mukaan aivan entisessä määrin. Alkaneet kurssit voitiin toteuttaa suunnitellusti ilman pandemian aiheuttamia katkoja.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
 - b) johtamisjärjestelmän riskit
 - c) tukitoimintojen riskit
 - d) taloudelliset riskit
-

- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Yläluokkien säilyminen kotikunnassa valtuuston myöntämän määräajan jälkeen on suurin tiedossa oleva epävarmuustekijä koulutustoiminnassa. Oppilasmääräennusteet ovat pitäneet paikkansa (alla vuoden vaihteessa päivitetty oppilasmääräennuste, jossa on otettu huomioon 2014-2020 syntyneet lapset). Koulun uudet opetusjärjestelyt ovat valtuuston yläluokkien säilymiselle asetettujen reunaehtojen mukaiset. Uuden koulun rakentamispäätökseen vaikuttaa oppilasmäärän ja reunaehtojen lisäksi kunnan taloustilanne.

Tervon Yhtenäiskoulun oppilasmäärä 2020-2037													
	esiopetus	1 lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	0-6 lk	7 lk	8 lk	9 lk	7-9 lk	0-9 lk
2020-2021	7	7	19	12	8	5	8	66	6	6	8	20	86
2021-2022	14	7	7	19	12	8	5	72	8	6	6	20	92
2022-2023	11	14	7	7	19	12	8	78	5	8	6	19	97
2023-2024	10	11	14	7	7	19	12	80	8	5	8	21	101
2024-2025	7	10	11	14	7	7	19	75	12	8	5	25	100
2025-2026	11	7	10	11	14	7	7	67	19	12	8	39	106
2026-2027	5	11	7	10	11	14	7	65	7	19	12	38	103
2027-2028	13	5	11	7	10	11	14	71	7	7	19	33	104
2028-2029									14	7	7	28	
2029-2030									11	14	7	32	
2031-2032									11	11	14	36	
2032-2033									10	11	11	32	
2033-2034									7	10	11	28	
2034-2035									11	7	10	28	

2035-2036									5	11	7	23	
2036-2037									13	5	11	29	

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna

KOULUTUS-TOIMINTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio-muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	126.420,00		126.420,00	139.427,97	-13.007,97	110,3
Toimintamenot	-2.074.810,00	-30.000,00	-2.104.810,00	-1.972.675,03	-132.134,97	93,7
Toimintakate	-1.948.390,00	-30.000,00	-1.978.390,00	-1.833.247,06	-145.142,94	92,7
Poistot ja arvonalentumiset	-16.540,00		-16.540,00	-17.273,48		
Laskennalliset erät	-75.680,00		-75.680,00	-169.713,21		

=valtuustoon nähden sitovat erät

361 Vapaa-aikatoiminta (Tulosalue)**Tulosalueen tilivelvollinen:**

Hallintojohtaja

Tulosalueeseen kuuluvat tulosityksiköt/toiminnot**Tilivelvollinen**

362 Kirjastotoiminta	Hallintojohtaja
370 Kulttuuritoimi	Hallintojohtaja
380 Nuorisotoimi	Hallintojohtaja
390 Liikuntatoimi	Hallintojohtaja

Tulosalueen henkilöstö

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden esimies, kirjastovirkailija, liikunta- ja nuorisopalveluiden esimies, liikunta-alueiden/kiinteistönhoitaja
--

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin; tiedon saatavuutta ja käyttöä; lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa; mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen; aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Kunnan tehtävänä on yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen. Kunta voi järjestää yleisen kirjaston toiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan yleisiä kirjastoja koskevissa keskeisissä päätöksissä. Kunnan tulee olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden viranomaisien, kirjastoalan toimijoiden ja muiden yhteisöjen kanssa.

Yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; edistää lukemista ja kirjallisuutta; tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Yleisellä kirjastolla voi olla lisäksi valtakunnallinen kehittämistehtävä, alueellinen kehittämistehtävä ja erityinen tehtävä. Tehtävän hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö. Yleisen kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa.

Yleinen kirjasto toimii ja kehittää toimintaansa yhteistyössä muiden yleisten kirjastojen, Kansalliskirjaston, Varastokirjaston, Näkövammaisten kirjaston sekä muiden korkeakoulukirjastojen, oppilaitoskirjastojen ja erikoiskirjastojen kanssa. Yleinen kirjasto voi toimia yhteistyössä viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten sekä muiden yhteisöjen kanssa. Yleisen kirjaston omien aineistojen käyttö, lainaus ja varaaminen sekä ohjaus ja neuvonta on maksutonta. Maksuttomia ovat myös valtakunnallista ja alueellista kehittämistehtävää hoitavan yleisen kirjaston muille yleisille kirjastoille antamat kaukolainat.

Kunta voi periä myöhässä palautetuista aineistoista, varatun aineiston noutamatta jättämisestä ja muista kuin yleisen kirjaston suoritteista kohtuullisen, enintään suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää vastaavan maksun.

Kunnan on arvioitava yleisen kirjaston toimintaa. Arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteutumista ja tukea yleisen kirjaston toiminnan kehittämistä. Arvioinnilla seurataan yleisten kirjastojen tehtävien toteuttamista ja toiminnan järjestämistä.

Tervon kunnankirjasto kuuluu Nilakan kuntien virtuaalikirjastojen verkkoon sekä Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoon. Palvelut tuotetaan kirjaston aukioloaikoina entiseen tapaan asiakkaita henkilökohtaisesti palvellen. Aamuisin, iltaisin ja viikonloppuisin kirjasto toimii omatoimikirjastona.

Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kunnan tehtävänä on myös järjestää kunnan asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla. Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä.

Nuorisotyö Kuntien nuorisotyötä säätelee *Laki nuorisotyöstä* (1285/2016).

Nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita; *nuorisotyöllä* tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa; *nuorisopolitiikalla* tarkoitetaan nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista; *nuorisotoiminnalla* tarkoitetaan nuorten omaehtoista toimintaa.

Valtion vastuut: Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa nuorisotyön ja -politiikan yleisestä johdosta, yhteensovittamisesta ja kehittämisestä sekä yleisten edellytysten luomisesta valtionhallinnossa. Nuorisotyön ja -politiikan aluehallinnon tehtävistä vastaavat aluehallintovirastot.

Kuntien vastuut: Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Toteuttaessaan nuorisolain 2 §:n tavoitteita *kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa.*

Kunnan tulee olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa.

Monialainen yhteistyö: Paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten *kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret.* Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla yhteinen verkosto. Verkosto ei käsittele yksittäistä nuorta koskevia asioita.

Verkoston tai muun vastaavan yhteistyöryhmän tehtävä on koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi; edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta; edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi.

Nuorisolain 10-11 §:ssä määritellään *etsivän nuorisotyön* tehtävät ja vastuut.

24 §:ssä määritellään *nuorten osallistuminen, vaikuttaminen ja kuuleminen* nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa *nuorisovaltuustossa* tai vastaavassa nuorten vaikuttajaryhmässä säädetään kuntalain (410/2015) 26 §:ssä; lisäksi kunnan ja valtion viranomaisen tulee *tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa* paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa; lisäksi nuoria on *kuultava* heitä koskevissa asioissa.

Nuorten parissa tehtävän työn lähtökohtana ovat nuorten osallisuus ja oikeudet. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien tulee olla monipuolisia ja yhdenvertaisia.

Nuorisolaki nostaa nuorten *osallisuuden* ja *omaehtoisen toiminnan* keskeisiksi yhteiskunnallisen osallisuuden elementeiksi. Nuorten parissa tehtävää työtä tulee kehittää siten, että *nuorten täysivaltainen osallisuuden kokemus vahvistuu.* Nuorten parissa tehtävän työn painopistettä on suunnattava siten, että viime vuosina alaspäin notkahtanutta nuorten *yhteenkuuluvuuden ja sosiaalisen luottamuksen* tunnetta parannetaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Nuorten osallisuuden vahvistaminen on keskeisellä sijalla eriarvoistumisen ja syrjäytymisen ehkäisyn ja yhteisöllisyyden kokemusten vahvistamisessa.

Nuorilla tulee olla *innostava kohtaamispaikka.*

Nuorisotyön *toteuttajia* ovat kunnat, palveluntuottajina ammatilliset osaajat ja yhdistykset ja järjestöt, vapaaehtoisuuteen perustuvat palvelut.

Ammatillinen nuorisotyö perustuu kasvatukseen ja nuorten kohtaamiseen.

Nuorisotyötä toteutetaan ehkäisevän työn ja korjaavan työn periaattein (etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta). Nuorisotyö vahvistaa sosiaalisesti, edistää fyysistä ja psyykkistä terveyttä sekä lisää hyvinvointia.

Liikuntatoimen tavoitteena on edistää eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa; väestön hyvinvointia ja terveyttä; fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista; lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä; liikunnan kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta; huippu-urheilua; liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita; sekä eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.

Liikunnalla tarkoitetaan kaikkea omatoimista ja järjestettyä liikunta- ja urheilutoimintaa paitsi huippu-urheilua; huippu-urheilulla kansallisesti merkittävää sekä kansainväliseen menestykseen tähtäävää tavoitteellista urheilutoimintaa; sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävällä liikunnalla elämänkulun eri vaiheissa tapahtuvaa kaikkea fyysistä aktiivisuutta, jonka tavoitteena on terveyden ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen.

Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle: järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen; tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta; sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä.

Kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Kunnan hoitaessa tehtäviä kunta ei toimi kilpailutilanteessa markkinoilla, ellei niitä toteuteta liiketoiminnallisina tavoittein ja perustein. Tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista.

Vapaa-ajan palveluita ”*Sivistyksen suunta 2025*” visioi vuodelle 2025 seuraavasti:

”**Kirjasto- ja tietopalveluilla** edistetään väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia tietoon, lukukokemuksiin sekä muihin sivistystä, kansalaistoimintaa ja elinikäistä oppimista tukeviin kokemuksiin. Paikallisten palvelutarpeiden pohjalta järjestettävät palvelut ovat pääosin maksuttomia.

Kulttuuripalveluiden merkitys alueen elinvoimaisuuden ja kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta on suuri. Jokaisella on oikeus kulttuuripalveluihin iästä, kulttuuritaustasta ja elämäntilanteesta riippumatta ja palvelut ovat luonteva osa kuntalaisten jokapäiväistä elämää.

Kuntalaiset **liikkuvat** terveytensä kannalta riittävästi ja saavat siitä iloa, elämyksiä ja työkykyä. Kuntien liikuntapalvelut ovat kohtuuhintaisia ja helposti saavutettavissa. Ennaltaehkäisevänä työmuotona terveyttä ja hyvinvointia edistävä liikunta on koko kunnan yhteinen asia.

Nuorisotyöllä on vahva rooli monialaisissa palveluketjuissa. Kunnan eri hallinnonalat ovat myös aktiivisia nuorisoasioiden hoitajia. Nuorisotyö on nuorista välittämistä ja kasvun tukemista nuorten omissa yhteisöissä. Lapset ja nuoret voivat kotikunnassaan hyvin ja kokevat olevansa osa yhteisöä.”

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Kts kohta 1.1.5 Tervon kunnan ihmislähtöisen sivistystoimen palveluiden kehittäminen 2020-2022

Vapaa-aikatoimen yhteistyö Vesannon kunnan kanssa vuonna 2020

Liikunta- ja nuorisopalvelut tuotetaan työntekijöiden Tervon ja Vesannon kuntien välisten vastuunjakojen mukaisesti. Yhteistyö on aloitettu 1.12.2017 määräaikaisena kokeiluna. Kokeilua on päätetty jatkaa liikunta- ja nuorisotoimien osalta vuoden 2020 loppuun saakka. Kirjasto- ja Hyte-yhdyshenkilö -yhteistyö päättyvät 1.1.2020 lukien. Nuoriso-ohjaajalle määritellään selkeä toimintamalli 30 %:n työajalle. Nuorten iltojen järjestämisessä tehdään yhteistyötä järjestöjen kanssa.

Sivistystoimen alueiden ja kiinteistöjen huolto- ja hoitopalvelut ostetaan Palveluyhtiö Viisarit Oy:ltä. Liikunta-alueiden ja -paikkojen ylläpidon siirtyessä yhtiön vastuulle, vapautuu liikunta- ja nuorisopalveluiden esimiehen työaika kuntalaisten ohjaamiseen ja liikuttamiseen. Liikuntatoimen kehittämisessä hydynnetään keväällä 2019 kuntalaisille tehdyn kyselyn tuloksia (Siv.ltk 12.9.2019 § 63).

Nuorisotyön kehittäminen vuonna 2020

Nuorisotyötä kehitetään sivistyslautakunnan (25.6.2019 § 52 ja 12.9.2019 § 62) linjausten mukaisesti. Työryhmä jatkaa 5.9.2019 aloittamaansa työskentelyä. Nuoret ja kuntalaiset osallistetaan nuorisotyön kehittämisen suunnitteluun kuntakehittäjän toimeenpaneman nuorille suunnatun kyselyn (24.9.2019) sekä kuntalaisillan (21.10.2019) tulosten pohjalta.

Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston toimintaa kehitetään yhteistyössä naapurikuntien kanssa.

Valtakunnallinen nuorisotoimen peruspalvelujen arviointikysely tehdään aluehallintoviraston toimesta 1.11.2019-15.1.2020 välisenä aikana.

SavoGrow'n alueen kuntien nuorten avoin foorumi on käynnistynyt syksyllä 2019. Nuorille avoimet tapaamiset järjestetään noin kerran kuussa alueen eri kunnissa. Mansikka ry:n "Osallistun, perehdyn, vai- kutan" -hankkeen vuoden 2020 tapahtumiin osallistutaan mahdollisuuksien mukaan.

Hankehakemuksella selvitetään Aluehallintoviraston mahdollisuutta tukea Tervon ja Vesannon kuntien nuorisotoimen yhteistyötä.

Nuorten portaaliin <https://www.po1nt.fi> on lisätty mm. chat-palveluita, portaalin käyttöä harkitaan.

Nuorten ja kuntalaisten toiveet ja ideat huomioon ottaen sivistyslautakunnassa asetetaan 2019 syksyllä - 2020 keväällä nuorisotyölle poikkihallinnolliset tavoitteet ja linjaukset mukaan lukien henkilöstöresurssi. Tavoitteiden asettamisen jälkeen suunnitellaan toimenpiteet ja resurssit tavoitteisiin pääsemiseksi.

Tulosityksiköiden tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Hallitusohjelma- muutokset	Seuranta ja toimeenpano	Kts edellä.

Kirjastopalvelut	Lähikirjastotoiminta ja kaukolainapalvelut Kuntalaisten osallistamisen ja vaikuttamisen mahdollistaminen virtuaalikirjaston tietokanavia käyttäen Kirjastoiminnan kehittäminen yhteistyössä Rutakko-verkoston kanssa	Rutakko-kirjastot järjestivät tietokirjailijakiertueen (Jussi Kontinen) tammikuussa kuntalaisille ja 7.-9 lk:lle. Lähikirjastotoiminta ja kaukolainapalvelut sekä seutukirjastoyhteistyö toteutuivat suunnitelmien mukaan 17.3.2020 saakka, minkä jälkeen kirjastot suljettiin valtioneuvoston suosituksen perusteella, AVIn tekemällä päätöksellä korona-pandemian takia. Palveluja tarjottiin rajoitetusti 18.5.2020 alkaen. 23.4. alkaen otettiin palautuksia vastaan, 6.5 alkaen asiakkaita palveltiin kirjakassipalveluna, 1.6 alkaen kirjaston ovet avattiin ja omatoimikirjasto avattiin 15.7. Vesannon ja Tervon kirjastojen Lukeminen kannattelee aina -hankkeen työntekijän haku- ja valintaprosessi siirtyi tammikuulta elokuulle. Elokuussa esimies työskenteli kirjastossa yksin, ja uusi kirjastovirkailija aloitti tehtävässä syyskuun alussa. Lukemishankkeeseen palkattiin hanke-työntekijä ajalle 18.9.2020-24.3.2021 ja hanke aloitettiin sopeuttaen suunniteltu toiminta kokoon- tumisrajoitusten mukaiseksi: Hanketyöntekijä suunnitteli ja toteutti erilaisia myöhemmin hyödynnettäviä aineistoja ja mm. tonttupolon. Altistumisten minimoimiseksi koululaiset eivät syyslukukaudella käyneet kirjastossa. Koko vuonna lainauksia oli 14070, lainausoikeutta käyttäneitä 392. Kirjahankintoja tehtiin 800, dvd-elokuvia hankittiin omaan kokoelmaan 39, musiikki-cd-levyjä 21 ja nuotteja 10. Muut Rutakko-kirjastot lainasivat Tervon kirjastosta 1511 aineistoa ja Tervon asiakkaat muiden Rutakko-kirjastojen aineistoa 1751 kpl. Kaukolainauksia Rutakon ulkopuolelta tehtiin 19 kpl ja Celia-kirjaston Daisy-lainajia vuonna 2020 Tervossa oli neljä. Kävijöitä asiakaspalveluaikana 7944 ja omatoimiaikana 1833. 15 tapahtumaa syys-joulukuussa: mm. 3 lukupiiriä (yht. 22 kävijää), digitukea 8 kertaa, joissa kävi 14 henkilöä.
Kulttuuripalvelut	Tapahtumat Näyttelyt ja tapahtumat museo-aitoissa yhteistyössä Eerikkalan kanssa Kotiseutuarkiston paikan selvittäminen Järjestöjen tukeminen ja yhteistyö	Tammikuussa järjestettiin järjestöpalaveri, johon osallistui 16 henkilöä 11:sta järjestöstä ja seurakunnasta. Kulttuuritoimen järjestämät tapahtumat peruttiin 18.3. alkaen lukuun ottamatta muutamaa pientä ulkotapahtumaa. Veteraanipäivänä 27.4. pieni joukko seurakunnan, kunnan ja veteraanien edustajia laski seppeleen sankarihaudalle ja kukkaviehon Karjalaan jääneiden muistomerkillä. Kesäkuun viimeisellä viikolla kulttuuritoimi järjesti aamupäivän torimusiikkia torille.

		Museoaitat Eerikkala Golfissa olivat avoinna oma-toimista tutustumista varten Eerikkalan aukioloaikoina. Järjestöpalaveriin marraskuussa osallistui 10 henkilöä. Itsenäisyyspäivän juhla toteutui Pohjois-Savon kulttuurin kehittämishankkeen yhdessä kuntien kanssa toteuttamana verkkolähetyksenä, johon Pohjois-Savon kunnat tallensivat etukäteen oman ohjelmaosuutensa. Hanna Raittilan joulukonsertti striimattiin Tervon kirkosta ja se oli katsottavissa kuukauden ajan verkossa. Yhteistyö järjestöjen kanssa järjestöpalaverien merkeissä, kulttuuri- ja kyläavustuksia jaettiin kuuden yhdistyksen kesken.
Kotiseutuperinteen vaaliminen	Presidentti Urho Kekkosen Tervon kunnan Kuivaniemessä sijaitsevan esivanhempien kotipaikan arviointi; (arkeologinen suojelukohde, tarinaperinteen merkitys paikallisperinteen säilyttämisen kannalta) (Siv.ltk. 25.6.2019 § 53)	Arvioinnista ei ole kunnassa tietoa.
Nuorisopalvelut	Nuorten illat Tapahtumat Kesäleirit Järjestöjen tukeminen ja yhteistyö Some -palvelut	LANit järjestettiin Mantulla 31.1.-2.2.2020 Nuorisotilojen valvonnassa olivat edelleen mukana MLL ja Tikkakerho. Käyttäjämäärät olivat noin 15 nuorta/ilta. Leiritoimintaa ei koronan johdosta ollut. Yhteistyössä liikuntatoimen kanssa oli nuorille paintball- eli värikuula - tapahtuma ja frisbeegolftapahtuma kesäkuussa. Kevään poikkeusoloissa nuorisotyö tuotti some-sisältöä ja kilpailuja Youtuben ja Instagramin kautta. Lisäksi keskusteltiin nuorten kanssa netin kautta esim. Whatsapp.
	Nuorisotoimen kehittäminen	Nuorisotyötä kehitettiin sivistyslautakunnan (25.6.2019 § 52 ja 12.9.2019 § 62) linjausten mukaisesti. Kehittämistyöryhmä kokoontui 23.1.2020; Nuorisovaltuuston perustamista suunniteltiin 23.1.2020; SavoGrow`n alueen NOP-verkoston tapaaminen oli 6.2.2020; Tervon ja Vesannon kuntien NOP-verkoston kokous oli 11.2.2020 Siv.ltk (28.1.2020 § 8) määritteli nuorisotyön poik-kihallinnolliset tavoitteet, linjaukset ja henkilöresurssit sekä toimenpiteet ja resurssit tavoitteisiin pääsemiseksi Määräaikaisen (3 v) perhetyöntekijän palkkaukseen haettiin kunnanhallitukselta määräraha lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen saadusta lahjoituksesta

		Siv.ltk määritteli Vesannon kunnan nuoriso-ohjaajan tehtävänkuvan Tervon kunnan nuorisotoimessa 30 %:n työajalle vuoden 2020 toimikaudelle. Siv.ltk (24.2.2020 § 18) sai tietoonsa nuorisovaltuuston perustaminen lakiperusteet, nuorisovaltuuston toiminnan ja perustamisen periaatteet ja tähänastiset nuorisovaltuuston perustamiseen liittyneet valmistelut; nimesi perustamistyöryhmän. Etsivä nuorisotyö oli vahvasti mukana toiminnassa sekä yksilötyöskentelyssä, että ryhmämuotoisena työskentelynä. Koronan vuoksi nuorisotoimi toteutti nuorisotyötä etätyönä. Sosiaalisen median hyödyntäminen kasvoi. Sawogrow'n alue sai noin 30 000 euron hankerahoituksen nuorisotyön paikalliseen ja alueelliseen kehittämiseen. Mantun nuorisotilat pintaremontoitiin ja kalusteita ja välineistöä uusittiin syksyn 2020 aikana. Nuoret ja kuntalaiset osallistetaan nuorisotyön kehittämisen suunnitteluun kuntakehittäjän toimeenpaneman nuorille suunnatun kyselyn (24.9.2019) sekä kuntalaisillan (21.10.2019) tulosten pohjalta.
Liikuntapalvelut	Liikunta- ja kuntosalin sekä liikunta-alueiden ylläpito ja kehittäminen Tapahtumat Järjestöjen tukeminen ja yhteistyö	Liikuntatilat olivat käytössä normaalisti maaliskuun puoliväliin saakka. Suomen hallituksen linjausten mukaisesti koronatilanteen vuoksi liikuntatilat ja toiminnot suljettiin 18.3. alkaen ja avattiin seuraavan kerran 1.6.2020. Talvirieha pidettiin perinteiseen tapaan yhteistyössä Niiniveden srk:n ja tervolaisten järjestöjen kanssa. Yhteistyössä nuorisotoimen kanssa pidettiin nuorille Painball- ja frisbeegolf -tapahtumat kesäkuussa. Uimakoulut pidettiin normaalisti heinäkuussa. Joulukuussa aloitettiin suunnittelemaan ikäihmisten kanssa yhteisen virikepiirin toteuttamista sekä Tervon Mantulle ja Talluskylän NS-talolle. Perinteisiä liikuntatoimen pelimatkoja Kalpan peliin ei koronan takia järjestetty. Palveluyhtiö Viisarit oy otti vastatakseen liikunta- paikkojen kunnossapidon ja hoidon. Viisareiden ottaessa vastuun em. asioista, vapautui enemmän resursseja liikuntatoimen ohjaustyöhön, jota suunnattiin selkeästi enemmän kuntalaisten hyväksi.
	Liikuntatoimen kehittäminen	Siv.ltk. (30.11.2020 § 75) määritteli nuoriso- ja liikuntatoimen palveluiden järjestämisen 1.1.2021

		lukien. Yhteistyö Vesannon kunnan kanssa päättyi 31.12.2020. Nuoriso- ja liikuntapalvelut kulttuuripalveluita unohtamatta tuodaan lähelle kuntalaisia ja kesätervolaisia erilaisten teemaviikkojen, tapahtumien, leirien ja monipuolisen toiminnan kautta. Kuntalaisia ja järjestöjä toivotaan laajalti mukaan toiminnan järjestämiseen. Liikunta- ja nuorisopalveluiden esimies ja kirjasto-kulttuuripalveluiden esimies koordinoivat toimintaa. Kunnan ja järjestöjen toimijat kokoontuvat säännöllisesti ideoimaan tulevia toimintoja. Toiminnoista tehdään näkyviä nykyisin viestinnän keinoin sekä ottamalla viestintään mukaan viestintään perehtynyt kirjastovirkailija.
--	--	---

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2019	TA 2020	TOTEUMA 1.1.-31.12.2020
Kirjaston lainat/asukas	Kokonaislainaus 17 414 (11,4 / asukas), kirjallainat 6,4 /asukas E-aineistojen lainat: Viddla-elokuvapalvelun käyttökertoja 35, käyttäjiä 19. E-press sanomalehtipalvelun käyttökertoja 722, istuntoja 891, avatut sivut 12 504. Naxos-musiikkipalveluun kirjauduttiin 10 kertaa, kappaleita/teoksia kuunneltiin 71. Rutakko-verkkokirjaston sivuilla verkkokäyntejä 5054, Rutakko-sivukatse-luita 59836	7	Kevätkausi: Kokonaislainaus 5649, lainat/as. 6,3 Kirjallainaus 4716 eli 3 kirjallainaa / asukas. 31.12: Kokonaislainaus 13 118, joka sisältää myös 19 kaukolainaa. Kirjallainat 11931. E-aineistolainoista Tervon asukaslukupe-rusteiset osuudet Rutakossa: E-kirjojen lainausmäärä 250 ja e-kirjahankinnat 209, Viddla-elokuvapalvelua käytettiin 79 kertaa, käyttäjiä 64. E-press- sanomalehtipalvelua käytettiin 736 kertaa, avattuja sivuja 11 115. Vuonna 2020 Naxos-musiikkipalveluun kirjauduttiin 12 kertaa ja kuunneltiin 46 teosta. Kirjallainat vähenivät ed. vuodesta 19,75% ja kaikki

			lainat 24%. E-aineistokulut kasvoivat 135%, koska niitä hankittiin Rutakkoon koronatilanteenkin takia tavallista enemmän.
Kirjaston käyttäjät/asukasluku	26,5 %	27 %	Kävijöitä 1.1.-17.3. 3064 ja kesäkuussa 856, yhteensä tammi-kesäkuussa 3920 (2,6 käyntiä / asukas). Fyysisiä asiakaskäyn- tejä vuoden aikana 8867 (joista heinä-jou- luuussa 4947). 392 kirjastoasiakasta (26 % tervolaisista) käytti kirjastoa vuonna 2020.
Kirjastotoimen nettome- not/asukas	123 150 €/vuosi 80 €/asukas	145 920 93 €/asukas	140 900 € 94 €/asukas
Avustukset kulttuurijärjestöille	myönnetty 1 800 €, maksettu 1 043 €	1 500	1 800 € jaettiin viidelle yhdistykselle, joista kaksi on kyläyhdistyk- siä. Avustuksia mak- settiin 1699 €.
Kulttuuritoimen nettome- not/asukas	30 450 €/vuosi 31 €/asukas	37 790 24 €/asukas	21 200 € 14 €/asukas
7-29 vuotiaiden nuorten määrä		320	
Nuorisotilan käyttäjien määrä/vuosi	260 käyntikertaa, pysyneet ennallaan	100	Ennallaan
Avustukset nuoriso- ja liikunta- järjestöille	nuorisoavustuksia 3 350 €, liikunta-avustukset 3 350 € (yht. 2 yhdistykselle)	6 900	Nuorisoavustukset:1 800 € 3:lle järjestölle Liikunta-avustukset: 3 150 € 4 järjestölle
Nuorisotoimen nettome- not/asukas	86 000 €/vuosi 56 €/asukas	84 860 54 €/asukas	79 550 € 53 €/asukas
Liikuntasalivuorojen määrä	36	30	39
Kuntosalikorttien määrä	17 henkilöstö, 57 yli 70- vuotiaat, muut 208, yh- teensä 282	170	Henkilökunta 10 kpl, yli 70-v 38 kpl, muut 190 kpl, yht. 238 kpl
Liikuntatoimen nettomenot €/asukas	155 420 €/vuosi 102 €/asukas	149 920 96 €/asukas	178 340 € 118 €/asukas

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista
Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Nuoriso- ja liikuntatoimen yhteistyö Vesannon kunnan kanssa päättyi. Kirjastotoimen ja HYTE- yhteistyö päättyivät jo aiemmin. **Vapaa-aikatoimessa** ei näkyvissä palvelurakenteiden muutoksia lähivuosina. Palveluita kehitetään sivistyslautakunnan määrittelemien tavoittein.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna

VAPAA-AIKA-TOIMINTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	84.630,00		84.630,00	84.130,63	499,37	99,4
Toimintamenot	-512.360,00	-52.000,00	-564.360,00	-504.434,12	-59.925,88	89,4
Toimintakate	-427.730,00	-52.000,00	-479.730,00	-420.303,49	-59.426,51	87,6
Poistot ja arvonalentumiset	-46.420,00		-46.420,00	-42.599,88		
Laskennalliset erät	-18.490,00		-18.490,00	-94.671,84		

=valuustoon nähden sitovat erät

7.1.9 650 Ympäristöterveyslautakunta (Toimielin)

651 Ympäristöterveydenhuolto (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Kuntalain 75 §:n tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennus-tarkastaja/ympäristönsuojelusihteeri)

Ympäristöterveyslautakunta ja ympäristöterveysjohtaja

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

660 Hallinto	Ymp.terv.johtaja
670 Ympäristöterveysvalvonta	Ymp.terv.johtaja
680 Eläinlääkintähuolto	Ymp.terv.johtaja

Tulosalueen vakainainen henkilöstö

Hallinto: Ympäristöterveysjohtaja ja toimistosihteeri (osa-aikainen)

Ympäristöterveysvalvonta: Suonenjoki 3 ympäristöterveystarkastajaa, Pielavesi 1 ympäristöterveystarkastaja

Eläinlääkintähuolto: Keitele 1 kunnaneläinlääkäri, Pielavesi 3 kunnaneläinlääkärää, Rautalampi 1 kunnaneläinlääkäri, Suonenjoki 2 kunnaneläinlääkärää (toinen muita sijaistava kunnaneläinlääkäri), Tervo 1 kunnaneläinlääkäri, Vesanto 1 kunnaneläinlääkäri, Tervon yhteistoiminta-alue 1,4 valvontaeläinlääkärää.

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Ympäristöterveydenhuollon tarkoituksena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on kunnallinen elintarvike-, tupakka- ja terveydensuojeluvalvonta, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta sekä eläinlääkäripalvelut ja talteen otettujen seuraeläinten hoidon järjestäminen. Tehtävät ovat lakisääteisiä ja merkittävä osa tehtävistä on viranomaistehtäviä.

Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviin kuuluvat kansanterveyslaissa määriteltujen lakien (terveydensuojelulaki, elintarvikelaki sekä tupakkalaki) mukaiset kunnille kuuluvat tehtävät. Lisäksi valvotaan ja luvitetaan lääkelain mukaista nikotiinikorvausvalmisteiden myyntiä.

Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviä ovat mm. toiminnanharjoittajien ja kuntalaisten neuvonta ja ohjaus, valvontakohteiden toimintaa koskevien ilmoitusten tai hakemusten käsittely ja niistä annettavat todistukset tai tehtävät päätökset (ennakkovalvonta), luvanvaraisen toiminnan päättyessä perumispäätösten teko ja lopetusilmoitusten käsittelystä annettavat todistukset, valvontakohteisiin suoritettavat säännölliset, suunnitelman mukaiset tarkastukset sekä mahdollinen jälkivalvonta, näytteenotto tarvittaessa, lainsäädännön noudattamatta jättämisestä tai ilmeistä terveyshaittaa aiheuttavasta toiminnasta johtuvien määräysten ja kieltopäätösten antaminen, lausuntojen antaminen esimerkiksi kaavaehdotuksista, ympäristö- ja rakennusluvista sekä niihin läheisesti liittyvät selvitykset sekä varautuminen häiriötilanteisiin.

Eläinlääkintähuollon tehtävänä on eläinlääkintähuoltolain mukaisten kunnan tehtävien hoitaminen ja kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoitaminen. Tehtävä kattaa peruseläinlääkäripalvelut, kiireellisen eläinlääkäriavun sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydellisen valvonnan, lausuntojen antamisen eläintenpitopaikkojen lupaprosesseissa, eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan, eläintenpidon terveydellisen valvonnan, eläintautien vastustamisen ja ennaltaehkäisemisen sekä eläinsuojelun. Peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellisen eläinlääkäriavun saaminen toteutetaan ympärivuorokautisena koko alueella siten, että alue on jaettu kahteen päivystyspiiriin: Sisä-Savon alue (Rautalampi, Suonenjoki, Vesanto, Tervo ja ostopalveluna Kuopiolle Karttulan alueen suurelänpäivystys) sekä Keiteleen ja Pielaveden alue.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Yhteiset:

Yhteistoiminta-alue aloitti toimintansa v. 2012 alusta. Palvelutuotantoa on uudelleenorganisoitu ja priorisoitu tarpeen mukaan sekä toimintaa pyritty kehittämään ja tehostamaan toteumien perusteella. Havaittavissa on edelleen resurssipulaa sekä terveysvalvonnan että eläinlääkinnän puolella.

Vuoden 2020 yleisenä tavoitteena on edelleen toimintavalmiuden ylläpitäminen sekä parantaminen. Samalla valmistaudutaan todennäköisesti suurempien valvontayksiköiden muodostamissuunnitelmiin ja sen toteutuksen mukanaan tuomiin haasteisiin. Henkilöstölle varataan riittävästi mahdollisuuksia osallistua tulevien suurempien valvontayksiköiden suunnitteluun, valmisteluun ja täytäntöönpanoon, samalla toimintavalmius ja -kyky pyritään säilyttämään riittävän hyvällä tasolla. Mahdolliseen valmisteluun osallistuu koko henkilöstö mahdollisuuksien ja tarpeiden mukaan. Tämä edellyttää jatkossa myös mahdollisesti vapautuvien virkojen täyttämistä ja resurssien turvaamista.

Muilta osin tilannetta seurataan ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin palvelutarpeiden ja -rakenteiden uudelleenorganisoinniseksi.

Hyödynnetään ICT-ratkaisuja palveluiden tuottamisessa.

Ympäristöterveysvalvonta:

Erityislainsäädännön ympäristöterveydenhuollon 2020-2024 valtakunnallisen valvontaohjelman pohjalta tehtävät valvontasuunnitelmat, joihin toiminnalliset ja valvontakohdekohtaiset valvontasuunnitelmat perustuvat, hyväksytetään ympäristöterveyslautakunnassa. Mikäli monivuotisen suunnitelman muutokset eivät ole merkittäviä, riittää suunnitelman vieminen vuosittain tiedoksi toimielimelle. Suunnitelmallisen valvonnan tavoitteet tarkentuvat valvontasuunnitelman perusteella. Tavoitteena on korkealaatuinen suunnitelmallinen ja oikein kohdennettu valvonta, jota tehdään riittävin voimavaroin. Valvonnan tulee olla tehokasta sekä eri toimijoita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevaa. Suunnitelmallista valvontaa priorisoidaan tehtävien kiireellisyysjärjestyksessä. Valvontatyön suunnittelemaan osuus mm. asumisterveys- ja sisäilma-asiat yksityisissä ja julkisissa kiinteistöissä, erilaiset erityistilanteet ja asiakasyhteydenotot ja lausuntopyynnöt vaativat usein kiireellisiä toimenpiteitä.

Ympäristöterveydenhuollon maksutaksa on päivitetty ja hyväksytty 3.9.2019. Mahdollisesti voimaan tulevien lainsäädäntömuutosten aiheuttamat vaikutukset maksutaksaan arvioidaan, päivitetään sekä hyväksytetään lautakunnassa tarpeen mukaan.

Resursseja tulee varata aiempaa enemmän alkutuotannon valvontaan, jota suunnitellaan lisättävän

merkittävästi. Vuodesta 2019 alkaen alkutuotannon valvontaan lisätään 70–80 valvontakohtetta vuositaiseen valvontasuunnitelmaan. Alkutuotantokohteiden siirtyminen aktiivisen valvonnan piiriin lisää valvontatyön vaatimaa resurssia n. 0,5 htv/v, joka edellyttää henkilöresurssien lisäämistä valvontaan.

Ympäristöterveydenhuollon valvontatehtävien resurssien varmistamiseksi tulisi entistä tehokkaammin kohdistaa valvonnasta saadut tulot yhteistoimintasopimuksen mukaisesti lisätyövoiman palkkaamiseen ja valvonnan kehittämiseen. Vuosilomien sijaisuuksiin sekä suunnitelmalliselle valvonnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittaisiin jatkossakin lisätyövoimaa. Nykyisten tehtävien hoitamiseksi arvioidaan lisätyövoiman tarpeen olevan vähintään 0,4-0,5 htv. Resurssit pyritään turvaamaan vähintään nykyisellä tasolla mahdollisesti tulevaa suurempaa valvontayksikköä ja hallintouudistusta silmällä pitäen. Avoimiin virkoihin haetaan täyttöluvat.

Yhteistyötä jäsenkuntien sekä niiden eri viranomaisten kanssa pyritään tiivistämään ja tehostamaan. Ennaltaehkäisevän toiminnan vaikuttavuutta lisätään entisestään.

Eläinlääkintähuolto:

Valvontaa jatketaan alueellisen eläinlääkintähuoltosuunnitelman mukaisesti. Priorisointia joudutaan tekemään edelleen valvontatarpeen määrittelyssä, etenkin suunnittelemattomien eläinsuojelutehtävien osuuden ollessa suunniteltua suurempi.

Tilayksiköiden kasvun myötä eläinlääkintähuollossa on edelleen aiempaa enemmän tarvetta suunnitelmalliselle ja ajanvarausperusteiselle palvelulle. Valvontaeläinlääkärin työjärjestelyissä on edelleen otettava huomioon myös mahdollisuus jakaa viranhoito kahdelle eri henkilölle, minkä ei kuitenkaan oleteta aiheuttavan korotuksia palkkamenoihin. Järjestelyllä pyritään parantamaan henkilöstön työssä jaksamista, ennakoitavuutta sekä toiminnan suunniteltavuutta.

Aiemmin toteutettua päivystysjärjestelmää jatketaan, sillä sen on havaittu parantavan tarjottavan palvelun laatua, henkilöstön työssä jaksamista, työn ennakoitavuutta sekä toiminnan suunniteltavuutta.

Eläinlääkintähuollon sähköisen ja reaaliaikaisen ajanvarausjärjestelmän käyttöä laajennetaan. Sähköisen, julkisen ja reaaliaikaisen ajanvarausjärjestelmän käytettävyyttä kehitetään.

Tulosyksiköiden tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2020
Ympäristöterveysvalvonta		
Väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa sekä suojella ihmisiä ja eläimiä elinympäristössä vaikuttavilta haitallisilta tekijöiltä. Valvonnan vaikuttavuuden edistäminen.	Riskiperusteisen kohdekohtaisen valvontasuunnitelman laatiminen ja valvontasuunnitelman mukaiset valvontatoimet.	Valvontasuunnitelma vuodelle 2020 hyväksyttiin ympäristöterveyslautakunnassa 18.12.2019. Suunnitelmaa on toteutettu resurssien mukaisesti. Vati-järjestelmän toiminnan puutteellisuus ja henkilöresurssivajaus ovat hankaloittaneet suunnitelman toteutumista. Toimintaa on sopeutettu Covid-19 epidemian aiheuttamiin muutoksiin toimintaympäristössä.

	Toiminnanharjoittajien ja kuntalaisten neuvonta ja ohjaus.	Valvontakohteiden ja kuntalaisten neuvontaa ja ohjausta on annettu tarvittaessa. Ajankohtaisista asioista, takaisinvedoista ym. muutoksista on tiedotettu sähköpostin- ja kirjepostin välityksellä. Korona tiedotteita on jaettu eri yhteistyötahoille ja toiminta-alueemme toimijoille mm. Koronavainajien käsittely.
	Suunnitelmallinen ja monipuolinen viestintä monikanavaisuutta hyödyntäen. Tiedotuksen ja yhteydenpidon parantaminen alueen väestöön.	Ajankohtaisista asioista on tiedotettu isäntäkunnan verkkosivuilla, kunnan fb-profiilissa ja kuntatiedotteissa. Verkkosivujen sisältöä on päivitetty.
	Viranomaisyhteistyö	Eri viranomais tahojen esittämiin lausuntopyyntöihin on vastattu ja neuvottelutilaisuuksiin osallistuttu aktiivisesti.
Alan muuttuvan lainsäädännön vaatimusten huomioiminen valvonassa.	Valtakunnallisen tiedonhallintajärjestelmän (VATI) käyttö.	Vati –järjestelmä on käyttöön otettu 21.1.2019. Henkilöstölle on järjestetty koulutusta tietojärjestelmän käyttöön ja mahdollistettu ympäristöterveysviranomaisen osallistuminen keskusviranomaisten järjestämiin koulutuksiin.
	Henkilöstön osaamisen ylläpito ja asiantuntijuuden lisääminen.	Henkilöstö on osallistunut aktiivisesti aluehallintoviraston, Ruokaviraston ja Valviran järjestämiin koulutustilaisuuksiin pääsääntöisesti etäyhteyksien kautta omalla työpisteellään. Henkilöstö on täydentänyt osaamistaan esim. Paikkatiedon hyödyntäminen ympäristöterveydenhuollossa- koulutuksella sekä talousvesivalvonnan täydennyskoulutukseen osallistumisella.
Valvonnan tasapuolisuus.	Valvontakohdetietojärjestelmän tietojen päivittäminen.	Valvontakohdetietoja on ylläpidetty ja tietojärjestelmämuutoksessa (Vati) tapahtuneita virheitä korjattu.
		Riskiperusteisuus on huomioitu valvonnan toteutuksessa.

		Kohdekohtaisia riskinarviointeja päivitetään tarpeen mukaan valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti.
Toimiva työyhteisö.	Resurssien turvaaminen sijaisjärjestelyin ja lisätyövoiman tarpeen huomioon ottaminen.	Toiminnassa on ollut huomattava resurssipula. Ympäristöterveysjohtajan sijaistaminen 2.3.-7.7.2020. Ympäristöterveystarkastajan irtisanoutuminen 13.4.2020 sekä ympäristöterveystarkastajan sijaisen irtisanoutuminen 1.5.2020 ovat lisänneet toiminnan vajetta. Virat on saatu täytettyä 1.9.2020 alkaen.
	Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen tulevaan suurempaan valvontayksikköön ja hallintouudistuksen suunnitteluun	Henkilöstö pidetään ajan tasalla ja heille annetaan mahdollisuus vaikuttaa tuleviin suunnitelmiin.
	Vähintäänkin nykyisten resurssien turvaaminen tulevan suuremman valvontayksikön muodostuksen ja mahdollisen hallintouudistuksen yhteydessä	Huolehditaan avoimien virkojen täyttöluvasta, täytöstä ja sijaisten hankinnasta.
Eläinlääkintähuolto		
Alueen eläinlääkintähuollon, eläinsuojeluvalvonnan, eläintautien vastustamisen ja ennaltaehkäisemisen sekä alkutuotannon terveydellisen ja elintarviketurvallisuuden valvonnan toteuttaminen.	Eläinlääkintähuoltosuunnitelman toteuttaminen.	Valvontasuunnitelma vuodelle 2020 hyväksyttiin ympäristöterveyslautakunnassa 18.12.2019. Suunnitelmaa on toteutettu resurssien mukaisesti.
	Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto.	Toteutettu olemassa olevien resurssien puitteissa.
Palveluiden parantaminen, työhyvinvoinnin edistäminen, henkilöresurssien ja ajankäytön tehostaminen.	Sähköisen ajanvarausjärjestelmän hyödyntäminen.	Sähköinen ajanvarausjärjestelmä on käytössä.
	Julkisen ajanvarausjärjestelmän kehittäminen.	Julkisen ajanvarauksen kautta varattavia toimenpiteitä on lisätty.
	Valvontaeläinlääkäriyhteistyön kehittäminen ja jatkaminen Pohjois-Savon alueella.	Siilinjärven ympäristöterveystoimen valvontaeläinlääkärit ovat avustaneet valvontaeläinlääkäriä haastavissa valvontatapauksissa. Valvontaan on 1.7.2020 alkaen saatu resurssin lisäystä Siilinjärven ympäristöterveystoimen perustamasta valvontaeläinlääkäriin

		virasta, josta Tervon kunnan ympäristöterveyspalvelut on ostanut 0,4 htv.
Toimiva työyhteisö	Resurssien turvaaminen sijaisjärjestelyin tarpeen mukaan. Myös valvonnan resurssit täytyy turvata.	Sijaisjärjestelmässä on esiintynyt suuria ongelmia. Yksi eläinlääkäri irtisanoutui 16.3.2020 ja kiertävä praktikkoeläinlääkäri oli virkapaalla. Virantäyttämässä ja sijaisten palkkaamisessa ei ole onnistuttu. Lisäksi valvontaeläinlääkärin työpanosta on vähentänyt ympäristöterveysjohtajan osittainen sijaistaminen 2.3.-7.7.2020.
	Selvitys päivystysresurssivajeen korjaamisesta Pielavesi-Keitele päivystysalueella.	Lautakunnan nimeämä työryhmä (eläinlääkäreitä, tuottajia) on pohtinut, miten Pielavesi-Keitele alueen kunnaneläinlääkärin virka saataisiin houkuttelevammaksi. Eläinlääkintätiimissä on sisäisesti selvitetty ja keskusteltu vaihtoehtoista päivystyksen järjestämiseksi (yhteinen päivystysalue). Sawogrow:n kanssa yhteistyössä on tehty työpaikkailmoitus Keiteleeseen virasta, eläinlääkärin videohaastattelun kera. Sawogrow:n kautta on yritetty saada näkyvyyttä ilmoitukselle. Uusi virka on perustettu Pielavesi-Keitele alueelle. Sijaisia on houkuteltu korkeammilla päivystyskorvauksilla, peruspalkalla ja matkakulukorvauksilla. Lisäksi on neuvoteltu naapurialueiden (Ylä-Savo, Siilinjärvi) kanssa yhteispäivystysalueesta. Päivystysresurssivaje on nostettu esille lautakunnan kokouksissa ja asiaa on viety peruskunnille mm. kunnanjohtajat ovat kokoustaneet yhdessä. Yhteistoiminta-alueen kuntajohtajia tiedotetaan säännöllisesti eläinlääkäritilanteesta.
	Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen tulevaan mahdolliseen suurempaan valvonta-alueeseen.	Henkilöstöä tiedotetaan ja annetaan mahdollisuus vaikuttaa toiminnan suunnitelmiin.

	Vähintäänkin nykyisten resurssien turvaaminen mahdollisen suuremman tulevan valvonta-alueen-yhteydessä.	Pyritään täyttämään avoimet virat ja sijaisuudet mahdollisuuksien rajoissa.
--	---	---

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

Ympäristöterveysvalvonta	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TOTEUMA 1.1- 31.12.2020
Valvontasuunnitelman mukaiset ETL:n tarkastukset	116	151	160	96
Suunnitelman ulkopuoliset ETL:n tarkastukset	57	95	20	9
Muu ETL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tmv.)	27	48(**)	120	131
Valvontasuunnitelman mukaiset EtL:n maitohygieniatarkastukset	5	5	40	12
Valvontasuunnitelman mukaiset TsL:n tarkastukset	169	23	80	54
Suunnitelman ulkopuoliset TsL:n tarkastukset	35	18	50	31
Muu TsL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tmv.)	300	21(**)	200	434
Valvontasuunnitelman mukaiset TupakkaL:n tarkastukset	23	20	20	11
Suunnitelman ulkopuoliset TupakkaL:n tarkastukset	14	10	20	4
Muu TupakkaL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tmv.)	7	108	30	8
Eläinlääkintähuolto				
Hyötyeläinkäynnit virka-aikana	1998	1692	2300	1885
Ei-hyötyeläinkäynnit virka-aikana	3901	3971	4300	4127
Hyötyeläinkäynnit päivystysaikana	520	458	700	484
Ei-hyötyeläinkäynnit päivystysaikana	430	517	550	524
Eläintautivalvonta suoritteet		14	15	26

Eläinsuojeluvalvonta/ suunniteltu valvonta ilmoituksen varaisissa kohteissa	39	ELHS:n mukaan 4	39	2
Eläinsuojeluvalvonta/ suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset (eläinsuojeluilmoitukset)		100	100	63
Vapaaehtoiseen terveydenhuolto-ohjelmiin (naseva, sikava) liittyvien pyydettyjen käyntien toteutuminen. (%)		100	100	100

Eläinlääkintähuollon hyötyeläin- sekä ei-hyötyeläinkäyntimäärät sekä arviot sisältävät myös Kuopion kaupungille Karttulassa tehdyt arki- ja päivystyskäynnit.

** Vuoden 2019 alkupuolella käyttöön otettu valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä (VATI) ei sisällä raportointityökaluja, joiden avulla tietoa suunnittelemaan valvontatyöhön liittyvistä suoritteista saataisiin koottua. Taulukon luvut ovat suuntaa-antavia.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

a) toiminnalliset riskit

- Talousarvio vaikuttaa muutosten jälkeenkin realistiselta, edellyttää entistä tiukempaa talouskuria ja seurantaa
- Osittainen resurssivaje terveystalvonnassa sekä suuri resurssivaje eläinlääkinnässä
- Pätevien sijaisten saatavuus
- Toiminnan tulosten seuranta osittain mahdollista reaaliaikaisesti kohdetietojärjestelmän kautta, vaikutavuuden arviointi hankalampaa. Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä (VATI) ei tue tällä hetkellä valvontatyön suoritteiden seurantaa.
- Tarvittaessa ryhdytään korjaaviin toimenpiteisiin tilanteen ja talouden vakauttamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi edelleen.
- covid-19 vaikutus toiminnan laajuuteen ja toteuttamiseen. Etätyö suositus on ollut voimassa 18.3.2020 alkaen ja käytännössä kokonaan kiellettiin ministeriöiden taholta muut kuin välttämättömät valvontakäynnit (esim. ruoka- ja vesivälitteiset myrkytyspäilyt) kesäkuun alkuun saakka. Sen jälkeen tarkastuksia ja valvontaa on suoritettu melko normaalisti, riksikohteet (esim. palvelukodit jne.) pois lukien. Riskikohteiden valvonta tehdään asiakirjatarkastuksena.
- Valvonnassa noudatetaan yleisiä pandemia ohjeita sekä vältetään turhia kontakteja.

b) johtamisjärjestelmän riskit

- Perehdyttämiseen kiinnitetään erityistä huomiota ja sisäisen valvonnan ohjeet saatetaan henkilöstön tietoon
- Päätöksenteko, dokumentointi sekä arkistointi järjestetään lainsäädännön mukaisella ja asiaan kuuluvalla tavalla
- Delegointi pyritty järjestämään tarpeen mukaan, riskit huomioiden
- Valmistelu ja esittely pyritään järjestämään mahdollisimman tehokkaasti, perusteellisesti ja laadukkaasti.

c) tukitoimintojen riskit

- Sopimukset tehdään kirjallisina, pyritään hyvään dokumentointiin
- Lautakunta määritellyt tilivelvollisen viranhaltijan hankintarajan, muilta osin käsittely tarvittaessa lautakunnassa ja kunnanhallituksessa

d) taloudelliset riskit

- Palveluiden ostojen osalta mahd. epidemioista ja erityistilanteista sekä niiden selvittämisestä syntyvät kustannukset, ei voida varautua / ei varsinaista puskuria / ei "korvamerkittyä" määrärahaa

e) omaisuusriskit

- Irtaimiston luettelointia suoritettu
- Vakuutukset tarkastettu ohjatusti
- Ei lukitus- ja hälytysjärjestelmiä vuokrakiinteistöissä
- Henkilöstö käyttää omia ajoneuvoja virkamatkoihin ja -tehtäviin
- ATK-järjestelmien tietoturva ohjeistuksen mukaisesti

f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet

- Sähköisen ajanvarausjärjestelmän käyttöönotto tehostaa ja parantaa palveluita, edistää työhyvinvointia sekä tehostaa henkilöresurssien ja ajan käyttöä.
- Eläinlääkinnän päivystysjärjestelyjen muutosten laajentaminen koko yhteistoiminta-alueelle.

g) henkilöriskit

- Henkilöresurssien riittävyys ja ammattitaitoisen työvoiman saanti osoittautunut hankalaksi.
- Johtamisen sijaisjärjestelyjen kuormitus vaikuttaa toimintaan ja henkilöstön jaksamiseen.
- Eläinlääkärien henkilöväje kuormittaa vakinaista henkilöstöä, ja he toimivat työuupumuksen riskirajoilla.
- Tehtävänkuvaukset tehty, seuraavat kehityskeskustelut pidetään vuosittain.
- Työhyvinvointiin ja jaksamiseen kiinnitetty huomiota (eläinlääkintä), työnkuvia pyritään selkeyttämään eläinlääkinnässä.
- Mahdollistetaan kouluttautuminen ja osaamisen ylläpito koulutusmäärärahojen puitteissa.
- Pyritään tiivistämään ja tehostamaan toimiala- ja kuntarajat ylittävää yhteistyötä.

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

- Normaaliolojen erityistilannesuunnitelma laadittu, päivitetään, hyväksytetään lautakunnassa ja toimitetaan asianmukaisesti eri viranomaisille ja yhteistyötahoille sekä toiminta-alueen kuntiin tiedoksi.

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi (KTS valtuuston hyväksymästä ohjeesta riskien hallinta – hallinnan sisällöt löytyvät jokaiseen riskiryhmään ohjeesta, toki hallintaan voi liittää omiakin näkökulmia).

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen 1.1.-31.12.2020

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	1.358.660,00		1.358.660,00	1.233.466,96	125.193,04	90,8
Toimintamenot	-1.402.120,00		-1.402.120,00	-1.255.238,01	-146.881,99	89,5
Toimintakate	-43.460,00		-43.460,00	-21.771,05	-21.688,95	50,1
Poistot ja arvonalentumiset				-734,12		
Laskennalliset erät	-57.030,00		-57.030,00	-128.901,32		

=valtuustoon nähden sitovat erät

7.2 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

Investointien toteutuminen vuonna 2020

Kustannusarvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarviomuutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty 31.12.
---------------------------------	--------------------	--------------------------	----------------------	-------------------------------	-----------	-----------	-----------------------------------

KUNNANHALLITUS

Kiinteä omaisuus

Menot		-55.969,27	-70.000	70.000	-	-366.929,98	366.929,98	
Tulot			-	-	-	11.749,00	-11.749,00	
Nettomeno			-70.000	70.000	-	-355.180,98	355.180,98	

Vuonna 2019 purkukustannukset vanha alakoulu 36.382,24 euroa ja Sääksenpesä 19.587,03 euroa on lisätty maa-alueiden tasearvoon.

Vuonna 2020 Terveysaseman tontin maisemointikustannukset 1.734,04 eur lisätty maa-alueen tasearvoon. Maa-alueiden hankinnat v. 2020: Puistoranta 6.241,94 eur, Lohilaakso 50.000,00 eur, Lohikoski I 155.498 eur, Lohikoski II 113.456 eur, yhteensä 326.929,98 eur. Maa-alueiden hankintaan ei varauduttu v. 2020 talousarviossa. Maa-alueiden myynnit vuonna 2020 tasearvot 11.749,00 eur: Kulmala 9.368,07 eur (kauppahinta 7.000 eur), Ma Varsapuro 502,66 eur (kauppahinta 1.600 eur) ja Ma Metsäkolmio 1.878,27 eur (kauppahinta 4.000 eur).

Kiinteistöjen hankinnat v. 2020: Taimenkieppi 20.000 eur ja Kalanviljelylaitos 20.000 eur.

Sillankorvan purkuun varattu 70.000 eur – hanke siirtyi vuodelle 2021.

Osakkeet ja osuudet

Menot		-103.498,00	-	-	-	-1.590,00	1.590,00	
Tulot								
Nettomeno								

Vuonna 2019 Metsäliitto Osuuskunnan A-lisäosuuksien lisäys 998 euroa ja puukaupoista osuuksien lisäys 12.500,00 euroa. Palveluyhtiö Viisarit Oy:n osakepääoma 15.000,00 euroa ja SVOP-sijoitus 75.000,00 euroa. Vuonna 2020 Metsäliitto Osuuskunnan A-lisäosuuksien lisäys 1.590 euroa.

Tietokoneohjelmistot/khall.

Menot		-6.949,50	-36.000		-36.000	-72.919,50	36.919,50	
Tulot								
Nettomeno								

Vuonna 2019 Palveluyhtiö Viisarit Oy:n käyttöönotto moniyhtymään talous- ja henkilöstöhallinnon ohjelmiin yhdessä yhtiön ja muiden kuntien kanssa 6.949,50 euroa.

Vuonna 2020 Viisarit Oy:n ohjelmien hankintakustannuksia 11.524 eur, ProEconómicaPremium -version päivitys, Analyte Banking/Nomentia pankkiohjelman vaihto sekä automatisoidun talousraportoinnin muutokset ohjelmiin 43.776,50 eur ja Canon asiakirjahallintajärjestelmän hankinta 17.619 eur.

Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistosuunnitelman mukainen lyhin poistoaika muilla pitkävaikutteisilla menoilla on 5 vuotta. Poistoaika atk-ohjelmilla 4 vuotta.

PERUSTURVALAUTAKUNTA

Koneet ja kalusto/tietokoneohjelmistot

Menot			-20.000		-20.000	-16.410,00	-3.590,00	
Tulot								

Kotihoidossa käyttöön otettu Hilka-toiminnanohjausjärjestelmä, kustannus 16.410,00 vuonna 2020.

Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistoaika tietokoneohjelmilla 4 vuotta.

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Koneet ja kalusto yhtenäiskoulu

Menot			-	-22.000,00	-22.000,00	-20.430,82	-1.569,18	
Tervon yhtenäiskoululle hankittiin yläkoulun oppilaiden henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön ChromeBook -laitteet 20 kpl. Lisäksi suojakotelot laitteille. Kustannus 20.430,82 vuonna 2020. Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poisto aika laitteilla 4 vuotta.								

TEKNISET PALVELUT**Koneet ja kalusto**

Menot		-37.547,77	-45.000,00	40.000,00	-5.000,00	-4.993,14	-6,86	
Tulot						22.060,21	-22.060,21	
Netto		-37.547,77	-45.000,00	40.000,00	-5.000,00	17.067,07	-22.067,07	

Vuonna 2019 kalustoon hankittiin mm. työmaa-aitoja turvaamaan rakennustyömaa-alueen toimintaa, sekä yksi uusi ruohonleikkuri kahden vanhan Stiga-ruohonleikkurin tilalle, yhteensä 10.959,17 euroa ja kiinteistöautomaation uusiminen Manttu 26.588,60 euroa.

Vuonna 2020 kiinteistöautomaation uusiminen liikuntahalli/Manttu 4.993,14 eur. Käyttöomaisuuden myynnit 22.060,21 eur kalustoluovutus Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle 1.1.2020.

Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan sekä energiansäästön kautta. Poistosuunnitelman mukainen lyhin poistoaika 5 vuotta.

Muut pitkävaikutteiset menot**OP:n hallin/Yrityspuisto peruskorjaus**

Menot	-12.321,66							455.567,34
Tulot								
Netto								

OP-hallin muutostyöt/Kiinteistö Oy Yrityspuisto vuosina 2016 53.113 eur. 2017 319.312,33 eur ja 2018 70.882,68 eur. Kunnan omistamiin tiloihin remontoidaan 3 hallitilaa kooltaan 2 x noin 160 m² ja 1 x noin 320 m² vuokratiloiksi tai myytäviksi. Keskeneräinen hanke 31.12.2018. Vuonna 2019 kustannukset 12.321,66 euroa. Kustannukset muodostuivat korjaamotilan iv-muutostöistä, missä iv-laitteisto rakennettiin määräysten mukaiseksi. Muutostöiden kustannukset kokonaisuudessaan yhteensä 455.567,34 euroa.

Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistosuunnitelman mukainen lyhin poistoaika muilla pitkävaikutteisilla menoilla on 5 vuotta ja enintään 20 vuotta. Poistojaksi Yrityspuiston muutostöille vahvistetaan **20** vuotta.

Kiinteistöveroselvitys

Menot	26.077,06	-12.500,00	12.500,00	-	-			
-------	-----------	------------	-----------	---	---	--	--	--

Vuoden 2018 helmikuussa FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n antaman tarjouksen pohjalta, kunta teki sopimuksen vuonna 2019 tehtäviin asemakaava-alueen kiinteistöjen rakennusalojen inventointiin. Vuoden 2019 kustannukset 26.077,06 euroa. Hanketta ei toteutettu v. 2020.

Rakennukset**Virastotalo**

Menot		-38.461,93						
-------	--	------------	--	--	--	--	--	--

Virastotalon yhden huoneiston uusiminen vuonna 2017. Vuonna 2018 huoneiston remontti saatettiin loppuun. Remontin suoritti Lifthouse Oy. Vuonna 2019 38.461,93 euroa. Kustannukset muodostuivat vuoden 2018 remontin loppulaskusta, ympäristösuojaus-tarkastajan työhuoneen remontista sekä yläkerran asunnon muuttamisesta toimistotiloiksi.

Paloaseman peruskorjaus

Menot		-14.647,27						
Tulot		59.102,98						

Paloaseman korjauksia v.2018 mm. vanhan osan lattioiden pinnoittaminen, välivien vaihtaminen ym. kosteiden rakenteiden uusiminen, yhden autopaikan eristäminen väliverholla sekä valaisimien muuttaminen kostean tilan valaisimiksi.

Paloaseman myynti Tervon Kehitys Oy:lle, tasearvo 59.102,98 euroa tuloissa.

Kanervan palvelukoti

Tulot		1.137.078,46						
-------	--	--------------	--	--	--	--	--	--

Kaupparakka/Vaalijala. Kanervan palvelukoti myytiin Vaalijala kuntayhtymälle Vuoden 2019 aikana nykyisellä tasearvolla.

Kaupan tekeminen lähti liikkeelle kevään vuokratason tarkistuspalaverissa, missä kunnan puolelta lopulta heitettiin Vaalijalan kuntayhtymälle ehdotus, että kuntayhtymä ostaa kiinteistön itselleen, jolloin kuntayhtymä voi määrittää omilla toiminnoillaan kiinteistön lopullisen kulurakenteen.

Urheilukenttä katsomo ja varastorakennus

Menot		-37.790,09						
Tulot		16.000,00						
Netto		-21.790,61						

Keskeneräinen hanke vuodelta 2017. Vuoden 2018 aikana Urheilukentän katsomo ja varastorakennus saatettiin loppuun kunnan omalla työvoimalla. Katsomon rakenteet oli purettu ja uudet perustukset oli tehty v. 2017. V. 2018 katsomon runko rakennettiin kyllästetystä puusta ja rakennetta päivitettiin siten, että katsomoon tehtiin myös pyörätuolilla pääsy mahdolliseksi. Varastorakennuksen perustukset oli rakennettu jo vuonna 2017. Vuoden 2018 aikana varasto rakennus saatettiin loppuun omalla työllä. Vuonna 2019 kustannuksia kirjautunut kohteelle 150,48 euroa.

Savusaunan entisöinti/Sääksenpesä

Menot		-36.202,53						
-------	--	------------	--	--	--	--	--	--

Sääksenpesän savusaunan entisöinti tehtiin omalla työllä. Vanhoja rakenteita jouduttiin purkamaan palovaurioiden takia. Uusien runkorakenteiden ja vesikaton lisäksi saunaan asennettiin uudet lauteet ja uusi kiuas. Vuodelle 2019 saunan rakentamiseen varauduttiin vesi- ja viemäriputkien asennukseen sekä sähköjen asennukseen. Vuoden 2019 Saunarakennus viimeisteltiin ja kustannukset olivat 7.896,83 euroa eli yhteensä 36.202,53 euroa.

Allaan vuokraomakotitalot

Menot	360.000,00	300.727,41	-150.000,00	-	-150.000,00	-142.345,86	-7.654,14	443.073,27
-------	------------	------------	-------------	---	-------------	-------------	-----------	------------

Keskeneräinen hanke 31.12.2019. Vuokraomakotitalot on KVR-urakkana suoritettava hanke. Hankkeen aikataulu aikaistui oletettua nopeammaksi, minkä seurauksena kustannukset vuonna 2019 olivat n.300 000 euroa. Sopimuksen mukainen arvo on 337 258,07 euroa. Kokonaiskustannus arvio on n. 360 000 euroa. Kustannusarvion muutos sopimusarvoon verrattuna johtuu mm. sähköliittymän hankinnasta ja siitä seuranneesta työmaakulusta (sähkö) sekä myönnettyistä lisälaskuista kunnanjohtajan päätöksellä. Rakennusten valmistusajankohta 04/2020. Vuokraomakotitalot vuokrattu vuoden 2020 aikana. Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan ja vuokratulojen kautta.

Uuden kyläkoulun suunnittelu ja rakentaminen

Menot			-15.000,00	15.000,00	-			
-------	--	--	------------	-----------	---	--	--	--

Määräraha v. 2020 15 000,00 €; Kunnanhallituksen 29.5.2018 §:n 106 mukaisesti vuonna 2019 suunnittelija- ja rahoitusvaihtoehtoja on selvitetty ja kartoitettu. Vuonna 2020 kunnanhallitus tekee päätöksen "Suomen paras kyläkoulu" - hankkeen käynnistämisestä ja vuoden 2020 talousarvioon varataan määräraha suunnitteluun. Tekninen suunnittelu ja kilpailutus aloitetaan vuoden 2020 keväällä ja tehdään vuoden 2021 kesään mennessä. Vuoden 2021 kesällä aloitetaan koulun rakentaminen. Uuden koulurakennuksen arvioidaan olevan käytössä syksyllä 2022. Koulusta suunnitellaan ja rakennetaan monitoimitila, jota voivat kuntalaiset käyttää monipuolisti. Kirjasto sijoittuu uuteen koulurakennukseen. Uuden kyläkoulun suunnittelun aloitus siirretty vuodelle 2021. Vaikutus käyttötalouteen tulevaisuudessa poistolaskennan sekä kiinteistön ylläpitokustannuksien kautta.

Torimökki

Menot		-9.512,95						
-------	--	-----------	--	--	--	--	--	--

Torimökki rakennettiin vuonna 2019 torin laitaan pysyväksi rakennukseksi. Rakennustyön suoritti Ari Hulkkonen Oy. Rakennusta on mahdollista tarvittaessa siirtää esimerkiksi messukäyttöön.

Koti Rannalla 2020 Messurakennelmat

Menot			-10.000,00	10.000,00	-			
-------	--	--	------------	-----------	---	--	--	--

Koti Rannalla -messuja ei toteutettu vuonna 2020 epidemian vuoksi.

Julkinen käyttöomaisuus**Liikenneväylät**

Menot		-274.213,08	-50.000,00	-52.000,00	-102.000,00	-129.563,88	27.563,88	
Tulot		27.931,13				95.377,25	-95.377,25	
Netto		-246.281,95	-50.000,00	-52.000,00	-102.000,00	-34.186,63	-67.813,37	

Vuonna 2018: Yrittäjätien peruskorjausta 26.395,49 eur, Asontien kevyen liikenteen väylä 3.015,75 eur, Allaan alueen tiet 49.523,46 eur, Allaan katuvalot 1.049,01 eur.

Tervon Kyläverkko –hankkeen kustannuksia v. 2018 226.542,19 euroa, johon tuloja kirjattu 159.065,03 euroa ja hankkeen ei-tukikelpoisia kustannuksia 37.195,82 eur. (mpv).

Vuoden 2019 osalta kustannuksia hankkeelle kirjattiin 22.379,59 euroa ja ei-tukikelpoisia kustannuksia 12.748,94 euroa. Rahoitusosuuksia kirjattiin v. 2019 27.931,13 euroa. Hanke jatkuu vuodelle 2020.

Vuonna 2019: Yrittäjätien peruskorjausta 55.523,48 eur, kaavateiden peruskorjaus 8.005,16 eur, Asontien kevyen liikenteen väylä 102.785,23 eur, kaavateiden rakentaminen ja päällystäminen 13.451,00 eur, katuvalojen rakentaminen 43.016,50 eur ja Allaan kaava-alueen tiet 16.303,18 euroa.

Muihin investointituloihin kirjattiin vuonna 2018 menojen vähennystä Savon Kuituverkon saneerausohjelman mukaisesti 94.586,14 euroa.

Vuonna 2020: Allaan kaava-alueen tiet 13.488,02 eur, Tervon Kyläverkko -hankkeen kustannuksia 113.302,16 eur, johon kohdistuvia tuloja 95.377,25 eur, Koskentie-Lohitie kevyen liikenteen väylä 2.773,70 eur.

Allaan alueella sorastettu tiestö. Kyläverkko -hankkeessa rakennettiin kuituverkko Lohitielle Äyskosken suuntaan. Samalla saatiin Allaan alue valokuidun piiriin.

Koskentie-Lohitien kevyen liikenteen väylän osalta suunnittelukustannuksia

Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Valokuituverkosta myös vuokratuloja. Poistot aloitetaan hankkeen valmistuttua.

Poistosuunnitelman mukainen lyhin poisto aika: liikenneväylät 17 vuotta, katuvalot 15 vuotta ja muut pitkävaikutteiset menot 20 vuotta.

Muut ympäristötyöt

Menot		-104.531,95	-42.500,00		-42.500,00	-12.215,28	-30.284,72	
Tulot		14.731,84						
Nettomenot		-89.800,11	-42.500,00		-42.500,00	-12.215,28	-30.284,72	

Vuonna 2019 Allaan rannan ruoppausta 25.775,93 eur, työ suoritti Tatu Huttunen Tmi, Allaan aluesuunnittelu viher- ym. alueet 15.770,00 eur ja hallintokorttelin Aurinkoenergianhanke kustannukset 62.986,02 eur, joka suoritettiin kokonaisurakkana LVIS Fin-teco Oy:n toimesta ja johon avustusta 14.731,84 euroa tukikelpoisiin kustannuksiin haettu.

Vuonna 2020 Allaan aluesuunnittelu viher- ym. alueet 12.215,28 eur. Alueella tasoitettiin ruoppausmaita ja siistittiin ympäristöä.

Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistot aloitetaan hankkeen valmistuttua. Poistosuunnitelman mukainen lyhin poisto aika: liikenneväylät 17 vuotta, urheilukentät ja kuntopolut 20 vuotta, katuvalot 15 vuotta.

Urheilualueiden rakentaminen

Menot			-10.000,00		-10.000,00		-10.000,00	
Tulot								
Netto								

Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistosuunnitelman mukainen lyhin poisto aika: liikenneväylät 17 vuotta, urheilukentät ja kuntopolut 20 vuotta, katuvalot 15 vuotta.

Vuoden 2020 talousarviossa Liikuntapuiston suunnittelu. Hankkeen suunnittelua tehtiin Savonia AMK opiskelijoiden opiskelijatyönä, josta ei tullut kustannuksia. Varsinainen suunnittelu siirtyi tuleville vuosille.

Ympäristötyöt/Laiturit ja satamat

Menot		-16.863,30						
Tulot								
Netto								

Vuonna 2019 kunnostettiin uimapaikkojen laitureita (n. 7 000 euroa) sekä Pulkkilansalmen laituri, mikä oli vuonna 2018 luvattu alueen asukkaille. Korjaustyöt suoritti Ari Hulkkonen Oy.

INVESTOINNIT YHTEENSÄ VUONNA 2020

Menot		-994.721,19	-461.000,00	73.500,00	-387.500,00	-767.398,46	379.898,46	
Tulot		1.179.741,43	-		-	129.186,46	-129.186,46	
Netto		185.020,24	-461.000,00	73.500,00	-387.500,00	-638.212,00	250.712,00	

7.3 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2020

TERVON KUNTA		Talousarvio 2020	TA- muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutuma 2020	Poikkeama	%
Sisäiset+ulkoiset							
Toimintatuotot							
Myyntituotot	+	1 765 980	-37 000	1 728 980	1 663 105,68	65 874,32	96,2
Maksutuotot	+	784 890	-15 000	769 890	771 522,57	-1 632,57	100,2
Tuet ja avustukset	+	170 480	-30 500	139 980	129 501,13	10 478,87	92,5
Muut toimintatuotot	+	515 090	-271 500	243 590	378 769,85	-135 179,85	155,5
Toimintatuotot yht.		3 236 440	-354 000	2 882 440	2 942 899,23	-60 459,23	102,1
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-	-4 261 790	-1 400	-4 263 190	-4 148 461,01	-114 728,99	97,3
Palvelujen ostot	-	-9 760 920	-221 000	-9 981 920	-9 684 896,86	-297 023,14	97,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-	-295 880	22 470	-273 410	-216 450,09	-56 959,91	79,2
Avustukset	-	-351 170	-187 410	-538 580	-624 104,82	85 524,82	115,9
Muut toimintakulut	-	-363 960	4 000	-359 960	-419 739,85	59 779,85	116,6
Toimintakulut yht.		-15 033 720	-383 340	-15 417 060	-15 093 652,63	-323 407,37	97,9
TOIMINTAKATE		-11 797 280	-737 340	-12 534 620	-12 150 753,40	-383 866,60	96,9
* Verotulot	+	4 744 000		4 744 000	4 816 200,78	-72 200,78	101,5
* Valtionosuudet	+	7 000 970		7 000 970	7 379 020,00	-378 050,00	105,4
Rahoitustuotot ja -kulut							
* Korkotuotot	+	8 000		8 000	7 691,98	308,02	96,1
Muut rahoitustuotot	+	283 640		283 640	232 799,23	50 840,77	82,1
* Korkokulut	-	-44 400		-44 400	-28 161,75	-16 238,25	63,4
Muut rahoituskulut	-	-4 500		-4 500	-13 398,93	8 898,93	297,8
Rahoitustuotot ja -kulut yht.		242 740	0	242 740	198 930,53	43 809,47	82,0
VUOSIKATE		190 430	-737 340	-546 910	243 397,91	-790 307,91	-44,5
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-297 270		-297 270	-312 536,44	15 266,44	105,1
Arvonalentumiset ja lisäpoistot	-						
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä		-297 270		-297 270	-312 536,44	15 266,44	105,1
Satunnaiset erät				0			
TILIKAUDEN TULOS	+/-	-106 840	-737 340	-844 180	-69 138,53	-775 041,47	8,2
Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)	+/-	9 000		9 000	8 136,84	863,16	90,4
Varausten, lisäys(-), vähennys(+)	+/-						
Rahastojen lisäys(-), vähennys(+)		72 000		72 000	0,00	72 000,00	0,0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		-25 840	-737 340	-763 180	-61 001,69	-702 178,31	8,0
* Sitovat määrärahat ja tuloarviot							

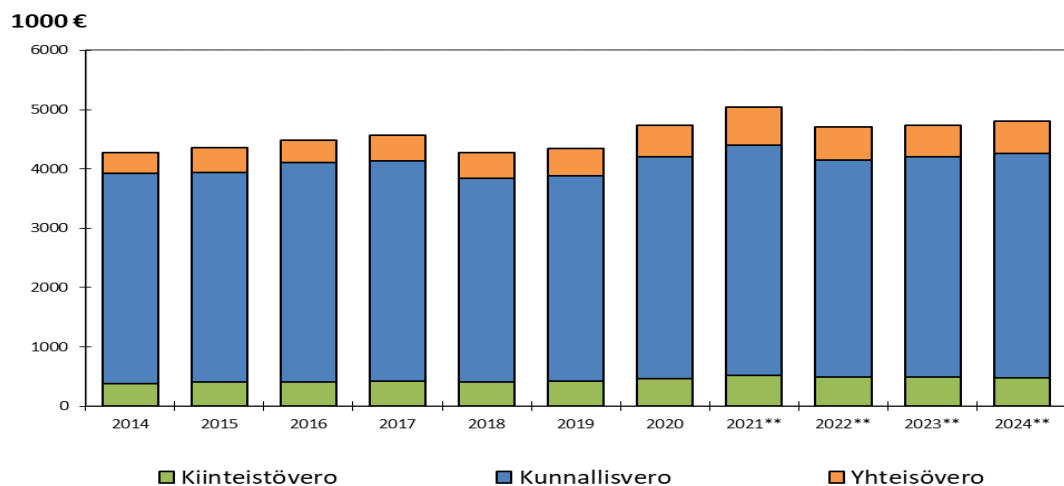

Verotulojen erittely

Verotulot	Talousarvio	Ta-muutos	Muutettu Ta	Toteutuma	Poikkeama	%
Kunnan tulovero	3722000		3722000	3794427,45	-72427,45	101,9
Osuus yhteisäveron tuotosta	500000		500000	544529,51	-44529,51	108,9
Kiinteistövero	522000		522000	477243,82	44756,18	91,4
Yhteensä	4744000	0	4744000	4816200,78	-72200,78	101,5

	Tulovero-%	Verotettava tulo 1000 €	Muutos
2013	19,75	17813	3,7
2014	19,75	18006	1,1
2015	19,75	17707	-1,7
2016	20,75	17615	-0,5
2017	20,75	16973	-3,6
2018	20,75	16984	0,1
2019	20,75	17591	3,6
2020	21,50	17913	1,8

Kunnan arvioitu reaalin verotulo 2011-2023

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet	Talousarvio	Ta-muutos	Muutettu Ta	Toteutuma	Poikkeama	%
Kunnan peruspalv. valtionosuus	4536130		4536130	4906031	-369901	108,2
Opetus- ja kultt. muut vos.	-305250		-305250	-310016	4766	101,6
Veromenetysten kompensatio	1014320		1014320	1031605	-17285	101,7
Verotuloihin perustuva vos. taseus	1755770		1755770	1751400	4370	99,8
Yhteensä	7000970		7000970	7379020	-378050	105,4

7.5 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

7.5.1 TULOSLASKELMA (ulkoinen)

		1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
Toimintatuotot			
Myyntituotot	+	1 611 141,39	1 901 335,20
Maksutuotot	+	770 628,08	768 419,37
Tuet ja avustukset	+	129 501,13	171 826,43
Muut toimintatuotot	+	366 146,63	485 202,09
Yhteensä		2 877 417,23	3 326 783,09
Valmistus omaan käyttöön	+		
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-	-3 156 641,61	-4 069 407,29
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-	-884 601,25	-1 067 531,46
Muut henkilösivukulut	-	-107 218,15	-111 625,81
Palvelujen ostot	-	-9 632 387,17	-8 344 565,45
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-	-216 450,09	-592 066,29
Varastojen lisäys(+) tai vähennys(-)	+/-	0,00	1 481,74
Avustukset	-	-624 104,82	-534 368,19
Muut toimintakulut	-	-406 767,54	-391 524,08
Yhteensä		-15 028 170,63	-15 109 606,83
Toimintakate	-	-12 150 753,40	-11 782 823,74
Verotulot	+	4 816 200,78	4 403 888,46
Valtionosuudet	+	7 379 020,00	6 618 366,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	+	7 691,98	8 375,05
Muut rahoitustuotot	+	232 799,23	289 981,61
Korkokulut	-	-28 161,75	-36 508,20
Muut rahoituskulut	-	-13 398,93	-8 726,51
Vuosikate		243 397,91	-507 447,33
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-312 536,44	-261 469,51
Satunnaiset erät			
Tilikauden tulos	+/-	-69 138,53	-768 916,84
Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)	-/+	8 136,84	8 136,84
Rahastojen lisäys(-), vähennys(+)	-/+		54 849,81
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	-61 001,69	-705 930,19

7.5.2 RAHOITUSLASKELMA

		1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate		243 397,91	-507 447,33
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	30 743,78	8 519,46
	+/-	274 141,69	-498 927,87
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-	-767 398,46	-994 721,19
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	95 377,25	42 662,97
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	34 660,21	1 189 009,00
	-/+	-637 361,00	236 950,78
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-	-363 219,31	-261 977,09
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten vähennykset	+	30 000,00	30 000,00
	+/-	30 000,00	30 000,00
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	350 000,00	950 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-399 166,00	-1 509 531,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	333 372,47	516 627,53
	+/-	284 206,47	-42 903,47
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	+/-	-12 041,25	5 554,42
Vaihto-omaisuuden muutos	+/-	31,40	-1 481,74
Saamisten muutos	+/-	96 146,29	154 982,45
Korottomien velkojen muutos	+/-	218 181,10	-377 117,23
	+/-	302 317,54	-218 062,10
Rahoituksen rahavirta		616 524,01	-230 965,57
Rahavarojen muutos	+/-	253 304,70	-492 942,66
Rahavarojen muutos			
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.		3 292 260,57	3 038 955,87
Rahavarat 1.1.		3 038 955,87	3 531 898,53
	+/-	253 304,70	-492 942,66

7.5.3 TASE

VASTAAVAA		2020	2019
A	PYSYVÄT VASTAAVAT	12 263 548,23	11 917 332,67
I	Aineettomat hyödykkeet	1 005 800,80	991 221,42
	Aineettomat oikeudet	96 987,78	24 147,78
	Muut pitkävaikutteiset menot	908 813,02	967 073,64
II	Aineelliset hyödykkeet	5 653 494,33	5 343 988,15
	Maa- ja vesialueet	2 000 979,16	1 685 798,18
	Rakennukset	2 442 726,28	2 075 512,81
	Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 184 220,69	1 246 642,05
	Koneet ja kalusto	25 568,20	35 307,70
	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankin	0,00	300 727,41
III	Sijoitukset	5 604 253,10	5 582 123,10
	Osakkeet ja osuudet	5 363 563,19	5 361 973,19
	Muut lainasaamiset	189 188,85	189 188,85
	Muut saamiset	51 501,06	30 961,06
B	TOIMEKSIANTOJEN VARAT	14 974,90	14 799,48
	Valtion toimeksiannot		
	Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	14 974,90	14 799,48
	Muut toimeksiannot		
C	VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 659 148,75	4 552 561,74
I	Vaihto-omaisuus	17 540,02	17 571,42
	Aineet ja tarvikkeet	17 540,02	17 571,42
II	Saamiset	1 349 348,16	1 496 034,45
	Pitkäaikaiset saamiset	472 457,49	530 631,83
	Myyntisaamiset	24 882,00	25 839,00
	Lainasaamiset	240 000,00	270 000,00
	Muut saamiset	142 575,49	153 542,83
	Muut siirtosaamiset	65 000,00	81 250,00
	Lyhytaikaiset saamiset	876 890,67	965 402,62
	Myyntisaamiset	552 212,16	494 983,51
	Muut saamiset	140 457,83	236 235,28
	Siirtosaamiset	184 220,68	234 183,83
III	Rahoitusarvopaperit		
	Sijoitukset ramarkkinainstrumentteihin	3 031 673,21	3 024 699,54
IV	Rahat ja pankkisaamiset	260 587,36	14 256,33
VASTAAVAA YHTEENSÄ		16 937 671,88	16 484 693,89

VASTATTAVAA		2020	2019
A	OMA PÄÄOMA	9 074 444,43	9 135 446,12
I	Peruspääoma	7 368 601,37	7 368 601,37
II	Arvonkorotusrahasto	900 113,67	900 113,67
IV	Muut omat rahastot	243 687,16	243 687,16
V	Ed. tilikausien yli / alijäämä	623 043,92	1 328 974,11
VI	Tilikauden yli / alijäämä	-61 001,69	-705 930,19
B	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	195 806,72	203 943,56
	Poistoero	195 806,72	203 943,56
C	PAKOLLISET VARAUKSET	92 044,78	60 450,00
	Muut pakolliset varaukset	92 044,78	60 450,00
D	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	100 586,79	112 452,62
	Lahjoitusrahastojen pääomat	14 974,90	14 799,48
	Muut toimeksiantojen pääomat	85 611,89	97 653,14
E	VIERAS PÄÄOMA	7 474 789,16	6 972 401,59
I	Pitkäaikainen vieraspääoma	3 012 371,00	3 096 537,00
	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	3 011 671,00	3 095 837,00
	Muut velat	700,00	700,00
II	Lyhytaikainen vieraspääoma	4 462 418,16	3 875 864,59
	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	416 666,00	698 293,53
	Joukkovelkakirjalainat	2 400 000,00	1 750 000,00
	Saadut ennakot	0,00	8000,00
	Ostovelat	693 834,84	564 620,18
	Muut velat	84 464,04	97 753,08
	Siirtovelat	867 453,28	757 197,80
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		16 937 671,88	16 484 693,89

7.5.4 KONSERNITASE TERVON KUNTAKONSERNI

VASTAAVAA	2020	2019
A PYSYVÄT VASTAAVAT	21 007 239,80	20 436 359,71
I Aineettomat hyödykkeet	1 529 836,09	1 521 361,12
Aineettomat oikeudet	574 373,66	526 701,58
Muut pitkävaikutteiset menot	917 049,76	980 784,33
Ennakkomaksut	38 412,68	13 875,21
II Aineelliset hyödykkeet	16 965 468,87	16 615 617,40
Maa- ja vesialueet	2 136 481,42	1 962 552,50
Rakennukset	12 697 896,59	9 420 337,89
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 296 012,06	3 960 107,21
Koneet ja kalusto	512 753,68	483 240,62
Muut aineelliset hyödykkeet	24 478,91	33 253,55
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	297 846,21	756 125,63
III Sijoitukset	2 511 934,84	2 299 381,19
Osakkeet ja osuudet	2 268 404,57	2 220 848,88
Muut lainasaamiset	170 689,87	36 230,00
Muut saamiset	72 840,40	42 302,31
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	98 324,29	68 419,04
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 436 665,80	5 699 808,61
I Vaihto-omaisuus	65 054,60	60 494,49
II Saamiset	2 168 159,47	1 885 674,75
Pitkäaikaiset saamiset	441 512,55	390 046,89
Lyhytaikaiset saamiset	1 726 646,92	1 495 627,86
III Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahoitusinstrumentteihin	3 119 666,63	3 025 047,37
IV Rahat ja pankkisaamiset	1 083 785,10	728 592,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	27 542 229,89	26 204 587,36

VASTATTAVAA	2020	2019
A OMA PÄÄOMA	9 918 915,06	9 745 309,59
I Peruspääoma	7 368 601,37	7 368 601,37
II Arvonkorotusrahasto	900 113,67	900 113,67
IV Muut omat rahastot	394 340,38	397 376,44
V Ed. tilikausien yli / alijäämä	1 204 112,99	1 765 318,21
VI Tilikauden yli / alijäämä	51 746,65	-686 100,10
VÄHEMMISTÖOSUUDET	130 790,11	126 383,94
C PAKOLLISET VARAUKSET	321 897,98	252 635,65
Eläkevaraukset	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	321 897,98	252 635,65
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	186 119,09	169 578,82
KONSERNIRESERVI		
E VIERAS PÄÄOMA	16 984 507,66	15 910 679,36
I Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	10 337 249,72	10 150 359,01
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	133 538,19	464 109,87
II Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	3 756 773,12	2 629 388,20
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	2 756 946,63	2 666 822,28
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	27 542 229,89	26 204 587,36

7.5.5 KONSERNITULOSLASKELMA TERVON KUNTAKONSERNI (ulkoinen)

		1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
Toimintatuotot	+	10 114 311,41	10 132 730,62
Toimintakulut	-	-21 634 342,75	-21 300 975,43
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	+/-	37 800,60	14 762,02
Toimintakate		-11 482 230,74	-11 153 482,79
Verotulot	+	4 816 200,78	4 403 888,46
Valtionosuudet	+	7 761 360,00	6 927 999,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	+	9 878,48	14 593,51
Muut rahoitustuotot	+	215 745,92	275 251,02
Korkokulut	-	-69 901,48	-122 621,58
Muut rahoituskulut	-	-80 020,96	-11 487,30
		75 701,96	155 735,65
Vuosikate		1 171 032,00	334 140,32
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-1 111 829,66	-1 066 622,17
Omistuksen eliminointiero	+/-		
Arvonalentumiset	-	-1 111 829,66	-1 066 617,25
Satunnaiset erät	+/-	6 971,46	-24 734,94
Tilikauden tulos	+/-	66 173,80	-757 211,87
Tilinpäätössiirrot	-/+	923,19	56 109,95
Tilikauden verot		-9 780,75	-2 745,41
Laskennalliset verot		-1 383,98	-1 269,19
Vähemmistöosuudet	-/+	-4 262,82	-5 718,52
Rahastojen lisäys tai vähennys		77,21	0,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	51 746,65	-710 835,04

7.5.6 RAHOITUSLASKELMA TERVON KUNTAKONSERNI

		1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate		1 171 032,00	334 140,32
Satunnaiset erät	+/-	6 971,46	0,00
Tilikauden verot	+/-	-9 780,75	-2 745,41
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	44 666,02	-33 057,66
		<u>1 212 888,73</u>	<u>298 337,25</u>
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-	-1 643 191,43	-1 838 152,25
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	104 658,94	70 077,29
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	58 430,37	1 186 598,52
		<u>-1 480 102,13</u>	<u>-581 476,44</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta +/-		-267 213,40	-283 139,19
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-	28 743,47	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	+	0,00	182 414,70
		<u>28 743,47</u>	<u>182 414,70</u>
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	864 859,64	1 190 450,25
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-847 225,20	-1 935 822,43
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	487 282,14	-69 534,84
		<u>504 916,59</u>	<u>-814 907,02</u>
Oman pääoman muutokset		127 467,01	57 627,95
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos			
	+/-	-13 285,94	8 414,81
Vaihto-omaisuuden muutos	+/-	-4 676,12	-4 650,86
Saamisten muutos	+/-	-98 355,49	653 462,86
Korottomien velkojen muutos	+/-	175 610,14	-289 848,53
	+/-	<u>59 292,60</u>	<u>367 378,28</u>
Rahoituksen rahavirta	=	720 419,67	= -207 486,09
Rahavarojen muutos	+/-	453 206,27	+/- -490 625,28
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	+	4 203 451,73	3 753 639,37
Rahavarat 1.1.	-	3 750 245,46	4 244 264,65
	+/-	<u>453 206,27</u>	<u>-490 625,28</u>

7.6 YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEH MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

	Sitovuus-	Määrärahat					Tuloarviot				
	taso	Alkuperäinen	TA:n	TA muutosten	Toteutuma	Poikkeama	Alkuperäinen	TA:n	TA muutosten	Toteutuma	Poikkeama
	N/B	talousarvio	muutokset	jälkeen			talousarvio	muutokset	jälkeen		
KÄYTTÖTALOUSOSA (ulk. + sis.)											
100 KESKUSVAALILAUTAKUNTA											
101 Vaalit	B			0		0			0		0
120 TARKASTUSLAUTAKUNTA											
121 Tilintarkastus	B	11 920		11 920	13726	1806					
130 KUNNANHALLITUS											
131 Yleishallinto	B	713 870	34 330	748 200	812202	64002	157270	-31500	125770	130620	-4850
160 KHALL ELINKEINOJAOSTO											
161 Elinkeinotoiminta	B	215 250		215 250	180030	-35220	40530	-30500	10030	11582	-1552
480 TEKNISET PALVELUT											
481 Tekniset palvelut	B	956 800		956 800	842069	-114731	628400	-292000	336400	428032	-91632
595 Vesihuoltolaitos	B					0					0
600 YMPÄRISTÖTOIMI											
601 Ympäristötoimi	B	151 090	52 600	203 690	174771	-28919	52630		52630	51386	1244
198 PERUSTURVALAUTAKUNTA											
199 Sosiaalipalvelut	B	4 641 910	40 000	4 681 910	4855070	173160	787900		787900	860298	-72398
291 Toimeentuloturva	B	96 700	30 000	126 700	142643	15943			0	1655	-1655
295 Terveystoimi	B	4 256 890	144 410	4 401 300	4340795	-60505				2300	-2300
300 SIVISTYSLAUTAKUNTA											
301 Koulutustoiminta	B	2 074 810	30 000	2 104 810	1972675	-132135	126420		126420	139428	-13008
361 Vapaa-aikatoiminta	B	512 360	52 000	564 360	504434	-59926	84630		84630	84131	499
650 YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNTA											
651 Ympäristöterveydenhuolto	B	1 402 120		1 402 120	1255238	-146882	1358660		1358660	1233467	125193
YHTEENSÄ KÄYTTÖTALOUS		15 033 720	383 340	15 417 060	15 093 653	-323 407	3 236 440	-354 000	2 882 440	2 942 899	-60 459
	Sitovuus-	Määrärahat					Tuloarviot				
	taso	Alkuperäinen	TA:n	TA muutosten	Toteutuma	Poikkeama	Alkuperäinen	TA:n	TA muutosten	Toteutuma	Poikkeama
	N/B	talousarvio	muutokset	jälkeen			talousarvio	muutokset	jälkeen		
TULOSLASKELMAOSA		48 900	0	48 900	41 561	-7 339	12 036 610	0	12 036 610	12 435 712	-399 102
Verotulot	B						4744000		4744000	4816201	-72201
Valtionosuudet	B						7000970		7000970	7379020	-378050
Korkotuotot	B						8000		8000	7692	308
Muut rahoitustuotot	B						283640		283640	232799	50841
Korkokulut	B	44 400		44 400	28162	-16238					
Muut rahoituskulut	B	4 500		4 500	13399	8899					
INVESTOINTIOSA		461 000	-73 500	387 500	767 400	379 900	0	0	0	129 187	-107 126
901 KUNNANHALLITUS											
902 Kiinteä omaisuus	B	70 000	-70 000	0	366930	366 930			0	11749	-11749
903 Osakkeet ja osuudet	B			0	1590	1 590			0		0
904 Muut pitkävaikutteiset menot	B	36 000		36 000	72920	36 920					
920 PERUSTURVALAUTAKUNTA											
925 Koneet ja kalusto	B	20 000		20 000	16410	-3 590					0
930 SIVISTYSLAUTAKUNTA											
931 Koneet ja kalusto	B		22 000	22 000	20432	-1 568					
940 TEKNINEN LAUTAKUNTA											
941 Koneet ja kalusto	B	45 000	-40 000	5 000	4993	-7				22061	
945 Muut pitkävaikutteiset menot	B	12 500	-12 500	0		0					0
955 Kiinteistöjen peruskorjaukset	B	175 000	-25 000	150 000	142346	-7 654					
965 Julkinen käyttöomaisuus	B	102 500	52 000	154 500	141779	-12 721			0	95377	-95377
RAHOITUSOSA		414 170	0	414 170	399 166	15 004	680 000	0	680 000	744 967	-64 967
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten vähennykset	B						30000		30000	30000	0
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						650000		650000	350000	300000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	414 170		414 170	399166	15 004			0		0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N					0			0	333372	-333372
Tulorahoituksen korjaukset/Pakolliset varaukset						0			0	31594,78	-31594,8
Vaikutus maksuvalmiuteen										302318	-302318
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		15 957 790	309 840	16 267 630	16 301 779	64 157	15 953 050	-354 000	15 599 050	16 555 083	-631 655
1) N= sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B= bruttomääräraha/-tuloarvio										-16 301 779	
									Rahavarojen muutos	253 304	

8 LIITETIEDOT

8.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät (1)

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa "Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet".

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenon tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Tuloslaskelman ja taseen esittämistapa (2)

Tuloslaskelma, tase ja rahoituslaskelma on laadittu kuntajaoston suositusten mukaisesti.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat erät (5)

8.2 KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuistoa, jonka yhdistelemättä jättäminen ei vaaranna oikean ja riittävän kuvan antamista konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Omistus ko. yhtiössä on tarkoitettu lyhytaikaiseksi ja edelleen luovutettavaksi. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaeseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistoja ei ole oikaistu konsernitilinpäätöksessä, koska tytäryhteisöt ovat tehneet poistot omien vahvistettujen poistosuunnitelmien mukaisesti.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Kunnan konsernitilinpäätöksen tiedot eivät kaikilta osin ole vertailukelpoisia edelliseen tilikauteen.

8.3 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

Toimintatuotot tehtäväalueittain (6) ulkoiset erät						
	Tulosalue				2020	2019
101	Vaalit					5 935,60
121	Tilintarkastus					
131	Yleishallinto				129 420,27	142 412,68
161	Elinkeinotoiminta				11 582,36	74 909,83
480	Tekniset palvelut				416 609,12	784 757,50
601	Ympäristötoimi				51 385,94	38 757,96
199	Sosiaalipalvelut				860 297,96	785 690,25
291	Toimeentuloturva				1 654,76	3 703,03
295	Terveystoimi				2 300,04	2 108,37
301	Koulutustoiminta				126 645,36	159 029,50
361	Vapaa-aikatoiminta				44 054,46	54 150,60
651	Ympäristöterveydenhuolto				1 233 466,96	1 275 327,77
	Toimintatuotot yhteensä				2 877 417,23	3 326 783,09

Verotulojen erittely (7)					2020	2019
	Kunnan tulovero				3 794 427,45	3 498 451,34
	Osuus yhteisöveron tuotosta				544 529,51	471 235,64
	Kiinteistövero				477 243,82	434 201,48
	Muut verotulot					
	Verotulot yhteensä				4 816 200,78	4 403 888,46

Valtionosuuksien erittely (8)					2020	2019
	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus				4 906 031,00	5 191 736,00
	Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseaus				1 751 400,00	1 732 058,00
	Veromenetyksen kompensatio				1 031 605,00	
	Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet				-310 016,00	-305 428,00
	Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus					
	Valtionosuudet yhteensä				7 379 020,00	6 618 366,00

Palvelujen ostojen erittely (9)					2020	2019
	Asiakaspalvelujen ostot				7 244 686,52	6 492 290,24
	Muiden palvelujen ostot				2 386 800,81	1 852 275,21
	Kunnan palvelujen ostot yhteensä				9 631 487,33	8 344 565,45

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet (11)		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. (Kvalt. 13.11.2012 § 50)		
Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan.		
Arvioidut pitoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat 1.1.2013 alkaen:		
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	5-20 vuotta	Tasapoisto
Atk-ohjelmistot	4 vuotta	Tasapoisto
Laajakaista -hankkeet	20 vuotta	Tasapoisto
ICT-hanke 2015-2016	10 vuotta	Tasapoisto
Osakehuoneistojen peruskorjaus	10 vuotta	Tasapoisto
Rah.osuudet muiden yht. investointeihin	10 vuotta	Tasapoisto
Terveysaseman kattoremontti v. 2017	20 vuotta	Tasapoisto
Yrityspuisto Kiint. Oy peruskorjaus 2017-2019	20 vuotta	Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoja	
Rakennukset		
Asuinrakennukset	30-50 vuotta	Tasapoisto
Kiviset	47 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut	40 vuotta	Tasapoisto
Puiset	35 vuotta	Tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset	20-50 vuotta	Tasapoisto
Kiviset	47 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut	40 vuotta	Tasapoisto
Puiset	35 vuotta	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20-30 vuotta	Tasapoisto
Kiviset	30 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut	25 vuotta	Tasapoisto
Puiset	20 vuotta	Tasapoisto
Talousrakennukset	10-20 vuotta	Tasapoisto
Kiviset	20 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut	15 vuotta	Tasapoisto
Puiset	10 vuotta	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20-30 vuotta	Tasapoisto
Kiviset	30 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut	25 vuotta	Tasapoisto
Puiset	20 vuotta	Tasapoisto
Rakennusten arvonorotukset	ei poistoja	
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Maa- ja vesirakenteet		
Kadut, tiet	17 vuotta	Tasapoisto
Torit, puistot, leikkikentät	20 vuotta	Tasapoisto
Urheilukentät ja kuntopolut	20 vuotta	Tasapoisto
Muut maarakenteet	25 vuotta	Tasapoisto
Sillat, laiturit ja uimalat	25 vuotta	Tasapoisto
Muut vesirakenteet (pienlaiturit, vesirak.)	10 vuotta	Tasapoisto
Johtoverkostot ja laitteet		
Vesi-, viemäri- ja kaukolämpöverkko	35 vuotta	Tasapoisto
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus	15 vuotta	Tasapoisto
Puhelinverkko, keskusasema, alakeskukset	10 vuotta	Tasapoisto
Maakaasuverkko	20 vuotta	Tasapoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot	18 vuotta	Tasapoisto
Laitoskoneet- ja laitteet, sähkö-, vesi- yms.	18 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta	Tasapoisto
Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta	Tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	12 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet	8 - 15 vuotta	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto	4 - 10 vuotta	Tasapoisto
Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi.		

Pakollisten varausten muutokset (12)					
				2020	2019
<i>Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.</i>				60450,00	
	Lisäykset tilikaudella			92044,78	60450,00
	Vähennykset tilikaudella			-60450,00	
<i>Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.</i>				92 044,78	60 450,00

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (13)					
				2020	2019
<i>Muut toimintatuotot</i>					
	Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot			3219,07	
	Rakennusten luovutusvoitot				51930,54
	Muut luovutusvoitot				
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>				3 219,07	51 930,54
<i>Muut toimintakulut</i>					
	Maa- ja vesialueiden luovutustappiot			2368,07	
	Rakennusten luovutustappiot				
	Muut luovutustappiot				
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>				2 368,07	0,00

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely (14)				2020	2019
Satunnaiset tuotot					
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>				0,00	0,00
Satunnaiset kulut					
<i>Satunnaiset kulut yhteensä</i>				0,00	0,00

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely (15)					
				2020	2019
Osinkotuotot muista yhteisöistä				168 266,00	169 758,79
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä					
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä				618,44	670,56
<i>Yhteensä</i>				168 884,44	170 429,35

8.4 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

8.4.1 TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvonkorotukset (18)					
				2020	2019
Osakkeet ja osuudet					
Arvo 1.1.				900113,67	900113,67
	Arvonkorotukset				
Arvo 31.12. yhteensä				900113,67	900113,67

Savon Energiaholding Oy:n osakkeisiin on tehty arvonkorotus osakkeen verotusarvon perusteella varovaisuuden periaatetta noudattaen. Tervon kunta omistaa Savon Energiaholding Oy:stä 1,71 % 5.412 osakkeella. Osakkeiden tasearvo on ollut 9.102,33 euroa. Yleisen tietämyksen, yhtiön hinnanmäärityksen Sähkönmyyntiyhtiö Väre Oy:n perustamisen yhteydessä ja yhtiön osinkohistorian perusteella on yhtiön osakkeisiin tehty arvonkorotus 168 euroa osakkeelta eli 900.113,67 euroa. Arvonkorotus on varsin varovainen, sillä osinkohistoria ja Väreeseen perustamisen yhteydessä esitetyt omistuksen arvot, viittaavat lähes viisinkertaiseen arvonkorotukseen. Tehdyn arvonkorotuksen jälkeen osakkeiden tasearvo on 909.216 euroa.

Pysyvät vastaavat (19)					Vuosi 2020		
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet							
	Aineettomat hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet/muut pitkäv.menot	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet	Koneet ja kalusto	Kesken-eräiset hankinnant	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	991 221,42	1 685 798,18	2 075 512,81	1 246 642,05	35 307,70	300 727,41	6 335 209,57
Lisäykset tilikaudella	202 631,66	326 929,98	182 345,86	33 470,14	20 430,82		765 808,46
Rahoitusosuudet tilikaudella	95 377,25						95 377,25
Vähennykset tilikaudella		11 749,00			22 060,21		33 809,21
Siirrot erien välillä			300 727,41			-300 727,41	0,00
Tilikauden poisto	92 675,03		115 859,80	95 891,50	8 110,11		312 536,44
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 005 800,80	2 000 979,16	2 442 726,28	1 184 220,69	25 568,20	0,00	6 659 295,13
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 005 800,80	2 000 979,16	2 442 726,28	1 184 220,69	25 568,20	0,00	6 659 295,13
Olennaiset lisäpoistot							
Erittely olennaisista lisäpoistoista							
Sijoitukset							
	Osakkeet ja Osuudet		Jvk-,muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet	Kunta-tytär-yhtymä-yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset	Saamiset	Saamiset	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 357 424,95	1 080 072,38	1 024 362,19	152 958,85	0,00	67 191,06	4 682 009,43
Lisäykset			1 590,00			20 540,00	22 130,00
Vähennykset							0,00
Hankintameno 31.12.	2 357 424,95	1 080 072,38	1 025 952,19	152 958,85	0,00	87 731,06	4 704 139,43
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0,00
Arvonkorotukset			900 113,67				900 113,67
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 357 424,95	1 080 072,38	1 926 065,86	152 958,85	0,00	87 731,06	5 604 253,10
Pysyvät vastaavat yhteensä							12 263 548,23
Poistamaton hankintameno 1.1.							11 017 219,00
Lisäykset tilikaudella							787 938,46
Rahoitusosuudet tilikaudella							95 377,25
Vähennykset tilikaudella							33 809,21
Siirrot erien välillä							0,00
Tilikauden poisto							312 536,44
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.							11 363 434,56
Arvonkorotukset							900 113,67
Kirjanpitoarvo 31.12.							12 263 548,23

Liitetieto nro
Liitetiedon nimi

20-22
Omistukset muissa yhteisöissä

		1000 e		Konserni		
Omistukset muissa yhteisöissä						
		omistus- osuus	omistus- osuus	Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Kiint. Oy Tervon Vuokralatol	Tervo	100 %	100 %	217	572	4
As Oy Metsäparkki	Tervo	100 %	100 %	7	138	-2
Tervon Kehitys Oy	Tervo	100	100 %	1758	4232	33
Kuntayhtymät						
Pohjois-Savon sairaanhoito- piirin kuntayhtymä	Kuopio	0,90 %	0,90 %	837	4162	-35
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	0,54 %	0,54 %	356	266	-1
Vaalijalan kuntayhtymä	Pieksamäki	1,62 %	1,62 %	222	472	126
Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymä	Mäntyharju	0,33 %	0,33 %	5	5	-1
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	0,64 %	0,64 %	6	3	1
Osakkuusyhteisöt						
Palveluyhtiö Viisarit Oy	Keitele	30 %	30 %			
Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto	Tervo	55,15 %	55,15 %			
Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushal	Tervo	72,12 %	72,12 %	2910	0	4

Saamisten erittely (23)							
				2020		2019	
				Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä							
	Myyntisaamiset				49 468,86		110444,14
	Lainasaamiset		240000,00			270 000,00	
	Muut saamiset						
	Siirtosaamiset		65000,00		19 167,50	81 250,00	16587,12
Saamiset kuntayhtymiltä, jossa kunta on jäsenenä							
	Myyntisaamiset				3 679,51		453,44
	Lainasaamiset						
	Muut saamiset						
	Siirtosaamiset				108 744,90		149161,80

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät (24)	2020	2019
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset:</i>		
Kauppahintasaamisia tytäryhteisöiltä	65000,00	81250,00
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset:</i>		
<i>Tulojäämät:</i>		
Kelan korvaus työterveyshuollosta	28 550,85	23 149,66
Perusterveydenhuollon tasaus Kysteri	108 744,90	149 161,80
Kauppahintasaamisia tytäryhteisöiltä	16 250,00	16 250,00
Muut tulojäämät	30 674,93	45 622,37
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>184 220,68</i>	<i>234 183,83</i>

8.4.2 TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Oman pääoman erittely (25)	2020	2019
Peruspääoma 1.1.	7 368 601,37	7 368 601,37
Peruspääoma 31.12.	7 368 601,37	7 368 601,37
Arvonkorotusrahasto 1.1.	900 113,67	900 113,67
Lisäykset	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	900 113,67	900 113,67
Muut omat rahastot		
Elinkeinojen kehittämisrahaston pääoma 1.1.	243 687,16	298 536,97
Siirrot rahastoon tilikaudella		
Siirrot rahastosta tilikaudella		-54 849,81
Elinkeinojen kehittämisrahasto pääoma 31.12.	243 687,16	243 687,16
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	1 328 974,11	1 446 183,92
Siirto: ed. tk. ylijäämä/alijäämä	-705 930,19	-117 209,81
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	623 043,92	1 328 974,11
Tilikauden alijäämä/ylijäämä	-61 001,69	-705 930,19
Oma pääoma yhteensä	9 074 444,43	9 135 446,12

Pitkäaikaiset velat (27)			
Lainat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua, vuoden 2020 tilinpäätös=			
1.1.2026 tai sen jälkeen erääntyvät.		2020	2019
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta			
Kotimaisilta talletuspankeilta		75 000,00	125 000,00
Kuntarahoitus Oy		1 441 007,00	1 529 173,00
Lainat julkisyhteisöiltä			
Valtiolta			
Muilta sos.turvarahastoilta			
Yhteensä		1 516 007,00	1 654 173,00

Vieras pääoma (30)		2020	2019
<i>Lyhytaikainen vieraspääoma</i>			
Velat tytäryhteisöille			
Ostovelat		2 799,31	24 759,84
Siirtovelat			
Muut velat			
Velat kuntayhtymille			
Ostovelat		206 057,09	62 003,17
Siirtovelat			693,39
Vieras pääoma yhteensä		208 856,40	87 456,40

Sekkilimiitti (31)		2020	2019
Limiitti		Käytetty	Käytetty
<i>Sekkilimiitti:</i>			
Tervon Osuuspankki		450 000,00	0,00
316 627,53			
<i>Kuntatodistus:</i>			
Kuntarahoitus Oyj v. 2019		2 000 000,00	2 400 000,00
1 750 000,00			
Kuntarahoitus Oyj v. 2020		3 000 000,00	

Erittely muista veloista (32)		2020	2019
Muut velat			
Muut velat			
Jäähileaseman panttimaksut		700,00	700,00
Yhteensä		700,00	700,00

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (33)		2020	2019
Lyhytaikaiset siirtovelat:			
Menojäämät:			
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset		532 656,00	530 862,00
Korkojaksotukset		5 222,85	5 895,19
Valtiokonttori rintamaveteraanit palautus		63 564,60	
Pohjola Vakuutus aiheeton palautus		22 971,20	
Ympäristöterveyshuolto tasaus		107 631,31	65 883,83
Muut siirtovelat		135 407,32	154 556,78
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä		867 453,28	757 197,80
Taseen ulkopuoliset erät		2020	2019
Taseeseen sisältymättömät huollettavien varat			
Huollettavien varat ja pääomat		34 307,79	58 344,62
Luokkien tilit		5 021,53	12 479,35

8.5 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Vuokravastuut (38)		2020	2019
Vuokravastuut			
Vuokravastuut yhteensä, vastuu voimassa 11.01.2026 asti		897704,88	898276,56
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus		131764,68	130679,04
- sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet			
Leasingvastuut yhteensä		18997,14	33652,90
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus		12763,49	17040,85
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingv.			
Yhteensä		916702,02	931929,46
Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.			

Vastuusitoumukset konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta (39)			
		2020	2019
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset			
Alkuperäinen pääoma		4 252 000,00	4 252 000,00
Jäljellä oleva pääoma		3 157 104,00	3 389 934,00
Muut vastuusitoumukset (40)			
		2020	2019
Takaukset muiden puolesta			
Alkuperäinen pääoma		694 000,00	694 000,00
Jäljellä oleva pääoma		344 522,36	388 843,16
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.			
		2020	2019
Kunnan osuus takauskeskuksen			
-takausvastuista 31.12.		10 139 340,00	9 433 802,00
-kattamattomista takausvastuista 31.12		0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus			
-takauskeskuksen rahastosta 31.12.		6 318,00	6 207,00
		2020	2019
Jätekukko Oy:n keskinäinen sopimus takausvastuista			
Tervon kunnan osuus 1,4 %		47 552,00	52 692,00
Rakennusaikaiset ja takuuajaiset vakuudet			
		2020	2019
Rakennusaikaiset vakuudet			
Takuuajaiset vakuudet		7 970,21	1 125,05

Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt (41)			
Arvonlisäveron palautusvastuu *)			
		2020	2019
		196128,90	230158,71

*) palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvelvollisuus kiinteistöt myytäessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen.

8.6 HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain (42)						
					2020	2019
Yleishallinto					8,3	7,7
Sosiaali- ja terveystoimi					22,5	19,2
Opetus- ja kulttuuritoimi					25	26,6
Yhdyskuntapalvelut					1,6	1,5
Muut palvelut						12
Ympäristöterveydenhuolto					16,5	15,7
Yhteensä					73,9	82,7

Henkilöstökulut (43)			2020	2019
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan			4148461,01	5245564,56
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin			0,00	27 257,64
Yhteensä henkilöstökulut			4 148 461,01	5 272 822,20

Luottamushenkilöiden palkoista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut (44)						
	Puolue				2020	2019
	Keskusta				1 641,63	1 689,02
	Kokoomus				533,25	475,25
	Sosialidemokratit				10,00	10,00
	Perussuomalaiset					
	Sininen Tulevaisuus ry				20,00	18,50
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä					2 204,88	2 192,77

Tilintarkastajan palkkiot (45)				
			2020	2019
BDO Audiator Oy				
	Tilintarkastuspalkkiot		8 279,88	4 462,19
	Tilintarkastajan lausunnot			
	Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät		2 512,48	2 735,30
	Muut palkkiot		217,60	
Palkkiot yhteensä			11 009,96	7 197,49

Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista (46)

- kunnanjohtajasopimus vuodelta 2020
- tytäryhtiöille annetut lainat pääomat 31.12.2020: Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot 132.838,19 € ja As Oy Metsäparkki 20.120,66 €. Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetuista lainoista. Kunta perii lainoista korkoa. Kunnan arvion mukaan lainoihin ei sisälly merkittäviä taloudellisia riskejä. Tervon Kehitys Oy:lle on vuonna 2018 myönnetty korollinen laina, jonka pääoma 31.12.2020 240.000 €.
- Pohjois-Savon pelastuslaitokselle on saapunut päätös varallaolovaatimuksia Korkeimman oikeuden (KKO:2015:48) ratkaisuun perustuen. Vaatimuksissa on vaadittu varallaolo luettavaksi työajaksi. Vaatimuksen esittäneiden 67 henkilön vaatimussumma on 12.075.813 euroa, 41 henkilöä ei ole vaatimuksessaan esittänyt vaatimaansa summaa. Yhteensä vaatimuksia on 108. Kokonaisvaatimussumma on arvioitu olevan noin 20.000.000 euroa, josta Tervon osuus olisi noin 148 000 euroa.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen varallaolovaatimuskäsittely on vireillä työtuomioistuimessa, asiaan odotetaan työtuomioistuimen ratkaisua vuoden 2021 aikana.

KONSERNIN LIITETIEDOT**Konsernituloslaskelman liitetiedot, ulkoiset**

Konsernituloslaskelman liitetiedot, ulkoiset

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
Toimintatuotot	10.132.731	10.132.731
Toimintakulut	21.634.343	21.300.975

Valtionosuus

Konsernissa lisäävät valtionosuutta ammattioppilaitosten saama yksikköhintarahoitukseen perustuva valtionosuus (Savon koulutuskuntayhtymä)

<u>2020</u>	<u>2019</u>
382.340,00	309.633,00

Oman pääoman erittely		
	2020	2019
Peruspääoma 1.1.	7 368 601,37	7 368 601,37
Peruspääoma 31.12.	7 368 601,37	7 368 601,37
Arvonkorotusrahasto 1.1.	900 113,67	900 113,67
Arvonkorotusrahasto 31.12.	900 113,67	900 113,67
Muut omat rahastot	397 376,44	461 266,98
Vähennykset	-3 036,06	-63 890,54
Muut omat rahastot 31.12.	394 340,38	397 376,44
Edellisten tilikausien yli/-alijäämä	1 079 218,11	2 002 389,87
Muutokset	124 894,88	-237 071,66
Edellisten tilikausien yli/-alijäämä 31.12.	1 204 112,99	1 765 318,21
Tilikauden yli/-alijäämä	143 791,43	-686 100,10
Oma pääoma yhteensä	10 010 959,84	9 745 309,59

Laskennalliset verovelat

	2020	2019
Laskennalliset verovelat 1.1.	5 059	5059
Lisäykset tilikaudella	1 384	
Vähennykset tilikaudella		
Laskennalliset verovelat 31.12.	6 443	5 059

9 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Tervossa 6.4.2021

TERVON KUNNANHALLITUS

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tervossa / 2021

BDO AUDIATOR OY, Tilintarkastusyhteisö

Lilja Koskelo
Tilintarkastaja, HT, JHT

10 LUETTELOT JA SELVITYKSET

10.1 KIRJANPITOAINEISTO

	Säilyttämistapa			
Talousarvio	Atk-tuloste			
Talousarvion toteutumisvertailu	Atk-tuloste			
Pääkirja	Atk-tuloste	Sivut		
Päiväkirja	Atk-tuloste	Kaudet		
Tasekirja	Sidottu			
Tase-erittelyt	Atk-tuloste			
Liitetietositteet	Paperitosite	<u>Tos.laji</u>	<u>laskulaji</u>	<u>tositenrot</u>
Muistiotositteet	Paperitosite	001		1-396
Tiliotetositteet	Paperitosite/Atk-tuloste	010		10000-10488
Palkkatositteet	Paperitosite/Atk-tuloste	301		30001-30048
Ostoreskontra:				
Toimittajareskontra	Atk-tuloste			
Ostoreskontran suoritukset	Atk-tuloste	040		40001-40340
Kierrätettävät laskut	Paperitosite/Atk-tuloste	491		500001-504214
Toimeentulotuki	Paperitosite/Atk-tuloste	500		50001-50049
Myyntireskontra:				
Asiakasreskontra	Atk-tuloste			
Myyntireskontran suoritukset	Paperitosite/Atk-tuloste	020		20001-20476
Perhehoitolaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	520	520	52001-52107
Päivähoito	Paperitosite/Atk-tuloste	545	545	73001-73317
Kotihoito	Paperitosite/Atk-tuloste	820	820	82001-83226
Yleislaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	600	600	60001-60174
Vuokralaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	610	610	61001-61393
Maa-alueiden vuokrat	Paperitosite/Atk-tuloste	620	620	62001-62019
Antolainalaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	630	630	63001-63022
Sähkölaskutus/tasauslaskut	Paperitosite/Atk-tuloste	650	650	65001-65006
Sähkölaskutus/ariolaskut	Paperitosite/Atk-tuloste	651	651	65301-65310
Teknisen toimen kertalaskutut	Paperitosite/Atk-tuloste	660	660	66001-66073
Venepaikkamaksut	Paperitosite/Atk-tuloste	670	670	67001-67076
Jäähileaseman laskut	Paperitosite/Atk-tuloste	680	680	68001-68051
Avantuintipaikan laskut	Paperitosite/Atk-tuloste	690	690	69001-69017
Ympäristöterveydenhuolto	Paperitosite/Atk-tuloste	770	770	77000-77234
Käyttöomaisuuskirjanpito	Tositteet			
Visma Assets käyttöomaisuus	Atk-tuloste			
Konsernitilinpäätösaineistot	Tositteet/eliminoinnit	1		1-16
Excel-muodossa	Paperitosite/Atk-tuloste			
Irtaimistoluettelot	Atk-tuloste			
Lainakortisto				
Antolainat	Kortit			
Ottolainat	Kortit			